Nr. 16. **Warszawa, dnia 31 października 1931 r.** **Rok XIV.**

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł. **Cena egzemplarza 4 zł.**

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20

Adres Administracji: Komisarjat Rządu, ul. Senatorska Nr. 12. Telef. 696-87.

Przepisy o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej.

WYDANO Z INICJATYWY WYDZIAŁU ORG. PRAWNEGO M. S. WEW.
OPRACOWAŁ R. HAUSNER, NACZELNIK WYDZIAŁU.
DZIAŁY XI, XIII, XIV W TŁÓMACZENIU I Z UWAGAMI
NACZELNIKA WYDZIAŁU K. DUBIELA.

Organizacja i zakres działania władz administracji ogólnej.

DZIAŁ I.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86 z dn. 6 lutego 1928 r.)

o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. Utrzymuje się istniejący obecnie podział terytorjalny Państwa dla celów administracji ogólnej na województwa, powiaty i gminy.

Sprawę przeprowadzania zmian w tym podziale regulują osobne przepisy.

Art. 2. Władzami administracji ogólnej są:

1) wojewodowie, komisarz rządu, starostowie powiatowi i starostowie grodzcy;

2) organa komunalne, które spełniają zadania administracji ogólnej w zakresie, ustalonym przez rozporządzenie niniejsze oraz inne przepisy prawne.

Art. 3. Właściwość terytorjalna władz, wymienionych w art. 2, obejmuje ich okrąg administracyjny, o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków.

Organa, których zakres czynności obejmuje dwa lub więcej okręgów administracyjnych, podlegają pod względem osobowym tej władzy administracji ogólnej, w której okręgu mają swoją siedzibę urzędową, pod względem służbowym zaś tym władzom, na których obszarach spełniają czynności urzędowe.

Art. 4. Właściwość rzeczową i sposób działania władz, wymienionych w art. 2, określają istniejące w tej mierze przepisy ze zmianami, wynikającemi z rozporządzenia niniejszego.

Art. 5. Wojewodowie, komisarz rządu, starostowie powiatowi i starostowie grodzcy działają pod osobistą odpowiedzialnością samodzielnie i jednoosobowo, z zastrzeżeniem kolegjalnego załatwiania spraw stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego, względnie innych przepisów prawnych.

Ustrój organów, oznaczonych w p 2 art. 2, określają obowiązujące w tej mierze przepisy ze zmianami, wynikającemi z rozporządzenia niniejszego.

Art. 6. Sprawę orzekania przez sądy administracyjne o legalności aktów administracyjnych ureguluje osobna ustawa; do tego czasu pozostają w mocy obowiązujące przepisy prawne ze zmianami, wynikającemi z rozporządzenia niniejszego.

Rozdział II.

Wojewodowie.

Art. 7. Na czele województwa stoi wojewoda, mianowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Do art. 1.

p. art. 65 Konstytucji.
p. art. 73, 87, 104 niniejszego rozp.
Podział administr. powiatów p. art. 70, 71, 105 nin. rozp.
p. dział IV § 1 i 6.
p. rozp. M. S. Wew. z 29.5 1928 Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 786 o przekazaniu wojewodom kompet. w spr. granic gmin.
Zbiór zarz. M. S. Wew. str. 823—828, 1159—1169.
Wł. Konkolniak: „Podstawy prawne podziału administracyjnego Państwa" (Gazeta Admin. i P. P. Nr. 15 z r. 1929).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 209 z 30.11 1927 w spr. regjonalnych (Zb. Zarz. str. 1324).

Do art. 2.

p. art. 72, 74—78, 88, 90, 117 nin. rozp.
p. dział II, IV, IX, X.
Co do tytułu starosty p. ok. M. S. Wew. Nr. 52 z 28.3 1928 (Zb. Zarz. str. 932).

Do art. 3.

p. art. 17, 75, 103 ustęp drugi nin. rozp.
p. Rozp. Prez. R. P. o postępowaniu administracyjnem art. 3.
p. dział VI § 2, dział VII § 7, 11 ust. trzeci, 17 ust. drugi, 23 ustęp trzeci, 25 ust. czwarty.

Do art. 4.

p. art. 9, 26 ust. trzeci, 27, 29, 65, 67, 86, 89 nin. rozp.
p. Rozp. Prez. R. P. o postępowaniu administracyjnem (art. 4—6).
p. dział XI.
R. Hausner: „Organizacja i zakres działania władz administracji ogólnej" (Gazeta Admin. i P. P. Nr. 2 z r. 1928 str. 4, 5).

Do art. 5.

p. art. 26 ust. drugi, 28, 68, 76 ustęp drugi, 102, 116 nin. rozp.
p. rozdziały III, V, VII nin. rozp.
p. dział III, VI §§ 1, 3, 4, 36; dział VIII §§ 1, 2, 3, 34.
p. ok. Nr. 96 cyt. przy art. 59.

Do art. 6.

p. art. 73 Konstytucji.
p. art. 94—95, 99, 106 nin. rozp.
p. dział XII.
p. Zb. Zarz. str. 1512—14.

Art. 8. Wojewoda podlega pod względem osobowym Ministrowi Spraw Wewnętrznych, pod względem służbowym zaś, zależnie od rodzaju spraw, wchodzących w zakres jego działania, poszczególnym ministrom, właściwym dla danego działu administracji.

Art. 9. Wojewoda jest na obszarze województwa:

1) przedstawicielem Rządu, sprawującym z tego tytułu funkcje, przekazane mu rozporządzeniem niniejszem lub specjalnie zlecone przez Rząd;

2) szefem administracji ogólnej, t. j. administracji spraw wewnętrznych oraz innych działów administracji, bezpośrednio zespolonych we władzach administracji ogólnej (art. 27).

Stanowisko wojewody jako przedstawiciela Rządu.

Art. 10. Jako przedstawiciel Rządu wojewoda ma obowiązek i prawo:

1) wyłącznego reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach, o ile Rząd nie wyśle osobnego delegata;

2) uzgadniania działalności całej administracji państwowej na obszarze województwa w myśl zasadniczej linji działalności Rządu;

3) ogólnego nadzoru nad sprawami osobowemi funkcjonarjuszów państwowych ze stanowiska wymogów bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego;

4) uzgadniania działalności administracji cywilnej, jako też interesów gospodarczych województwa, z potrzebami obrony Państwa.

Art. 11. Naczelnicy wszystkich władz i urzędów państwowych, podległych bezpośrednio władzom centralnym, są obowiązani uzgadniać z wojewodą projekty swoich zarządzeń natury ogólnej, lub też takich, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa.

W sprawach, o których mowa w ust. 1, wojewodzie przysługuje również prawo występowania wobec właściwej władzy z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia.

O ile w sprawach, wynikających z postanowień artykułu niniejszego, nie dojdzie do uzgodnienia poglądów wojewody i naczelnika właściwej władzy, rozstrzyga w tym względzie właściwy minister.

Przepisy artykułu niniejszego nie dotyczą wypadków, w których poszczególna władza wydaje zarządzenie na podstawie specjalnego polecenia, otrzymanego od właściwego ministra.

Art. 12. Wojewoda jest uprawniony żądać wyjaśnień od naczelników władz, urzędów i zakładów państwowych, położonych na obszarze województwa.

W wypadkach szczególnie ważnych, gdy zwłoka zagraża interesowi publicznemu, wojewoda może osobiście wejrzeć w tok spraw tych instytucyj, z wyjątkiem zakładów naukowych i przedsiębiorstw państwowych.

Art. 13. Na zaproszenie wojewody i pod jego przewodnictwem naczelnicy władz i urzędów państwowych, podlegających bezpośrednio władzom centralnym, a niezespolonych z administracją ogólną, odbywają perjodyczne zebrania w celu stałego uzgadniania działalności wszystkich działów administracji państwowej między sobą i z zasadniczą linją działalności Rządu. W wyjątkowych wypadkach zebrania takie mogą się odbywać wspólnie dla kilku województw.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami wyda regulamin tych zebrań.

Art. 14. We wszystkich działach administracji państwowej, niezespolonych z administracją ogólną, wojewoda jest uprawniony uczestniczyć osobiście w posiedzeniach wszystkich kolegjalnych organów administracyjnych (rad, komisyj i t. d.), działających na obszarze województwa, zabierać głos poza zwykłą koleją mówców, a także objąć przewodnictwo obrad.

O ile wojewoda przewodniczy, wchodzi on we wszystkie prawa i obowiązki przewodniczącego, przewidziane w przepisach o ustroju tych organów kolegjalnych.

Rada Ministrów jest uprawniona w drodze rozporządzenia wydawać w razie potrzeby przepisy mające na celu dostosowanie postanowień dotychczas obowiązujących do przepisów artykułu niniejszego.

Do art. 9 pkt. 1.
p. art. 10—26 nin. rozp.
p. dział VII

Do art. 9 pkt. 2.
p. art. 27—31 nin. rozp.
p. Zb. Zarz. pod „wojewodowie".
p. dział XI.

Do art. 10 pkt. 1.
p. dział VII § 4—8, 37, 40.
p. Nr. 13 Gazety Administr. i P. P. z r. 1931.

Do art. 10 pkt. 2.
p. art. 11—14, 20—23, 25, 26 nin. rozp.
p. dział VII § 9 oraz § 10—23, 37, 39.

Do art. 10 pkt. 3.
p. art. 15—19, 21—23, 26 nin. rozp.
p. dział V § 2 pkt. 6, dział VII § 29 oraz § 24—28, 37.

Do art. 10 pkt. 4.
p. art. 24, 25, 26 nin. rozp.
p. dział VII § 31—36, 39.

Do art. 11.
p. art. 21—23, 26 nin. rozp.
p. dział VII § 10—13, 37, 39.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 362 z 16.10 1920 w spr. zarządzeń Urzędu Emigracyjnego (Zb. Zarz. str. 275 poz. 1).

Do art. 12.
p. art. 21—23, 26, 106 nin. rozp.
p. dział VII § 14, 15, 37, 39.

Do art. 13.
p. art. 21, 22, 23, 26, 106 nin rozp.
p. dział VII § 22, 23, 37, 39.

Do art. 14.
p. art. 21, 22, 23, 26 nin. rozp.
p. dział VII § 16, 17, 37.

Przepisy artykułu niniejszego nie dotyczą w żadnym razie podatkowych komisyj szacunkowych i odwoławczych organów zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, organów ubezpieczeń społecznych (art. 27) oraz komisyj rozjemczych, powoływanych w zatargach o pracę i płacę.

Art. 15. Przyjęcie do służby państwowej osób, podlegających przepisom o państwowej służbie cywilnej, wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinji właściwego wojewody.

O ile chodzi o inne osoby, opinja właściwego wojewody winna być zasięgana przed uzyskaniem charakteru funkcjonarjusza stałego.

Art. 16. We wszystkich działach administracji państwowej wyznaczanie funkcjonarjuszów na stanowiska samoistne lub kierownicze, z wyjątkiem funkcjonarjuszów władz centralnych, wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinji właściwego wojewody.

O ile wyznaczenie nie należy do kompetencji władzy naczelnej, może być w razie ujemnej opinji wojewody dokonane dopiero na skutek decyzji właściwego ministra.

Art. 17. W wypadkach, przewidzianych w art. 15 i 16, właściwym do wyrażenia opinji jest wojewoda tego województwa, w którego obrębie ma być obsadzone stanowisko.

Art. 18. Każda władza państwowa jest obowiązana bezzwłocznie rozpatrzeć skierowany do niej wniosek właściwego wojewody o usunięcie lub przeniesienie podległego tej władzy funkcjonarjusza pełniącego funkcje na terenie województwa.

O ile odnośna władza uzna wniosek za nieuzasadniony, winna przedłożyć sprawę do decyzji właściwemu ministrowi.

Art. 19. Odznaczenia (ordery, krzyże, medale), z wyjątkiem orderów i odznaczeń za zasługi wojskowe oraz odznaczeń funkcjonarjuszów władz centralnych, mogą być nadawane jedynie po uprzedniem zasięgnięciu opinji właściwego wojewody.

Art. 20. Rada Ministrów może w drodze uchwały upoważniać wszystkich lub poszczególnych wojewodów, na czas określony lub do odwołania, do żądania wstrzymania całkowitego lub częściowego wykonania:

1) zarządzeń władz centralnych, które wojewoda uważa za sprzeczne z równoczesnemi zarządzeniami innej władzy centralnej, albo też za niekorzystne dla Państwa wobec zmiany stanu faktycznego w zarządzeniu nieuwzględnionej;

2) zarządzeń władz i urzędów państwowych na obszarze województwa, które wojewoda uważa za wyraźnie sprzeczne z zasadami, wytkniętemi przez władze centralne, albo za niedopuszczalne z innych powodów, wymienionych w p. 1 artykułu niniejszego.

W razie nieuzgodnienia poglądów między wojewodą a właściwym naczelnikiem władzy, rozstrzyga w tym względzie właściwy minister.

Art. 21. Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, 12, 14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do administracji wojskowej.

W zebraniach, przewidzianych w art. 13, dowódcy okręgów korpusów mogą brać udział za zezwoleniem Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 22. Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, 12, 14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do sędziów oraz wszystkich funkcjonarjuszów wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa.

W zebraniach, przewidzianych w art. 13, biorą udział przedstawiciele prokuratury, prezesi sądów zaś mogą brać udział za zezwoleniem Ministra Sprawiedliwości.

Art. 23. Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, w ust. 2 art. 12, w artykułach

---

Do art. 15.
- p. art. 17, 21, 22, 23, 26 nin. rozp.
- p. dział VII § 24, 27, 37.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 128 z 4.7.1931 w spr. kandydatów do służby poczt. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 8, poz. 198).
- p. Zb. Zarz. str. 420 — 438 (kandydaci do służby państwowej).

Do art. 16.
- p. art. 17, 21, 22, 23, 26, 106 nin. rozp.
- p. dział VII § 25, 27, 37.

Do art. 18.
- p. art. 21, 22, 23, 26 nin. rozp.
- p. dział VII § 26, 27, 37.

Do art. 19.
- p. art. 26, 106 nin. rozp.
- p. dział VII § 28, 37.
- p. Zb. Zarz. str. 896—913 (Odznaczenia).

Do art. 20.
- p. art. 21—23, 26 nin. rozp.
- p. dział VII § 19—21, 37.

Do art. 22.
Stosunek tego art. do art. 10 p. dział VII § 9, 29 oraz okólnik M. S. Wew. Nr. 152 z r. 1931.

Do art. 23.
z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez: ustawę z dnia 21 lutego 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 124 z 13.3 1930 w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej:

Art. 1.

W art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej wstawia się na początku nowe dwa ustępy o brzmieniu następującem:
(vide art. 23).

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanym ministrem.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.
- p. R. Hausner: „Zmiany w rozporządzeniu Prezydenta R. P. z 19 stycznia 1928 r.“ (Gazeta Admin. i P. P. Nr. 6 z r. 1930).
- p. pismo ok. M. S. Wew. z 24.3 1930 (Zb. Zarz. str. 938, poz. 9). Stosunek art. 23 do art. 10 p. dział VII § 9 i 29 oraz okólnik M. S. Wew. Nr. 152 z r. 1931.

14, 15, 16, 18 i 20, nie odnoszą się do administracji oświecenia publicznego.

W zebraniach, przewidzianych w art. 13, kuratorowie okręgów szkolnych mogą brać udział.

W dziale administracji oświecenia publicznego uprawnienia, przysługujące wojewodzie w myśl art. 12 i 20, nie dotyczą spraw o charakterze ściśle naukowym i dydaktyczno-pedagogicznym.

W dziale kolejnictwa uprawnienia, przysługujące wojewodzie w myśl art. 11, 12 i 20 nie dotyczą spraw technicznych i bezpieczeństwa ruchu kolejowego.

Art. 24. W stosunku do spraw wojskowych (art. 10 p. 4) wojewoda, niezależnie od obowiązków, ciążących na administracji spraw wewnętrznych w zakresie uzupełnienia i zaopatrzenia armji, jako też spraw współdziałania siły zbrojnej z władzą cywilną dla uśmierzania rozruchów lub przymusowego wykonywania przepisów prawnych:

1) czuwa nad należytem uwzględnieniem interesów obrony Państwa przez wszystkie działy administracji;

2) inicjuje i kieruje współdziałaniem czynników społecznych w akcji przygotowania obrony Państwa, przysposobienia wojskowego oraz opieki nad żołnierzem;

3) czuwa w porozumieniu z właściwemi władzami wojskowemi nad należytem uwzględnieniem przez dowództwa i zarządy wojskowe interesów gospodarczych województwa i jego mieszkańców.

Art. 25. Na wypadek częściowej lub całkowitej mobilizacji, albo w innych wypadkach, w których ze względu na interes Państwa Rada Ministrów uzna to za konieczne, w szczególności na wypadek ogłoszenia stanu wyjątkowego, wojewoda od dnia, wskazanego uchwałą Rady Ministrów, obejmuje naczelne kierownictwo całej administracji państwowej na obszarze województwa, z wyjątkiem administracji wojskowej oraz administracji wymiaru sprawiedliwości, komunikacji i poczt i telegrafów.

W tym charakterze sprawuje on czynności zwierzchnika wszystkich władz, urzędów i organów państwowych oraz jest służbowym przełożonym ich funkcjonarjuszów za pośrednictwem naczelników tych władz i urzędów.

Art. 26. We wszystkich sprawach, wynikających ze stanowiska wojewody jako przedstawiciela Rządu (art. 10—25), służy wojewodzie prawo bezpośredniego porozumiewania się ze wszystkiemi władzami, zarówno centralnemi jak lokalnemi, w szczególności prawo bezpośredniego przedkładania spostrzeżeń i wniosków właściwym ministrom.

Uprawnienia wojewody, wynikające z art. 10 — 26, są uprawnieniami, ściśle przywiązanemi do stanowiska, i przysługują wyłącznie wojewodzie lub urzędnikowi, który pełni funkcje wojewody.

Ilekroć wojewoda na podstawie przepisów rozporządzenia niniejszego wkracza w dziedzinę spraw, nie należących do zakresu administracji ogólnej, nie przysługuje mu prawo wydawania orzeczeń i zarządzeń, wyjąwszy wypadki, w których przepisy prawne wyraźnie inaczej stanowią.

Stanowisko wojewody jako szefa administracji ogólnej.

Art. 27. Do zakresu działania wojewody jako szefa administracji ogólnej należą wszystkie sprawy:

1) administracji spraw wewnętrznych, t. j. administracji z zakresu działania, bezpośrednio podległego Ministrowi Spraw Wewnętrznych;

2) administracji przemysłu i handlu, z wyjątkiem spraw, przekazanych administracji górniczej, urzędom probierczym i służbie legalizacji narzędzi mierniczych oraz tej administracji spraw morskich, która w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego nie wchodzi w zakres działania wojewody;

Do art. 24.

p. art. 26 nin. rozp.

p. dział VII § 31—36, 37, 39.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 149 z 28.8 1931 w spr. współpracy z L. O. P. P. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 11, poz. 231).

Do art 25.

p. rozp. Prez. R. P. z 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54)

Buszyński-Matzner „Polskie Ustawodawstwo Wojskowe" (Warszawa 1930).

Do art. 26.

p. art. 35 pkt. 4 nin. rozp.

p. dział VII § 2, 3, 37; dział VIII § 18.

Do art. 27 pkt. 1.

p. rozp. Prez. z 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 27 z roku 1931).

p. Zb. Zarz. str. 1169—86 (Policja Państwowa).

p. rozp. M. S. Wew. z 1.6 1929 § 17 (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 495) w spr. stosunku wojewodów do Państw. zakł. badania żywności.

p. art. 7, 8, 10, 11, 17, 19 rozp. Rady Min. z 13.11 1919 (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 490), §§ 7, 8, 9, 12. 13, 19, 40 rozp. Rady Min. z 14.3 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 234) oraz §§ 7, 8, 10, 11, 17. 18 rozp. Rady Min. z 21.3 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 235).

Do art. 27 pkt. 2.

p. rozp. Prez. R. P. z 1.6 1927 w spr. przekazania wojewodom niektórych kompet. urzędów górniczych (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 454).

p. Obwieszcz. Min. Przemysłu i Handlu z 28.6 1928 w spr. ogł. tekstu dekretu o miarach (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 661) oraz ok. M. S. Wew. Nr. 123 z 12.7 1928 Zb. Zarz. str. 1181, poz. 21.

Sprawy morskie p. uwaga w dziale X art. 3.

p. rozporządzenia Rady Min. cytowane wyżej pod punktem 1, w szczególności art. 14 rozp. z 13.11 1919, § 16 rozp. z 14.3 1921 i § 14 rozp. z 21.3 1921.

3) administracji rolnictwa, z wyjątkiem administracji lasów państwowych, państwowych zakładów chowu koni, szkolnictwa rolnego i leśnego, państwowych instytutów i zakładów badawczo-naukowych oraz innych spraw, które stosownie do obowiązujących przepisów wojewodzie nie podlegają;

4) administracji opieki społecznej i pośrednictwa pracy;

5) administracji robót publicznych, z wyjątkiem spraw, przekazanych dyrekcjom dróg wodnych. Dla wykonywania specjalnych robót i ich administracji Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może tworzyć organa techniczno-budowlane, niezespolone z władzami administracji ogólnej;

6) administracji spraw wyznaniowych oraz spraw sztuki i kultury (ochrona zabytków i t. d.).

Stosunek wojewody do spraw ubezpieczeń społecznych regulują osobne przepisy.

Art. 28. Sprawy, wymienione w art. 27, wojewoda załatwia przy pomocy urzędu wojewódzkiego, władz administracji ogólnej (art. 2) oraz innych władz, urzędów i organów, podległych na obszarze województwa wojewodzie.

Art. 29. W zakresie spraw administracji ogólnej, wymienionych w art. 27, wojewoda jest:

1) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń właściwych ministrów;

2) służbowym zwierzchnikiem odnośnych władz, urzędów i organów oraz przełożonych funkcjonarjuszów tych władz, urzędów i organów;

3) organem zarządzającym, orzekającym, rozstrzygającym i stawiającym wnioski;

4) przewodniczącym wszystkich organów kolegjalnych (rad, komisyj i t. d.), powołanych przez obowiązujące przepisy do współdziałania w powyższych działach administracji państwowej.

Art. 30. Wojewoda mianuje, przenosi na inne miejsce służbowe, zwalnia oraz przenosi w stan spoczynku w ramach obowiązujących przepisów wszystkich podległych mu funkcjonarjuszów do VIII stopnia służbowego włącznie.

Art. 31. Wojewoda spełnia swoje zadania jako szef administracji ogólnej przez:

1) udzielanie wskazówek i poleceń władzom administracji ogólnej oraz innym władzom i urzędom, jemu podległym;

2) rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i zarządzeń władz powiatowych, miejskich i gminnych oraz innych władz i urzędów, wojewodzie podległych, w ramach przepisów prawnych regulujących właściwość i tok instancji w postępowaniu administracyjnem;

3) wydawanie orzeczeń i zarządzeń w I instancji w wypadkach, przewidzianych przez przepisy prawne;

4) wykonywanie nadzoru nad działalnością władz administracji ogólnej oraz innych władz i urzędów, wojewodzie podległych.

Do art. 27 pkt. 3.
- p. rozp. Rady Min. cytowane wyżej pod pktem 1, w szczególności art. 13 rozp. z 13.11. 1919, § 15 rozp. z 14.3. 1921 i § 13 rozp. z 21.3. 1921.

Do art. 27 pkt. 4.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 147 z 11.8. 1931 w spr. współdziałania Okr. Inspektorów Pracy z wojewodami (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 10, poz. 222).

Do art. 27 pkt 5.
- p. rozp. Rady Min. cytowane wyżej pod pktem 1 w szczególności art. 15 rozp. z 13.11. 1919 § 17 rozp. z 14.3. 1921 i § 15 rozp. z 21.3. 1921.
- Urzędy dróg wodnych p. art. 8 ustawy z 9 lipca 1919 w brzmieniu noweli z 31.7 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 768).

Do art. 27 pkt. 6.
- p. rozp. Rady Min. cytowane wyżej pod pktem 1, w szczególności art. 9 rozp. z 13.11. 1919, § 10, 11 rozp. z 14.3. 1921, § 9 rozp z 21.3. 1921 r.

Do art. 27 ustęp ostatni.
- p. art. 107 nin. rozp.
- p. Zb. Zarz. str. 1519—1524 (ubezpieczenie) oraz Zb. Zarz. str. 492 i 1732 (nadzór nad Kasami Chorych).
- Współdziałanie wojewodów w spr. resortów niezespolonych patrz: Hausner „Skorowidz Ustawodawstwa Polskiego" Cz. IV str. 193 i poprz. części.

Do art. 28.
- p. dział VIII § 1, 2, 3, 34.
- p. Instr. Min Pracy z dn. 22 maja 1924 Nr. 124/p. (nieogł.) o stosunku wojewodów do P. U. P. P.
- p. uwagi do art. 27 pkt. 1.

Do art. 29 pkt. 2.
- p. dział VIII § 17.
- p. rozp. z 12.12. 1930 o uprawnieniach wojewodów i starostów do udzielania urlopów (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 7).
- w drugim wierszu pktu 2 tego art. zamiast „przełożonych" powinno być „przełożonym".
- p. pismo ok. M. S. Wew. z 6 czerwca 1929 w spr. pracy społecznej urzędników (Zb. Zarz. str. 841, poz. 6).

Do art. 29 pkt. 4.
- p. art. 14 i 121 nin. rozp.

Do art. 30.
- p. Zb. Zarz. str. 420—438 i 1731 (Kandydaci do służby państwowej); str. 828—836 (Nominacje); str. 615—620 i 1736 (Kontraktowi funkcjonarjusze); str. 947—1002 (osobowe spr. funkcjonarjuszów państw.); str. 1239—1244 (Praktykanci); str. 1264—1270 (Prawa funkcjonarjuszów); str. 1435 (stanowiska służbowe); str. 1442—1450 (starszeństwo); str. 1487 1490 (studja); str. 1540—1555 (uposażenie); str. 1568—1573 (weryfikacje); str. 1651—1656 (zaliczki); str. 1721—1725 (dyscyplinarne sprawy).

Do art. 31.
- p. rozp. Prez. R. P. z 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).
- p. dział VIII § 17, 19, 20.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 185 z 10.10. 1928 o skoordynowaniu działalności wojewodów i starostów (Zb. Zarz. str. 936, poz. 8).
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 204 z 29.10. 1928 (Zb. Zarz. str. 1676, poz. 1) w spr. zjazdów starostów.

Decyzje tych władz i urzędów wojewoda może uchylać z urzędu lub zmieniać w drodze nadzoru w wypadkach, przewidzianych przez przepisy prawne, albo ze względu na interes dobra publicznego;

5) przez wydawanie powszechnie obowiązujących rozporządzeń (art. 108—113).

Art. 32. Zastępcą wojewody jest wicewojewoda.

Wicewojewodą jest jeden z urzędników urzędu wojewódzkiego z działu administracji spraw wewnętrznych, wyznaczony przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Wicewojewoda zastępuje wojewodę w zakresie, przez wojewodę wyznaczonym.

Jeżeli wojewoda nie może pełnić obowiązków służbowych, zakres zastępstwa rozciąga się na wszystkie czynności, spełniane przez wojewodę.

Urząd wojewódzki.

Art. 33. Wszyscy funkcjonarjusze w urzędzie wojewódzkim oraz we władzach i urzędach państwowych, podległych wojewodzie, są na etacie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, z wyjątkiem funkcjonarjuszów fachowych, pozostających na etatach innych ministerstw, a przydzielonych do załatwiania spraw wymagających zawodowej wiedzy fachowej.

Art. 34. Funkcjonarjuszami fachowymi w rozumieniu art. 33 są funkcjonarjusze piastujący takie stanowiska służbowe, których zajmowanie zależy od wykazania się specjalnem teoretycznem wykształceniem fachowem z wyłączeniem wykształcenia prawniczego, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi wyjątków (art. 119).

Art. 35. Wewnętrzna organizacja urzędów wojewódzkich opiera się na następujących zasadach:

1) urzędy wojewódzkie dzielą się na niezbędną ilość wydziałów;

2) wydziały dzielą się w razie koniecznej potrzeby na oddziały;

3) w poszczególnych wydziałach łączy się w miarę możności sprawy jednorodne pod względem prawnym względnie faktycznym;

4) w jednym wydziale pod kierownictwem wicewojewody łączy się sprawy dotyczące organizacji administracji wojewódzkiej, a w szczególności: sprawy osobowe, budżetowe, gospodarcze, inspekcyjne i nadzoru nad tokiem urzędowania, jako też sprawy, wynikające ze stanowiska wojewody jako przedstawiciela Rządu;

5) sprawy o przeważającym charakterze technicznym i techniczno - administracyjnym z działu, podległego Ministrowi Robót Publicznych (art. 27 p. 5), będą załatwiane w osobnym wydziale o nazwie „Dyrekcja Robót Publicznych". Sprawy budżetowo-rachunkowe tego wydziału będą załatwiane w osobnym referacie ogólnego oddziału rachunkowego.

6) zakres czynności poszczególnych wydziałów i oddziałów oraz zakres odpowiedzialności funkcjonarjuszów poszczególnych kategoryj i stanowisk zarówno kierowniczych jak podwładnych, ze szczególnem uwzględnieniem funkcjonarjuszów fachowych (art. 34 i 119), będzie szczegółowo ustalony w sposób, określony w artykule następnym.

Art. 36. W ramach zasad, ustalonych w art. 35, Minister Spraw Wewnętrznyah wydaje w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przepisy dotyczące organizacji urzędów wojewódzkich i trybu załatwiania spraw w tych urzędach.

Na podstawie tych przepisów każdy wojewoda ustala statut organizacyjny i szczegółowy podział czynności urzędu wojewódzkiego i ogłasza w „Dzienniku Wojewódzkim".

Art. 37. Właściwi ministrowie mogą przeprowadzać przez swoich delegatów lustrację czynności funkcjonarjuszów, pozostających na ich etacie, jako też w zakresie spraw swego działu lustrację czynności poszczególnych wydziałów i oddziałów urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów, wojewodzie podległych.

O rozpoczęciu lustracji i jej wyniku delegat zawiadamia wojewodę.

Do art. 32.
- p. art. 35 pkt. 4, 44, 48 nin. rozp.
- p. dział VII § 2, 3; dział VIII § 18, 21, 22, 34, 36

Do art. 33.
- p. art. 35 pkt. 6 nin. rozp.
- p. dział VIII § 14, 15.
- p. pismo M. S. Wew. OL. 654/1 z dn. 12.4 1928 w spr. przydziału urzędników do załatwiania spraw zespolonych (Dz. Urz. M. S. W. Nr. 3, poz. 79).

Do art. 34.
- p. art. 119 nin. rozp.
- p. dział VIII § 11, 15, 30, 31.
- p. ok. M. S, Wew. Nr. 52 z 28.3 1928 co do urzędników fachowych z etatu Przemysłu i Handlu (Zb. Zarz. str. 932 i 1749).
- p. rozp. Rady Min. z 26.10 1928 r. w spr. instruktorów korporacyj przemysł. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 826).
- p. Instrukcja Ministra W. R. i O. P. z 2.6 1930 r. o prawach i obowiązkach konserwatorów, jako fachowych organów (M. P. Nr. 156, poz. 239).

Do art. 35 pkt. 1.
- p. dział VIII § 4, 23—25, 28, 37—39.

Do art. 35 pkt. 2.
- p. dział VIII § 5, 26, 27, 37—40.

Do art. 35 pkt. 3.
- p. dział VIII § 4, 6, 10, 11, 12.

Do art. 35 pkt. 4.
- p. dział VIII § 7, 8, 12, 13, 22, 32, 35.

Do art. 35 pkt. 5.
- p. dział VIII § 4, 9, 23, 32.
- p. pismo ok. M. S. Wew. z 31.10 1930 w spr. adresowania pism do Dyr. Rob. Publ. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 18, poz. 378).

Do art. 35 pkt. 6.
- p. dział VIII § 6, 10—12, 16—37, 41.

Do art. 36.
- p. art. 102 nin. rozp.
- p. dział VIII § 36—44.

Art. 38. Wojewoda wydaje pismo urzędowe: „Dziennik Wojewódzki".

Rozporządzenia, obwieszczenia i inne akty władz administracji ogólnej, oraz innych władz i urzędów państwowych, z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województwa, mają być ogłaszane w „Dzienniku Wojewódzkim", o ile rozporządzenie niniejsze nie przewiduje wyjątków (art. 122).

Moc obowiązująca powyższych aktów, o ile jest zależna od ich ogłoszenia, rozpoczyna się w terminie w aktach tych podanym, a w braku oznaczenia takiego terminu,—po upływie 14 dni od dnia wydania odnośnego numeru „Dziennika Wojewódzkiego".

Art. 39. Rada Ministrów ustali, które władze, urzędy i organa państwowe oraz samorządowe będą obowiązane prenumerować „Dziennik Wojewódzki".

„Dziennik Wojewódzki" może prenumerować także każdy inny urząd oraz osoby fizyczne i prawne.

Rozdział III.

Wojewódzkie organa kolegjalne.

Art. 40. Do współdziałania z wojewodą w wykonywaniu zadań administracji ogólnej w zakresie, ustalonym przez przepisy prawne, powołuje się czynnik obywatelski, reprezentowany przez organa samorządu wojewódzkiego

Art. 41. Do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego na zasadach, ustalonych Konstytucją, tworzy się przy wojewodzie radę wojewódzką i wydział wojewódzki, które współdziałają z wojewodą w wykonywaniu jego zadań w zakresie administracji ogólnej, stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego i innych przepisów prawnych.

Art. 42. Rada wojewódzka składa się z członków, wybranych przez sejmiki powiatowe i rady miejskie miast, wydzielonych z powiatowych związków komunalnych pod względem administracji samorządowej, na obszarze województwa, po jednym przez każdy sejmik, względnie radę miejską.

W skład rady wojewódzkiej może wejść każdy mieszkaniec odnośnego powiatu względnie miasta, który może być członkiem rady gminnej względnie miejskiej, z wyjątkiem czynnych funkcjonarjuszów administracyjnych państwowych oraz samorządowych.

Powyższe ograniczenie nie odnosi się do funkcjonarjuszów państwowej administracji centralnej.

Art. 43. Mandat członka rady wojewódzkiej trwa tak długo, jak długo trwa kadencja organu, który dokonał wyboru.

Na miejsce, opróżnione w czasie trwania kadencji, dokonywa się wyboru uzupełniającego.

Art. 44. Posiedzenia rady wojewódzkiej odbywają się przynajmniej raz na rok.

Wojewoda zwołuje posiedzenia rady i sprawuje przewodnictwo.

Zastępcą przewodniczącego jest wicewojewoda.

Na zaproszenie, względnie za zgodą wojewody, mogą brać udział w obradach bez prawa głosowania przedstawiciele władz, podległych bezpośrednio władzom centralnym, a niezespolonych z administracją ogólną, jako też urzędnicy, podlegli wojewodzie.

Do prawomocności uchwał rady niezbędna jest obecność przewodniczącego i połowy ogólnej liczby członków rady; uchwały zapadają większością głosów obecnych członków rady; przewodniczący nie głosuje.

Art. 45. Przynajmniej raz na rok wojewoda obowiązany jest na posiedzeniu rady przedstawić sprawozdanie o ogólnym stanie województwa, działalności administracji państwowej na obszarze województwa w ciągu ostatniego roku i ważniejszych zamierzeniach na przyszłość, tudzież wysłuchać opinji rady co do ogólnych potrzeb województwa oraz projektów, zarówno przedłożonych radzie przez wojewodę, jak i zgłoszonych przez członków rady.

Do art. 38.

p. art. 39, 122 nin. rozp.
p. dział V.
p. Zb. Zarz. M. S. Wew. str. 216—235.

Do art. 39.

p. dział V § 6 i załącznik.

Do art. 40.

p. art. 66 Konstytucji.
p. art. 86, 92, 93, 114, 115, 121.
p. dział III.
p. Dr. M. Ż. Jaroszyński: „Czynnik obywatelski w organizacji administracji ogólnej" (Gazeta Administracji i P. P. Nr. 14 z r. 1929 str. 497).
p. P. Typiak: „Dotychczasowa działalność rad i wydziałów wojewódzkich" (Gazeta Administr. i P. P. Nr. 22 z r. 1929 str. 779 oraz Nr. 16 str. 570 z r. 1930 i Nr. 20 str. 724 z r. 1930).

Do art. 41.

p. art. 92, 93, 114, 121 nin. rozp.

Do art. 42.

p. art. 92, 115 nin. rozp.
p. dział III § 1—11.
p. ok. Nr. 29 cyt. przy art. 48.

Do art. 43.

p. dział III § 9.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 275 z 3.12 1929 w spr. utraty mandatu (Zb. Zarz. str. 591, poz. 9).

Do art. 44.

p. dział III § 18—22.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 242 ustęp 3 z 5.11 1929 dot. języka obrad Rady Wojew. (Zb. Zarz. str. 590, poz. 7).

Do art. 45.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 104 z dn. 8.5 1929 w spr. protokółów posiedzeń Rad Wojew. (Zb. Zarz. str. 589, poz. 5).
p. dział III § 18—22.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 153 z 2.9 1931 w spr. sprawozdań wygłaszanych na Radzie Woj. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 11 poz. 235).

Art. 46. Rada wojewódzka jest organem opinjodawczym.

Rada wojewódzka opinjuje na żądanie wojewody w sprawach natury ogólnej, należących do kompetencji wojewody, a dotyczących ludności całego województwa lub poszczególnych jej grup.

Dla opracowania opinji i projektów w poszczególnych sprawach rada może wybierać specjalne komisje.

O ile sprawa jest pilna albo mniejszej wagi, wojewoda może zamiast opinji rady zasięgnąć opinji wydziału wojewódzkiego.

Art. 47. Wypadki, w których rada wojewódzka współdziała z głosem stanowczym, określają przepisy prawne.

Sprawy, w których rada wojewódzka współdziała z głosem stanowczym, wojewoda może przekazać wydziałowi wojewódzkiemu, jeżeli zwłoka, związana ze zwołaniem rady, zagraża interesowi publicznemu, lub jeżeli posiedzenie rady, na którego porządku dziennym postawiono daną sprawę, nie doszło do skutku z braku kompletu członków, albo wreszcie, jeżeli rada mimo wezwania, ostatecznej uchwały nie powzięła.

Art. 48. W skład wydziału wojewódzkiego wchodzą:

1) wojewoda względnie wicewojewoda jako przewodniczący;

2) dwaj inni urzędnicy państwowi, z których jednego wyznacza i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych, drugiego zaś powołuje się według zasad, określonych w art. 51 i 121 ust. 3;

3) trzej członkowie, wybrani przez radę wojewódzką w głosowaniu stosunkowem z pośród mieszkańców województwa, posiadających bierne prawo wyborcze do rady wojewódzkiej (art. 42).

Oprócz trzech członków, rada wojewódzka wybiera w oddzielnem głosowaniu trzech zastępców. Każdy członek wydziału z wyboru ma swego zastępcę, którego wyznacza się według stosunku otrzymanych głosów.

Art. 49. Wybrani członkowie wydziału wojewódzkiego pełnią swoje funkcje przez przeciąg lat czterech, względnie aż do czasu dokonania przez radę wojewódzką wyboru następców.

Gdy mandat członka wydziału wygaśnie z innych powodów, aniżeli rozwiązanie wydziału lub upływ kadencji, miejsce jego w wydziale zajmuje zastępca.

Art. 50. Jeżeli wskutek nowych wyborów do sejmików powiatowych, względnie rad miejskich, skład rady wojewódzkiej zmieni się więcej niż w połowie (art. 42), wojewoda zarządzi nowe wybory członków wydziału wojewódzkiego i ich zastępców przez radę wojewódzką przed upływem czterolecia.

Art. 51. Ilekroć wydział wojewódzki jest powołany do zatwierdzania uchwał związków komunalnych (art. 55 p. 1) w sprawach finansowych, które według dotychczasowych przepisów prawnych zatwierdzał wojewoda w porozumieniu z prezesem izby skarbowej, wchodzi jako drugi urzędnik w wydziale wojewódzkim (art 48 p. 2) prezes izby skarbowej lub inny urzędnik administracji skarbowej, przez niego wyznaczony.

Ilekroć wydział wojewódzki jest powołany do rozstrzygania lub opinjowania spraw, wchodzących w zakres administracji zdrowia publicznego lub innych działów administracji, wymienionych w art. 27, a w urzędzie wojewódzkim są dla tych działów administracji zorganizowane osobne wydziały, oddziały lub przydzieleni specjalni referenci fachowi, wówczas jako drugiego urzędnika w wydziale wojewódzkim (art. 48 p. 2) powołuje wojewoda kierownika właściwego wydziału lub oddziału, względnie referenta fachowego.

Gdy nie zachodzi żaden z wypadków, przewidzianych w poprzednich ustępach, ani wypadek, przewidziany w art. 121 ust. 3, miejsce drugiego członka według art. 48 p. 2 zajmuje drugi urzędnik z działu spraw wewnętrznych, wyznaczony przez wojewodę.

Art. 52. Posiedzenia wydziału wojewódzkiego zwołuje wojewoda w miarę potrzeby.

Do prawomocności uchwał wymagana jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy i co najmniej 2 członków, a w szczególności jednego z urzędników, wymienionych w p. 2 art. 48, oraz jednego członka z pośród wymienionych w p. 3 art. 48.

Do art. 46.

p. dział III § 23.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 242 ustęp 2 z dn. 5.11 1929 dotycz. członków komisyj oraz ich wynagrodzenia (Zb. Zarz. str. 590 poz. 7)
p. ok. M. S. Wew. Nr. 189 z 20.10 1930 w spr. komisyj Rady Wojew. (Zb. Zarz. str. 1734, poz. 1).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 150 z 14.8 1928 w spr. komisyj rolnych (Zb. Zarz. str. 1329, poz. 4).

Do art. 47.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 145 z 7.8 1928 w spr. kompetencji Wydziałów Wojew. (Zb. Zarz. str. 588, poz. 2).
p. dział III § 19.

Do art. 48.

p. art. 115, 121 ustęp trzeci nin. rozp.
p. dział III § 1, 2, 12—15.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 29 z 29.I 1929 w spr. wybieralności na członków wojewódzkich organów kolegjalnych (Zb. Zarz. str. 589, poz. 4).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 242 ustęp 1 z dnia 5.11 1929 dot. pytania, czy członek Rady Woj. może wejść do Wydziału (Zb. Zarz. str. 590, poz. 7).

Do art. 49.

p. ok. Nr. 275 cyt. przy art. 43 w sprawie utraty mandatu.

Do art. 51.

p. art. 98 nin. rozp.

Do art. 52.

p. Dział III § 24.

Uchwały zapadają większością głosów obecnych członków wydziału, w razie równości głosów rozstrzyga to zdanie, za którem głosował przewodniczący.

Art. 53. Jeżeli wydział wojewódzki ma powziąć uchwałę w jednej ze spraw, wymienionych w art. 55, a dotyczącą związku komunalnego, do którego organów należy członek wydziału wojewódzkiego, wtedy członek ten nie bierze udziału w obradach i głosowaniu.

Gdyby z powodu, określonego w ust. 1, nie było przepisanego kompletu, wojewoda w miejsce wyłączonego członka wydziału powoła jego zastępcę.

Analogicznie postąpi wojewoda, gdy w sprawie jest bezpośrednio i osobiście zainteresowany członek wydziału lub jego krewny albo powinowaty do czwartego stopnia włącznie, a w wypadku, przewidzianym w art. 55 p. 3, jeżeli członek wydziału brał udział w wydawaniu zaskarżonej decyzji jako członek kolegjum powiatowego.

Art 54. Wydział wojewódzki ma głos doradczy we wszystkich sprawach, które wojewoda wydziałowi do zaopinjowania przekaże.

Art. 55. Wydział wojewódzki współdziała z głosem stanowczym stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego względnie innych przepisów prawnych, a w szczególności w sprawach, dotyczących:

1) zatwierdzania uchwał organów samorządowych, powiatowych, miejskich i gminnych w takim zakresie, w jakim prawo to przysługiwało według dotychczasowych przepisów wojewodzie samemu lub wojewodzie w porozumieniu z prezesem izby skarbowej;

2) rozstrzygania w toku instancyj odwołań od orzeczeń i zarządzeń organów powiatowych związków komunalnych i miast, wydzielonych z powiatu pod względem administracji samorządowej, o ile według dotychczasowych przepisów rozstrzyganie takich odwołań służy wojewodzie;

3) rozstrzygania odwołań w toku instancyj od orzeczeń i zarządzeń, które w niższej instancji zostały lub powinny były być wydane przy udziale kolegjum, o ile według obowiązujących przepisów takie odwołanie jest dopuszczalne;

4) sprawowania nadzoru nad samorządem powiatów, miast, wydzielonych ze związku powiatowego pod względem administracji samorządowej, oraz gmin miejskich i wiejskich w takim zakresie, w jakim według dotychczasowych przepisów nadzór ten należał do wyłącznej kompetencji wojewody, z wyłączeniem bieżących czynności nadzorczych o charakterze przygotowawczym, ogólnych zarządzeń instrukcyjnych, oraz stosowania środków przymusowych o charakterze porządkowym;

5) orzekania we wszystkich sprawach, które w myśl dotychczasowych przepisów są lub mogą być przekazane decyzji wojewody w zastępstwie organów samorządu wojewódzkiego;

6) orzekania we wszystkich sprawach, zastrzeżonych przez ustawy i rozporządzenia wyraźnie wydziałowi wojewódzkiemu;

7) określania sposobu wykonywania uchwał rady wojewódzkiej w sprawach, w których ona współdziała z głosem stanowczym.

Wydziałowi wojewódzkiemu nie służy jednak głos stanowczy w sprawach rozwiązywania i wyborów organów związków komunalnych, zatwierdzania w urzędzie, zawieszania i składania z urzędu poszczególnych członków organów związków komunalnych oraz nakładania na tych członków kar porządkowych i dyscyplinarnych. Wojewoda, o ile decyzja w wymienionych sprawach należy wogóle do jego kompetencji, winien przed wydaniem decyzji zasięgnąć opinji wydziału wojewódzkiego, przyczem przepisy ust. 1 art. 57 i ust. 3 art. 63 znajdują zastosowanie.

Art. 56. Z chwilą zorganizowania wydziału wojewódzkiego ustaje wspomniany w p. 1 art. 55 obowiązek wojewody porozumiewania się z prezesem izby skarbowej, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 57.

Ilekroć wydział wojewódzki współdziała w zatwierdzaniu uchwał organów samorządowych w sprawie wysokości danin komunalnych, wolno prezesowi izby skarbowej, względnie wyznaczonemu przezeń urzędnikowi administracji skarbowej (art. 51 ust. 1), zgłosić na odnośnem posiedzeniu wydziału wojewódzkiego na ręce przewodniczącego sprzeciw przeciwko uchwale wydziału, która zdaniem jego jest sprzeczna z interesem Skarbu Państwa. Sprzeciw wstrzymuje wykonanie uchwały.

Sprzeciw rozstrzyga Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 57. Jeżeli z jakiegokolwiek bądź powodu wydział wojewódzki jest niezorganizowa-

---

Do art. 54.

p. ok. Nr. 145 (ustęp ostatni) cyt. przy art. 55.

Do art. 55.

p. art. 79, 96 pkt. 3 nin. rozp.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 145 z 7.8 1928 (Zb. Zarz. str. 587, poz. 2).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 174 cyt. przy art. 57.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 279 z 10.12 1929, w spr. współdziałania wydziałów wojew. w spr. gospodarki finansowej (Zb. Zarz. str. 311, poz. 5).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 133 z 16.7 1931 (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 9 poz. 205).
p. ok. M. S. Wew. Nr. 173 z 15.8 1929 dot. zwalniania wójtów i sołtysów (Zb. Zarz. str. 1615, poz. 3).
p. Zbiór Zarz. str. 297—315 (Finanse komunalne), str. 1111—1141 (Podatki).

Do art. 56.

p. art. 99 ustęp drugi nin. rozp.

Do art. 57.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 174 z dn. 21.8 1929 (Zb. Zarz. str. 590, poz. 6).

ny, albo posiedzenie wydziału nie dojdzie do skutku z braku przepisanego kompletu członków, a zwłoka zagraża interesowi publicznemu, albo jeżeli wydział mimo wezwania nie poweźmie ostatecznej uchwały, wojewoda wydaje decyzję samodzielnie bez udziału wydziału wojewódzkiego.

Przy zatwierdzaniu uchwał związków komunalnych w sprawie wysokości danin wojewoda winien się jednak porozumieć z prezesem izby skarbowej. W razie różnicy zdań między wojewodą a prezesem izby skarbowej, rozstrzyga Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 58. Rada wojewódzka i wydział wojewódzki podejmują uchwały wyłącznie na podstawie stanu faktycznego, ustalonego w aktach.

Członkowie rady wojewódzkiej i wydziału wojewódzkiego są w wykonywaniu swoich funkcyj niezależni i nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za swoją działalność w radzie względnie wydziale, wchodzącą w zakres ich funkcyj, a zgodną z prawem i obowiązkami służby.

Art. 59. Decyzje wojewody, powzięte przy współudziale rady lub wydziału, wprowadza wojewoda w życie przy pomocy podległych sobie władz i urzędów.

Uchwały rady i wydziału, naruszające obowiązujące przepisy, wojewoda winien zawiesić i przedłożyć bezzwłocznie do rozstrzygnięcia właściwemu ministrowi.

Przepisy o środkach prawnych od decyzji wojewodów odnoszą się również do wypadków, w których decyzje te zostały wydane przy współudziale czynnika obywatelskiego stosownie do przepisów rozporządzenia niniejszego.

Art. 60. Minister Spraw Wewnętrznych może rozwiązać radę wojewódzką względnie wydział wojewódzki przed upływem kadencji i zarządzić ponowne ich skompletowanie.

Po rozwiązaniu rady wojewódzkiej, a przed zebraniem się nowej, wszystkie sprawy należące do zakresu działania rady wojewódzkiej załatwia wydział wojewódzki, a gdy wydział jest rozwiązany, — wojewoda samodzielnie. W wypadku rozwiązania wydziału wojewódzkiego, sprawy należące do zakresu działania wydziału załatwia samodzielnie wojewoda z uwzględnieniem przepisu ust. 2 art. 57.

Art. 61. Członkowie rady wojewódzkiej oraz członkowie wydziału wojewódzkiego, pochodzący z wyboru, mają jedynie prawo do zwrotu kosztów podróży i poboru diet za dnie posiedzeń według zasad, przyjętych dla urzędników państwowych VI stopnia służbowego.

Wydatki na diety i koszty podróży członków rady wojewódzkiej ponoszą te związki komunalne, które ich wybrały. Koszty, związane z urzędowaniem członków wydziału wojewódzkiego, pochodzących z wyboru, rozkłada wydział wojewódzki w równych częściach na wszystkie powiatowe związki komunalne i gminy miast, wydzielonych na terenie województwa.

Art. 62. Każdy członek względnie tegoż zastępca, wybrany do rady wojewódzkiej lub wydziału wojewódzkiego, który mimo należytego zawiadomienia o terminie posiedzenia rady względnie wydziału nie jawi się na posiedzeniu bez usprawiedliwionej przyczyny, podlega grzywnie do stu złotych, którą nakłada wojewoda. Od orzeczenia wojewody, nakładającego grzywnę, niema odwołania.

Nieusprawiedliwiona nieobecność na pięciu posiedzeniach rady względnie wydziału, albo też na trzech posiedzeniach po sobie następujących, powoduje utratę mandatu.

Art. 63. Członkowie rad wojewódzkich oraz wydziałów wojewódzkich, pochodzący z wyboru, winni na posiedzeniu rady względnie wydziału złożyć w ręce wojewody przyrzeczenie w miejsce przysięgi, iż przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie swoje obowiązki.

Bliższe przepisy o wyborach względnie powoływaniu członków rad wojewódzkich i wydziałów wojewódzkich oraz o trybie obradowania i urzędowania tych organów wyda Minister Spraw Wewnętrznych.

W wypadkach, w których w myśl rozporządzenia niniejszego wojewoda uprawniony jest do decydowania z pominięciem właściwego kolegjum (art. 47 ust. 2 i 57), winien on decyzję swoją podać do wiadomości kolegjum na najbliższem posiedzeniu.

Rozdział IV.

Powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 64. Na czele powiatu stoi starosta powiatowy, mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Starosta powiatowy podlega pod względem osobowym w granicach przepisów regulujących stosunki państwowej służby cywilnej wojewodzie względnie Ministrowi Spraw Wewnętrznych, pod względem służbowym zaś — bezpośrednio wojewodzie.

Do art. 59.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 96 z 11.6 1928 dot. redakcji decyzyj powziętych przy udziale czynnika obywat. (Zb. Zarz. str. 586, poz. 1).

Do art. 61.

p. art. 99 ustęp trzeci nin. rozp.

p. ok. Nr. 167 z 12.8 1929 w spr. diet i kosztów podróży (Zb. Zarz. str. 1391, poz. 15).

Do art. 62.

p. art. 99 ustęp ostatni nin. rozp.
p. ok. Nr. 275 cyt. przy art. 43.

Do art. 63.

p. dział III.

Do art. 64.

p. Dr. J. Drążek-Drawicz „Powiatowe władze administracji ogólnej" (Gazeta Administr. i P. P. Nr. 19 z r. 1930 str. 691).

Art. 65. Do starosty powiatowego stosuje się analogicznie postanowienia art. 9, 10 p. 1 i 2, 13, 21 ust. 2 i 22 ust. 2.

Wojewoda za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych może przekazywać do odwołania poszczególnym starostom niektóre lub wszystkie uprawnienia, wynikające z art. 10 p. 3 i 4, 11, 12 ust. 1, 14, 24 oraz 25 o ile Rada Ministrów w uchwale, o której mowa w art. 25 nie zastrzeże powyższych uprawnień wyłącznie wojewodzie. W tym wypadku mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 21 ust. 1, 22 ust. 1, 23 i 26. W wypadkach, przewidzianych w powyższych artykułach, w miejsce powołanych w tych artykułach władz, urzędów i organów, podlegających bezpośrednio władzom centralnym, wstępują odpowiednie władze, urzędy i organa, działające na obszarze właściwego powiatu.

Art. 66. Uprawnienia z art. 12 nadane starostom, odnoszą się tylko do władz, urzędów i zakładów, mających swą siedzibę na obszarze powiatu, a niepodlegających bezpośrednio władzom centralnym.

Jeżeli w wypadku, przewidzianym w art. 11, nie dojdzie do uzgodnienia poglądów między starostą powiatowym a naczelnikiem odnośnego urzędu, starosta powiatowy przedkłada sprawę wojewodzie, który postępuje według przepisów art. 11.

W wypadku, przewidzianym w art. 26 ust. 1, starosta powiatowy jest uprawniony do bezpośredniego porozumiewania się z władzami równorzędnemi, z władzami wyższemi zaś z reguły za pośrednictwem wojewody. Wyjątki od tej zasady ustali rozporządzenie Rady Ministrów. W wypadkach tych starosta powiatowy winien w każdym razie podać sprawę bezzwłocznie do wiadomości wojewodzie.

Art. 67. Do zakresu działania starosty powiatowego jako szefa administracji ogólnej należą wszystkie sprawy administracji państwowej na obszarze powiatu, o ile na mocy obowiązujących przepisów nie są zastrzeżone właściwości władz naczelnych, wojewody i innych władz państwowych, ani nie należą do zakresu działania powiatowych związków komunalnych, gmin miejskich i wiejskich oraz obszarów dworskich.

W zakresie spraw administracji ogólnej starosta powiatowy jest odpowiedzialnym wykonawcą zleceń wojewody oraz sprawuje analogicznie funkcje, wymienione w art. 29 p. 2, 3 i 4.

Stosunek starosty powiatowego do organów komunalnych normują osobne przepisy prawne.

Art. 68. Starosta powiatowy załatwia sprawy, należące do jego kompetencji, przy pomocy starostwa oraz przy pomocy innych podległych mu na obszarze powiatu władz, urzędów i organów.

Starostę powiatowego zastępuje jeden z urzędników starostwa, wyznaczony przez wojewodę.

Art 69. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami wydaje przepisy ogólne, dotyczące wewnętrznej organizacji starostw i trybu ich urzędowania, z uwzględnieniem następujących zasad:

1) łączenia w ręku poszczególnych referentów spraw jednorodnych pod względem prawnym i faktycznym;

2) zastrzeżenia pewnych kategoryj spraw ze szczególnem uwzględnieniem spraw wojskowych i karno-administracyjnych urzędnikom posiadającym specjalne przygotowanie;

3) ustalenia zakresu odpowiedzialności urzędników poszczególnych kategoryj i stanowisk ze specjalnem uwzględnieniem urzędników fachowych;

4) zastępstwa starosty.

Na podstawie tych ogólnych przepisów wojewoda ustala organizację podległych mu starostw z uwzględnieniem warunków miejscowych.

Art. 70. Z ważnych względów może Minister Spraw Wewnętrznych ustanowić w drodze rozporządzenia poza urzędową siedzibą starosty organ, podległy staroście powiatowemu, uprawniony do stałego spełniania na oznaczonym obszarze powiatu pod nadzorem starosty powiatowego określonych zadań z zakresu działania starosty powiatowego oraz wydawania w imieniu starosty samoistnych orzeczeń i zarządzeń ze skutkiem prawnym równym orzeczeniom i zarządzeniom starosty.

Do art. 65.
p. uwagi do art. 9—26 nin. rozp.
p. dział VI § 8 pkt. 1, § 20 pkt. a, § 26; dział VII § 9 ustęp ostatni, § 18, § 30 ustęp ostatni, § 36 ustęp drugi i trzeci; dział XI.

Do art. 66.
p. uwagi do art. 65.
p. dział VII § 18.

Do art. 67.
p. uwagi do art. 3, 4 i 29.
p. pismo ok. M. S. Wew. z 1.II 1930 w spr. kontaktu starostów granicznych (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 2, poz. 43).

Do art. 68.
p. art. 5, 80, 103, 107, 120 nin. rozp.
p. Dział VI § 1, 3, 4, 24, 29, 30, 36.
p. Zb. Zarz. str. 1169—1186 (Policja Państw.).

Do art. 69 pkt. 1.
p. Dział VI § 6, 7, 8.

Do art. 69 pkt. 2.
p. dział VI § 9, 10.

Do art. 69 pkt. 3.
p. dział VI § 9, 10, 12, 23—39.

Do art. 69 pkt. 4.
p. art. 68 nin. rozp.
p. dział VI § 26, 29, 30, 36; dział VII § 2, 3.

Do art. 69 ustęp ostatni.
p. dział VI § 40.

Do art. 70.
p. dział VI § 19—22, 36.

Art. 71. Dla ułatwienia urzędowania oraz utrzymania ścisłego wzajemnego stosunku między władzami administracyjnemi a ludnością niektóre sprawy, określone bliżej dla każdego powiatu przez wojewodę, mogą być załatwiane perjodycznie poza miejscem urzędowej siedziby starosty powiatowego przez starostę lub wyznaczonych przez wojewodę urzędników starostwa.

Urzędnicy ci mogą być upoważnieni przez wojewodę do wydawania zarządzeń i orzeczeń za starostę powiatowego i ze skutkiem prawnym równym zarządzeniom i orzeczeniom starosty.

Art. 72. Przepisy rozporządzenia niniejszego odnoszą się również do starosty morskiego ze zmianami, wynikającemi z osobnych przepisów dotyczących stanowiska i zakresu działania tego starosty.

Art. 73. Miasta liczące na podstawie powszechnego spisu ludności więcej niż 75.000 mieszkańców tworzą odrębne powiaty miejskie dla celów administracji państwowej.

O ile od powszechnego spisu ludności minie więcej, aniżeli pięć lat, Rada Ministrów może zezwolić na przeprowadzenie osobnego spisu ludności na obszarze gminy.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia tworzyć wyjątkowo powiaty miejskie dla celów administracji państwowej z miast liczących mniej aniżeli 75.000 mieszkańców.

Art. 74. Na czele powiatu miejskiego (art. 73) stoi starosta grodzki, mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 75. Funkcje starosty grodzkiego Minister Spraw Wewnętrznych może powierzyć staroście powiatowemu powiatu sąsiadującego z powiatem miejskim.

Art. 76. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia przekazywać do odwołania wszystkie lub poszczególne funkcje starostów grodzkich prezydentom miast stanowiących samoistne powiaty, o ile miasta te posiadają warunki zabezpieczające należyte sprawowanie administracji państwowej.

Prezydenci miast spełniają powyższe funkcje przy pomocy urzędników miejskich, którzy im w tym zakresie bezpośrednio podlegają.

Art. 77. Rada Ministrów będzie ustalała w drodze rozporządzenia, w których miastach, wydzielonych jako osobne powiaty miejskie dla celów administracji ogólnej państwowej, postanowienia art. 10—26 mają mieć zastosowanie do starostów grodzkich, do prezydentów tych miast, względnie innych osób (art. 75), o ile sprawują funkcje starostów grodzkich.

Art. 78. Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, przedstawiony po porozumieniu się z właściwymi ministrami, może w drodze rozporządzenia poruczać do odwołania wszystkim lub niektórym wydziałom powiatowym oraz magistratom miast, wydzielonych z powiatowych związków komunalnych, funkcje powiatowych władz administracji ogólnej w dziedzinie administracji drogowej (nie wyłączając dróg państwowych i wojewódzkich), administracji zdrowia publicznego, weterynaryjnej, budowlanej, opieki społecznej i pośrednictwa pracy, o ile odnośne powiatowe związki komunalne i gminy miejskie zobowiążą się ustanowić odpowiednich funkcjonarjuszów, których sposób przyjmowania i kwalifikacje określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Z chwilą przejęcia powyższych funkcyj, wydziały powiatowe względnie magistraty mają obowiązek spełniać je tak długo, dopóki w drodze rozporządzenia Rady Ministrów funkcje te nie zostaną im odjęte.

Przepisy artykułu niniejszego nie naruszają postanowień art. 10 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 6, poz. 32) w zakresie uprawnień Ministra Robót Publicznych do przekazywania poszczególnym gminom odcinków dróg, w ich obrębie położonych.

Art. 79. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, ustali szczegółowe przepisy dotyczące załatwiania spraw, przekazanych w myśl art. 78.

Nadzór nad wykonywaniem tych funkcyj, jako też rozstrzyganie odwołań od decyzyj, wydawanych w tym zakresie przez wydziały powiatowe i magistraty, należy do właściwego wojewody przy współudziale wydziału wojewódzkiego (art. 55).

Do art. 71.
p. dział VI § 13—16, 36.

Do art. 72.
p. dział VI § 41; dział VII § 38; dział IX, X.

Do art. 73.
p. dział II i X.

Do art. 74.
p. art. 77, 84, 117 nin. rozp.
p. dział II; dział VI § 41; dział VII § 1, 38.

Do art. 75.
p. dział II.

Do art. 76.
p. art. 84, 117 nin. rozp.
p. dział II.

Do art. 77.
p. dział II; dział VII § 1, 38.

Do art. 78.
p. art. 79 nin. rozp.

Rozdział V.

Powiatowe organa kolegjalne.

Art. 80. Do współdziałania ze starostą powiatowym w wykonywaniu zadań administracji ogólnej powołany jest w zakresie, ustalonym przez rozporządzenie niniejsze i przepisy specjalne, czynnik obywatelski, reprezentowany przez organa samorządu powiatowego.

Art. 81. Do powiatowych organów kolegjalnych mają analogiczne zastosowanie przepisy art. 44, 45, 46, 47, 52 ust. 1 i 3, 54, 57 ust. 1, 58, 59, 60, 61, 62 i 63 z tą zmianą, że radzie wojewódzkiej odpowiada sejmik powiatowy, wydziałowi wojewódzkiemu — wydział powiatowy, a wojewodzie—starosta. W wypadku, przewidzianym w ust. 2 art. 59, rozstrzyga wojewoda.

Dotychczasowe przepisy o nadzorze nad samorządem gmin miejskich i wiejskich, wykonywanym w instancji powiatowej, pozostają bez zmiany.

Art. 82. Wydział powiatowy współdziała z głosem stanowczym w wypadkach, przewidzianych w ustawach.

Art. 83. Do trybu obradowania i urzędowania powiatowych organów kolegjalnych mają zastosowanie przepisy obowiązujące w tej mierze w stosunku do organów samorządu powiatowego, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej (art. 81).

Minister Spraw Wewnętrznych władny jest wydawać w drodze rozporządzenia potrzebne przepisy szczegółowe.

Art. 84. Przepisy rozdziału niniejszego mają analogiczne zastosowanie odnośnie do kolegjalnego współdziałania czynnika obywatelskiego w powiatowej administracji ogólnej, sprawowanej w miastach stanowiących powiaty miejskie dla celów administracji państwowej, z tą zmianą, że w miejsce sejmiku powiatowego względnie wydziału powiatowego współdziałać będzie w zależności od rodzaju spraw,—z prezydentem miasta względnie starostą grodzkim (powiatowym), na ich wezwanie i pod ich przewodnictwem, kolegjum, powołane z członków rady miejskiej względnie magistratu.

Rozdział VI.

Miasto stołeczne Warszawa.

Art. 85. Do czasu unormowania w drodze ustawy ustroju samorządu m. st. Warszawy, władzami administracji ogólnej na obszarze m. st. Warszawy są:

a) Komisarz Rządu m. st. Warszawy;

b) starostowie grodzcy;

c) w zakresie spraw, określonych w art. 90 rozporządzenia niniejszego, magistrat m. st. Warszawy.

Art. 86. Przepisy rozporządzenia niniejszego dotyczące stanowiska i zakresu działania wojewodów, mają analogiczne zastosowanie do Komisarza Rządu, z wyjątkiem postanowień art. 40—63.

Przepisy art. 10 — 26, z wyjątkiem art. 20 p. 1, nie mają zastosowania odnośnie do państwowych władz i organów centralnych.

Art. 87. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia podzieli dla celów administracji ogólnej obszar m. st. Warszawy na powiaty grodzkie.

Art. 88. Na czele administracji ogólnej w powiatach grodzkich stoją starostowie grodzcy, mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 89. Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące stanowiska i zakresu działania starostów powiatowych, mają analogiczne zastosowanie do starostów grodzkich w m. st. Warszawie, z wyjątkiem postanowień art. 80—84.

Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie postanowienia art. 10—26 będą miały zastosowanie do starostów grodzkich.

Do art. 80.

p. art. 96, 116, 121 nin. rozp.
p. dział III § 25.
p. ok. Nr. 96 cyt. przy art. 59.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 168 z 12.8 1929 w spr. reprezent. miast wydzielonych (Zb. Zarz. str. 800, poz. 17).

Do art. 81.

p. ok. Nr. 167 cyt. przy art. 61.
p. uwagi, zamieszczone przy artykułach nin. rozp. zacytowanych w art. 81.

Do art. 82.

p. art. 96 pkt. 3 nin. rozp.

Do art. 83.

p. dział III § 25.

Do art. 84.

p. art. 117 nin. rozp.
p. dział III § 25.

p. ok. 96 (ustęp ostatni) cyt. przy art. 59.

Do art. 85.

p. art. 1 ustawy z 2.8 1919 Dz. Pr. Nr. 65, poz. 395.
p. dział IV § 1, 2.

Do art. 86.

p. art. 1—39 nin. rozp.
p. dział IV § 3—5, 9—11; dział VII § 1, 2, 17 ustęp drugi, § 23 ustęp ostatni, § 30, 36, 39; dział VIII § 44.

Do art. 87.

p. dział IV § 6.

Do art. 88.

p. dział IV § 7.

Do art. 89.

p. art. 64—71 nin. rozp.
p. dział IV § 8—11; dział VI § 41; dział VII § 1.

Art. 90. Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, przedstawiony po porozumieniu się z właściwymi ministrami, może poruczyć magistratowi m. st. Warszawy wszystkie lub niektóre działy administracji, wymienione w art. 78. W tym wypadku stosują się analogicznie przepisy art. 78 i 79 ust. 1 z tą zmianą, że magistrat m. st. Warszawy sprawuje administrację w instancji powiatowej i wojewódzkiej, podlegając w tym zakresie bezpośrednio właściwym władzom naczelnym. Bliższe szczegóły w tym względzie określi rozporządzenie Rady Ministrów.

Rozdział VII.

Województwa: poznańskie i pomorskie.

Art. 91. Przepisy rozporządzenia niniejszego obowiązują na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego ze zmianami, wynikającemi z postanowień art. 92—107.

Art. 92. Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego nie tworzy się rad wojewódzkich. Ilekroć przepisy rozporządzenia niniejszego względnie inne przepisy prawne mówią o właściwości rad wojewódzkich, wchodzą w miejsce tych rad sejmiki wojewódzkie, — o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

Sprawozdanie, o którem mowa w art. 45, wojewoda składa sejmikowi wojewódzkiemu.

Art. 93. Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zadania wydziałów wojewódzkich, o których mowa w rozporządzeniu niniejszem, spełniają istniejące obecnie w tych województwach wydziały wojewódzkie wojewódzkich związków komunalnych.

Wydziały te współdziałają w zakresie państwowej administracji ogólnej w sposób, określony przez rozporządzenie niniejsze (art. 98).

Art. 94. Do czasu ustalenia organizacji sądownictwa administracyjnego na całym obszarze Rzeczypospolitej, istniejące na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wojewódzkie sądy administracyjne i wydziały powiatowe (miejskie) spełniają nadal funkcje sądów administracyjnych.

Rozporządzenie niniejsze nie narusza organizacji, właściwości i postępowania specjalnych sądów administracyjnych (górniczych, kultury leśnej i t. d.).

Art. 95. Właściwość wymienionych w art. 94 ust. 1 sądów administracyjnych obejmuje od chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w ramach przepisów prawnych, obowiązujących na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego; orzecznictwo:

1) w sprawach, wymienionych w ust. 2 § 54 ustawy z dnia 30 lipca 1883 r. o ogólnej administracji kraju (Zb. u. pr. str. 195);

2) w sprawach, rozstrzyganych przez wydziały powiatowe (miejskie) i wojewódzkie sądy administracyjne w postępowaniu uchwałowem na podstawie ustnej rozprawy, o ile rozprawę taką sąd uzna za konieczną ze względu na wyraźny przepis prawny lub ze względu na prawo strony;

3) w sprawach, w których według dotychczasowych przepisów przysługiwało prawo wyboru środków prawnych w postępowaniu spornem lub innem.

Art. 96. Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wszystkie sprawy:

1) które były dotychczas załatwiane przez wydziały powiatowe (miejskie) jako sądy administracyjne oraz wojewódzkie sądy administracyjne, a stosownie do art. 95 nie będą podlegały ich orzecznictwu;

2) które były załatwiane w drodze postępowania uchwałowego, o ile nie chodzi o sprawy, określone w art. 95 p. 2, wreszcie

3) które są wymienione w art. 55 i 82, o ile w myśl art. 95 nie należą do kompetencji wspomnianych w p. 1 artykułu niniejszego sądów administracyjnych lub w myśl ostatniego ustępu art. 55 do kompetencji wojewody samego,

należą od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego do zakresu działania wydziałów wojewódzkich względnie wydziałów powiatowych, jako kolegjów współdziałających z wojewodami i starostami w sprawowaniu czynności administracji ogólnej w sposób, określony w rozporządzeniu niniejszem.

W miastach, w których istnieją wydziały miejskie jako sądy administracyjne, wydziały te uchwalają w zakresie właściwości wydziałów powiatowych.

W miastach, niewydzielonych z powiatów, przechodzi właściwość zarządów miejskich jako władz uchwałowych na właściwe wydziały powiatowe.

Art. 97. Uchyla się postanowienia art. 1 rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dn. 21 lutego 1920 r. dotyczącego utworzenia

---

Do art. 90.

p. art. 78, 79, 85 pkt. c) nin. rozp.

Do art. 91.

p. art. 113 ustęp drugi nin. rozp.
p. dział XI.
p. ok. M. S. W. Nr. 30 z 5 marca 1928 w spr. wykonania rozp. Prez. R. P. (Zb. Zarz. str. 929).

Do art. 92.

p. dział III § 25.
p. ok. Nr. 96 cyt. przy art. 59.

Do art. 94.

p. dział XII.

Do art. 95 pkt. 3.

p. art. 101 nin. rozp.

Wojewódzkich Rad Administracyjnych oraz Wojewódzkich Sądów Administracyjnych (Dz. Urz. Min. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81); dotychczasowe kompetencje wojewódzkich rad administracyjnych przechodzą w granicach, oznaczonych postanowieniami rozporządzenia niniejszego, na wydziały wojewódzkie.

Art. 98. Funkcje, wynikające z przepisów rozporządzenia niniejszego, wydziały wojewódzkie na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego spełniają za pośrednictwem osobnych izb wydziałów wojewódzkich (izb wojewódzkich), w których skład wchodzą trzej członkowie, wyznaczeni drogą losowania z pośród członków wydziału wojewódzkiego.

W skład izb wojewódzkich wchodzi ponadto wojewoda oraz dwaj inni urzędnicy państwowi, z których jednego wyznacza i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych, drugiego zaś powołuje się przy analogicznem zastosowaniu zasad, określonych w art. 51 i art. 121 ust. 3.

W wypadku, przewidzianym w ustępie ostatnim art. 51, miejsce drugiego członka według art. 48 p. 2 zajmuje sędzia właściwego wojewódzkiego sądu administracyjnego, powołany przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Obradom izb przewodniczy wojewoda względnie wicewojewoda.

Dla członków izby wojewódzkiej, wylosowanych względnie powołanych, będą w ten sam sposób i w takiej samej liczbie wyznaczeni zastępcy.

Art. 99. Postępowanie przed wymienionemi w art. 94 sądami administracyjnemi odbywa się według przepisów o postępowaniu spornoadministracyjnem, zaś przed izbami wojewódzkiemi i przed wydziałami powiatowemi (miejskiemi; art. 96 i 98) według przepisów o postępowaniu uchwałowem oraz według przepisów rozporządzenia niniejszego.

Z chwilą zorganizowania izb wojewódzkich, będą zastosowane na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego przepisy art. 56 rozporządzenia niniejszego.

Wydatki, połączone z urzędowaniem izb wojewódzkich (art. 61), ponoszą właściwe wojewódzkie związki komunalne.

Grzywny, ściągane na mocy art. 62, stanowią dochód wojewódzkich związków komunalnych.

Art. 100. Decyzje wojewodów, powzięte w II instancji przy udziale izb wojewódzkich, są ostateczne.

Przeciw decyzjom, powziętym w I instancji, o ile w myśl obowiązujących przepisów nie są ostateczne, służy odwołanie do właściwego ministra, a w sprawach dotyczących nadzoru nad samorządem — w każdym razie do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Środki prawne w postępowaniu uchwałowem, które przysługiwały dotychczas od uchwał wydziałów powiatowych do wojewódzkich sądów administracyjnych, wnosi się do izb wojewódzkich, które podejmują co do nich ostateczne uchwały.

Art. 101. Obowiązujące na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego przepisy prawne, które uprawniają do wyboru środków prawnych w postępowaniu spornem lub jakiemkolwiek innem, pozostają bez zmiany.

Art. 102. Znosi się przewidziane w przepisach obowiązujących na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego osobne kolegjalne urzędy wojewódzkie. Kompetencje zebrań plenarnych lub wydziałowych tych urzędów przechodzą na wojewodów.

Urzędy wojewódzkie w województwach: poznańskiem i pomorskiem będą zorganizowane na zasadach ogólnych, zawartych w rozdziale II rozporządzenia niniejszego.

Art. 103. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego, będą podlegać starostom i wchodzić w skład starostw: lekarze powiatowi i lekarze weterynaryjni.

Okręgi służbowe wymienionych organów mogą obejmować jeden lub kilka powiatów, nie mogą jednak obejmować części różnych powiatów. W tych wypadkach do organów tych mają zastosowanie przepisy ust. 2 art. 3.

W sprawie stosunku powiatowych władz administracji ogólnej do osobnych urzędów i organów administracji robót publicznych ma zastosowanie art. 120 rozporządzenia niniejszego.

Art. 104. Do czasu wydania ogólnej ustawy o podziale administracyjnym Państwa, Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, przedłożony po wysłuchaniu zainteresowanych ciał samorządowych, może dokonywać na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zmian granic powiatów, granic gmin wiejskich i miejskich oraz obszarów dworskich, tworzyć nowe względnie znosić istniejące.

Zmiany w podziale dla celów administracji ogólnej pociągają za sobą tem samem odpowiednie zmiany obszarów odnośnych jednostek samorządu terytorjalnego.

Przepisy regulujące sposób rozdzielania majątku i ustalania obowiązku zainteresowanych ciał samorządowych pozostają bez zmiany.

Do art. 98.

p. dział III § 16, 24.

p. ok. Nr. 96 cyt. przy art. 59.

Do art. 100.

p. ok. Nr. 96 cyt. przy art. 59.

Do art. 101.

p. art. 95 pkt. 3.

Do art. 102.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 158 z 12.9 1931 r. (ustęp II lit. e

Do art. 103.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 26 z 2.3 1928 r. o zespoleniu lekarzy powiat. (Zb. Zarz. str. 706, poz. 4)

Art. 105. Na obszar województwa poznańskiego rozciąga się istniejącą na obszarze województwa pomorskiego organizację wójtostw (§§ 46—73 ordynacji powiatowej z dnia 19 marca 1881 r.; Zb. u. p. str. 179).

Równocześnie uchyla się przepisy dotyczące ustanowienia komisarzy obwodowych w b. Wielkiem Księstwie Poznańskiem.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia znosić wójtostwa na obszarze województw: pomorskiego i poznańskiego i wydawać w związku z tem przepisy przejściowe potrzebne celem przekazania funkcyj tych organów innym organom.

Art. 106. Do wojewódzkich sądów administracyjnych w województwach: poznańskiem i pomorskiem odnoszą się tylko uprawnienia wojewodów, przewidziane w art. 13, 16, 17 i 19, zaś przewidziane w art. 12 o tyle, o ile nie dotyczą funkcyj orzeczniczych tych sądów.

Art. 107. Stosunek władz administracji ogólnej do urzędów ubezpieczeń społecznych na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego pozostaje bez zmiany.

Rozdział VIII.

Wydawanie rozporządzeń i wykonywanie zarządzeń.

Art. 108. Wojewodowie i Komisarz Rządu mają prawo wydawania:

1) rozporządzeń wykonawczych:

a) w wypadkach, w których poszczególne ustawy lub wydane na ich podstawie rozporządzenia wyraźnie wojewodom to prawo nadają;

b) w wypadkach, w których ustawy i rozporządzenia poruczają ogólnie wykonanie ministrom, których organami w odnośnym przedmiocie są władze administracji ogólnej,—w zakresie spraw, które minister w drodze rozporządzenia wojewodom do uregulowania przekaże;

2) rozporządzeń porządkowych w celu ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w wypadkach, nieunormowanych osobnemi przepisami prawnemi.

Art. 109. Rozporządzeniami porządkowemi, o których mowa w p. 2 art. 108, można z mocą obowiązującą na całym obszarze lub na części województwa nakazać lub zakazać pewnych czynności, jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że działania lub zaniechania wywołają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia obywateli, albo naruszą spokój lub porządek publiczny.

Rozporządzenia porządkowe wydaje wojewoda za uprzednią zgodą wydziału wojewódzkiego. W wypadkach niedopuszczających zwłoki wojewoda jest uprawniony do wydawania rozporządzeń porządkowych także przed uzyskaniem zgody wydziału wojewódzkiego; jeżeli jednak wojewoda nie uzyska zgody wydziału wojewódzkiego w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia rozporządzenia, albo też jeżeli wydział wojewódzki zgody odmówi, rozporządzenie traci moc obowiązującą.

Wojewoda może uchylić względnie zmienić rozporządzenie porządkowe tylko za zgodą wydziału wojewódzkiego.

Rozporządzenie porządkowe wojewoda ogłasza w Dzienniku Wojewódzkim.

Minister Spraw Wewnętrznych może uchylać rozporządzenia porządkowe, wydawane przez wojewodów.

Art. 110. W rozporządzeniu, wydanem w myśl art. 108, należy powołać:

1) w wypadku, przewidzianym w p. 1 lit. a) art. 108, upoważnienie, zawarte w odnośnym przepisie prawnym;

2) w wypadku, przewidzianym w p. 1 lit. b) art. 108, upoważnienie, zawarte w rozporządzeniu niniejszem, przepisy wykonawcze, zawarte w odnośnej ustawie, i wydane już rozporządzenie wykonawcze ministra;

3) w wypadku, przewidzianym w p. 2 art. 108, upoważnienie, zawarte w rozporządzeniu niniejszem.

Art. 111. Przekroczenie rozporządzeń wojewody (komisarza rządu) wydanych na zasadzie art. 108, p. 2 rozporządzenia niniejszego, ulega karze grzywny do pięciuset złotych lub karze aresztu do 14 dni, albo obu tym karom łącznie.

W orzeczeniu skazującem władza administracyjna oznaczy karę aresztu zastępczego na wypadek nieściągalności grzywny, według swobodnego uznania, jednak nie powyżej dni 14.

Do orzekania o czynach, karalnych według postanowień artykułu niniejszego, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Do art. 105.
- p. dział XIII.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 153 z 18 8 1930 r. o pieczęciach (Zb. Zarz. str. 1064).
- p. K. Dubiel „Wójtostwa w województwach zachodnich" (Gazeta Administr. i P. P. Nr. 12 z 1929 r. str. 433).

Do art. 106.
- p. dział XII.

Do art. 107.
- p. art. 27 ustęp ostat. nin. rozp.

Do art. 108.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 84 z 17.4 1929 r. dot. przedkładania M. S. Wew. projektów rozporządzeń porządk. (Zb. Zarz. str. 1193, poz. 6).
- p. w Zb. Zarz. str. 1189—1202 (Porządkowe rozporządzenia).
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 94 z 5.6 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 6, poz. 153).
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 43 z 24.3 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 3, poz. 83).
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 32 z 9.3 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 2, poz. 49).

(Ustępy czwarty, piąty i szósty utraciły moc obow. p. art. 618—626 k. p. k. oraz art. 1 § 1 pkt. 17 przep. wprow. k. p. k.).

Odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary; kary pozbawienia wolności nie wolno jednak wykonać bez zgody oskarżonego przed prawomocnością orzeczenia.

Art. 112. (utracił moc obowiązującą wskutek postanowienia art. 61 rozp. Prez. R. P. z dn. 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

Art. 113[1]). Postanowienia rozdziału niniejszego nie naruszają obowiązujących przepisów prawnych, które władzom administracji ogólnej przyznają uprawnienia dalej idące, aniżeli te, o których mowa w art. 108, 109 i 111.

Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego zamiast przepisów, zawartych w art. 108 p. 2, 109 ust. 1, pozostają w mocy przepisy dotychczasowe.

Rozdział IX.

Przepisy przejściowe.

Art. 114. Kasuje się rady wojewódzkie na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego. Funkcje tych rad przechodzą na wojewódzkie ciała kolegjalne, wymienione w art. 40 i 41.

Art. 115. Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego wybory do rad wojewódzkich zarządzi Minister Spraw Wewnętrznych po przeprowadzeniu wyborów do rad (sejmików) powiatowych.

Do czasu utworzenia rad wojewódzkich funkcje tych rad sprawować będą wydziały wojewódzkie. Członków wydziałów wojewódzkich, o których mowa w art. 48 p. 3, powoła Minister Spraw Wewnętrznych z pośród obywateli zamieszkałych na obszarze województwa, a posiadających bierne prawo wyborcze do rady wojewódzkiej (art. 42).

Art. 116. Przepisy rozdziału V wejdą w życie na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego po dokonaniu nowych wyborów do rad (sejmików) powiatowych.

Art. 117. W miastach, w których w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego organa miejskie sprawują funkcje powiatowej administracji ogólnej, winny one funkcje te sprawować nadal, dopóki Rada Ministrów w drodze osobnego rozporządzenia inaczej nie postanowi. To samo dotyczy organów państwowych, które w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego sprawują w tych miastach wszystkie lub niektóre funkcje administracji ogólnej. Organa te otrzymują tytuł i stanowisko starostów grodzkich.

Odnośnie do kolegjalnego współdziałania czynnika obywatelskiego w powiatowej administracji ogólnej, sprawowanej przez organa miejskie, wymienione w poprzednim ustępie, znajduje analogiczne zastosowanie przepis art. 84.

Art. 118. Właściwi ministrowie w sprawach, należących do bezpośredniego zakresu działania wojewodów (art. 27), są uprawnieni zastrzeżone im dotychczas decyzje przekazywać w drodze rozporządzeń wojewodom oraz Komisarzowi Rządu, zaś decyzje, zastrzeżone dotychczas wojewodom, przekazywać starostom powiatowym, starostom grodzkim oraz innym władzom administracji ogólnej.

Właściwi ministrowie są również uprawnieni do przekazywania Komisarzowi Rządu decyzyj, zastrzeżonych z reguły starostom.

Art. 119. Do urzędników fachowych w rozumieniu art. 34 zalicza się w dziale administracji pracy i opieki społecznej naczelników wydziałów, względnie kierowników oddziałów dla tych spraw w urzędach wojewódzkich, oraz wojewódzkich inspektorów opieki społecznej i pośrednictwa pracy, zaś w dziale administracji robót publicznych:

1) funkcjonarjuszów pomocniczych, przydzielonych do załatwiania spraw przy budowie i utrzymaniu budowli publicznych naziemnych, wodnych i drogowych;

2) funkcjonarjuszów, opłacanych z kredydów budowlanych Ministerstwa Robót Publicznych względnie innych ministerstw.

Art. 120. W zakresie administracji robót publicznych dotychczasowy stosunek powiatowych władz administracji ogólnej do osobnych urzędów i organów technicznych pozostaje bez zmiany do czasu ich zespolenia w drodze rozporządzenia Ministra Robót Publicznych, wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

[1]) Z uwzgl. zmian wprow art. 61 rozp. Prez. R. P. o postępowaniu przymusowem oraz sprostowaniem ogł. w Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 512 z 1928 r.

Do art. 113.

p. dział XI (§ 136—145) i dział XIV.

Do art. 117.

p. dział II.

Do art. 118.

p. Hausner „Skorowidz Ustawodawstwa Polskiego" cz. IV str. 295 (Dekoncentracja).

Art. 121. W ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego Rada Ministrów zdecyduje w drodze rozporządzenia, które kolegja (rady, komisje, ciała doradcze i t. d.), współdziałające obecnie na obszarze województw i powiatów przy udziale czynnika obywatelskiego z głosem opinjodawczym lub stanowczym w wykonywaniu zadań administracji ogólnej, mają być nadal utrzymane.

Po upływie tego terminu uprawnienia kolegjów, co do których Rada Ministrów nie wyda żadnej decyzji, przechodzą na wojewódzkie i powiatowe organa kolegjalne (art. 40, 41 i 80).

W celu wykonania przepisów artykułu niniejszego Rada Ministrów jest władna wydać potrzebne przepisy przechodnie i wykonawcze. W szczególności, w związku z przekazaniem czynności poszczególnych kolegjów wydziałom wojewódzkim Rada Ministrów może określić, jaki urzędnik winien uczestniczyć w odnośnych obradach wydziału wojewódzkiego w miejsce drugiego członka według art. 48 p. 2 rozporządzenia niniejszego.

Pzepisy artykułu niniejszego nie mają zastosowania do wojewódzkich rad wodnych.

Art. 122. W ciągu 2 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego Rada Ministrów oznaczy w drodze rozporządzenia, które z wychodzących dotychczas na obszarze województw względnie powiatów dzienniki urzędowe mają być skasowane.

Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego wszelkie zarządzenia i obwieszczenia, które na mocy istniejących przepisów prawnych były ogłaszane w Orędowniku Publicznym Dziennika Urzędowego Województwa, winny być odtąd ogłaszane w Dzienniku Wojewódzkim.

Artykuły: 38 i niniejszy nie dotyczą ogłoszeń płatnych, które według dotychczasowych przepisów są zamieszczane w publikacjach urzędowych.

Art. 123. Minister Spraw Wewnętrznych jest uprawniony do występowania z inicjatywą wobec właściwych ministrów oraz Rady Ministrów w sprawie rozporządzeń, o których mowa w art. 118, 121 i 123.

O ile właściwy minister nie wyrazi swojej zgody, decyduje Rada Ministrów.

Art. 124. Sprawy, będące w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w toku postępowania, niezakończone w danej instancji, winny być załatwione w tejże instancji przy zastosowaniu dotychczas obowiązujących przepisów.

W dalszem postępowaniu, prowadzonem w toku instancyj, należy do spraw tych pod względem rodzaju postępowania, właściwości władz i dopuszczalności środków prawnych, stosować przepisy rozporządzenia niniejszego.

Jeżeli orzeczenie względnie uchwała, wydane w danej instancji, zostały doręczone przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, a środek prawny do dalszej instancji nie został jeszcze wniesiony,—należy postępować tak, jakgdyby orzeczenie względnie uchwała danej instancji zostały wydane i doręczone w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 125. Niezależnie od uprawnień, nadanych Radzie Ministrów względnie ministrom w poszczególnych artykułach rozporządzenia niniejszego, a dotyczących jego wykonania, Rada Ministrów ma prawo wydawać w drodze rozporządzenia przepisy uzgadniające, przejściowe i wykonawcze, które okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie organizacji władz administracji ogólnej, przewidzianej w rozporządzeniu niniejszem i przystosowania dotychczasowego zakresu działania, organizacji i kompetencji władz i urzędów, sprawujących obecnie funkcje administracji ogólnej, do nowej organizacji, w rozporządzeniu niniejszem przewidzianej.

Rozdział X.
Przepisy końcowe.

Art. 126. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, a co do orzecznictwa karnego — Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 127. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całej Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego.

Równocześnie tracą moc wszelkie przepisy prawne, wydane w sprawach, uregulowanych rozporządzeniem niniejszem, o ile są sprzeczne z jego postanowieniami.

Do art. 121.
- p. pismo ok. M. S. Wew. z 18.9 1928 r. Nr. OL. 1155/23 (Zb. Zarz. str. 588, poz. 3).
- p. rozp. Rady Min. z 29.8 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 708 i 709 oraz rozp. z 5.9 i 6.9 1928. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 710—711.
- p. komisje badania mąki (Zb. Zarz. str. 17).

Do art. 122.
- p. art. 38, 39 nin. rozp.
- p. Dział V § 7, 8.
- p. ok. M. S. Wew. Nr. 52 pkt. 5 z dn. 28.3 1928 r. (Zb. Zarz. str. 932).
- p. ok. M. S. Wew Nr. 14 z 21.1 1920 r.; Nr. 230 z dn. 30.6 1920 r. i Nr. 239 z 6.7 1920 r. w spr. powiatowych wydawnictw urzędowych (Zb. Zarz. str. 216—7, poz. 1—3).
- p. Dziennik Urzędowy Izb Lekarskich (Zb. Zarz. str. 235 p. 1), Dzienniki Zarządzeń Dyrekcyj Kolejowych (patrz Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 11 z r. 1931 str. 417).

Do art. 123.

oczywisty błąd niesprostowany; zamiast art. 123 powinno być 122.

Do art. 126.

p. Zb. Zarz. str. 5—7. (Administr. ogólna); str. 929—946 (Organizacja władz admin. ogólnej).

Do art. 127.

Co do początku mocy obow. patrz trzy okólniki M. S. Wew. Nr. 30 z dn. 5.3 1928 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 1, poz. 32 z r. 1928).

Co do uchylenia przepisów sprzecznych p. Dz. Urz. M. S. Wew. z r. 1928 Nr. 1 str. 32 ustęp przedostatni; ok. M. S. Wew. Nr. 155 z 20.8 1930 r. (Zb. Zarz. str. 943, poz. 11); ok. M. S. Wew. Nr. 158 z 12.9 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 12, poz. 250).

DZIAŁ II.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426 z dn. 12.IV.28 r.)

w sprawie powiatów miejskich[1]).

Na podstawie artykułów 73—77, 80—84, 117, 125 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1. Miasta: Białystok, Bydgoszcz, Częstochowa, Gniezno, Grudziądz, Inowrocław, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Sosnowiec, Toruń i Wilno tworzą odrębne powiaty miejskie dla celów administracji państwowej.

§ 2. W miastach: Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu, Poznaniu, Toruniu oraz Krakowie i Lwowie funkcje powiatowej władzy administracji ogólnej, z wyjątkami określonemi w § 3, sprawują prezydenci tych miast.

Funkcje te sprawują prezydenci miast przy pomocy funkcjonarjuszów miejskich, posiadających odpowiednie kwalifikacje; funkcjonarjusze ci w zakresie powyższych funkcyj podlegają bezpośrednio prezydentom.

§ 3. W miastach: Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu funkcje administracji policji sprawują starostowie grodzcy. Minister Spraw Wewnętrznych może funkcje starostów grodzkich powierzyć odnośnym starostom powiatowym.

W miastach: Krakowie i Lwowie część powiatowej władzy administracji ogólnej sprawują w dotychczasowym zakresie organa państwowe.

Dyrektorzy Policji w tych miastach otrzymują tytuł i stanowisko starostów grodzkich.

§ 4. W miastach: Białymstoku, Częstochowie, Lublinie, Łodzi, Sosnowcu i Wilnie na czele powiatów miejskich stoją starostowie grodzcy.

Komisarze Rządu w Łodzi i Wilnie otrzymują tytuł i stanowisko starostów grodzkich.

W Białymstoku, Częstochowie, Lublinie i Sosnowcu funkcje starostów grodzkich powierza się odnośnym starostom powiatowym.

Minister Spraw Wewnętrznych władny jest w tych miastach zamianować osobnych starostów grodzkich.

§ 5. W miastach, wymienionych w § 2, współdziałają w wykonywaniu zadań administracji ogólnej, sprawowanej przez prezydentów tych miast, organa kolegjalne w zakresie i sposobie, przewidzianym w art. 80—84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) z tą zmianą, że w miejsce sejmiku powiatowego (rady powiatowej) współdziałać będzie kolegjum powołane z członków rady miejskiej, zaś w miejsce wydziału powiatowego kolegjum powołane z członków magistratu.

Kolegja zbierają się i obradują na wezwanie i pod przewodnictwem prezydenta miasta.

Jeżeli reprezentacja miejska jest rozwiązana, funkcje kolegjów, o których mowa w niniejszym paragrafie, sprawują organa doradcze, ustanowione stosownie do obowiązujących przepisów przy odnośnych komisarzach rządowych i pod ich przewodnictwem.

§ 6. W miastach, wymienionych w § 4, współdziałają w wykonywaniu zadań administracji ogólnej, sprawowanej przez starostów grodzkich (powiatowych), organa kolegjalne, wymienione w § 5 niniejszego rozporządzenia.

Kolegja te zbierają się i obradują w tych sprawach na wezwanie i pod przewodnictwem starostów grodzkich (powiatowych).

Jeżeli reprezentacja miejska jest rozwiązana, funkcje kolegjów, o których mowa w niniej-

[1]) §§ 2 i 3 w brzmieniu nadanem rozp. Rady Min. z 23.IX.1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 543 (weszło w życie z dniem ogłoszenia t. j. dnia 22.X.1929 r.).

Do § 1.

p. dział I art. 73, 117.

Do § 2.

p. dział I art. 76 ustęp ostat.
p. § 36 rozp. o poprawie organizacji władz prowincjonalnych z 30.4 1815 r. (Zb. u. pr. str. 85).
p. rozporządzenia Rady Min. z 27.5 1925 r. dot. Gniezna i Inowrocławia (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 416 i 417).
p. rozp. M. S. Wew. z 16.1° 1925 r. w spr. starostwa grodzkiego w Poznaniu (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 61).
p. statuty m. Lwowa i Krakowa oraz cesarskie postanow. z 10.7 1850 r. o organizacji władz policyjnych (Dz. pr. austrj. Nr. 125).
p. rozp. M S. Wew. z 11.7 1921 w spr. służby bezpiecz. we Lwowie i Krakowie (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 440).

Do § 4.

p. rozp. Rady Min. z 23.2 1920 r. w spr. władzy adm. i inst. w Łodzi i Lublinie (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 106).
p. rozp. Rady Min. z 11.7 1922 w spr. zniesienia Komisarj. Rządu w Lublinie (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 510).
p. rozp. Rady Min. z 7.9 1922 r. w spr. Wilna (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 726—§ 2).
W związku z ustępem końcowym § 4 Minister Spr. Wew. zamianował osobnego starostę grodzkiego w Białymstoku, w innych miastach pełnią funkcje starostów grodzkich — starostowie powiatowi.

szym paragrafie, sprawują organa doradcze ustanowione stosownie do obowiązujących przepisów przy odnośnych komisarzach rządowych na wezwanie i pod przewodnictwem starostów grodzkich (powiatowych).

§ 7. W miastach, wymienionych w § 3, starostowie grodzcy załatwiają sprawy należące do ich zakresu działania samodzielnie i jednoosobowo, bez udziału powiatowych organów kolegjalnych (§ 5).

§ 8. Do starostów grodzkich (powiatowych) mają zastosowanie przepisy art. 64—71 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19-go stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

Do starostów grodzkich, wymienionych w § 3, nie ma zastosowania art. 65 i 66 oraz art. 67 ust. 1 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej; uprawnienia tych starostów, wynikające z art. 29 ustęp 4, mają zastosowanie tylko do tych organów kolegjalnych (rad, komisyj i t. p.), które w myśl obowiązujących przepisów mają współdziałać w sprawach, należących do zakresu działania tych starostów.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy z niem sprzeczne.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 12 listopada 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 608 z dn. 30. XI. 1929 r.)

o powierzeniu funkcyj starostów grodzkich w miastach Gnieźnie i Inowrocławiu odnośnym starostom powiatowym.

Na podstawie art. 75 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) oraz § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 września 1929 r. o zmianie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. w sprawie powiatów miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 543) zarządzam co następuje:

§ 1.

W powiatach miejskich Gnieźnie i Inowrocławiu funkcje starostów grodzkich powierza się starostom powiatowym gnieźnieńskiemu i inowrocławskiemu.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1929 r.

Postanowienie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 31 stycznia 1930 r. (M. P. Nr. 33, poz. 58 z dnia 10. 2. 1930 r.)

o przekazaniu starostom grodzkim w miastach Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu niektórych czynności miejscowej władzy policyjnej.

Na podstawie § 2 ustawy z dnia 11 marca 1850 r. o administracji policji (Zb. u. pr. str. 265) postanawiam, co następuje:

§ 1.

Z kompetencji miejscowej władzy policyjnej w miastach Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu wydziela się i przekazuje się odnośnym miejscowym starostom grodzkim następujące sprawy:

1) sprawy utrzymania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na drogach, ulicach i placach publicznych, jak również w miejscach publicznych;

2) sprawy nadzoru nad lokalami publicznemi oraz ustalanie godziny policyjnej;

3) sprawy stowarzyszeń, zgromadzeń i wieców, sprawy widowiskowe oraz cenzury teatralnej;

4) sprawy kwest publicznych;

5) sprawy policji kryminalnej;

6) sprawy policji obyczajowej;

7) sprawy broni oraz materjałów wybuchowych i łatwopalnych.

§ 2.

Wykonanie niniejszego postanowienia porucza się wojewodom poznańskiemu i pomorskiemu, każdemu w zakresie jego terytorjalnej właściwości.

§ 3.

Postanowienie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Do § 8.

p. dział VI § 41, dział VII §§ 1, 38.

Postanowienie
Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 24 marca 1930 r. (M. P. Nr. 76, poz. 119 z dn. 1 IV.1930 r.)

o przekazaniu starostom grodzkim w miastach: Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu czynności miejscowej władzy policyjnej w sprawach prasowych.

Na podstawie § 2 ustawy z dnia 11 marca 1850 r. o administracji policji (Zb. u. pr. str. 265), postanawiam, co następuje:

§ 1.

Z kompetencyj miejscowej władzy policyjnej w miastach: Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu wydziela się i przekazuje odnośnym starostom grodzkim sprawy prasowe.

§ 2.

Wykonanie niniejszego postanowienia porucza się wojewodom poznańskiemu i pomorskiemu, każdemu w zakresie jego terytorjalnej właściwości.

§ 3.

Postanowienie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po dniu ogłoszenia.

Rozporządzenie
Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 31 marca 1930 r. (M. P. Nr. 82, poz. 125 z dn. 8.IV.1930 r.)

o zakresie działania starostów grodzkich w miastach Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu.

Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 września 1929 r. o zmianie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. w sprawie powiatów miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 543) zarządzam, co następuje:

§ 1.

W zakresie funkcyj administracji policji w miastach Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu należą do kompetencji odnośnych starostów grodzkich — sprawy wynikające na tle obowiązujących przepisów, dotyczących:

a) utrzymania bezpieczeństwa i spokoju publicznego,

b) cudzoziemców,

c) granic Państwa,

d) godzin handlu i godzin otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych.

Starostom grodzkim przysługują kompetencje płynące dla powiatowych władz administracji ogólnej z przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 257).

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 14 dni po dniu ogłoszenia.

Rozporządzenie
Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 12 sierpnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 485 z dn. 30.8.1930 r.)

o powierzeniu funkcyj starosty grodzkiego w m. Bydgoszczy staroście powiatowemu bydgoskiemu.

Na podstawie art. 75 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządzam co następuje:

§ 1.

Funkcje starosty grodzkiego w mieście Bydgoszczy, określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426) w brzmieniu rozporządzenia z dnia 23 września 1929 r. (Dz. U R. P. Nr. 72, poz. 543), powierza się staroście powiatowemu bydgoskiemu.

§ 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1930 r.

DZIAŁ III.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 28 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 453 z dn. 18.IV 1928 r.)

w sprawie wojewódzkich i powiatowych organów kolegjalnych administracji ogólnej.

Na podstawie art. 63 i 83 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządzam co następuje:

§ 1. Wybory członków rady wojewódzkiej i wydziału wojewódzkiego zarządza wojewoda.

§ 2. Wybory członków rady wojewódzkiej są tajne, wybory członków wydziału wojewódzkiego są tajne i stosunkowe.

§ 3. Każdy sejmik powiatowy i każda rada miejska miasta wydzielonego z powiatowego związku komunalnego wybierają po jednym członku rady wojewódzkiej. Wyboru dokonywa się na posiedzeniu wyborczem; w zaproszeniach na to posiedzenie należy wskazać wyraźnie cel zebrania. Do ważności wyboru wymaga się obecności przynajmniej takiej liczby członków sejmiku (rady miejskiej), jaka jest przepisana dla powzięcia ważnych uchwał w sprawach samorządu terytorjalnego, niewymagających kwalifikowanej większości.

§ 4. Wybory członków rady wojewódzkiej przeprowadzają komisje wyborcze. Komisja wyborcza składa się:

a) w powiecie z przewodniczącego sejmiku powiatowego i dwóch członków sejmiku, wybranych przez sejmik;
b) w mieście, wydzielonem z powiatowego związku komunalnego pod względem administracji samorządowej, z przewodniczącego rady miejskiej i dwóch radnych, wybranych przez radę.

§ 5. Głosować można tylko na kandydatów, zgłoszonych przed rozpoczęciem głosowania. Zgłoszenia może dokonać każdy członek kolegjum wyborczego.

Głosowanie odbywa się zapomocą karty do głosowania, na której głosujący wypisuje imię i nazwisko kandydata.

Nieważne są:

a) karty do głosowania puste, nieczytelne, lub nie wskazujące niewątliwie kandydata;
b) karty do głosowania zawierające zastrzeżenia;
c) karty do głosowania z nazwiskami kandydatów, którzy nie posiadają prawa wybieralności, tudzież z nazwiskami osób, które nie zostały zgłoszone jako kandydaci do rady wojewódzkiej.

Jeżeli karta do głosowania zawiera więcej imion i nazwisk, aniżeli jedno, uwzględnia się tylko imię i nazwisko umieszczone na pierwszem miejscu.

§ 6. Głosowanie odbywa się w ten sposób, że wyborca wywołany przez przewodniczącego komisji wyborczej, w obecności komisji wyborczej, wrzuca kartę do głosowania do urny wyborczej.

Wyborcy przybyli w toku głosowania już po odczytaniu ich nazwisk, ale jeszcze przed zamknięciem głosowania, mogą oddać karty do głosowania na końcu po wszystkich innych.

§ 7. Po skończonem głosowaniu przewodniczący komisji wyborczej uznaje wybory za zamknięte, poczem komisja wyborcza przystępuje bezzwłocznie do obliczenia głosów.

Komisja wyborcza decyduje zwyczajną większością głosów o ważności kart do głosowania.

§ 8. Wybranym zostaje ten kandydat, który otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli w pierwszem głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzymał takiej liczby głosów, następuje ściślejszy wybór między dwoma kandydatami, którzy otrzymali najwięcej głosów, przyczem głosy padłe w tem drugiem głosowaniu na innych kandydatów uznaje się za nieważne. W razie równości głosów ważnych przy wyborze ściślejszym rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Jeżeli zgłoszono tylko jedną kandydaturę — głosowanie nie odbywa się, a za wybranego uważa się zgłoszonego kandydata.

Wynik wyborów ogłasza przewodniczący na tem samem posiedzeniu wyborczem.

§ 9. Wybór osoby, nieposiadającej warunków obieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Wyborów uzupełniających (art. 43 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia. 1928 r.) dokonywa się w ten sam sposób, jak wyborów głównych.

§ 10. Z przebiegu wyboru członków rady wojewódzkiej sporządzić należy protokół, który powinien zawierać także stwierdzenie wyniku głosowania. Protokół podpisuje przewodniczący i członkowie komisji wyborczej.

Do § 1.

p. dział I art. 42.

Do § 9.

p. dział I art. 43.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 275 z 3.12 1929 r. w spr. wyborów uzupełniających (Zb. Zarz. str. 591, poz. 9).

Protokół wraz z kartami głosowania należy bezzwłocznie przesłać wojewodzie.

§ 11. Każdy wyborca ma prawo, w ciągu 7 dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów, wnieść do wojewody za pośrednictwem przewodniczącego komisji wyborczej należycie umotywowany protest z żądaniem unieważnienia wyboru.

Wojewoda uznaje za nieważny wybór danej osoby lub orzeka nieważność całego aktu wyborczego w następujących wypadkach:

1) jeżeli pogwałcono przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej;

2) jeżeli wyboru dokonano bez przestrzegania przepisów niniejszego rozporządzenia, a uchybienia popełnione mogły wpłynąć na wynik wyborów;

3) jeżeli, w związku z wyborami, dopuszczono się przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść w rozmiarach, zdolnych zmienić wynik wyborów.

Decyzja wojewody jest ostateczna.

§ 12. Wybory członków wydziału wojewódzkiego przeprowadza komisja wyborcza, złożona z przewodniczącego rady wojewódzkiej i dwóch członków rady wojewódzkiej, wybranych przez radę. Przepisy zdania drugiego i trzeciego § 3 mają odpowiednie zastosowanie.

§ 13. Rada wojewódzka wybiera trzech członków wydziału wojewódzkiego.

Przepisy o sposobie wybierania członków rad wojewódzkich (§§ 5 — 7, § 8 ust. 3, §§ 9, 10 i 11 rozporządzenia niniejszego), mają odpowiednie zastosowanie przy wyborze członków wydziału wojewódzkiego i ich zastępców z następującemi zmianami:

1) wybory członków wydziału i wybory zastępców członków odbywają się oddzielnie;

2) każdy wyborca ma prawo oddać jedną kartę wyborczą zawierającą imiona i nazwiska dwóch kandydatów; na wypadek, gdyby karta do głosowania zawierała więcej nazwisk niż dwa, to przy obliczaniu głosów uwzględnia się nazwiska tylko w powyższej liczbie i w tej kolejności, w jakiej poczynając od pierwszego nazwiska, zostały na karcie wyborczej wypisane;

3) protokół oraz karty wyborcze (§ 10) przesyła wojewoda Ministrowi Spraw Wewnętrznych;

4) protesty wyborcze rozstrzyga ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 14. Za wybranych uznaje się trzech kandydatów, którzy w kolejnym porządku otrzymali największą liczbę głosów. W razie równości głosów, rozstrzyga los między tymi kandydatami, którzy uzyskali równą liczbę głosów.

§ 15. W razie zgłoszenia tylko tylu kandydatur na członków wydziału wojewódzkiego lub na zastępców, ile osób jest do wybrania, głosowanie się nie odbywa, a za wybranych uważa się wszystkich zgłoszonych kandydatów.

§ 16. Członków izb wojewódzkich i ich zastępców (art. 98 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej), wyznacza się drogą losowania, którego dokonuje przewodniczący wydziału wojewódzkiego, na posiedzeniu wydziału.

§ 17. Organa kolegjalne, powołane do współdziałania z władzami administracji ogólnej, spełniają swoje funkcje według przepisów regulujących ich tok czynności, a mianowicie postanowień art. 44, 46, 52, 53, 58, 62 i 63 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, oraz poniżej podanych postanowień rozporządzenia niniejszego.

§ 18. Rada wojewódzka zbiera się na zaproszenie przewodniczącego rady, który też oznacza terminy posiedzeń rady wojewódzkiej.

§ 19. Przedmiotem obrad rady wojewódzkiej są sprawy, objęte porządkiem dziennym.

Porządek dzienny powinien być zakomunikowany członkom rady wojewódzkiej najpóźniej na 14 dni przed terminem posiedzenia.

Zamieszczenie w porządku dziennym spraw o których mowa w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej, z wyraźnem zaznaczeniem, że są to sprawy, w których rada wojewódzka współdziała z głosem stanowczym, uważa się za wezwanie do powzięcia ostatecznej uchwały w myśl § 47 ust. 2 cytowanego rozporządzenia.

Wnioski członków rady powinny być sformułowane na piśmie i zgłoszone przewodniczącemu rady najpóźniej na 7 dni przed posiedzeniem rady wojewódzkiej.

Sprawy nagłe może przewodniczący wprowadzić pod obrady rady wojewódzkiej z pominięciem powyższego terminu.

§ 20. Referentem sprawy, wniesionej na porządek dzienny z urzędu, jest wojewoda lub wyznaczony przez niego urzędnik, albo też wyznaczony przez wojewodę — za jego zgodą — członek rady.

Do § 12.
p. dział I art. 48.

Do § 18.
p. dział I art. 44—47.

Do § 19.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 266 z 27.11 1929 r. w sprawie zawiadomień o posiedzeniach Rad Wojew. (Zb. Zarz. str. 591, poz. 8).

Referentem wniosku, wniesionego z pośród członków rady, jest wnioskodawca.

§ 21. Przewodniczący rady wojewódzkiej otwiera i zamyka posiedzenia zebrania rady wojewódzkiej, udziela głosu członkom rady wojewódzkiej i osobom mającym prawo brać udział na posiedzeniach rady wojewódzkiej, kieruje biegiem obrad i przeprowadza głosowanie nad zgłoszonemi wnioskami.

§ 22. Z każdego posiedzenia rady wojewódzkiej ma być sporządzony protokół z podaniem nazwisk obecnych członków i referentów, porządku obrad i dosłownej treści uchwał.

§ 23. Przewodniczącym specjalnych komisyj rady wojewódzkiej jest przewodniczący rady, lub wyznaczony przezeń zastępca.

§ 24. Przepisy o obradowaniu rady wojewódzkiej mają analogiczne zastosowanie do sposobu obradowania i załatwiania spraw przez wydział wojewódzki (izbę wojewódzką) z tą różnicą, że porządek dzienny winien być doręczony członkom wydziału (izby) najpóźniej na 3 dni przed posiedzeniem, wnioski zaś członków wydziału względnie izby (§ 19 ust. 4) mają być złożone przewodniczącemu najpóźniej na 24 godzin przed terminem posiedzenia.

§ 25. Powiatowe organa kolegjalne (kolegja miejskie), tudzież sejmiki wojewódzkie w województwach poznańskiem i pomorskiem, ilekroć działają zamiast rad wojewódzkich (art. 92 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r.), stosują przy sposobie obradowania i podejmowania uchwał odnośne przepisy o sposobie załatwiania spraw własnego zakresu działania samorządu terytorjalnego ze zmianami wynikającemi z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 roku.

§ 26. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Do § 22.
p. ok. M. S. Wew. Nr. 104 z 8.5 1929 r. w spr. protokółów obrad (Zb. Zarz. str. 589, poz. 5).

Do § 24.
p. dział I art. 52, 93.

Do § 25.
p. dział I art. 80—84, 92, 96.

DZIAŁ IV.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 5 lipca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 647 z dn. 24.VII 1928 r.)

o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej na obszarze miasta stołecznego Warszawy.

Na podstawie art. 85 do 89 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), zarządza się co następuje:

§ 1. Miasto stołeczne Warszawa stanowi odrębną jednostkę administracyjną dla celów administracji ogólnej.

§ 2. Na czele administracji ogólnej w m. stoł. Warszawie stoi Komisarz Rządu, mianowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony jej przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 3. Komisarz Rządu pod względem osobowym podlega Ministrowi Spraw Wewnętrznych, pod względem służbowym zaś, zależnie od rodzaju spraw, wchodzących w zakres jego działania, poszczególnym ministrom właściwym dla danego działu administracji.

§ 4. Komisarz Rządu jest na obszarze m. st. Warszawy:

1) przedstawicielem Rządu, sprawującym z tego tytułu funkcje, określone w obowiązujących przepisach lub specjalnie zlecone przez Rząd;

2) szefem administracji ogólnej w zakresie, określonym przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

§ 5. Jako przedstawiciel Rządu, Komisarz Rządu ma obowiązek i prawo:

1) wyłącznego reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach;

2) uzgadniania działalności całej administracji państwowej na obszarze m. st. Warszawy w myśl zasadniczej linji działalności Rządu;

Do § 1.
p. dział I art. 85 i uwagi.

Do § 2.
p. dział I art. 7.

Do § 3.
p. dział I art. 8.

Do § 4.
p. dział I art. 9, 86, 118.
p. rozp. Min. Pracy z 26.8 1928 r. dot. spr. P. U. P. P. w Warszawie (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 749).

Do § 5.
p. dział I uwagi do art. 86 i art. 10.

3) ogólnego nadzoru nad sprawami osobowemi funkcjonarjuszów państwowych ze stanowiska interesów Państwa oraz wymogów bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego;

4) uzgadniania działalności administracji cywilnej, jako też interesów gospodarczych podległego mu okręgu administracyjnego z potrzebami obrony Państwa.

W powyższym zakresie do Komisarza Rządu mają zastosowanie przepisy art. 10 — 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. z tem, iż odnośne uprawnienia Komisarza Rządu, z wyjątkiem wymienionych w punkcie 1 art. 20 powyższego rozporządzenia, nie odnoszą się do władz i organów centralnych oraz ich funkcjonarjuszów.

Wyłączne prawo reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach na obszarze m. stoł. Warszawy nie dotyczy wypadków, w których Rząd reprezentowany jest przez swoich członków lub osoby, specjalnie przez Rząd do tego upoważnione.

§ 6. (w brzmieniu § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 marca 1931 r. Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 155 z dn. 26 marca 1931 r). [1])

Dla celów administracji ogólnej obszar m. st. Warszawy dzieli się na cztery powiaty grodzkie, a mianowicie:

1) Śródmiejsko-Warszawski,
2) Północno-Warszawski,
3) Południowo-Warszawski,
4) Prasko-Warszawski.

Linją graniczną powiatu Śródmiejsko-Warszawskiego jest rzeka Wisła, jako też linja następująca: od lewego brzegu Wisły do ul. Steinkellera, ulicą Steinkellera do ulicy Bugaj, ulicą Bugaj do Celnej, ulicą Celną przez Stare Miasto do Piekarskiej, przyczem cały rynek z wyjątkiem strony Zakrzewskiego należy do powiatu Północno-Warszawskiego, ulicą Piekarską do Kapitulnej, ulicą Kapitulną do Miodowej, ulicą Miodową do placu Krasińskich, placem Krasińskich do Nowiniarskiej, przyczem strona numerów parzystych należy do powiatu Północno-Warszawskiego, ulicą Nowiniarską do Świętojerskiej, ulicą Świętojerską do Nalewek, ulicą Nalewki do Nowolipek, ulicą Nowolipki do Przejazdu, ulicą Przejazd do Leszna, ulicą Leszno do Solnej, ulicą Solną do Elektoralnej, ulicą Elektoralną do Zimnej, ulicą Zimną przez Plac Żelaznej Bramy do ul. Rynkowej, ulicą Rynkową do Grzybowskiej, ulicą Grzybowską do Granicznej, ulicą Graniczną do Królewskiej, ulicą Królewską do Marszałkowskiej, ulicą Marszałkowską przez plac Zbawiciela i plac Unji Lubelskiej do Chocimskiej, ulicą Chocimską do Parkowej, ulicą Parkową do Belwederskiej, ulicą Belwederską do Podchorążych, ulicą Podchorążych do Czerniakowskiej, ulicą Czerniakowską do stacji pomp wodociągów miejskich, a następnie w kierunku wschodnim do lewego brzegu Wisły.

Linją graniczną powiatu Północno-Warszawskiego jest granica miasta oraz rzeka Wisła, jako też następująca linja: od granicy miasta lewym brzegiem Wisły do ul. Steinkellera, ulicą Steinkellera do ulicy Bugaj, ulicą Bugaj do ulicy Celnej, ulicą Celną przez Stare Miasto do ulicy Piekarskiej, ulicą Piekarską do Kapitulnej, ulicą Kapitulną do Miodowej, ulicą Miodową do placu Krasińskich, placem Krasińskich do Nowiniarskiej, ulicą Nowiniarską do Świętojerskiej, ulicą Świętojerską do Nalewek, ulicą Nalewki do Nowolipek, ulicą Nowolipki do Przejazd, ulicą Przejazd do Leszna, ulicą Leszno do Solnej, ulicą Solną do Elektoralnej, ulicą Elektoralną do Zimnej, ulicą Zimną przez plac Żelaznej Bramy do Rynkowej, ulicą Rynkową do Grzybowskiej, ulicą Grzybowską do Karolkowej, ulicą Karolkową do Dworskiej, ulicą Dworską do Brylowskiej, ulicą Brylowską do Prądzyńskiego, ulicą Prądzyńskiego do Kolejowej, ulicą Kolejową do toru kolejowego i torem kolejowym do granic miasta.

Linję graniczną powiatu Południowo-Warszawskiego stanowi granica miasta, lewy brzeg Wisły, a ponadto linja następująca: lewym brzegiem rzeki Wisły do południowej granicy powiatu Śródmiejsko-Warszawskiego, granicą tą do stacji pomp wodociągów miejskich, stamtąd do ulicy Czerniakowskiej, ulicą Czerniakowską do Podchorążych, ulicą Podchorążych do Belwederskiej, ulicą Belwederską do Parkowej, ulicą Parkową do Chocimskiej, ulicą Chocimską do placu Unji Lubelskiej, od placu Unji Lubelskiej ulicą Marszałkowską do Królewskiej, ulicą Królewską do Granicznej, ulicą Graniczną do Grzybowskiej, ulicą Grzybowską do Karolkowej, ulicą Karolkową do Dworskiej, ulicą Dworską do Brylowskiej, ulicą Brylowską do Prądzyńskiego, ulicą Prądzyńskiego do Kolejowej, ulicą Kolejową do toru kolejowego i torem do granic miasta.

Linję graniczną powiatu Prasko-Warszawskiego stanowi granica miasta oraz rzeka Wisła.

Za linje graniczne należy uważać:

1) linję biegnącą wzdłuż granicy miasta, o ile chodzi o granice miasta;

2) na ulicach, linję przebiegającą przez środek danej ulicy;

---

[1]) Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 155 z dn. 26 marca 1931 r.) o utworzeniu powiatu grodzkiego Śródmiejsko-Warszawskiego.

Na podstawie art. 87 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1. Paragraf 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej na obszarze miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 647) otrzymuje brzmienie następujące:

(Uwaga: treść § 1 przytoczono wyżej).

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 r.

3) za linję rzeki Wisły — linję biegnącą lewym brzegiem Wisły po stronie starostw grodzkich: Północnego, Śródmiejskiego i Południowego.

§ 7. Na czele powiatów grodzkich stoją starostowie grodzcy, mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Starostowie grodzcy podlegają pod względem osobowym w granicach przepisów, regulujących stosunki państwowej służby cywilnej, Komisarzowi Rządu względnie Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zaś pod względem służbowym bezpośrednio Komisarzowi Rządu.

§ 8. Do zakresu działania starostów grodzkich należą na obszarze powierzonych im powiatów wszystkie sprawy administracji państwowej, o ile na mocy obowiązujących przepisów nie są zastrzeżone właściwości władz naczelnych, Komisarza Rządu i innych władz państwowych, ani nie należą do zakresu działania samorządu miejskiego m. stoł. Warszawy.

§ 9. Komisarz Rządu i starostowie grodzcy działają w granicach swej kompetencji pod osobistą odpowiedzialnością, samodzielnie i jednoosobowo, o ile przepisy prawne nie przewidują kolegjalnego załatwiania spraw.

Postanowienia art. 40—63 i 80—84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. nie mają zastosowania do Komisarza Rządu i starostów grodzkich.

§ 10. Komisarz Rządu i starostowie grodzcy załatwiają sprawy, należące do ich kompetencji, przy pomocy Komisarjatu Rządu względnie starostw grodzkich oraz przy pomocy innych podległych im na obszarze m. stoł. Warszawy urzędów i organów.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia wszelkie państwowe władze, urzędy i organa na obszarze m. st. Warszawy, niezespolone dotąd z władzami administracji ogólnej, a sprawujące funkcje w zakresie spraw, przekazanych Komisarzowi Rządu względnie starostom grodzkim, zostają włączone w skład Komisarjatu Rządu i starostw grodzkich względnie podporządkowane na ogólnych zasadach Komisarzowi Rządu i starostom grodzkim.

§ 11. W zakresie organizacji Komisarjatu Rządu i starostw grodzkich oraz trybu załatwiania spraw w tych urzędach mają zastosowanie przepisy, zawarte w art. 32 — 39 i 68 — 71 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r.

(Ustęp drugi nie obowiązuje).

Zastępca Komisarza Rządu otrzymuje tytuł Wicekomisarza Rządu.

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 30 dni po ogłoszeniu. Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 1920 r. w przedmiocie tymczasowej organizacji władzy administracyjnej I-ej instancji w miastach: Warszawie, Łodzi i Lublinie (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 106), o ile odnosi się do m. stoł. Warszawy, jako też inne przepisy, sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem.

§ 13. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz zainteresowanym ministrom, w porozumieniu z tym Ministrem.

Do § 7

p. dział I art. 64.

Do § 8.

p. dział I art. 67, 89, 118.

Do § 9.

p. dział I art. 5 i uwagi.

Do § 10.

p. dział I art. 28, 68 i uwagi; dział VI § 1, 3, 4, 41; dział VIII § 1, 2, 3, 44.

Do § 11.

p. dział V § 4 (Dziennik wojewódzki).

p. ustęp drugi tego § w brzmieniu pierwotnem nadanem mu rozp. Rady Min. z 5.7 1928 r. przestał obowiązywać wobec przepisów działu VI § 41 i działu VIII § 44.

DZIAŁ V.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 5 lipca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 648 z dn. 24. VII. 1928 r.)

w sprawie dzienników wojewódzkich.

Na podstawie art. 38, 39, 122 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1. Dziennik wojewódzki jest wspólnem pismem urzędowem władz administracji ogólnej, jako też wszystkich władz i urzędów państwowych na obszarze województwa, podlegających bezpośrednio lub pośrednio władzom centralnym.

Do § 1.

p. dział I art. 38.

p. Dr. J. Drążek-Drawicz „O dziennikach wojewódzkich“ (Gazeta Administr. i P. P. Nr. 24 str. 862 z r. 1929).

Nazwę województwa, dla którego dziennik wojewódzki jest przeznaczony, zamieszcza się na początku tytułu w brzmieniu przymiotnikowem.

§ 2. W dzienniku wojewódzkim będą ogłaszane rozporządzenia, obwieszczenia i inne akty władz administracji ogólnej oraz innych władz i urzędów państwowych, z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województwa, o ile w myśl tych przepisów nie są ogłaszane w Monitorze Polskim oraz w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Miar, a w szczególności:

1) rozporządzenia wojewodów, wydawane w myśl postanowień rozdziału VIII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r.;

2) rozporządzenia starostów powiatowych i grodzkich oraz organów komunalnych, spełniających zadania administracji ogólnej, w zakresie, ustalonym przez przepisy prawne;

3) inne rozporządzenia władz i urzędów państwowych, oparte na przepisach specjalnych;

4) obwieszczenia, ogłoszenia, wezwania, komunikaty i t. d. władz i urzędów państwowych, zapomocą których podaje się do publicznej wiadomości — stosownie do obowiązujących przepisów — decyzje tych władz i urzędów względnie pewne fakty celem osiągnięcia przewidzianych w przepisach skutków prawnych;

5) inne akty administracyjne, niewymienione w punktach 1) do 4), jak orzeczenia, zarządzenia, nakazy, zakazy, oświadczenia i t. p., które w myśl obowiązujących przepisów lub na podstawie zarządzenia właściwego ministra mają być podane do publicznej wiadomości;

6) ruch służbowy w obrębie województwa, a w szczególności:

a) przyjęcie nowych kandydatów do służby państwowej, o ile miejscem ich urzędowania będzie obszar województwa;

b) mianowania, przeniesienia i zwolnienia funkcjonarjuszów państwowych, zarówno dokonywane przez władze miejscowe, jak i centralne, na obszarze województwa.

§ 3. Na każdym numerze dziennika wojewódzkiego będzie uwidoczniony dzień i miejsce jego wydania.

Akty prawne, wymienione w § 2 w punktach 1) do 5), uważa się za prawnie ogłoszone w dniu wydania tego numeru dziennika wojewódzkiego, w którym są umieszczone.

Moc obowiązująca powyższych aktów, o ile jest zależna od ich ogłoszenia, rozpoczyna się w terminie w aktach tych podanym, a w braku oznaczenia takiego terminu po upływie 14 dni od dnia wydania odnośnego numeru dziennika wojewódzkiego.

§ 4. Dziennik wojewódzki wydaje wojewoda (Komisarz Rządu m. st. Warszawy).

Wątpliwości, czy akt podpada pod postanowienia § 2, względnie inne wątpliwości, wynikające z redagowania i wydawania dziennika wojewódzkiego, rozstrzyga ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 5. Błędy, powstałe przy ogłaszaniu, będą prostowane w drodze obwieszczeń, ogłaszanych w dzienniku wojewódzkim przez wojewodę; sprostowania aktów, pochodzących od władz i urzędów, które wojewodzie nie podlegają, będą dokonywane na wniosek tych władz i urzędów.

§ 6. Władze i urzędy państwowe i samorządowe, wyliczone w załączniku, obowiązane są prenumerować dziennik wojewódzki.

Bibljoteki publiczne otrzymują na żądanie egzemplarz dziennika wojewódzkiego bezpłatnie, o ile go nie otrzymują na mocy innych przepisów. Władze państwowe i samorządowe, prenumerujące dziennik wojewódzki, są obowiązane udostępnić ludności bezpłatne przeglądanie tego dziennika.

Warunki prenumeraty dziennika wojewódzkiego oraz cenę poszczególnych numerów względnie warunki wymiany za inne publikacje ustala wojewoda.

§ 7. Po upływie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia znosi się wszystkie dzienniki urzędowe, wychodzące dotychczas na obszarze województw względnie powiatów w zakresie, wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia.

Rozporządzenie niniejsze nie znosi wydawnictw i publikacyj urzędowych, niemających charakteru dzienników urzędowych w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, w szczególności nie dotyczy ogłoszeń płatnych, które według dotychczasowych przepisów są zamieszczane we wspomnianych publikacjach urzędowych.

Do § 2.

p. rozp. Prez. R. P. z 23.12 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 18 z 1928 r. w spr. wydawania Dziennika Ustaw (nowela z 12.2 1930 r. Dz. U. R. P. Nr 13 poz. 89).

p. rozp. Prez. R. P. z 10.2 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 140 o statucie przedsiębiorstw „Wydawnictwa Państwowe".

p. art. 29 dekretu o Miarach (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz 661 z r. 1928).

Do § 4.

p. w spr. Warszawskiego Dziennika Wojewódzkiego patrz ok. M. S. Wew. Nr. 152 z 17.8 1928 r. (Zb. Zarz. str. 220).

Do § 6.

p. dział I art. 39.

p. ok. M. S. Wew. Nr. 238 z 1.12 1928 r. o udostępnieniu ludności przeglądania Dz. Wojew. (Zb. Zarz. str. 223, poz. 9).

p. ok. M. S. Wew. Nr. 265 z 28.12 1928 r. w spr. bezpłatnego i wymiennego rozsyłania Dz. Wojew. (Zb. Zarz. str. 224, poz. 10) oraz ok. Nr. 91 z 3.6 1930 r. (Zb. Zarz. str. 234, poz. 17).

Do § 7.

p. dział I art. 122 i uwagi przy tym art.

§ 8. Przepisy niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem § 6 nie dotyczą administracji oświecenia publicznego oraz komunikacji, jako też aktów prawnych, ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

§ 9. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Do § 9.
p. okólniki M. S. Wew. zamieszczone w Zb. Zarz. str. 218 i t. d. pod poz. 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze całej Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy sprzeczne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

p. rozp. Prez. R. P. z 28.2 1928 r. w spr. Dziennika Taryf i Zarz. Kolejowych (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 213).

Załącznik do § 6 rozp. Rady Min. z dnia 5 lipca 1928 r. (poz. 648).

W Y K A Z

władz, urzędów i organów państwowych oraz samorządowych, obowiązanych prenumerować dziennik wojewódzki.

Dział administracji	Wymienienie poszczególnych władz i urzędów
I. Spraw Wewnętrznych	1) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie 2) Urzędy wojewódzkie (Kom. Rządu) wszystkie 3) Starostwa na obszarze właściwego województwa 4) Pow. zw. komunalne na obszarze właściwego województwa 5) Magistraty miast wydziel. na obszarze właściwego województwa 6) Magistraty gmin. miejsk. na obszarze właściwego województwa 7) Urzędy gminne (obszary dworskie) na obszarze właściwego województwa 8) Komenda woj. pol. państw. na obszarze właściwego województwa 9) Urząd śledczy na obszarze właściwego województwa 10) Pow. komendy pol. państw. na obszarze właściwego województwa 11) Komisarjaty pol. państw. na obszarze właściwego województwa 12) Posterunki P. P. na obszarze właściwego województwa
II. Skarbowy	1) Ministerstwo Skarbu w Warszawie 2) Prokuratorja Generalna w Warszawie 3) Izba skarbowa na obszarze właściwego województwa 4) Urzędy skarbowe na obszarze właściwego województwa 5) Dyrekcja ceł na obszarze właściwego województwa

Dział administracji	Wymienienie poszczególnych władz i urzędów
III. Sądowy	1) Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie 2) Sądy okręgowe na obszarze właściwego województwa 3) Urzędy prokuratorskie na obszarze właściwego województwa 4) Sądy pokoju na obszarze właściwego województwa
IV. Oświaty i Wyznań Religijnych	1) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Ośw. Publ. 2) Kuratorjum okręgu szkolnego na obszarze właściwego województwa 3) Inspektorzy szkolni na obszarze właściwego województwa
V. Rolnictwa	1) Ministerstwo Rolnictwa w Warszawie 2) Dyrekcja lasów państwowych na obszarze właściwego województwa 3) Nadleśnictwa na obszarze właściwego województwa
VI. Przemysłu i Handlu	1) Ministerstwo Przemysłu i Handlu w Warszawie 2) Okręgowe urzędy miar na obszarze właściwego województwa
VII. Komunikacji	1) Ministerstwo Komunikacji w Warszawie 2) Dyrekcje kolei państwowych na obszarze właściwego województwa 3) Kierownictwa budowy kolei na obszarze właściwego województwa
VIII. Robót Publicznych	1) Ministerstwo Robót Publ. w Warszawie 2) Dyrekcje dróg wodnych na obszarze właściwego województwa 3) Inne urzędy techniczne, które wskaże Minister Rob. Publ.
IX. Praca i Opieka Społeczna	1) Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w Warszawie 2) Okręgowi insp. pracy na obszarze właściwego województwa 3) Okręgowe urzędy ubezpieczeń na obszarze właściwego województwa 4) Państwowe urzędy pośrednictwa pracy na obszarze właściwego województwa
X. Reformy Rolne	1) Ministerstwo Reform Rolnych w Warszawie 2) Okręgowe urzędy ziemskie na obszarze właściwego województwa 3) Powiatowi komisarze ziemscy na obszarze właściwego województwa
XI. Poczta i Telegraf	1) Ministerstwo Poczt i Telegrafów w Warszawie 2) Dyrekcja poczt i telegrafów na obszarze właściwego województwa

DZIAŁ VI.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 30 czerwca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 464 z dn. 6.VIII.1930 r.)

w sprawie wewnętrznej organizacji starostw oraz trybu ich urzędowania, wydane w porozumieniu z Ministrami Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych, Rolnictwa oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Na podstawie art. 69, 70 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 roku o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Starosta załatwia sprawy należące do jego zakresu działania bądź osobiście, bądź przy pomocy starostwa lub innych podległych mu na obszarze powiatu władz, urzędów i organów.

Stosunek starosty do podległych mu na obszarze powiatu władz administracji ogólnej oraz innych urzędów i organów regulują osobne przepisy.

§ 2. Zakres działania starosty obejmuje obszar jednego powiatu, o ile specjalne przepisy nie przewidują w tym względzie wyjątków.

Jeżeli poszczególni funkcjonarjusze przydzieleni do starostwa sprawują czynności na obszarze dwóch lub więcej powiatów, w takim razie pod względem osobowym podlegają oni temu staroście, w którego powiecie mają swoją siedzibę urzędową, pod względem służbowym zaś zarówno temu staroście, jak i starostom wszystkich innych powiatów, na których obszarze pełnią czynności urzędowe.

Starosta, któremu funkcjonarjusz podlega pod względem osobowym, ma prawo i obowiązek załatwiania spraw osobowych tego funkcjonarjusza i pośrednictwa w komunikowaniu wojewodzie wszelkich uwag, żądań i wniosków w tym względzie innych starostów, którym dany funkcjonarjusz służbowo podlega, a z którymi odnośny starosta winien się w tym względzie porozumieć.

Podległość pod względem służbowym obejmuje:

a) po stronie funkcjonarjusza: obowiązek spełniania na obszarze każdego z właściwych powiatów w imieniu właściwego starosty — tych funkcyj, które do zakresu czynności danego funkcjonarjusza należą;

b) po stronie każdego z właściwych starostów: prawo wydawania poleceń odnośnemu funkcjonarjuszowi oraz czuwania nad jego działalnością na terenie właściwego powiatu.

W razie kolizji czynności i poleceń rozstrzyga starosta, któremu dany funkcjonarjusz podlega pod względem osobowym.

Bliższe szczegóły odnośnie do spraw poruszonych w tym paragrafie określa w razie potrzeby wojewoda.

§ 3. Starostwo jest organem starosty, przy pomocy którego załatwia on sprawy związane ze stanowiskiem starosty jako przedstawiciela Rządu, jako też sprawy wynikające z funkcyj starosty, jako szefa administracji ogólnej w szczególności sprawy kierownictwa i nadzoru podległych staroście władz, urzędów i organów oraz te sprawy z zakresu administracji państwowej, które w myśl obowiązujących przepisów należą do zakresu działania starosty.

§ 4. Starostwo, jako takie, nie występuje nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu starosty. To samo odnosi się do wchodzących w skład starostwa funkcjonarjuszów, o ile specjalne przepisy nie stanowią wyjątków.

Pisma wychodzące ze starostwa, które podpisuje osobiście starosta, względnie urzędnik pełniący funkcje starosty, mają nagłówek „starosta" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej.

Wszystkie inne pisma mają nagłówek „starostwo" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej.

Urzędnicy fachowi wchodzący w skład starostwa mają prawo pod nagłówkiem „starostwo" zamieścić oznaczenie swego charakteru służbowego (np. lekarz powiatowy, architekt powiatowy, powiatowy lekarz weterynarji).

Referaty spraw inwalidów wojennych (§ 8 pkt. 8) pod nagłówkiem „starostwo" umieszczają słowa „Referat spraw inwalidów wojennych".

Pisma wychodzące ze starostwa podpisują z reguły te osoby, które w zakresie swej kompetencji dokonały ostatecznej aprobaty danej sprawy.

Pod każdym podpisem winno być umieszczone wyraźne brzmienie nazwiska podpisującego.

Wszystkie pisma, których nie podpisuje starosta osobiście, podpisywane są z oznaczeniem „za starostę". Jedynie orzeczenia i elaboraty fachowo-lekarskie, lekarsko-weterynaryjne, jako też fachowo-techniczne są podpisywane przez odnośnego urzędnika fachowego bez

---

Do § 2.
z uwzględnieniem sprostowania obw. Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 724/930.

Do § 4.
p. Zb. Zarz. pod „podpisy" str. 1141—1144.

dodatku „za starostę"; jednak i w tych wypadkach pisma starostwa, do których powyższe elaboraty, świadectwa i orzeczenia są załącznikami, podpisywane są w zwykłym trybie wskazanym w niniejszym paragrafie dla pism wychodzących ze starostwa.

Starosta może w razie potrzeby upoważnić urzędnika, ażeby w sprawie zastrzeżonej do aprobaty starosty i przez starostę zaaprobowanej podpisał czystopis, wychodzący ze starostwa z oznaczeniem „z polecenia starosty".

Urzędnik, któremu poruczono pełnienie funkcyj starosty, podpisuje „p. o. starosty".

§ 5. Używanie pieczęci regulują osobne przepisy.

Urzędnicy fachowi mają prawo używania pieczęci okrągłej z herbem państwa i napisem wskazującym ich zależność służbową i charakter urzędowy („starostwo . . . ", „lekarz powiatowy . . . ." i t. p.) w następujących wypadkach:

a) gdy przy czynnościach urzędowych przez nich spełnianych użycie pieczęci jest niezbędne (np. ekshumacje i t. p.);

b) gdy chodzi o uwiarogodnienie orzeczeń, opinij i elaboratów fachowych, które w myśl paragrafu poprzedniego urzędnicy fachowi podpisują bez dodatku „za starostę".

II. Podział czynności.

§ 6. Podstawą organizacji pracy starostwa jest szczegółowy podział czynności. Szczegółowy podział czynności obejmuje wyliczenie kategoryj spraw, załatwianych w starostwie; wyliczenie to winno stanowić równocześnie podstawę rzeczowego podziału akt dla celów kancelaryjnych.

Kategorje spraw jednorodnych pod względem prawnym względnie faktycznym należy łączyć w całość, która nazywa się referatem.

§ 7. Organizacja starostwa winna zapewnić przy załatwianiu każdej sprawy uwzględnienie w równej mierze strony prawno-administracyjnej, jak fachowej danego zagadnienia.

W podziale czynności należy zatem wyodrębnić sprawy posiadające przeważający charakter administracyjno-prawny, a w tem sprawy wymagające wykształcenia prawniczego, od spraw, posiadających przeważający charakter fachowy, t. j. oparty na wiedzy zawodowej.

§ 8. Podział na referaty ustala wojewoda biorąc pod uwagę warunki miejscowe, stan liczebny i przygotowanie personelu, zakres czynności starostwa, obowiązujące ustawodawstwo i t. p.

Przy podziale tym należy w każdym razie wyodrębnić w oddzielne referaty:

1) sprawy wynikające ze stanowiska starosty, jako reprezentanta Rządu (referat ogólny);

2) sprawy dotyczące ogólnego kierownictwa, a mianowicie: sprawy dotyczące wewnętrznej organizacji starostwa oraz innych organów i urzędów podległych staroście, czuwanie nad ogólnym biegiem urzędowania, sprawy osobowe i wyszkoleniowe oraz nadzoru ogólnego nad kancelarją starostwa (referat organizacyjny);

3) sprawy bezpieczeństwa i polityczne (referat bezpieczeństwa) — obejmujący w miarę możności również sprawy porządku publicznego;

4) sprawy ściśle administracyjne, wymagające z reguły przygotowania prawniczego, jak sprawy wodne, przemysłowe, obywatelstwa, odbudowy i t. p. Sprawy te winny być połączone w miarę potrzeby i możności w jeden lub dwa referaty administracyjno-prawne;

5) sprawy wojskowe i mobilizacyjne oraz wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (referat wojskowy);

6) orzecznictwo i politykę karno-administracyjną (referat karno-administracyjny);

7) sprawy opieki społecznej;

8) sprawy inwalidów wojennych;

9) referaty fachowe, załatwiające sprawy oparte w przeważającej mierze na zawodowej wiedzy poszczególnych referentów fachowych przydzielonych do starostwa.

§ 9. Starosta dokonywa podziału pracy między referentów, przyczem zależnie od rodzaju poszczególnych spraw może łączyć kilka referatów w ręku jednego urzędnika, lub też jeden referat rozdzielić między kilku urzędników, przez co jednak nie powstaje w obrębie starostwa osobna jednostka organizacyjna.

§ 10. Podział pracy między referentów, z wyłączeniem referentów fachowych, winien być dokonany z uwzględnieniem ich przygotowania praktycznego i teoretycznego. O ile odnośnie do pewnych kategoryj spraw (referatów) specjalne kwalifikacje nie są lub nie będą określone przez Ministra Spraw Wewnętrznych, kwalifikacje te określa wojewoda z uwzględnieniem warunków miejscowych i personalnych.

W każdym razie winny być określone szczegółowo kwalifikacje, którym powinni odpowiadać urzędnicy załatwiający sprawy:

a) objęte punktem 5 § 8,

b) karno-administracyjne.

Do § 5.
p. Zb. Zarz. str. 1060—1064 (pieczęcie).
p. okólnik M. S. Wew. Nr. 10 z 19.1 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 1, poz. 13).

Do § 8 pkt. 5.
p. Zb. Zarz. str, 1589—1613 (wojskowe sprawy).

Do § 10.
p. okólnik M. S Wew. Nr. 132 z 28.6 1929 r. co do załatw. spr. karno-adm. (Zb. Zarz. str. 472, poz. 21).
p. Zb. Zarz. pod „Karanie administracyjne" str. 438—489.

III. Sposób urzędowania.

§ 11. Wszyscy referenci starostwa działają w ścisłem porozumieniu, udzielając sobie do wglądu w miarę potrzeby przed lub po załatwieniu te sprawy, które pozostają w związku z ich zakresem działania. Potrzebę i zakres porozumienia określa starosta.

Referenci starostwa nie korespondują ze sobą, lecz udzielają sobie w krótkiej drodze informacyj i opinij bądź ustnie, bądź przez odręczne udzielanie aktów sprawy, bądź przez umieszczanie adnotacyj na akcie. Wyjątek od tej zasady może dopuścić starosta, o ile chodzi o sprawy fachowe.

W wewnętrznych stosunkach urzędowych dodatek przy podpisie „za starostę" odpada.

§ 12. Sprawy o przeważającym charakterze fachowym załatwiają referenci fachowi starostwa, którzy sprawy te winni załatwiać w miarę potrzeby w porozumieniu z właściwymi referentami administracyjno-prawnymi. Naodwrót prawy o przeważającym charakterze administracyjno-prawnym załatwiają referenci administracyjni w porozumieniu w miarę potrzeby z właściwymi referentami fachowymi. Wyjątki od powyższej zasady są dopuszczalne w sprawach niecierpiących zwłoki, zwłaszcza w wypadkach, gdy sprawy fachowe poruczone są do załatwiania referentowi fachowemu, którego zakres działania obejmuje dwa lub więcej powiatów (§ 2).

Zakres i sposób wzajemnego porozumiewania się ustala wojewoda Wątpliwości w sprawach, o których mowa w niniejszym paragrafie, rozstrzyga doraźnie starosta, przedkładając sprawę następnie w razie potrzeby do rozstrzygnięcia wojewody.

§ 13. Sprawy należące do zakresu działania starosty (ekspozytury) winny być załatwiane bądź w jego siedzibie, bądź poza jego siedzibą w drodze objazdowej.

Do załatwiania w drodze objazdowej należy w szczególności przeznaczać czynności z zakresu administracyjnego postępowania wyjaśniającego, sprawy wymagające badania na miejscu, oraz sprawy, w których przez załatwienie w drodze objazdowej można osiągnąć zaoszczędzenie ludności potrzeby udawania się do siedziby starostwa, jako też przyśpieszyć załatwienie.

§ 14. Wojewoda biorąc pod uwagę warunki miejscowe określa bliżej odnośnie do poszczególnych powiatów względnie całego województwa:

a) jakie kategorje spraw mogą względnie powinny być załatwiane w drodze objazdów;

b) które sprawy załatwiać może w ten sposób wyłącznie starosta, a które jego zastępca lub inni urzędnicy starostwa (ekspozytury);

c) w których z tych spraw poszczególni urzędnicy mogą wydawać zarządzenia i orzeczenia za starostę i ze skutkiem prawnym równym zarządzeniom i orzeczeniom starosty, a w których sprawach mogą jedynie przeprowadzać postępowanie wyjaśniające, zbierać materjały potrzebne starostwom dla załatwiania sprawy, udzielać osobom interesowanym informacyj i wyjaśnień, przyjmować podania i t. p.

§ 15. W drodze objazdowej mogą być załatwiane czynności, o których mowa w §§ 13 i 14:

a) bądź to w pewnych miejscowościach i w pewnych odstępach czasu, przez wojewodę dla powiatu zgóry oznaczonych (roki urzędowe);

b) bądź to przy sposobności innych czynności urzędowych.

O ile rodzaj czynności urzędowej i jej nagłość nie stoją temu na przeszkodzie, urzędnicy starostwa (ekspozytury) winni w wypadkach pod b) w każdym razie przeznaczać pewien czas na przyjmowanie zgłaszających się interesantów, udzielanie wyjaśnień i przyjmowanie podań we wszelkich sprawach należących do zakresu działania starosty.

§ 16. Orzeczenia i zarządzenia, które w myśl p. c) § 14 urzędnicy objazdowi wydają ze skutkiem prawnym równym orzeczeniom i zarządzeniom starosty — wydają i podpisują oni w sposób oznaczony w § 4, o ile zaś chodzi o urzędników ekspozytury, z odpowiednim dodatkiem wskazującym na to (starostwo . . . ekspozytura).

§ 17. W organizacji starostwa będzie zabezpieczona ochrona tajności i poufności spraw.

Sprawami „poufnemi" w starostwie są takie sprawy, co do których zarówno przed ich załatwieniem jak i po załatwieniu obowiązuje wszystkich urzędników bezwzględny obowiązek tajemnicy służbowej. Akta tych spraw są w zasadzie dostępne wszystkim urzędnikom referującym w starostwie o ile są im potrzebne dla urzędowania, natomiast akta te są wykluczone od przeglądania przez strony (art. 14 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnem). Załatwienia poufne nie mogą być również przedmiotem komunikatów do prasy lub innych informacyj, wychodzących poza obręb starostwa.

Sprawami tajnemi są te sprawy, które jako „tajne" zakwalifikuje starosta, względnie, które jako „tajne" zostały zakwalifikowane przez instancje wyższe, jako też sprawy mobilizacyjne.

Sprawy tajne są dostępne jedynie staroście, względnie urzędnikowi, który pełni te funk-

---

Do § 12.
p. Zb. Zarz. str. 704 (lekarze powiatowi).

Do § 13.
p. pismo okólne M. S. Wew. z 26.2 1927 r. i 31.5 1929 r. (Zb. Zarz. str. 1622, poz. 3 i str. 1623, poz. 5).

cje, urzędnikowi mającemu poruczony odnośny referat oraz urzędnikom upoważnionym imiennie przez starostę.

Sposób załatwiania spraw mobilizacyjnych regulują osobne przepisy.

Pozatem odnośnie spraw tajnych obowiązują następujące zasady:

a) przyjmowanie, załatwianie spraw tajnych i przechowywanie odnośnych akt należy do obowiązków starosty względnie jego zastępcy;

b) za zgodą wojewody część tych czynności mogą spełniać poszczególni urzędnicy.

§ 18. Szczegóły organizacji kancelarji regulują osobne przepisy (instrukcja kancelaryjna).

IV. Ekspozytury starostw.

§ 19. Ekspozytura starostwa jest organem starosty jedno lub kilku osobowym, za pośrednictwem którego starosta załatwia pewne sprawy na oznaczonym obszarze powiatu.

Przy tworzeniu ekspozytury musi być określony zarówno obszar terytorjalny jej działania jak i sprawy, do których załatwienia ekspozytura jest uprawniona. Kierownika ekspozytury wyznacza wojewoda.

§ 20. Ekspozyturze nie mogą być przekazane do ostatecznego załatwienia następujące sprawy:

a) sprawy wynikające z zakresu działania starosty jako reprezentanta Rządu, z wyjątkiem zbierania przedwstępnych informacyj;

b) sprawy wymagające kolegjalnego współdziałania wydziału powiatowego i innych kolegjów;

c) zarządzenia natury ogólnej;

d) sprawy mobilizacyjne i wojskowe.

§ 21. Ani ekspozytura jako taka, ani jej kierownik lub wchodzący w jej skład urzędnicy, nie występują nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu starosty. Wszystkie pisma wychodzące z ekspozytury mają nagłówek „starostwo" z oznaczeniem powiatu w formie przymiotnikowej, a pod nagłówkiem dodatek „Ekspozytura w . . . ."

Kierownik ekspozytury podpisuje w sposób następujący:

„Za starostę — Kierownik Ekspozytury".

§ 22. O ile przy tworzeniu ekspozytury nic innego nie postanowiono, ekspozytura ma prawo i obowiązek w zakresie spraw, które do niej należą:

a) dokonywać na swoim obszarze wszelkich czynności, do których zasadniczo uprawniony jest starosta;

b) znosić się bezpośrednio z ludnością oraz z władzami, urzędami i organami równorzędnemi starostwu lub niższemi;

c) przedkładać bezpośrednio wojewodzie te sprawy, które mają być przezeń decydowane w toku instancyj lub w których wojewoda zwrócił się bezpośrednio do ekspozytury;

d) sprawować nadzór nad działalnością podległych staroście względnie ekspozyturze organów.

Wojewoda wyda zarządzenia celem zapewnienia staroście stałego wglądu w tok czynności ekspozytury, bez opóźniania biegu spraw przez ekspozyturę załatwianych. Z wyjątkiem wypadków koniecznych starostwo na obszarze podległym ekspozyturze nie będzie załatwiało bezpośrednio tych spraw, które należą do zakresu działania ekspozytury.

V. Zakres czynności i odpowiedzialności.

1. Starosta.

§ 23. W interesie należytego podziału pracy i odciążenia starosty (jego zastępcy, kierownika ekspozytury), zakres czynności oraz odpowiedzialności funkcjonarjuszów poszczególnych kategoryj i stanowisk, ze specjalnem uwzględnieniem urzędników fachowych, winien być przez wojewodę względnie starostę szczegółowo ustalony, w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia.

Odpowiedzialność, która w myśl tych przepisów ciąży na urzędnikach podwładnych, nie uwalnia urzędników nad nimi przełożonych od czuwania nad należytem spełnianiem obowiązków przez podległych im urzędników, ogólnego kontrolowania sposobu załatwiania spraw, których aprobata została odnośnym urzędnikom przekazana, a w sprawach ważnych ze stanowiska interesu publicznego dokonywania szczegółowego sprawdzenia całokształtu sprawy.

§ 24. Starosta jest zwierzchnikiem personelu i sprawuje ogólne kierownictwo powierzonego mu powiatu zgodnie z przepisami prawa, interesem publicznym oraz politycznemi i rzeczowemi dyrektywami wojewody.

W szczególności starosta jest odpowiedzialny:

1) za ogólny nadzór nad należytem spełnianiem obowiązków przez podwładnych urzędników, za odpowiednie zatrudnienie urzędników i ich obeznanie się z obowiązującemi przepisami, jako też za ogólny nadzór nad funkcjonowaniem spraw kancelaryjnych;

2) za koordynowanie działalności całego starostwa oraz urzędów i organów staroście podległych—pod względem prawnym i rzeczowym;

3) za zgodność aprobowanych przez niego załatwień z przepisami ustaw i rozporządzeń oraz zarządzeniami natury ogólnej;

4) za zgodność załatwień aprobowanych przez niego z rzeczowemi i politycznemi dyrek-

---

Do § 24.

p. Zb. Zarz. pod „przyjęcia interesantów" (str. 1280—1284).

tywami wojewody oraz z ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

5) za celowość aprobowanych przezeń załatwień w ramach przepisów prawa i dyrektyw wojewody;

6) za przestrzeganie zasad oszczędności;

7) za ścisłe informowanie wojewody o stanie spraw, które winny być podawane do jego wiadomości, oraz za ścisłe podawanie dyrektyw wojewody do wiadomości funkcjonarjuszów starostwa oraz urzędów i organów starostwie podległych jako też dopilnowanie ich wykonania;

8) za podjęcie inicjatywy wobec wojewody co do wydania niezbędnych zarządzeń wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności starosty.

§ 25. W celu spełniania zadań wymienionych w § 24 starosta:

1) udziela referentom wskazówek co do kierunku załatwiania spraw pozostawionych do ich decyzji;

2) przegląda akta wpływające do starostwa i w miarę potrzeby zamieszcza na nich krótkie dyrektywy o sposobie ich załatwienia;

3) odbywa konferencje z referentami;

4) czuwa nad czynnościami referentów w starostwie, jako też nad działalnością urzędów i organów starostwie podległych i dokonywa w miarę potrzeby ich kontroli osobiście lub za pośrednictwem innych urzędników, oraz komunikuje swoje spostrzeżenia i wnioski wojewodzie;

5) aprobuje ostatecznie te załatwienia, które referenci obowiązani są jemu przedkładać;

6) może zastrzec, iż pewne kategorje spraw lub pewne sprawy konkretne mają mu być przedkładane do wglądu po wysyłce;

7) troszczy się o należyte szkolenie urzędników pod względem fachowym i o ich ogólne wyrobienie.

§ 26. Sprawy wynikające z uprawnień i obowiązków starosty jako reprezentanta Rządu podlegają wyłącznej decyzji i aprobacie starosty.

Starosta może poruczyć swemu zastępcy podpisywanie w tych sprawach przedwstępnych korespondencyj informacyjnych, z wyłączeniem jednak korespondencyj z władzami i urzędami, które starostwie nie podlegają.

§ 27. Następujące sprawy winny być z reguły aprobowane przez starostę względnie zastrzeżone do jego decyzji:

1) wewnętrzne zarządzenia jako też wnioski do wojewody, dotyczące organizacji i trybu urzędowania starostwa, oraz urzędów i organów starostwie podległych; sprawy dyzlokacji policji państwowej;

2) ustalanie planów wyjazdów komisyjnych, względnie decyzje co do poszczególnych doraźnych czynności komisyjnych;

3) projekty rozporządzeń starosty;

4) opinje o nadsyłanych przez wojewodę projektach ustaw, rozporządzeń i zarządzeń o charakterze ogólnym;

5) sprawy o charakterze politycznym, za które uważa się w szczególności:

a) udzielanie wskazań ze stanowiska politycznego;

b) sprawy interpelacyj poselskich;

c) sprawy nadzoru nad prasą oraz sprawy zajęcia druków;

d) sprawy, które były poruszane w prasie w oświetleniu ujemnem dla administracji, lub w których stawiane są zarzuty funkcjonarjuszom podległym starostwie;

6) sprawozdania składane wojewodzie, dotyczące spraw ogólnych lub większego znaczenia, oraz wszelkie wnioski natury zasadniczej;

7) decyzje w sprawach osobowych oraz wnioski w sprawach osobowych przedstawiane wojewodzie;

8) wnioski do preliminarzy budżetowych rocznych i kredytów dodatkowych;

9) sprawy, w których czynną jest Kontrola Państwowa lub Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej;

10) sprawy szczególnie wątpliwe pod względem prawnym i rzeczowym a to:

a) sprawy kompetencyjne, jako też inne sprawy sporne z innemi władzami i urzędami;

b) sprawy, w których projekty załatwienia odstępują od stosowanej dotąd praktyki względnie interpretacji albo od poprzednich dyrektyw wojewody;

11) sprawy, co do których właściwi referenci starostwa nie osiągnęli porozumienia;

12) instrukcje i okólniki do urzędów i organów podległych starostwie;

13) sprawy dotyczące organizacji wojewódzkich i powiatowych organów kolegjalnych;

14) sprawy wyborów do związków komunalnych;

15) sprawy dotyczące podziału administracyjnego;

16) sprawy mobilizacyjne i decyzje główne w sprawach wojskowych;

17) sprawy, w których wojewoda wystosował do starosty pismo ad personam;

18) w powiatach granicznych ważniejsze sprawy graniczne, w szczególności sprawy wymagające porozumienia się z odpowiedniemi władzami państwa sąsiedniego, w myśl umów specjalnych;

19) inne sprawy z zakresu poszczególnych referatów zastrzeżone do aprobaty starosty na żądanie wojewody.

§ 28. Oprócz spraw wymienionych w § 27 starosta może zastrzec do swojej aprobaty na stałe lub czasowo bądź pewne kategorje spraw, bądź poszczególne sprawy.

2. Zastępca starosty.

§ 29. Wojewoda wyznacza stałego zastępcę starosty z pośród urzędników starostwa zajmujących stanowiska I kategorji w dziale administracji spraw wewnętrznych, z wyłączeniem urzędników fachowych. Na wyjątki może zezwolić Minister Spraw Wewnętrznych.

Urzędnik wyznaczony na stałego zastępcę starosty:

1) z urzędu zastępuje starostę jako szefa administracji ogólnej;

2) jest jego pomocnikiem w zakresie referatu organizacyjnego (§ 8 pkt. 2);

Z tego tytułu:

a) jest odpowiedzialny wobec starosty za stan organizacyjny, biurowość i urzędowanie starostwa oraz władz i urzędów staroście podległych i sprawuje w tym celu kontrolę nad systemem pracy i sprawami techniczno-organizacyjnemi;

b) może z polecenia starosty aprobować w jego zastępstwie sprawy załatwiane w starostwie przez wszystkich referentów, nie wyłączając fachowych;

c) może w wypadkaah niecierpiących zwłoki wydawać decyzje we wszystkich sprawach, zastrzeżonych staroście jako szefowi administracji ogólnej, donosząc o tem bezzwłocznie staroście.

Szczegółowy zakres działania zastępcy starosty określa starosta za zgodą wojewody w ramach przepisów §§ 24—28. W tym zakresie obciąża zastępcę starosty odpowiedzialność za bieg poruczonych mu czynności.

§ 30. Na wypadek niemożności pełnienia przez starostę obowiązków służbowych albo jego urlopu, zastępuje go zastępca starosty. Gdy i ten nie pełni obowiązków, starostę zastępuje referent administracyjno-prawny, ewentualnie inny z referentów z działu administracji spraw wewnętrznych z wyłączeniem referentów fachowych.

O pierwszeństwie urzędników starostwa do doraźnego lub czasowego zastępstwa starosty rozstrzyga zarządzenie wojewody, w braku zaś takiego zarządzenia—zarządzenie starosty względnie starszeństwo służbowe.

W kazdym razie urzędnik I kategorji, z wyłączeniem praktykantów, bez względu na stopień służbowy, ma pierszeństwo przed urzędnikami II kategorji.

Na urzędnika zastępującego starostę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki starosty. Jeżeli jednak starosta nie urzęduje z powodu przeszkody nie wykluczającej możności zajmowania się sprawami urzędowemi, może on zastrzec pewne sprawy lub kategorje spraw w dalszym ciągu do swej decyzji.

Do § 29.

p. pismo okólne M. S. Wew. z 4.7 1930 r. w sprawie nieporuczania zastęp. kierownictwa urzędnikom nie znającym powiatu (Zb. Zarz. str 1442, poz. 8).

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 59 z 18.4 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 3, poz. 100).

3. Referent.

§ 31. Referentem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest każdy urzędnik referujący, t. j. przygotowujący załatwienia spraw urzędowych, bez względu na posiadany stopień służbowy i kategorję, do której w myśl obowiązujących przepisów należy.

Czynności poszczególnych referentów obejmują załatwianie pod względem merytorycznym spraw, które na podstawie obowiązujących przepisów należą do ich zakresu działania, względnie zostały im przydzielone do załatwienia.

Referenci fachowi nie powinni być używani do załatwiania spraw, które do ich referatów nie należą. Wyjątki od tej zasady są dopuszczalne:

a) na podstawie specjalnego zarządzenia wojewody;

b) na podstawie specjalnego zarządzenia starosty, gdy załatwienie sprawy niecierpiącej zwłoki wymaga użycia wszystkich rozporządzalnych sił starostwa;

c) przy objazdach (art. 71 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 19 stycznia 1928 r.).

§ 32. Referenci przygotowują załatwienia spraw i ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość odnośnych ustaw, rozporządzeń i okólników, jako też za należyte stosowanie przepisów o postępowaniu administracyjnem;

2) za przedstawienie sprawy zgodnie z aktami;

3) za dokładne i bez błędu przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk, nazw, obliczeń cyfrowych i t. p.;

4) za ścisłe stosowanie obowiązujących przepisów o biurowości;

5) za dopilnowanie terminów zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń, jak i zakreślonych przez władze centralne, wojewodę, starostę oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy;

6) za zaprojektowanie załatwienia w ten sposób, ażeby ono bądź odrazu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało odrazu wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespondencji (w wypadku zbierania materjałów, żądania wyjaśnień i t. p.);

7) za przestrzeganie zasad oszczędności;

8) za podjęcie inicjatywy wobec starosty co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych.

Do § 30.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 135 z 18.7 1931 r. (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 9, poz. 207).

Projekt załatwienia referent winien zaopatrzyć swym podpisem i datą.

§ 33. Zakres samodzielnej aprobaty poszczególnych referentów oznacza wojewoda, względnie starosta, z uwzględnieniem postanowień § 27.

W interesie sprawności i szybkości urzędowania zakres samodzielnej decyzji i odpowiedzialności referentów powinien być w granicach ich osobistych kwalifikacyj możliwie najszerszy.

Zasadniczo prawo podpisu udzielane być winno urzędnikom I kategorji, starosta może jednak udzielić odpowiedniego upoważnienia poszczególnym urzędnikom II-ej kategorji.

§ 34. Referenci, odnośnie do spraw, w których poruczono im prawo samodzielnego podpisywania załatwień, ponoszą oprócz zwykłej odpowiedzialności ponadto odpowiedzialność:

a) za stroną prawną podpisywanych przez nich załatwień t. j. ich zgodność z obowiązującemi przepisami oraz zarządzeniami natury ogólnej;

b) za zgodność tych załatwień z rzeczowemi i politycznemi dyrektywami starosty oraz ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

c) za celowość tych załatwień, w ramach przepisów prawa i dyrektyw przełożonych;

d) za ścisłe informowanie starosty o stanie spraw, które winny być podane do jego wiadomości oraz za ścisłe podawanie dyrektyw starosty do wiadomości właściwych czynników (urzędów i organów staroście podległych).

§ 35. Referenci fachowi, niezależnie od odpowiedzialności ciążącej wogóle na urzędnikach referujących (§ 32 i 34), ponoszą nadto całkowitą odpowiedzialność za załatwienie sprawy zgodnie z wymaganiami danej gałęzi wiedzy fachowej.

Referentom tym będzie pozostawione z reguły prawo samodzielnej aprobaty w zakresie spraw, których załatwienie oparte jest w przeważającej mierze na ich zawodowej wiedzy fachowej.

Starosta jest w każdym razie uprawniony do wydawania tym urzędnikom wiążących dyrektyw o charakterze ogólnym, oraz zastrzegania sobie decyzji co do poszczególnych spraw fachowych większej wagi.

O ile starosta ze względów służbowych uważa za niezbędne zastrzec sobie czasowo aprobatę wszystkich spraw, załatwianych przez urzędnika fachowego, winien o tem zawiadomić wojewodę, podając uzasadnienie tego zarządzenia.

§ 36. W wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy czy to zachowanie drogi służbowej, czy uzyskanie przepisanej aprobaty nie jest możliwe, względnie spowodowałoby zwłokę w załatwieniu sprawy, niedopuszczalną ze stanowiska interesu publicznego lub szczególnie ważnego interesu prywatnego, każdy urzędnik referujący jest obowiązany zarządzić co należy, ażeby sprawa nie ucierpiała, lub terminu nie ominięto.

§ 37. Celem skoordynowania działalności całego starostwa, zwłaszcza referentów spraw administracyjnych z referentami spraw fachowych, jako też działalności władz i urzędów staroście podległych, odbywają się najmniej raz w miesiącu konferencje referentów pod przewodnictwem starosty, względnie jego zastępcy, mające na celu omawianie spraw wspólnych. Konferencje mają charakter opinjodawczy i doradczy.

Zadaniem tych konferencyj jest między innemi również informowanie się o ważniejszych przepisach i zarządzeniach, jako też rozważanie powstałych na tym tle wątpliwości.

4. Kierownik kancelarji.

§ 38. Kierownik kancelarji, o ile stanowisko takie zależnie od organizacji spraw kancelaryjnych jest przewidziane, prowadzi kancelarję oraz odpowiada:

1) za stały nadzór nad pracą personelu kancelaryjnego;

2) za ścisłe przestrzeganie przepisów o biurowości oraz informowanie starosty o brakach dostrzeżonych w tym względzie u poszczególnych referentów;

3) za przestrzeganie zasady oszczędności oraz inicjatywę co do wprowadzenia możliwych uproszczeń biurowości;

4) za dopilnowanie zarządzeń, mających na celu ochronę tajności i poufności spraw.

Ponadto kierownik kancelarji prowadzi księgę przyjęć interesantów i spełnia inne czynności przewidziane instrukcją kancelaryjną.

§ 39. Do obowiązków kierownika kancelarji należy prowadzenie spraw budżetowo-gospodarczych, związanych z tem ksiąg rachunkowych, inwentarzowych, materjałowych, depozytowych i t. d. z wyjątkiem dotyczących robót budowlanych, prowadzonych przez organa techniczne, podległe Ministerstwu Robót Publicznych.

Do obowiązków kierownika kancelarji należy uwierzytelnianie odpisów pism i dokumentów, sporządzonych na żądanie władz i osób interesowanych jak również załączników.

Do § 38.

p. przepisy kancelaryjne w administr. publicznej (uchwała Rady Ministrów z 24.8 1931 r. ogł. w Nr. 196, poz. 273 M. P.).

VI. Przepisy końcowe.

§ 40. Wojewoda ustala organizację podległych mu starostw w ramach przepisów niniejszego rozporządzenia. Organizacja starostw na obszarze całego województwa winna być możliwie jednakowa, z uwzględnieniem specjalnych warunków miejscowych, względnie odrębności prawnych.

§ 41. Ilekroć rozporządzenie niniejsze mówi o „staroście" i „starostwie" należy rozumieć „starostę powiatowego" (morskiego) oraz „starostwo powiatowe" (morskie).

Przepisy rozporządzenia niniejszego znajdują odpowiednie zastosowanie do starostów (starostw) grodzkich.

§ 42. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Do § 42.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 155 z 20.8 1930 r. w spr. wykonania tego rozp. (Zb. Zarz. str. 943, poz. 11). Tam podano przepisy dawniejsze jeszcze obowiązujące.

DZIAŁ VII.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 2 lipca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 546 z dn. 3.VIII 1931 r.)

o stanowisku wojewodów i starostów jako przedstawicieli Rządu.

Na podstawie art. 9, 14, 65, 66, 77, 86, 125 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

Postanowienia ogólne.

§ 1. Wojewodowie, Komisarz Rządu m. st. Warszawy, starostowie powiatowi oraz starostowie grodzcy miast: Białegostoku, Częstochowy, Lublina, Łodzi, Sosnowca, Wilna, Bydgoszczy, Inowrocławia, Gniezna, Grudziądza i Torunia względnie właściwi starostowie powiatowi pełniący funkcje starostów grodzkich, są na obszarze ich okręgów administracyjnych przedstawicielami Rządu i z tego tytułu sprawują funkcje przekazane im rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), niniejszem rozporządzeniem, oraz innemi przepisami prawnemi, lub specjalnie zlecone przez Rząd.

§ 2. Uprawnienia o których mowa w § 1 są uprawnieniami przywiązanemi ściśle do stanowiska i przysługują osobiście wojewodom, Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy i starostom — względnie urzędnikom, którzy pełnią te funkcje.

Za urzędników pełniących funkcje wojewody (Komisarza Rządu, starosty) należy uważać:

a) wicewojewodę (wicekomisarza Rządu, zastępcę starosty), w wypadkach gdy wojewoda (Komisarz Rządu, starosta) nie pełni obowiązków służbowych,

b) urzędnika, któremu pełnienie obowiązków wojewody (Komisarza Rządu, starosty) zostało czasowo poruczone.

§ 3. Wicewojewoda (wicekomisarz Rządu) wchodzi w uprawnienie wojewody (Komisarza Rządu) stosownie do pktu a) § 2 w razie, gdy wojewoda (Komisarz Rządu):

a) znajduje się poza terenem województwa (m. st. Warszawy),

b) nie pełni obowiązków z powodu urlopu lub choroby.

Jeżeli wojewoda opuszcza miejsce, w którem znajduje się siedziba województwa, nie opuszczając jednak terenu województwa i nie przestając pełnić obowiązków urzędowych, wicewojewoda zastępuje go służbowo w kierownictwie urzędem wojewódzkim, nie wchodzi jednak w jego uprawnienia jako przedstawiciel Rządu.

Analogiczne postanowienia odnoszą się w granicach powiatu do zastępcy starosty, wyznaczonego przez wojewodę.

W wypadku, gdy wicewojewoda (wicekomisarz Rządu, zastępca starosty) nie może pełnić powyższych obowiązków, przechodzą one na urzędników, którzy ich w myśl obowiązujących przepisów zastępują.

Rozdział I.

Funkcje reprezentacyjne.

§ 4. Urzędnicy, o których mowa w § 1 niniejszego rozporządzenia mają z wyjątkami niżej określonemi, obowiązek i prawo wyłącznego reprezentowania Rządu przy uroczystych wystąpieniach, w szczególności w obchodach świąt państwowych i narodowych, uroczystych świąt religijnych i innych uroczystościach o charakterze ogólnym, jako też w innych stosunkach oficjalnych.

Prezydenta Rzeczypospolitej reprezentują oni na podstawie osobnego upoważnienia.

Do § 4.

p. Zb. Zarz. str. 1556—7 (uroczystości), str. 1639—1645 (Zagranica).

Prezes Rady Ministrów wydaje przepisy szczegółowe normujące postępowanie i etykietę podczas uroczystych obchodów i w innych stosunkach oficjalnych.

Ministrowie: Spraw Wewnętrznych i Wojskowych określają sposób reprezentowania Rządu przez wojewodów, Komisarza Rządu i starostów na uroczystościach odbywających się z udziałem oddziałów wojskowych oraz oddziałów przysposobienia wojskowego.

§ 5. Prezes Rady Ministrów lub zastępujący go Minister mają z urzędu uprawnienia reprezentantów Rządu na całym obszarze Rzeczypospolitej, ilekroć występują w charakterze urzędowym.

Jeżeli w uroczystości lub w innem wystąpieniu oficjalnem (§ 4 ust. 1) nie bierze udziału Prezes Rady Ministrów lub zastępujący go minister, lecz inny minister, przysługują mu z urzędu uprawnienia reprezentanta Rządu, o ile występuje w charakterze urzędowym.

Między kilku ministrami równocześnie obecnymi, uprawnienia reprezentacyjne dzieli się stosownie do porozumienia albo zarządzenia Prezesa Rady Ministrów lub ministra go zastępującego.

Nadto reprezentantem Rządu może być na podstawie specjalnego upoważnienia Prezesa Rady Ministrów lub zastępującego go ministra:

a) na uroczystościach, odbywających się na terenie województwa urzędnik władz centralnych co najmniej w czwartym stopniu służbowym.

b) na uroczystościach odbywających się na terenie powiatu, o ile nie bierze w nich udziału wojewoda — urzędnik co najmniej w szóstym stopniu służbowym.

§ 6. Jeżeli w uroczystości, odbywającej się na terenie województwa, bierze udział jedna z osób wymienionych w § 5 ust. 1, 2 i ust. 3 lit. a), wówczas osobie tej służy pierwszeństwo reprezentowania Rządu.

To samo ma zastosowanie do uroczystości odbywającej się na terenie powiatu, z tą różnicą, że o ile w uroczystości nie bierze udziału wojewoda, wówczas pierwszeństwo reprezentowania Rządu służy również osobom wymienionym w § 5 ust. 3 lit. b).

Obecność innych osób urzędowych niewymienionych w § 5, nie odbiera wojewodzie (Komisarzowi Rządu) lub staroście prawa pierwszeństwa do reprezentowania Rządu.

§ 7. Urzędnik władzy centralnej wizytujący (lustrujący) władze administracji ogólnej, lub urzędnik władzy II-ej instancji wizytujący władze powiatowe nie ma z tego tytułu charakteru reprezentanta Rządu i odnośny kierownik władzy admininistracji ogólnej, podlegając merytorycznie zarządzeniom wydanym przez tego urzędnika w granicach jego uprawnień, nie traci na czas jego obecności przysługującego mu prawa pierwszeństwa reprezentowania Rządu.

§ 8. Przepisy zawarte w §§ 4 — 7 odnoszą się do wystąpień uroczystych o charakterze ogólnym.

W uroczystościach specjalnych, związanych z zadaniami poszczególnych działów zarządu państwowego (np. poświęcenie szkoły, sądu, otwarcie mostu, święto górnicze i t. p.), reprezentuje Rząd z urzędu właściwy minister, który może delegować urzędnika (sędziego, prokuratora), zawiadamiając równocześnie o delegacji właściwego wojewodę (Komisarza Rządu) względnie, jeśli chodzi o uroczystości na obszarze powiatu, starostę.

Rozdział II.

Uzgadnianie działalności całej administracji państwowej ze stanowiska ogólnej polityki Rządu.

§ 9. Urzędnicy, o których mowa w § 1 niniejszego rozporządzenia mają, z ograniczeniami wynikającemi z art. 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), obowiązek i prawo uzgadniania działalności całej administracji państwowej w ich okręgu administracyjnym w myśl zasadniczej linji działalności Rządu.

W tym celu urzędnicy ci mają obowiązek i prawo:

a) informować się u wszystkich władz, urzędów, organów i zakładów państwowych co do zasad, jakiemi one w działalności swojej zamierzają się kierować,

b) komunikować im swoje zapatrywania pod tym względem,

c) zapraszać naczelników władz i urzędów — niezależnie od zebrań perjodycznych (§ 22) — na specjalne konferencje, celem ustalenia zasadniczych linij działalności;

d) w razie wątpliwości lub niemożności uzgodnienia, komunikować się w tych sprawach bezpośrednio z właściwymi ministrami celem spowodowania wydania przez nich wiążących dyrektyw.

Uprawnienia wojewodów (Komisarza Rządu), o których mowa w niniejszym paragrafie, odnoszą się do władz i urzędów, podlegających bezpośrednio władzom centralnym — a za ich pośrednictwem do władz i urzędów niższych instancyj.

Uprawnienia starostów odnoszą się tylko do władz, urzędów i zakładów mających siedzibę na obszarze powiatu, a niepodlegających bezpośrednio władzom centralnym. Uprawnienie, o którem mowa w punkcie d) starostom nie przysługuje; w takim wypadku starostowie przedkładają sprawę właściwemu wojewodzie.

§ 10. Naczelnicy wszystkich władz i urzędów państwowych podlegających bezpośrednio władzom centralnym, z ograniczeniami wynikającemi z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) i art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 124), są obowiązani uzgadniać z wojewodą (Komisarzem Rządu):

a) projekty swoich zarządzeń natury ogólnej;

b) projekty takich zarządzeń, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa.

Za zarządzenia natury ogólnej należy uważać:

1) zarządzenia, które obowiązują całą ludność województwa, ludność pewnego zwartego terytorjum albo pewną grupę ludności (gospodarczą, zawodową, wyznaniową i t. p.);

2) zarządzenia, które nakładają obowiązki na władze administracji ogólnej, na władze i organa samorządowe oraz na organa policji państwowej;

3) zarządzenia, które zmieniają organizację władz i urzędów na terenie województwa, albo postępowanie tych urzędów w sposób dotyczący bezpośrednio interesów ludności województwa.

Zarządzeniami natury ogólnej w rozumieniu niniejszego paragrafu nie są zarządzenia poszczególnych urzędów oparte wyłącznie na podstawie zawodowej wiedzy fachowej.

Za zarządzenia, które mają szczególne znaczenie dla polityki Rządu na obszarze województwa, należy uważać między innemi:

1) zarządzenia do organów podwładnych, ustalające zasadniczy program i ogólne dyrektywy ich działalności;

2) zarządzenia, które dotyczą ogólnych zagadnień politycznych, wyznaniowych lub narodowościowych;

3) ważniejsze zarządzenia, mające znaczenie ze stanowiska interesów gospodarczych ludności, zwłaszcza dotyczące samorządu terytorjalnego, aprowizacji ludności, zasad rozkładu ciężarów i świadczeń gospodarczych, względnie udzielania ulg i specjalnej pomocy ludności.

W razie wątpliwości wynikających z konkretnych wypadków co do zastosowania przepisów niniejszego paragrafu decyduje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 11. Projekty zarządzeń o których mowa w § 10, mogą być uzgadniane z wojewodą (Komisarzem Rządu) przez zgłoszenie projektu na piśmie, lub też w drodze bezpośredniego porozumienia się naczelnika danej władzy z wojewodą (Komisarzem Rządu).

Brak odpowiedzi wojewody (Komisarza Rządu) w ciągu dni siedmiu na projekt zgłoszony na piśmie może być uważany jako niepodniesienie zastrzeżeń.

Władze i urzędy, których okręgi obejmują dwa lub więcej województw (m. st. Warszawę), uzgadniają swoje zarządzenia, o których mowa w § 10 z reguły z tymi wojewodami (Komisarzem Rządu), którzy są w danej sprawie zainteresowani. W wypadku niecierpiącym zwłoki uzgodnienie następuje z tym wojewodą (Komisarzem Rządu), w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa danej władzy, przyczem inni zainteresowani wojewodowie zostają równocześnie o projektowanem zarządzeniu zawiadomieni.

§ 12. Postanowienia § 10 i 11 dotyczą wyłącznie zarządzeń własnych władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym. Jako zarządzenia własne tych władz należy rozumieć zarządzenia wydane z ich własnej inicjatywy oraz w granicach ich zakresu działania.

Pod postanowienia § 10 nie podpadają zatem takie zarządzenia władz wymienionych w ustępie poprzednim, które one wydają jako zarządzenia wykonawcze bądź na podstawie ogólnego zarządzenia właściwej władzy naczelnej (centralnej), bądź w wykonaniu osobnego specjalnego polecenia otrzymanego od właściwego ministra.

§ 13. W sprawach, o których mowa w § 10, 11 i 12 wojewoda (Komisarz Rządu) ma prawo występować wobec właściwej władzy podległej bezpośrednio władzy centralnej z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia.

Inicjatywa może być podana do wiadomości w drodze bezpośredniego porozumienia się z odnośnym naczelnikiem władzy lub też na piśmie.

W razie wystąpienia wojewody (Komisarza Rządu) z inicjatywą na piśmie naczelnik właściwej władzy obowiązany jest w terminie siedmiodniowym zawiadomić wojewodę (Komisarza Rządu) o zajętem stanowisku.

Dalsze postępowanie określają przepisy ustępu trzeciego art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

§ 14. W wypadkach żądania wyjaśnień (art. 12 w związku z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) od naczelników władz, urzędów i zakładów państwowych, położonych na obszarze województwa, wojewoda (Komisarz Rządu) zwraca się bezpośrednio do naczelnika danej instytucji.

Naczelnik władzy, urzędu czy zakładu obowiązany jest udzielić żądanych wyjaśnień, przedstawiając stan sprawy będący przedmiotem zapytania, a na żądanie udzielić również do przejrzenia potrzebnych dokumentów i dowodów, o ile specjalne postanowienia ustawowe nie uwalniają go od tego obowiązku, lub o ile to nie będzie przeszkodą w normalnym biegu urzędowania; w tym ostatnim wypadku naczelnik właściwej władzy uzgodni z wojewodą termin, w jakim odnośnych dokumentów i dowodów wojewodzie do przejrzenia udzieli.

Na żądanie wyjaśnień wyrażone pisemnie, naczelnik właściwej władzy (urzędu, zakładu) obowiązany jest odpowiedzieć w ciągu dni siedmiu.

Wojewoda (Komisarz Rządu) zwraca się w sprawach, o których mowa w niniejszym paragrafie tylko do władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym.

§ 15. W przewidzianych w ust. 2 art. 12 w związku z art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) — i z uwzględnieniem art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 124) wypadkach, w których wojewoda (Komisarz Rządu) dokonywa osobistego wglądu w tok spraw danych instytucyj, naczelnicy tych instytucyj obowiązani są bezzwłocznie umożliwić mu to w zakresie, w jakim wojewoda (Komisarz Rządu) uzna to za potrzebne.

O każdem skorzystaniu z uprawnień, o których mowa w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu, wojewoda (Komisarz Rządu) zawiadamia niezwłocznie właściwego Ministra, załączając uzasadnienie swego zarządzenia i sprawozdanie o wynikach wglądu.

Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy nie przysługują w żadnym wypadku w stosunku do władz i urzędów centralnych uprawnienia, o których mowa w §§ 14 i 15 niniejszego rozporządzenia.

§ 16. Wszystkie podlegające bezpośrednio władzom centralnym władze i urzędy, z którymi współdziałają kolegjalne organa administracyjne (rady, komisje, komitety i t. p.), z wyjątkami wynikającemi z art. 14 ustęp czwarty, 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz.U.R.P. Nr. 11, poz. 86) i z uwzględnieniem art. 1 ustawy z dnia 21 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 124) obowiązane są podawać zawczasu do wiadomości wojewody terminy posiedzeń tych organów i projektowany porządek obrad. Wojewoda jest uprawniony w wypadkach, w których zamierza osobiście wziąć udział w posiedzeniu, zgłosić żądanie wstawienia na porządek dzienny obrad pewnych spraw o znaczeniu ogólnem.

Sposób i formę zawiadomień wynikających z niniejszego paragrafu ustala wojewoda w porozumieniu z przewodniczącym odnośnego kolegjum.

§ 17. W razie objęcia przez wojewodę przewodnictwa obrad, przewodniczący organu kolegjalnego ustępuje mu wszystkie swoje prawa i obowiązki, biorąc nadal udział w posiedzeniu w charakterze członka kolegjum, o ile nim jest według obowiązujących w tym względzie przepisów — w przeciwnym razie tylko z głosem doradczym.

Jeżeli organ kolegjalny obraduje nad zagadnieniami dotyczącemi terytorjum kilku województw, to w obradach takiego organu mogą wziąć udział wszyscy właściwi wojewodowie. Prawo objęcia przewodnictwa służy w takim wypadku wojewodzie tego województwa, na którego obszarze ma miejsce posiedzenie organu kolegjalnego. Prawo to wojewoda miejscowy ustąpić może wojewodzie bezpośrednio zainteresowanemu w toczących się obradach kolegjum; wojewoda, o ile nie obejmuje przewodnictwa obrad, uczestniczy w zebraniu z głosem doradczym.

Postanowienia §§ 16 i 17 odnoszą się analogicznie do Komisarza Rządu i do obszaru m. st. Warszawy.

§ 18. Wojewoda za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych może przekazywać do odwołania poszczególnym starostom wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia analogiczne uprawnienia jak omówione w §§ 10—17 z wyjątkiem ustępu drugiego § 14 i z wyjątkiem § 15, bądź w części, bądź w całości i tylko w odniesieniu do równorzędnych władz, urzędów i zakładów (kolegjalnych ciał administracyjnych), niepodlegających bezpośrednio władzom centralnym, a posiadających siedzibę na obszarze danego powiatu i w upoważnieniu wojewody szczegółowo wymienionych.

W wypadku takiego przekazania uprawnień, o którem wojewoda obowiązany jest bezzwłocznie powiadomić zainteresowanych naczelników władz podlegających bezpośrednio władzom centralnym, starosta wchodzi w prawa i obowiązki wojewody określone w §§ 10—17 z wyjątkiem ustępu drugiego § 14 i z wyjątkiem § 15, w granicach udzielonych mu przez wojewodę pełnomocnictw, właściwi naczelnicy instytucyj nie podlegających bezpośrednio władzom centralnym we wszelkie obowiązki określone w tych paragrafach dla naczelników władz i urzędów, którzy bezpośrednio władzom centralnym podlegają, a wojewoda i naczelnicy instytucyj podlegających bezpośrednio władzom centralnym — w uprawnienia władz centralnych.

§ 19. Za zarządzenia, których dotyczy przepis art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) uważa się, o ile Rada Ministrów w uchwale swojej inaczej nie postanowi, zarządzenia władz centralnych względnie władz bezpośrednio im podległych o charakterze określonym w § 10 niniejszego rozporządzenia. Wojewoda może stosownie do uznanej przezeń potrzeby powyższy zakres swoich uprawnień ograniczyć zarówno do niektórych kategoryj tych zarządzeń, jak do niektórych części województwa, jak wreszcie co do czasu trwania tych uprawnień (na czas przezeń określony lub do odwołania), zawiadamiając o tem równocześnie zainteresowane władze i urzędy.

W wypadku powzięcia przez Radę Ministrów uchwały na podstawie art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), żadne zarządzenie, o którem mowa w ustępie pierwszym, nie może być wprowadzone w życie na obszarze województwa bez wiedzy wojewody.

W tym celu:

a) władze naczelne (centralne) tego rodzaju zarządzenia wydawane władzom i urzędom im podległym komunikują równocześnie w odpisie wojewodzie;

b) naczelnicy władz i urzędów podlegających bezpośrednio władzom centralnym, obowiązani są komunikować wojewodzie (Komisarzowi Rządu) treść swoich własnych zarządzeń w trybie i zakresie uzgodnionym z wojewodą.

§ 20. Jeżeli wojewoda w ciągu trzech dni od otrzymania zawiadomienia o zarządzeniach władz centralnych, bądź bezpośrednio im podległych (§ 19 pkt. a) i b) nie zażąda wstrzymania ich wykonania, zarządzenia mogą być wprowadzone w życie; w sprawach nie cierpiących zwłoki, na co właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku zwrócą uwagę wojewody, winien wojewoda zająć bezzwłocznie stanowisko.

Żądanie wstrzymania wykonania zarządzeń władzy centralnej wojewoda komunikuje tej władzy, zawiadamiając o tem równocześnie właściwą władzę lokalną, która do czasu wydania ostatecznej decyzji przez władzę centralną obowiązaną jest nie wprowadzać w życie zarządzenia.

Żądanie wstrzymania wykonania zarządzenia własnego władzy podlegającej bezpośrednio władzy centralnej, wojewoda komunikuje bezpośrednio naczelnikowi tej władzy, który obowiązany jest bezzwłocznie wstrzymać wykonanie zakwestjonowanego zarządzenia.

O ile nie dojdzie do uzgodnienia poglądów między wojewodą a właściwym naczelnikiem władzy, przedkładają oni w tym względzie sprawozdania właściwemu ministrowi, który decyduje ostatecznie.

§ 21. Odnośnie do zarządzeń, które w chwili, kiedy Rada Ministrów udzieli poszczególnym wojewodom upoważnienia przewidzianego w art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) są już wprowadzone w życie, wojewoda może zażądać całkowitego lub częściowego wstrzymania dalszego ich wykonywania.

Żądanie to skierowuje wojewoda do naczelnika właściwej władzy lokalnej, który zależnie od tego, czy chodzi o jego własne zarządzenie, czy zarządzenie władzy centralnej, bądź uzgadnia sprawę bezpośrednio z wojewodą, bądź przedkłada do decyzji właściwemu ministrowi.

W obu wypadkach ma on jednak obowiązek wskutek żądania wojewody wstrzymać wykonanie zarządzenia.

§ 22. Regulamin zebrań perjodycznych naczelników władz i urzędów państwowych podlegających bezpośrednio władzom centralnym (art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) powinien opierać się na następujących zasadach:

1) zebrania perjodyczne mają na celu koordynowanie działalności wszystkich władz i urzędów państwowych, działających na terenie województwa w sprawach, które wymagają jednolitego postępowania;

2) przedmiotem obrad zebrań perjodycznych może być w szczególności omawianie zadań administracji państwowej i samorządowej na obszarze województwa, wzajemne informowanie się urzędów o ich działalności i zamierzeniach na przyszłość, uzgadnianie stanowiska w sprawach interesujących kilka władz lub urzędów, usuwanie rozbieżności zarządzeń i postępowania władz drugiej i pierwszej instancji oraz ustalanie zasad postępowania na podstawie poczynionych spostrzeżeń, rozpatrywanie wątpliwości kompetencyjnych, wprowadzanie ułatwień i uproszczeń we wzajemnych stosunkach, ujmowanie wynikających z potrzeb lokalnych wniosków do władz centralnych i rozpatrywanie wszelkich innych spraw z zakresu administracji, poddanych zebraniu do rozważenia przez wojewodę;

3) sprawy osobowe, a w szczególności sprawy o których mowa w art. 11, 16, 17 i 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz U. R. P. Nr. 11, poz. 86) nie mogą być przedmiotem obrad zebrań perjodycznych;

4) zebranie zwołuje wojewoda; zasadniczo zebrania odbywają się dwa razy do roku w pierwszym i trzecim kwartale; wojewoda może zwołać nadzwyczajne zebranie z własnej inicjatywy lub na wniosek osób uprawnionych do udziału w zebraniach;

5) porządek dzienny zebrań ustala wojewoda; członkowie zebrań zgłaszają swoje wnioski co do porządku dziennego na ręce wojewody; wojewoda zawiadamia osoby uprawnione do udziału w zebraniach o terminie obrad i o porządku dziennym; na wniosek lub za zgodą uczestników zebrań wojewoda może wprowadzać na zebranie perjodyczne dla udzielenia zebranym informacyj osoby nieuprawnione do stałego w nich udziału;

6) zebraniom przewodniczy wojewoda; obrady zebrań są poufne; na zebraniach nie zapadają formalne uchwały, wyniki obrad ujmuje się w formie oświadczeń uczestników, bądź w formie uzgodnionych zapatrywań i wytycznych postępowania, bądź wreszcie w formie uzgodnionych wniosków do władz centralnych; obrady zebrań są protokółowane przez wyznaczonego urzędnika urzędu wojewódzkiego; oryginały protokółów przechowuje się w Urzędzie Wojewódzkim, odpisy protokółów przesyła wojewoda wszystkim członkom zebrań;

7) przedkładanie władzom centralnym wniosków wynikających z obrad zebrań perjodycznych należy do właściwego naczelnika władzy lub urzędu.

Postanowienia niniejszego paragrafu odnoszą się z odpowiedniemi zmianami do powiatowych zebrań perjodycznych.

Do § 22.

p. pismo okólne M. S. Wew. z 8.10 1930 r. w sprawie poufności porządków dziennych (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 15, poz. 339).

p. okólniki i pisma okólne M. S. Wew. zamieszczone w Zb. Zarz. str. 1053—1060.

§ 23. W wojewódzkich zebraniach perjodycznych biorą udział na zaproszenie wojewody, wyliczeni w załączniku Nr. 1 naczelnicy władz, urzędów i instytucyj państwowych; prezesi sądów i prokuratorzy w razie niemożności wzięcia osobistego udziału w powyższych zebraniach delegują sędziów i prokuratorów urzędujących w miejscu siedziby wojewody.

Analogicznie w zebraniach powiatowych mają obowiązek brać udział osoby wyliczone w zał. Nr. 2 zaproszone przez starostę.

Jeżeli na obszar województwa (powiatu) rozciąga się działalność więcej niż jednego naczelnika takiej samej władzy lub urzędu — to do udziału w zebraniach perjodycznych uprawnieni są wszyscy ci naczelnicy. Jeżeli zaś działalność naczelnika władzy lub urzędu rozciąga się na teren więcej niż jednego województwa (powiatu), to naczelnik taki uprawniony jest do udziału w zebraniach perjodycznych wszystkich tych województw (powiatów), których teren wchodzi w zakres jego działania.

Przepisy § 19 do 23 odnoszą się analogicznie do Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Rozdział III.

Nadzór nad sprawami osobowemi funkcjonarjuszów państwowych.

§ 24. Opinji wojewody o osobach, które mają być przyjęte do służby państwowej na podstawie przepisów ustawy o państwowej służbie cywilnej (art. 15 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zasięga władza centralna względnie lokalna, od której zależy przyjęcie funkcjonarjusza na służbę w drodze zgłoszenia wojewodzie danych o kandydacie na piśmie (wzór zał. Nr. 3).

Wojewoda obowiązany jest udzielić odpowiedzi w ciągu miesiąca od chwili otrzymania zapytania. Brak odpowiedzi w tym terminie uważa się za niepodniesienie zastrzeżeń.

O ile wojewoda sprzeciwia się przyjęciu kandydata, winien to umotywować.

Tryb postępowania przewidziany w poprzednich ustępach ma analogiczne zastosowanie, o ile chodzi o sprawę nadania charakteru funkcjonarjusza stałego osobie niepodlegającej przepisom o państwowej służbie cywilnej.

§ 25. Władza wyznaczająca funkcjonarjusza na stanowisko kierownicze lub samoistne zgłasza celem uzyskania opinji wojewody (art. 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) dane o kandydacie na piśmie (wzór zał. Nr. 4).

Stanowiska samoistne i kierownicze podaje zał. Nr. 5.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwym ministrem może w miarę potrzeby uzupełniać powyższy wykaz.

W wypadkach, gdy stanowisko kierownicze obejmuje działalność rozciągającą się na obszar wchodzący w skład dwóch lub więcej województw, właściwym dla wyrażenia opinji jest wojewoda tego województwa, na którego obszarze znajduje się siedziba urzędu, który ma być obsadzony.

Wojewoda obowiązany jest udzielić opinji w ciągu 14 tu dni.

Brak opinji w powyższym terminie uważa się za niepodniesienie zastrzeżeń.

O ile wojewoda sprzeciwia się wyznaczeniu funkcjonarjusza na dane stanowisko, decyduje właściwy minister; władza lokalna, która zamierza mimo negatywnej opinji wojewody, przedłożyć wniosek o wyznaczenie danego funkcjonarjusza do decyzji właściwej władzy naczelnej (ministra) obowiązana jest powiadomić o tem równocześnie wojewodę.

Jeżeli ze względu na potrzebę utrzymania ciągłości w urzędowaniu poszczególnej władzy (urzędu, instytucji), okaże się konieczność natychmiastowego powierzenia funkcyj kierowniczych względnie samoistnych—wyznaczenie do tych funkcyj może być dokonane tymczasowo przez właściwą władzę bez uprzedniego zasięgnięcia opinji wojewody, jednak pod warunkiem równoczesnego zawiadomienia go o wydanem zarządzeniu.

Dalsze postępowanie normują ustępy 5, 6 i 7 niniejszego paragrafu.

§ 26. Wojewoda występuje z wnioskiem o usunięcie lub przeniesienie funkcjonarjusza (art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) do tej władzy państwowej bezpośrednio podlegającej władzy centralnej, której dany funkcjonarjusz podlega; wniosek taki powinien być przesłany na piśmie wraz z umotywowaniem.

Władza, do której wojewoda skierował wniosek, obowiązana jest rozpatrzeć go bezzwłocznie i najdalej w ciągu trzydziestu dni powiadomić wojewodę, czy opinję jego podziela, czy też nie podziela opinji wojewody i sprawę przedkłada do decyzji właściwego ministra.

§ 27. Uprawnienia wojewody wynikające z §§ 24 — 26 nie odnoszą się do administracji wojskowej oraz do sędziów i wszystkich funkcjonarjuszów wymiaru sprawiedliwości i więziennictwa, jako też do administracji oświecenia publicznego.

§ 28. Władza, zamierzająca wystąpić z wnioskiem o odznaczenie obywatela polskiego orderem, krzyżem lub medalem, obowiązana jest zasięgnąć uprzednio opinji właściwego wojewody tak co do istotnych zasług kandydata, nieskazitelności jego charakteru, jak również co do rodzaju i stopnia odznaczenia.

W tym celu wniosek o odznaczenie, sporządzony w formie przepisanej dla przedstawiania tego rodzaju wniosków, zanim zostanie skierowany do władzy powołanej do wydania decyzji, przesyła się wojewodzie z dołączeniem

danych o kandydacie, analogicznych do określonych w załączniku Nr. 3 — jeżeli odznaczonym ma być obywatel nie pozostający w stosunku służbowym do Państwa, względnie w załączniku Nr. 4 — jeżeli kandydat do odznaczenia jest funkcjonarjuszem państwowym.

Wojewoda opinję swoją wpisuje do właściwej rubryki formularza wniosku, lub też wyraża opinję w specjalnem piśmie, które powinno być załączone do wniosku przy przedstawianiu go władzy powołanej do wydania decyzji.

Wojewoda obowiązany jest udzielić opinji w przeciągu miesiąca od chwili otrzymania wniosku.

Opinja wojewody nie jest wymagana przy odznaczeniach funkcjonarjuszów władz centralnych, przy odznaczeniach za zasługi wojskowe oraz przy przyznawaniu odznak o charakterze pamiątkowym.

W wypadkach, w których chodzi o odznaczenie osób wojskowych za zasługi wyłącznie cywilne, opinja wojewody dotyczy tylko skwalifikowania istotnych zasług kandydata.

§ 29. Niezależnie od postanowień wynikających z §§ 24—28 wojewoda jest uprawniony komunikować naczelnikom wszelkich władz, urzędów i zakładów państwowych podległych bezpośrednio władzom centralnym, a o ile chodzi o osoby tych naczelników — właściwym ministrom, swoje spostrzeżenia dotyczące wszystkich funkcjonarjuszów państwowych na obszarze województwa ze stanowiska interesów bezpieczeństwa Państwa oraz porządku i spokoju publicznego.

§ 30. Przepisy §§ 24—28 odnoszą się do Komisarza Rządu m. st. Warszawy z tem, że odnośne uprawnienia nie służą mu odnośnie do państwowych władz i urzędów centralnych oraz ich funkcjonarjuszów.

Uprawnienia wojewodów, o których mowa w § 29 nie mogą być przekazywane starostom.

Rozdział IV.

Uzgadnianie działalności administracji cywilnej z potrzebami obrony Państwa.

§ 31. Wojewoda jest powołany do czuwania nad należytem uwzględnieniem interesów obrony Państwa przez wszystkie działy administracji całego województwa i jest wobec tych interesów reprezentantem wszystkich cywilnych władz państwowych i samorządowych, działających na obszarze województwa.

W związku z tem wojewoda jest uprawniony:

a) występować wobec każdej właściwej władzy (ustęp 1) z inicjatywą wydania przez nią zarządzenia, któreby było potrzebne ze względu na interesy obrony Państwa;

b) żądać od wszystkich władz przedkładania mu projektów zarządzeń, które mają istotne znaczenie dla interesów obrony Państwa;

c) żądać od naczelników wszystkich władz, urzędów i zakładów wyjaśnień dotyczących spraw związanych z interesami obrony Państwa;

d) wglądać w szczegóły organizacji władz i urzędów państwowych i występować do właściwej władzy z inicjatywą dokonania zmian organizacji, jakich wymagają interesy obrony Państwa.

Uprawnienia wojewody, o których mowa w punktach b), c) i d), nie dotyczą władz i spraw, wymienionych w art. 21, 22 i 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

W wypadku korzystania przez wojewodę z uprawnień przyznanych mu niniejszym paragrafem, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 10—15 niniejszego rozporządzenia.

§ 32. W sprawach, o których mowa w § 31 wojewoda jest uprawniony zwracać się do wszelkich władz wojskowych nie wyłączając centralnych.

Władze wojskowe są obowiązane komunikować się z wojewodą w sprawach ogólnego znaczenia dotyczących współdziałania administracji cywilnej i czynników społecznych w sprawach obrony Państwa, przysposobienia wojskowego i opieki nad żołnierzem, w których wojewoda wystąpił z inicjatywą.

§ 33. Wojewoda uzgadnia działalność czynników społecznych w akcji przygotowania obrony Państwa, przysposobienia wojskowego oraz opieki nad żołnierzem z działalnością administracji państwowej i samorządowej w tym zakresie. Kierownicy wszystkich cywilnych władz, urzędów i instytucyj państwowych, działających na obszarze województwa, obowiązani są powiadamiać wojewodę o wszystkich poczynaniach tych władz i urzędów, zmierzających do inicjowania i organizowania czynnika społecznego w stosunku do tych zagadnień.

Wojewoda może wglądać w działalność wszystkich cywilnych władz, urzędów i instytucyj odnoszącą się do tych zagadnień; naczelnicy tych władz, urzędów i instytucyj obowiązani są umożliwić wojewodzie wykonanie tego uprawnienia w takim zakresie, w jakim wojewoda uzna to za potrzebne.

§ 34. Udzielanie pomocy materjalnej ze strony władz państwowych czynnikom społecznym prowadzącym akcję przygotowania obrony Państwa lub opieki nad żołnierzem, nie może nastąpić bez zasięgnięcia opinji wojewody.

Wojewodzie przysługuje prawo kontroli działalności instytucyj społecznych korzystają-

---

Do § 33.

p. Zb. Zarz. str. 315—322 (fizyczne wychowanie i przysposobienie wojskowe).

cych z takiego poparcia i prawo zgłaszania w tym względzie wniosków do właściwych czynników.

Postanowienie to nie odnosi się do akcji władz państwowych prowadzących wychowanie fizyczne lub przysposobienie wojskowe.

§ 35. Celem zapewnienia należytego uwzględnienia przez dowództwa i zarządy wojskowe interesów gospodarczych województwa i jego mieszkańców, wojewoda jest uprawniony:

a) zasięgać w miarę potrzeby u władz wojskowych informacyj co do potrzeb gospodarczych formacyj wojskowych, załogujących na obszarze województwa;

b) udzielać władzom wojskowym informacyj odnośnie do konjunktury i źródeł zaspokojenia potrzeb na terenie zainteresowanego województwa ze szczególnem uwzględnieniem producentów względnie organizacyj społecznych i spółdzielczych.

W wypadku, w którym w związku z działalnością formacyj wojskowych, zachodzi potrzeba uzgodnienia wzajemnych interesów wojska i administracji względnie ludności cywilnej — wojewoda może wystąpić z inicjatywą sposobu załatwienia tych spraw.

§ 36. Postanowienia art. 31—35 odnoszą się analogicznie do Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Wojewodowie za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych mogą wszystkie lub niektóre uprawnienia przewidziane w art. 31—35 przekazywać poszczególnym starostom wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia.

Ministrowie Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych określają bliżej sposób stosowania tych przepisów przez starostów i starostów grodzkich oraz odpowiednie organa wojskowe

Przepisy Końcowe.

§ 37. Jako władze lokalne w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważać należy władze podległe bezpośrednio i pośrednio władzom centralnym.

§ 38. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące starostów odnoszą się również do starosty morskiego oraz do Komisarza Rządu w Gdyni.

Rozporządzenie niniejsze nie narusza w niczem postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. w sprawie powiatów miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426)

Osobne rozporządzenie ustali w jakim zakresie postanowienia art. 10—26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) mają mieć zastosowanie do prezydentów miast wymienionych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 426).

§ 39. Uprawnienia wynikające z postanowień rozdziałów II, III i IV niniejszego rozporządzenia służą Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy odnośnie administracji reform rolnych tylko w sprawach dotyczących objektów położonych w granicach m. st. Warszawy.

W odniesieniu do władz górniczych za zarządzenie ogólne w rozumieniu § 10 niniejszego rozporządzenia poczytuje się tylko takie zarządzenia tych władz, któremi nałożono obowiązki na władze administracji ogólnej lub policję państwową.

W wypadkach przewidzianych w §§ 14 i 15 niniejszego rozporządzenia władze górnicze są obowiązane do udzielania dokumentów i dowodów do przejrzenia jedynie w urzędzie.

Przepis § 33 ust. 2 niniejszego rozporządzenia nie odnosi się do przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon".

Ilekroć rozporządzenie niniejsze mówi o dowódcach okręgów korpusów należy na terenie województwa pomorskiego rozumieć również dowódcę floty.

§ 40. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, wykonanie zaś § 4 ustępu 3 Prezesowi Rady Ministrów.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami będzie uprawniony zmieniać i uzupełniać załączniki Nr. 1 do 5 niniejszego rozporządzenia.

§ 41. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik Nr. 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Lista naczelników władz i urzędów uczestniczących w wojewódzkich zebraniach perjodycznych.

W dziale:

Komunikacji

1) Dyrektor Kolei Państwowych

Poczt i Telegrafów

2) Prezes Dyrekcji Poczt i Telegrafów

Pracy i Opieki Społecznej

3) Dyrektor okręgowego urzędu ubezpieczeń
4) Okręgowy inspektor pracy

Do § 40.

p. Zb. Zarz. str. 933, poz. 4—7 (stosunek do działów niezespolonych).

Przemysłu i Handlu

5) Dyrektor wyższego urzędu górniczego
6) Dyrektor urzędu morskiego w Gdyni
7) Naczelnik urzędu probierczego
8) Naczelnik okręgu legalizacji narzędzi mierniczych

Reform Rolnych

9) Prezes okręgowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

10) Dyrektor dróg wodnych

Rolnictwa

11) Dyrektor lasów państwowych

Sprawiedliwości

12) Prezes sądu apelacyjnego pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Sprawiedliwości
13) Prokurator sądu apelacyjnego

Spraw Wewnętrznych

14) Prezes wojewódzkiego sądu administracyjnego w województwach poznańskiem i pomorskiem

Skarbowym

15) Prezes izby skarbowej
16) Prezes dyrekcji ceł
17) Okręgowy inspektor straży granicznej

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

18) Kurator Okręgu Szkolnego

Spraw Wojskowych

19) Dowódcy okręgów Korpusu pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Spraw Wojskowych.

Załącznik Nr. 2 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Lista naczelników władz i urzędów uczestniczących w powiatowych zebraniach perjodycznych.

W dziale:

Komunikacji

1) Naczelnicy Oddziałów Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych lub ci kierownicy urzędów kolejowych, których do udziału w zebraniach perjodycznych odbywanych w danym powiecie wyznaczy Dyrektor Kolei Państwowych

Poczt i Telegrafów

2) Naczelnicy urzędów pocztowo-telegraficznych, których do udziału w zebraniach perjodycznych odbywających się w danym powiecie, wyznaczy prezes dyrekcji poczt i telegrafów

Pracy i Opieki Społecznej

3) Obwodowy inspektor pracy

Przemysłu i Handlu

4) Naczelnik okręgowego urzędu górniczego
5) Naczelnik morskiego urzędu rybackiego w Gdyni
6) Kapitan portu
7) Kierownik miejscowego urzędu miar

Reform Rolnych

8) Kierownik powiatowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

9) Kierownik Zarządu dróg wodnych

Rolnictwa

10) Nadleśniczy

Sprawiedliwości

11) Prezes sądu okręgowego pod warunkiem uzyskania zezwolenia Ministra Sprawiedliwości
12) Prokurator sądu okręgowego
13) Naczelnik więzienia
14) Dyrektor zakładu wychowawczo-poprawczego

Skarbowym

15) Kierownik urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych
16) Kierownik urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych
17) Kierownik urzędu opłat stemplowych
18) Naczelnik kasy skarbowej
19) Kierownik urzędu celnego
20) Kierownik urzędu katastralnego w województwie lwowskiem, krakowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

21) Inspektor szkolny

Spraw Wojskowych

22) Komendanci P. K. U. i garnizonów pod warunkiem uzyskania zezwolenia dowódcy okręgu korpusu.

Załącznik Nr. 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wzór pisma do wojewody z zapytaniem o opinję o kandydacie.

Do

Pana Wojewody

w.........................

Zawiadamiam Pana Wojewodę, iż zamierzam przyjąć na służbę państwową (nadać charakter funkcjonarjusza stałego) w.....................
(nazwa urzędu lub

....
instytucji w której kandydat ma być zatrudniony po przyjęciu do służby)

p. ....
(imię i nazwisko kandydata)

zamieszkałego w (adres) ....

w charakterze ....

W związku z tem powołując się na art. 15 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) i § 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 roku (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 546) proszę Pana Wojewodę o wyrażenie opinji o powyższym kandydacie.

....
(podpis naczelnika władzy od której zależy przyjęcie funkcjonarjusza na służbę)

Dane o kandydacie

....
(imię i nazwisko)

....
(dokładny adres)

data i miejsce urodzenia ....
imiona rodziców i nazwisko rodowe matki............

....

obywatelstwo ....
narodowość ....
wyznanie ....
stan rodzinny...
imię i nazwisko rodowe żony...........................
wyciąg z życiorysu podający: a) miejsca pobytu, w których kandydat spędził więcej niż 6 miesięcy, b) nazwy szkół, które kandydat ukończył, c) służbę w wojsku polskiem względnie polskich formacjach ochotniczych, d) miejsce poprzedniej służby (publicznej lub prywatnej) kandydata, wraz z adresami pracodawców.

Załącznik Nr. 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wypełnić dla każdego kandydata osobno.

Wzór pisma do wojewody o opinję w sprawie wyznaczenia na stanowisko samoistne lub kierownicze.

Do

Pana Wojewody

w.............................

Zawiadamiam Pana Wojewodę, że zamierzam mianować na stanowisko (poruczyć obowiązki) ....
(nazwa stanowiska, które ma być obsadzone).

p. ....zajmującego obecnie stanowisko.........
(nazwa i siedziba urzędu, w którym pełni służbę).

W związku z tem powołując się na art. 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) i na § 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 546) proszę Pana Wojewodę o wyrażenie opinji.

....
(podpis naczelnika władzy, do której należy wyznaczenie na dane stanowisko kierownicze lub samoistne)

Dane o kandydacie na stanowisko samoistne (kierownicze)

....
(imię, nazwisko i charakter służbowy)

....
(obecne miejsce służby względnie adres)

data i miejsce przyjęcia do służby państwowej......

....

....

wyciąg ze stanu służby, podający miejsca służby, w których kandydat pracował dłużej jak 6 miesięcy.

Załącznik Nr. 5 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. (poz. 546).

Wykaz stanowisk samoistnych i kierowniczych
(do § 25).

Dział:

Komunikacji

1) Naczelnik Wydziału Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych i jego zastępca
2) Kontroler wydziałowy służby wykonawczej
3) Naczelnik Oddziału Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych i jego zastępca
4) Naczelnik warsztatów kol. i jego zastępca
5) Naczelnik parowozowni i jego zastępca
6) Zawiadowca stacji.

Poczt i Telegrafów

7) Naczelnik Zarządu Technicznego Telegrafów i Telefonów
8) Naczelnik urzędu pocztowego, telegraficznego lub pocztowo-telegraficznego
9) Kierownik agencji pocztowej, telegraficznej lub pocztowo-telegraficznej

Pracy i Opieki Społecznej

10) Obwodowy inspektor pracy
11) Kierownik ekspozytury lub etapu urzędu emigracyjnego

Przemysłu i Handlu

12) Naczelnik okręgowego urzędu górniczego
13) Kierownik miejscowego urzędu miar
14) Kapitan portu

Reform Rolnych

15) Kierownik powiatowego urzędu ziemskiego

Robót Publicznych

16) Kierownik zarządu dróg wodnych

Rolnictwa

17) Nadleśniczy
18) Kierownik państwowego zakładu chowu koni

Skarbowy

19) Naczelnik Wydziału w izbie skarbowej względnie dyrekcji ceł
20) Kierownik Oddziału w izbie skarbowej względnie dyrekcji ceł
21) Kierownik urzędu skarbowego podatków i opłat skarbowych
22) Kierownik urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych
23) Kierownik urzędu opłat stemplowych
24) Naczelnik kasy skarbowej
25) Kierownik urzędu celnego
26) Kierownik urzędu katastralnego w województwie lwowskiem, krakowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

27) Kierownik archiwum państwowego.

DZIAŁ VIII.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 13 sierpnia 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 611 z dn. 27.VIII 1931 r.)

wydane w porozumieniu z Ministrami: Pracy i Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Robót Publicznych, Rolnictwa, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie organizacji urzędów wojewódzkich oraz trybu załatwiania spraw w tych urzędach.

Na podstawie art. 36 i 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 roku o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

I. Organizacja urzędu wojewódzkiego.

§ 1. Wojewoda załatwia sprawy należące do jego zakresu działania bądź osobiście, bądź przy pomocy urzędu wojewódzkiego, władz administracji ogólnej, oraz innych podległych mu na obszarze województwa władz, urzędów i organów.

§ 2. Urząd wojewódzki jest organem wojewody dla załatwiania spraw związanych ze stanowiskiem wojewody jako reprezentanta Rządu, jako też spraw wynikających z funkcyj wojewody jako szefa administracji ogólnej, w szczególności: kierownictwa i nadzoru podległych wojewodzie władz i urzędów, oraz załatwiania tych spraw administracji ogólnej, w których, w myśl obowiązujących przepisów, orzecznictwo należy do wojewody.

§ 3. Urząd wojewódzki jako taki, względnie poszczególne jego części lub wchodzący w jego skład funkcjonarjusze, nie występują nazewnątrz samodzielnie, lecz tylko w imieniu wojewody.

Pisma wysyłane z urzędu wojewódzkiego, które podpisuje osobiście wojewoda względnie urzędnik pełniący funkcje wojewody, mają nagłówek „Wojewoda . . . . .“ z oznaczeniem województwa w formie przymiotnikowej; wszystkie inne pisma mają nagłówek „Urząd wojewódzki . . . . .“, z oznaczeniem województwa w formie przymiotnikowej oraz z oznaczeniem wydziału, ewentualnie oddziału, z którego pismo pochodzi.

Do § 3.

p. Zb. Zarz. str. 1285—1319 (rachunkowo-kasowe spr.), str. 1646-1650 (zakupy).

Do § 3.

p. Zb. Zarz. str. 1141—1144 (podpisy), str. 1060—1064 (pieczęcie).

Pisma wysyłane z urzędu wojewódzkiego, podpisują z reguły te osoby, do których kompetencji należy ostateczna aprobata danej sprawy.

Pod każdym podpisem winno być umieszczone wyraźne brzmienie nazwiska podpisującego oraz jego stanowisko służbowe.

Wszystkie pisma, których nie podpisuje wojewoda osobiście, podpisywane są z oznaczeniem „za wojewodę". Jedynie orzeczenia ściśle fachowe, jak świadectwa lekarskie i t. p. są wystawiane z podpisem odnośnego urzędnika fachowego, bez dodatku przy podpisie „za wojewodę". Pisma jednak, do których świadectwa takie są dołączane, jako załączniki, podpisuje się w sposób zwykły.

Wojewoda może w razie potrzeby upoważnić naczelnika wydziału, ażeby w sprawie zastrzeżonej do aprobaty wojewody i przez niego zaaprobowanej, podpisał czystopis wysyłany z urzędu wojewódzkiego z oznaczeniem „z polecenia wojewody".

Urzędnik, któremu poruczono pełnienie funkcyj wojewody, podpisuje „p. o. wojewody".

§ 4. Urząd wojewódzki dzieli się na wydziały.

W każdym urzędzie wojewódzkim jest wydział ogólny i dyrekcja robót publicznych.

Pozostałe czynności urzędu wojewódzkiego rozdziela się na wydziały według następujących zasad:

1) w poszczególnych wydziałach łączy się sprawy pozostające w związku pod względem prawnym, faktycznym lub fachowym;

2) liczba wydziałów powinna być jak najmniejsza;

3) zakres samodzielnej decyzji poszczególnych urzędników powinien być jak najszerszy.

§ 5. Jeżeli zakres czynności wydziału jest tak duży lub tak różnorodny, że wymaga podziału aprobaty, czy to w celu odciążenia naczelnika wydziału, czy należytego uwzględnienia spraw fachowych, należy go podzielić na oddziały.

Podział na oddziały odbywa się według analogicznych zasad, jak podział na wydziały.

Oddział stanowi najniższą jednostkę organizacyjną urzędu wojewódzkiego.

W wydziałach podzielonych na oddziały naczelnik wydziału jest z reguły kierownikiem jednego z oddziałów. Wyjątek od tej zasady może wprowadzić wojewoda za zgodą właściwego Ministra.

§ 6. Czynności każdego wydziału i oddziału winny być określone w szczegółowym podziale czynności. Określenie to następuje przez ustalenie kategoryj spraw temu wydziałowi (oddziałowi) przydzielonych, które stanowić winny równocześnie wytyczne rzeczowego podziału akt dla celów kancelaryjnych.

W ramach szczegółowego podziału czynności naczelnik wydziału (kierownik oddziału) dokonywa podziału pracy między referentów, przyczem zależnie od rodzaju poszczególnych kategoryj spraw łączy kilka kategoryj pokrewnych pod względem prawnym lub faktycznym w ręku jednego urzędnika referującego, lub też jedną kategorję spraw rozdziela między kilku urzędników, przez co jednak nie powstaje żadna nowa jednostka organizacyjna.

§ 7. Czynności poszczególnych wydziałów obejmują załatwianie pod względem merytorycznym, na podstawie obowiązujących przepisów, tych spraw, które należą do ich zakresu działania.

Do wydziału ogólnego należą sprawy wewnętrznej organizacji urzędu wojewódzkiego, czuwanie nad techniczną stroną urzędowania i zaspakajanie potrzeb poszczególnych wydziałów pod względem osobowym, gospodarczym, budżetowo-rachunkowym i kancelaryjnym.

W sprawach tych wydział ogólny porozumiewa się z naczelnikami innych wydziałów i zasięga ich opinij, względnie wniosków.

W wydziale ogólnym czynny jest wojewódzki inspektor starostw, który jest organem kontrolującym i instruującym w stosunku do podległych wojewodzie powiatowych władz i organów administracji ogólnej. W szczególności wojewódzki inspektor starostw przeprowadza na zlecenie wojewody bezpośrednią, tak planową jak i doraźną, kontrolę i instruowanie na miejscu powiatowych władz i organów administracji ogólnej w zakresie wykonywania przez nie przepisów i poleceń w przedmiocie:

1) organizacji władz i ustosunkowania do nich podległych im organów wykonawczych;

2) ustosunkowania powiatowych władz administracji ogólnej do ujawniających się na

---

Do § 4.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 52 z 28.2 1929 r. w spr. utworzenia oddziału aprowizacyjnego (Zb. Zarz. str. 14, poz. 6).

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 10 z 14.1 1929 r. w sprawie utworzenia wydziału wojskowego (Zb. Zarz. str. 1589).

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 147 z 16.7 1929 r. w spr. instrukcji dla oddz. aprowizacyjnego (Zb. Zarz. str. 15, poz. 8).

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 183 z 10.10 1928 r. w sprawie wojewódzkich referentów aprowizacyjnych (Zb. Zarz. str. 13, poz. 2).

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 114 z 27.XI 1924 r. Zb. Zarz. str. 1659 (Wydziały Zdrowia).

Do § 7.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 133 z 24.7 1930 r. dotyczący organizacji wydziału ogólnego (Zb. Zarz. str. 938, poz. 10).

p. Zb. Zarz. str. 358 — 375 (Inspekcja wojewódzka).

p. okólnik Nr. 188 z 14.10 1930 r. Zb. Zarz. str. 1666 (Inspekcja wojewódzka w dziale zdrowia publ.).

terenie ich działania zagadnień natury społecznej, gospodarczej i politycznej, do spraw bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego;

3) ustosunkowania do władz i organów niezespolonych we władzach administracji ogólnej;

4) wyszkolenia urzędników starostw;

5) organizacji pracy i jej metod.

Inspekcję merytoryczną poszczególnych referatów starostw przeprowadzają na zlecenie wojewody również naczelnicy odnośnych wydziałów i podlegli im urzędnicy (§ 25 pkt. 7).

§ 8. W wydziale ogólnym jest oddział budżetowo-gospodarczy.

Oddział ten załatwia sprawy budżetowo-gospodarcze całego urzędu wojewódzkiego. Sprawy związane z orzeczeniami i zarządzeniami poszczególnych wydziałów, wydawanemi w zakresie ich kompetencji, oddział budżetowo-gospodarczy załatwia na podstawie otrzymanych dyspozycyj wojewody, względnie naczelnika właściwego wydziału, w granicach upoważnień do asygnowania sum. W tych wypadkach naczelnik właściwego wydziału odpowiada za celowość wydatków.

W razie sprzecznych z obowiązującemi przepisami rachunkowo-kasowemi decyzyj, oddział budżetowo-gospodarczy sprawę przedstawia do rozstrzygnięcia wojewodzie za pośrednictwem naczelnika wydziału ogólnego.

§ 9. Sprawy budżetowo-rachunkowe Dyrekcji Robót Publicznych są załatwiane w osobnym referacie oddziału budżetowo-gospodarczego. Szczegóły, dotyczące stosunku tego referatu do Dyrekcji Robót Publicznych, będą określone przez Ministrów Spraw Wewnętrznych i Robót Publicznych.

§ 10. Wszystkie wydziały, a w ich obrębie oddziały, działają w ścisłem porozumieniu, udzielając sobie do wglądu, w miarę potrzeby przed lub po załatwieniu, te sprawy, które pozostają w związku z ich zakresem działania.

Z reguły wydziały i oddziały nie korespondują ze sobą, lecz udzielają sobie wzajemnych informacyj i opinij w krótkiej drodze, bądź ustnie, bądź przez przesłanie aktów sprawy (odręcznie).

W wewnętrznych stosunkach urzędowych dodatek przy podpisie „za wojewodę" odpada.

§ 11. Organizacja urzędu wojewódzkiego winna zapewnić przy załatwianiu każdej sprawy uwzględnienie w równej mierze strony prawno-administracyjnej, jak fachowej, danego zagadnienia.

W tym celu sprawy o przeważającym charakterze fachowym t. j. opartym na wiedzy zawodowej, winny być załatwiane przez wydziały (oddziały) fachowe w porozumieniu z właściwemi wydziałami (oddziałami) administracyjno-prawnemi, o ile w poszczególnych wydziałach (oddziałach) fachowych niema odpowiedniego urzędnika z wykształceniem prawniczem.

Naodwrót sprawy o przeważającym charakterze administracyjno-prawnym winny być załatwiane przez wydziały (oddziały) administracyjno-prawne, w porozumieniu z właściwemi wydziałami (oddziałami, referentami) fachowemi.

§ 12. Wojewoda ustala, w jakim zakresie (§ 10 i 11) wydziały obowiązane są porozumiewać się ze sobą przy załatwianiu poszczególnych spraw, względnie kategoryj spraw i rozstrzyga wynikające w tym względzie wątpliwości. Wszystkie sprawy dotyczące obrony Państwa winny być załatwiane w porozumieniu z wydziałem wojskowym, wszystkie sprawy o charakterze ogólno-politycznym, narodowościowym i wyznaniowym w porozumieniu z wydziałem bezpieczeństwa, wszystkie sprawy organizacyjne w porozumieniu z wydziałem ogólnym, wszystkie sprawy dotyczące polityki aprowizacyjnej i mobilizacji żywności w porozumieniu z oddziałem dla spraw aprowizacyjnych, wszystkie sprawy dotyczące samorządu w porozumieniu z wydziałem samorządu.

§ 13. Kancelarja urzędu wojewódzkiego wchodzi w skład wydziału ogólnego.

Kancelarja obejmuje wspólne dla całego urzędu wojewódzkiego biuro informacyjno-podawcze, ekspedyturę i archiwum główne, jako też tworzone w miarę potrzeby osobne oddziały kancelaryjne przy poszczególnych wydziałach, albo dla dwóch lub więcej wydziałów łącznie, dla załatwiania bieżących spraw kancelaryjnych.

W organizacji kancelarji będzie zabezpieczona ochrona tajności i poufności spraw.

Sprawami „poufnemi" w urzędzie wojewódzkim są takie sprawy, co do których, zarówno przed ich załatwieniem jak i po załatwieniu, obowiązuje wszystkich urzędników bezwzględny obowiązek tajemnicy służbowej.

Akta tych spraw są w zasadzie dostępne wszystkim urzędnikom referującym w urzędzie wojewódzkim, o ile są im potrzebne dla urzędowania, natomiast akta te są wykluczone od przeglądania przez strony (art. 14 rozp. Prezydenta o postępowaniu administr.) lub jakiekolwiek inne osoby interesowane. Załatwienia poufne nie mogą być również przedmiotem komunikatów do prasy lub innych informacyj, wychodzących poza obręb urzędu wojewódzkiego.

Do § 8.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 45 z 25.3 1931 r. w sprawie organizacji tych oddziałów (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 3, poz. 85).

Do § 9.

p. Zb. Zarz. str. 1285 — 1319 (rachunkowo-kasowe sprawy), str. 1646-1650 (zakupy).

Do § 13.

p. w sprawie kancelarji § 35.

Sprawami tajnemi są te sprawy, które jako „tajne“ wojewoda względnie naczelnik właściwego wydziału wyraźnie zakwalifikuje, jako też sprawy mobilizacyjne.

Sprawy tajne są dostępne jedynie wojewodzie, względnie urzędnikowi, który pełni te funkcje, naczelnikowi zainteresowanego bezpośrednio wydziału (kierownikowi oddziału) oraz upoważnionym imiennie urzędnikom.

Dla spraw mobilizacyjnych będzie utworzona osobna kancelarja tajna, ekspedytura i archiwum, podległe bezpośrednio naczelnikowi wydziału wojskowego.

Pozatem w miarę potrzeby wojewoda utworzy jedną lub więcej kancelaryj dla spraw tajnych i poufnych.

§ 14. Wojewoda przydziela do poszczególnych wydziałów w miarę potrzeby urzędników referujących, względnie kancelaryjnych z etatu spraw wewnętrznych.

§ 15. Sprawy o przeważającym charakterze fachowym załatwiają przydzieleni przez poszczególnych ministrów funkcjonarjusze fachowi.

II. Zakres czynności i odpowiedzialności.

§ 16. W interesie należytego podziału pracy i odciążenia urzędników na stanowiskach kierowniczych, zakres czynności oraz odpowiedzialności funkcjonarjuszów poszczególnych kategoryj i stanowisk zarówno kierowniczych jak podwładnych, ze specjalnem uwzględnieniem urzędników fachowych, winien być przez wojewodę szczegołowo ustalony, w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia.

Odpowiedzialność, która w myśl tych przepisów ciąży na urzędnikach podwładnych, nie uwalnia urzędników nad nimi przełożonych od czuwania nad należytem spełnianiem obowiązków przez podległych im urzędników, perjodycznego rewidowania tych spraw, których aprobata została odnośnym urzędnikom przekazana, a w sprawach mających wyjątkową wagę ze stanowiska interesu publicznego, dokonywania szczegółowego sprawdzania całokształtu sprawy.

§ 17. Wojewoda jest kierownikiem całego urzędu wojewódzkiego i zwierzchnikiem wszystkich urzędników oraz funkcjonarjuszów niższych, nadaje ogólny kierunek działalności urzędu wojewódzkiego i sprawuje nad tą działalnością naczelny nadzór.

W szczególności wojewoda:

1) udziela wskazań ze stanowiska politycznego i interesu służbowego;

2) uzgadnia działalność wydziałów w obrębie urzędu wojewódzkiego, oraz działalność tego urzędu z działalnością władz i organów podległych, oraz władz i urzędów niezespolonych;

3) aprobuje projekty załatwień spraw, które sobie do aprobaty zastrzeże;

4) przewodniczy w radach, kolegjach, zebraniach i t. p., przewidzianych w obowiązujących przepisach, o ile w granicach tych przepisów nie przekaże przewodnictwa wicewojewodzie lub innemu urzędnikowi.

§ 18. Sprawy wynikające z uprawnień i obowiązków wojewody jako reprezentanta Rządu, podlegają wyłącznej decyzji i aprobacie wojewody i załatwiane są w wydziale ogólnym.

Wojewoda może poruczyć wicewojewodzie aprobatę i podpisywanie w tych sprawach przedwstępnych korespondencyj informacyjnych.

§ 19. Następujące sprawy winny być z reguły (§ 30) aprobowane przez wojewodę, względnie zastrzeżone do jego decyzji:

1) sprawy zasadnicze, dotyczące organizacji i trybu urzędowania urzędu wojewódzkiego i władz wojewodzie podległych;

2) zatwierdzanie preliminarzy budżetowych powiatowych związków komunalnych oraz gmin miejskich, liczących ponad 25.000 mieszkańców;

3) zatwierdzanie planów lustracyj podległych urzędów i zarządzeń lustracyjnych, oraz ważniejszych zarządzeń polustracyjnych;

4) projekty rozporządzeń wojewody;

5) opinje o nadsyłanych przez władze centralne projektach ustaw, rozporządzeń i zarządzeń, o charakterze ogólnym;

6) sprawy zasadnicze dotyczące interesów obrony Państwa i spraw aprowizacyjnych;

7) sprawy o charakterze politycznym, za które uważa się w szczególności:

a) udzielanie wskazań ze stanowiska politycznego;

b) ostateczne sprawozdania w sprawach odpowiedzi na interpelacje poselskie;

c) sprawy, w których ministrowie wystosowali pismo do wojewody do rąk własnych;

d) sprawy, które były poruszane w prasie w oświetleniu ujemnem dla administracji, lub w których stawiane są zarzuty przeciw funkcjonarjuszom podległym wojewodzie;

8) sprawozdania składane władzom centralnym, dotyczące spraw ogólnych lub większego znaczenia, oraz wszelkie wnioski natury zasadniczej;

9) decyzje w sprawach osobowych oraz wnioski w sprawach osobowych, przedstawiane władzom centralnym;

Do § 19.

p. pkt. 8 — Zb. Zarz. 1431 — 1434 (w sprawie sprawozdań).

p. pkt. 11 — patrz Zb. Zarz. str. 1271/2 (Prokuratorja Generalna).

p. pkt. 14 — Zb. Zarz. str. 915-923 (okólniki).

10) preliminarze budżetowe roczne i wyjednywanie kredytów dodatkowych;

11) ważniejsza korespondencja z urzędami kontroli Państwa i Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, oraz ważniejsze wnioski o skierowanie sprawy na drogę sądową;

12) sprawy szczególnie wątpliwe pod względem prawnym i rzeczowym, a to:

a) sprawy sporne z innemi urzędami;

b) sprawy, w których projekty załatwienia odstępują od stosowanej dotąd przez urząd wojewódzki praktyki, względnie interpretacji, albo od poprzednich wskazań wojewody lub władz centralnych;

c) sprawy, które wicewojewoda, względnie naczelnik wydziału, uważa z jakichkolwiek innych względów za wątpliwe i wymagające decyzji wojewody;

13) sprawy, załatwiane w porozumieniu przez dwa lub więcej wydziałów, o ile takiego porozumienia nie osiągnięto;

14) instrukcje, okólniki i zarządzenia do władz podległych wojewodzie, z wyjątkiem instrukcyj i okólników, które:

a) zawierają zarządzenia jednorazowe, niebudzące żadnej wątpliwości np. przypomnienie potrzeby ścisłego stosowania dawniejszego okólnika;

b) zawierają bądź sprostowania oczywistych pomyłek w poprzednich okólnikach, bądź wyjaśnienia ich postanowień zgodnie z aktami urzędu wojewódzkiego;

15) sprawy, dotyczące organizacji wojewódzkich i powiatowych organów kolegjalnych' oraz ważniejsze sprawy z zakresu ich działania.

§ 20. Oprócz spraw wymienionych w § 19 wojewoda może ponadto zastrzec do swojej aprobaty, na stałe lub czasowo, bądź pewne kategorje spraw, bądź pewne poszczególne sprawy.

§ 21. Gdy wojewoda nie może pełnić swych obowiązków służbowych, albo gdy jest na urlopie, zastępuje go wicewojewoda; gdy wicewojewody niema, lub gdy i on nie pełni obowiązków — jeden z naczelników wydziałów z resortu spraw wewnętrznych.

O pierwszeństwie zastępstwa między naczelnikami wydziałów rozstrzyga zarządzenie wojewody, w braku zaś takiego zarządzenia starszeństwo służbowe.

Na zastępcę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki wojewody. Jeżeli jednak wojewoda nie urzęduje z powodu czasowej przeszkody, nie wykluczającej zresztą możności zajmowania się sprawami urzędowemi, może on zastrzec pewne sprawy lub kategorje spraw w dalszym ciągu do swej decyzji.

§ 22. Wicewojewoda jest:

1) z urzędu zastępcą wojewody jako szefa administracji ogólnej;

2) naczelnikiem wydziału ogólnego.

Z tego tytułu wicewojewoda:

a) odpowiada wobec wojewody za stan organizacji, za stan biurowości i tryb urzędowania urzędu wojewódzkiego, oraz władz i urzędów wojewodzie podległych i sprawuje w tym celu nadzór nad urzędowaniem, nad przestrzeganiem dni i godzin urzędowych, tudzież nad sprawnością aparatu biurowego we wszystkich wydziałach urzędu wojewódzkiego. W tym zakresie wicewojewodzie służy prawo przeprowadzania lustracyj wydziałów, żądania wyjaśnień od naczelników wydziałów, a w wyjątkowych wypadkach i od urzędników im podległych, oraz wydawania za zgodą wojewody zarządzeń organizacyjnych;

b) sprawuje nadzór nad racjonalnem zaspokojeniem gospodarczych i biurowych potrzeb całego urzędu wojewódzkiego;

c) aprobuje ostatecznie sprawy, których aprobatę wojewoda mu przekazał;

d) może w wypadkach niecierpiących zwłoki, w razie czasowej nieobecności wojewody, wydawać decyzje we wszystkich sprawach zastrzeżonych wojewodzie, jako szefowi administracji ogólnej, zawiadamiając o tem bezzwłocznie wojewodę.

§ 23. Na czele wydziałów stoją naczelnicy wydziałów. O ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi wyraźnie inaczej, przepisy o wydziałach i naczelnikach wydziałów odnoszą się również do wydziału ogólnego i wicewojedy jako kierownika tego wydziału, jako też do dyrekcji i dyrektora robót publicznych.

Gdy naczelnik wydziału nie może pełnić obowiązków służbowych, zastępuje go jeden z urzędników wydziału wyznaczony przez wojewodę, w braku zaś takiego zarządzenia najstarszy służbowo kierownik oddziału, względnie najstarszy służbowo urzędnik referendarski. Wojewoda może wyjątkowo w tych wypadkach ograniczyć zakres działania zastępcy do spraw porządkowo-służbowych, przekazując prawo aprobaty i podpisywania korespondencji kierownikom oddziałów, względnie samodzielnym referentom, każdemu w jego zakresie działania.

§ 24. Naczelnik wydziału jest zwierzchnikiem służbowym personelu i sprawuje ogólne kierownictwo powierzonego mu działu zgodnie z przepisami prawa, interesem publicznym, oraz wskazaniami wojewody.

Do § 22.

p. Zb. Zarz. str. 336 (Godziny urzędowania).
p. ustęp 2 pkt. a. — p. Zb. Zarz. str. 1625 — 1636 (Wyszkolenie).

W szczególności naczelnik wydziału jest odpowiedzialny:

1) za należyte zorganizowanie pracy w wydziale i usprawnienie jej techniki;

2) za nadzór nad należytem spełnianiem obowiązków przez kierowników oddziałów i innych urzędników, jako też za nadzór nad funkcjonowaniem biurowości;

3) za koordynowanie działalności referentów (oddziałów) w obrębie wydziału, oraz koordynowanie działalności wydziału z innemi wydziałami, pod względem prawnym i rzeczowym;

4) za stronę prawną aprobowanych przez niego załatwień t. j. ich zgodność z przepisami ustaw i rozporządzeń oraz zarządzeniami natury ogólnej;

5) za zgodność aprobowanych przez niego załatwień ze wskazaniami wojewody, oraz z ogólnym interesem publicznym i za zachowanie jednolitości w ich traktowaniu;

6) za celowość aprobowanych przezeń załatwień, w ramach przepisów prawa i wskazań wojewody;

7) za przestrzeganie zasad oszczędności w administracji publicznej;

8) za ścisłe informowanie wojewody o stanie spraw, które winny być podane do jego wiadomości, oraz za ścisłe podawanie wskazań wojewody do wiadomości kierowników oddziałów (referentów) i dopilnowanie ich wykonania;

9) za podjęcie inicjatywy wobec wojewody co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności wydziału.

§ 25. W celu spełnienia zadań wymienionych w § 24 naczelnik wydziału:

1) przegląda akta wpływające do wydziału i w miarę potrzeby zamieszcza na nich krótkie dyrektywy o sposobie ich załatwiania;

2) udziela kierownikom oddziałów (referentom) wskazówek co do kierunku załatwiania spraw typowych, pozostawionych do ich decyzji;

3) aprobuje ostatecznie załatwienia, które kierownicy oddziałów (referenci) obowiązani są jemu przedkładać — z wyjątkiem spraw, których aprobata zastrzeżona jest wojewodzie względnie wicewojewodzie. W tych wypadkach dokonuje aprobaty pośredniej (nieostatecznej);

4) może zastrzec sobie do aprobaty jeszcze inne sprawy, albo kategorje spraw;

5) może zastrzec, iż pewne kategorje spraw lub pewne sprawy konkretne mają mu być przedkładane do wglądu po ekspedycji;

6) odbywa perjodyczne konferencje z kierownikami oddziałów (referentami);

7) dokonywa lustracji czynności oddziałów (referentów) oraz czuwa nad stanem odnośnych spraw we władzach I-ej instancji i przeprowadza na zlecenie wojewody stałe inspekcje merytoryczne odnośnych referatów w tych władzach, osobiście i przez podległych mu urzędników;

8) wgląda w tok spraw kancelaryjnych i informuje o swoich spostrzeżeniach wydział ogólny;

9) utrzymuje stały kontakt z naczelnikami innych wydziałów oraz z inspektorem starostw (samorządu) i udziela im swych spostrzeżeń co do braków w urzędowaniu urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów podległych.

§ 26. Kierownik oddziału kieruje pracą powierzonego mu oddziału i jest odpowiedzialny:

1) za należyte urzędowanie oddziału, odpowiednie zatrudnienie urzędników, ich obeznanie się z obowiązującemi przepisami;

2) za stronę prawną załatwień, zgodność ich ze wskazaniami przełożonych oraz celowość, w ramach przepisów prawa i dyrektyw przełożonych;

3) za przestrzeganie zasad oszczędności oraz uproszczenia trybu załatwiania spraw;

4) za podjęcie inicjatywy wobec przełożonych co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem czynności oddziału.

Niezależnie od powyższych funkcyj kierownik oddziału pełni z reguły czynności referenta w oddziale.

§ 27. Wojewoda wyznacza kierowników oddziałów za uprzednią zgodą właściwego Ministra, jako też określa zakres samodzielnej aprobaty każdego z nich.

Kierownikom oddziałów będzie w każdym razie poruczone samodzielne podpisywanie spraw powtarzających się i załatwianych stale w ten sam sposób, jak również załatwień o charakterze informacyjnym lub porządkowym, które nie przesądzają ostatecznego załatwienia sprawy ani pod względem prawnym ani rzeczowym. Ponadto mogą być poszczególni urzędnicy w oddziałach upoważnieni przez wojewodę do samodzielnego podpisywania ich załatwień w powyższym lub w mniejszym zakresie.

28. W wydziałach, które nie są podzielone na oddziały, odpowiedzialność naczelników wydziałów obejmuje również sprawy wyliczone w § 26. Wojewoda może upoważnić poszczególnych urzędników w takim wydziale do samodzielnego podpisywania załatwień w zakresie odpowiadającym uprawnieniom kierowników oddziałów i z zastrzeżeniem odpowiedzialności, o której mowa w § 26 pkt. 2, 3 i 4.

§ 29. Urzędnicy referujący w wydziałach przygotowują załatwienia spraw i ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość przepisów obowiązujących w zakresie danego działu;

Do § 29.

p. pismo okólne M. S. Wew. z 13.4 1930 r. w sprawie porządkowania akt nadsyłanych przy sprawozdaniach (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 7, poz. 130).

2) za należyte zgromadzenie materjału potrzebnego do załatwienia sprawy, dokładne ustalenie stanu faktycznego oraz przedstawienie sprawy zgodnie z aktami;

3) za dokładne i bez błędu przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk, nazw, obliczeń cyfrowych i t. p.;

4) za ścisłe stosowanie obowiązujących przepisów o postępowaniu administracyjnem oraz o biurowości;

5) za dopilnowanie terminów, zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń (np. termin przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym) jak i zakreślonych przez władze centralne, wojewodę, naczelnika wydziału, względnie kierownika oddziału, oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy;

6) za projektowanie załatwienia w ten sposób, ażeby ono bądź odrazu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało odrazu wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespondencji (w wypadku zbierania materjałów, żądania wyjaśnień i t. p.);

7) za należyte przechowywanie akt, ewidencyj i pomocy urzędowych.

Projekt załatwienia referent winien opatrzyć swym podpisem i datą.

§ 30. Urzędnicy fachowi, niezależnie od odpowiedzialności ciążącej wogóle na urzędnikach odnośnego stanowiska (§§ 23 — 29), ponoszą nadto całkowitą odpowiedzialność za załatwienie sprawy zgodnie z wymaganiami danej gałęzi wiedzy fachowej.

Naczelnikom wydziałów, względnie kierownikom oddziałów fachowych, wojewoda pozostawi z reguły (§ 19, 20) prawo samodzielnej aprobaty w zakresie spraw, których załatwienie oparte jest wyłącznie na ich zawodowej wiedzy fachowej.

Wojewoda jest w każdym razie uprawniony do wydawania naczelnikom tych wydziałów (kierownikom oddziałów) wiążących wskazań o charakterze ogólnym, oraz zastrzegania sobie decyzyj co do poszczególnych spraw fachowych większej wagi.

O ile wojewoda ze względów służbowych uważa za niezbędne zastrzec sobie czasowo aprobatę wszystkich spraw, załatwianych w wydziale (oddziale) fachowym, winien o tem zawiadomić właściwego ministra, podając uzasadnienie tego zarządzenia.

§ 31. Urzędnicy fachowi nie mogą być z reguły używani do innych czynności, jak tylko do tych, dla których spełniania zostali przydzieleni do urzędu wojewódzkiego.

§ 32. Kierownik oddziału budżetowo-gospodarczego ponosi ponadto (§ 26) odpowiedzialność za uchybienia oddziału w załatwieniach opartych wyłącznie na zawodowej wiedzy i za prowadzenie ksiąg i rachunkowości zgodnie z obowiązującemi przepisami rachunkowo-kasowemi. W tym samym zakresie ponoszą odpowiedzialność urzędnicy oddziału budżetowo gospodarczego oraz kierownik i urzędnicy referatu budżetowo-rachunkowego, załatwiającego sprawy Dyrekcji Robót Publicznych.

§ 33. Urzędnicy zatrudnieni w oddziałach urzędu wojewódzkiego pozostają w bezpośredniej zależności służbowej od kierowników oddziałów, kierownicy oddziałów w bezpośredniej zależności służbowej od naczelników wydziałów, naczelnicy wydziałów zaś od wojewody.

W tej kolejności udzielane są z reguły zlecenia służbowe.

Urzędnik, który otrzyma zlecenie z pominięciem powyższej kolejności, winien zakomunikować o tem bezzwłocznie swemu bezpośredniemu przełożonemu.

§ 34. W wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy, czy to zachowanie drogi służbowej (§ 33), czy uzyskanie przepisanej aprobaty, nie jest możliwe, względnie spowodowałoby zwłokę w załatwieniu sprawy niedopuszczalną ze stanowiska interesu publicznego lub szczególnie ważnego interesu prywatnego, każdy urzędnik jest obowiązany przedsięwziąć co należy, ażeby sprawa nie ucierpiała, lub terminu prekluzyjnego nie ominięto.

W tym wypadku referent może wydać decyzję w miejsce kierownika oddziału, kierownik oddziału (samodzielny referent) w miejsce naczelnika wydziału, naczelnik wydziału w miejsce wicewojewody, względnie wojewody, zawiadamiając o tem natychmiast właściwego przełożonego.

§ 35. Urzędnik sprawujący kierownictwo kancelarji urzędu wojewódzkiego jest odpowiedzialny:

1) za stały nadzór nad pracą personelu kancelaryjnego we wszystkich oddziałach kancelaryjnych;

2) za ścisłe przestrzeganie przepisów o biurowości oraz informowanie wicewojewody o brakach dostrzeżonych w tym względzie w poszczególnych wydziałach i oddziałach;

3) za przestrzeganie zasady oszczędności oraz inicjatywę co do wprowadzenia możliwych uproszczeń biurowości;

4) za zarządzenia, mające na celu ochronę tajności i poufności spraw.

Do § 35.

p. Przepisy kancelaryjne w administracji publicznej (uchwała Rady Ministrów z 24.8 1931 r. M. P. Nr. 196, poz. 273).

§ 36. Celem skoordynowania działalności całego urzędu wojewódzkiego oraz władz i urzędów wojewodzie podległych, odbywają się perjodyczne konferencje naczelników wydziałów, pod przewodnictwem wojewody, względnie wicewojewody, mające na celu omawianie spraw wspólnych dla wszystkich wydziałów. Konferencje mają charakter opinjodawczy i doradczy.

Poza naczelnikami wydziałów w konferencjach biorą na wezwanie wojewody udział: inspektor starostw, ewentualnie inspektor samorządu, kierownicy oddziałów załatwiających sprawy personalno-organizacyjne i budżetowo gospodarcze, oraz kierownicy tych oddziałów, które istnieją w urzędzie wojewódzkim zamiast wydziałów resortów zespolonych, wreszcie inni urzędnicy wezwani przez wojewodę.

Nad wykonaniem decyzyj powziętych przez wojewodę w wyniku konferencyj czuwa wicewojewoda.

III. Przepisy końcowe.

§ 37. W granicach przepisów niniejszego rozporządzenia każdy wojewoda ustali:

1) statut organizacyjny urzędu wojewódzkiego;

2) szczegółowy podział czynności

i ogłosi w dzienniku wojewódzkim z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1932 r.

W dzienniku wojewódzkim będą ogłaszane zmiany statutu organizacyjnego i szczegółowego podziału. czynności.

§ 38. Statut organizacyjny urzędu wojewódzkiego obejmuje podział tego urzędu na wydziały i oddziały (referat budżetowo-rachunkowy dla spraw robót publicznych), przyczem zakres działania każdego z nich winien być w sposób ogólny określony.

§ 39. Podstawą pierwszego statutu organizacyjnego będzie podział na wydziały istniejący obecnie w poszczególnych urzędach wojewódzkich.

Właściwy minister może jednak wyrazić zgodę na skasowanie osobnego wydziału dla spraw z podległego mu działu administracji. W tym wypadku właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych oznaczy, który z wydziałów urzędu wojewódzkiego ma te sprawy nadal załatwiać.

O utworzeniu nowego wydziału w urzędzie wojewódzkim decyduje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 40. Podział wydziałów na oddziały ustanawia wojewoda za uprzednią zgodą właściwego ministra.

Wojewoda może w obrębie poszczególnych grup spraw, za uprzednią zgodą właściwego ministra, utworzyć mniejszą ilość oddziałów, aniżeli istniejąca obecnie.

§ 41. Szczegółowy podział czynności obejmuje:

a) wyliczenie wszystkich kategoryj spraw (§ 6) należących do zakresu działania każdego wydziału względnie oddziału;

b) ustalenie zakresu aprobaty t. j. spraw zastrzeżonych do ostatecznej decyzji wojewody, wicewojewody, naczelników wydziałów, kierowników oddziałów (kierownika referatu budżetowo-rachunkowego dla spraw robót publicznych).

§ 42. Wojewodom służy prawo wydawania w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia szczegółowych instrukcyj dla urzędów wojewódzkich, rozwijających i normujących bliżej poszczególne zagadnienia, dotyczące organizacji tych urzędów i sposobu załatwiania spraw.

§ 43. Wszelkie kwestje wątpliwe, powstałe w obrębie urzędu wojewódzkiego w związku ze statutem i szczegółowym podziałem czynności, rozstrzyga ostatecznie wojewoda.

§ 44. Rozporządzenie niniejsze ma analogiczne zastosowanie do Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy, z uwzględnieniem odrębności wynikających z zakresu działania Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami będzie wydawał w miarę potrzeby szczegółowe przepisy dotyczące przystosowania postanowień tego rozporządzenia do organizacji władz administracji ogólnej na obszarze m. st. Warszawy.

§ 45. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Do § 45.

p. okólnik M. S. Wew. Nr. 158 z 12.9 1931 r. w spr. wykonania tego rozporządzenia i uchylenia przepisów sprzecznych (Dz. Urz. M. S. Wew. Nr. 12, poz. 250).

DZIAŁ IX.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 30 października 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 117, poz. 678 z dn 27.XI 1926 r.)

w sprawie utworzenia powiatu morskiego w Gdyni.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) — postanawiam co następuje:

Art. 1. (w brzmieniu nadanem Rozporządzeniem Prezydenta R. P. z 29 lutego 1928 [1]).

„Tworzy się powiat morski z siedzibą władz powiatowych w Wejherowie, wchodzący w skład województwa pomorskiego.

Powiat morski obejmuje obszar ograniczony od południa — północną granicą powiatu kartuskiego, od zachodu granicą polsko-niemiecką, od wschodu granicą W. M. Gdańska, od północy i północnego wschodu wybrzeżem morskiem,—z wyjątkiem gmin Linja, Tłuczewo, Niepoczołowice, Zakrzewo i Kętrzyno, które włącza się do powiatu kartuskiego."

Art. 2. Na czele powiatu morskiego stoi Starosta morski.

Starosta morski jest:

a) przedstawicielem rządu w powiecie morskim,

b) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń Wojewody Pomorskiego oraz poszczególnych ministrów stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia,

c) zwierzchnikiem podporządkowanych mu władz, urzędów i organów państwowych tudzież służbowym przełożonym urzędników tychże władz, urzędów i organów.

Art. 3. Poszczególni ministrowie działów administracji, zespolonych z administracją ogólną, upoważnieni są do przekazywania—w odniesieniu do spraw, dotyczących powiatu morskiego, — Wojewodzie Pomorskiemu kompetencyj, zastrzeżonych im dotychczas w toku instancyj,— Staroście morskiemu zaś niektórych kompetencyj, zastrzeżonych dotychczas Wojewodzie Pomorskiemu.

Art. 4. Poszczególni ministrowie w razie potrzeby władni są przekazywać w drodze rozporządzeń Staroście morskiemu odpowiedni zakres działania w działach administracji, niezespolonej z administracją ogólną.

Art. 5. Starosta morski podlega pod względem osobowym Wojewodzie Pomorskiemu; pod względem służbowym zaś — w działach administracji, zespolonych z administracją ogólną — Wojewodzie Pomorskiemu, a w innych działach administracji państwowej, bezpośrednio właściwym ministrom, o ile rozporządzenia wydane na podstawie art. 4 niniejszego rozporządzenia nie postanowią inaczej.

Art. 6. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i właściwym ministrom.

Ar. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie trzydziestego dnia po dniu ogłoszenia.

---

[1]) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 221 z dnia 7 marca 1928 r.) w sprawie zmiany art. 1 rozporządzenia z dnia 30 października 1926 r. o utworzeniu powiatu morskiego w Gdyni.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Art 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 października 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 117, poz. 678) w sprawie utworzenia powiatu morskiego w Gdyni, nadaje się następujące brzmienie:

(jak wyżej)

Art. 2. Postanowienie art. 1 w niczem nie narusza uprawnień Rady Ministrów wymienionych w art. 104 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

Art. 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie 14 dnia po dniu ogłoszenia.

Do art. 1.

Pierwotne brzmienie art. 1 było następujące:

Art. 1. Tworzy się morski powiat z siedzibą władz powiatowych w Gdyni, wchodzący w skład województwa pomorskiego.

Granice tego powiatu określi — a w przyszłości władna będzie zmieniać — Rada Ministrów w drodze rozporządzenia na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych.

Na tej podstawie zostało wydane:

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 28 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 128, poz. 760)

w sprawie oznaczenia granic powiatu morskiego.

Rozporządzenie to w § 1 skasowało powiat pucki, przyłączając niektóre jego gminy do powiatu wejherowskiego, resztę do powiatu morskiego. Równocześnie wyłączono z powiatu wejherowskiego miasto Gdynię i szereg miejscowości i włączono do powiatu morskiego. Dalsze postanowienia tego rozporządzenia były następujące.

§ 2. Siedzibą władz powiatu morskiego jest miasto Gdynia.

Termin przeniesienia do Gdyni poszczególnych władz i urzędów, mających obecnie siedzibę gdzieindziej, ustalą właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 3. Rozliczenie się pomiędzy zainteresowanemi powiatami, jako też zmiany w rozgraniczeniu i składzie okręgów wójtowskich, potrzebne skutkiem utworzenia powiatu morskiego, dokonane zostaną w trybie, przepisanym ustawą o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych z d. 1 sierpnia 1883 r. (Zb. U. Pr. str. 237).

Do art. 2.

Patrz dział I art. 72, dział VII § 38, dział VI § 41.

§ 4. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1927 roku.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 11 stycznia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 35 z dn. 24.I. 1929 r.)

o wyłączeniu gminy miejskiej Gdynia z powiatu morskiego i utworzeniu z niej odrębnego powiatu miejskiego.

Na podstawie art. 73 i 104 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

§ 1.

Gminę miejską Gdynia wyłącza się z powiatu morskiego i tworzy się z niej odrębny powiat miejski dla celów administracji państwowej oraz samorządowej.

§ 2.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DZIAŁ X.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 630 z dn. 29.XI 1930 r.)

o ustroju miasta Gdyni.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam co następuje:

Art. 1. Na czele powiatu miejskiego w Gdyni stoi Komisarz Rządu. Komisarza Rządu oraz jego zastępcę mianuje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Skarbu.

Art. 2. Komisarz Rządu w Gdyni łączy w swem ręku zakres działania burmistrza magistratu, przewodniczącego rady miejskiej oraz starosty grodzkiego.

W odniesieniu do wydziału miejskiego mają analogiczne zastosowanie postanowienia § 38 ustawy z dnia 30 lipca 1883 r. o ogólnej administracji kraju (Zb. u. pr. str. 195).

Art. 3. Komisarz Rządu jest:

a) przedstawicielem Rządu w powiecie miejskim;

b) odpowiedzialnym wykonawcą zleceń Wojewody pomorskiego oraz poszczególnych ministrów, stosownie do postanowień niniejszego rozporządzenia;

Do art. 1.

p. R. Hausner „Gdynia" (Gazeta Administr. i P. P. Nr. 5 z r. 1931 str. 153).

Wyłączenie Gdyni z powiatu morskiego patrz dział IX.

Do art. 2.

p. dział XI.

Do art 3.

p. dział VII § 38.

p. organizacja administracji spraw morskich — Hausner „Skorowidz Ustawodawstwa Polskiego" Część IV str. 75 i str....

p. zarządzenie wojewody pomorskiego z 18.6 1931. (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 8 str. 312 z 1931 r.).

c) zwierzchnikiem podporządkowanych mu władz, urzędów i organów tudzież służbowym przełożonym urzędników tychże władz, urzędów i organów.

Art. 4. Poszczególni ministrowie działów administracji zespolonych z administracją ogólną, upoważnieni są do przekazywania — w odniesieniu do spraw, dotyczących powiatu miejskiego w Gdyni, — Wojewodzie pomorskiemu niektórych kompetencyj, zastrzeżonych im w toku instancyj — Komisarzowi Rządu zaś niektórych kompetencyj, zastrzeżonych Wojewodzie pomorskiemu.

Art. 5. Poszczególni ministrowie w razie potrzeby władni są przekazywać w drodze rozporządzeń Komisarzowi Rządu odpowiedni zakres działania w działach administracji, niezespolonych z administracją ogólną.

Art. 6. Komisarz Rządu podlega pod względem osobowym Wojewodzie pomorskiemu, pod względem służbowym zaś—w działach administracji, zespolonych z administracją ogólną — Wojewodzie pomorskiemu, a w innych działach administracji państwowej, bezpośrednio właściwym ministrom, o ile rozporządzenia wydane na podstawie art. 5 niniejszego rozporządzenia nie postanowią inaczej.

Art. 7. Rada miejska m. Gdyni składa się z 20 członków, z których 10 pochodzi z wyborów, przeprowadzonych według obowiązujących przepisów wyborczych, 10 zaś mianuje i odwołuje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu.

Art. 8. Kadencja dotychczasowej Rady miejskiej i Magistratu m. Gdyni upływa z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 9. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz innym ministrom.

Art. 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuie na okres czasu 5-letni; na tenże okres czasu zawiesza się moc obowiązującą w odniesieniu do m. Gdyni wszelkich przepisów prawnych, dotyczących spraw unormowanych niniejszem rozporządzeniem.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia przedłużyć moc obowiązującą rozporządzenia niniejszego na dalsze trzy lata.

Po upływie okresu, o którym mowa w ustępie pierwszym względnie drugim niniejszego artykułu, postanowienia zawarte w art. 3, 4, 5 i 6 będą obowiązywały nadal odnośnie do starosty grodzkiego w Gdyni.

Postanowienie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 11 czerwca 1929 r. (M. P. Nr. 138, poz. 356)

o przekazaniu Staroście Grodzkiemu w Gdyni niektórych czynności miejscowej władzy policyjnej.

Na podstawie § 2 ustawy z dnia 11 marca 1850 r. o administracji policji (Zb. u. pr. str. 265) postanawia się co następuje:

§ 1.

Znosi się Państwowy Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Gdyni, utworzony postanowieniami Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 czerwca 1926 r. (M. P. Nr. 134, poz. 387) i z dnia 31 października 1928 r. (M. P. Nr. 255, poz. 605).

§ 2.

Z kompetencji miejscowej władzy policyjnej wydziela się i przekazuje się Staroście Grodzkiemu w Gdyni sprawy policji bezpieczeństwa, policji zdrowia, policji weterynaryjnej, policji przemysłowej i policji budowlanej.

W szczególności do kompetencji Starosty Grodzkiego należą:

1) sprawy utrzymania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na drogach, ulicach i placach publicznych, jak również w miejscach publicznych, — sprawy nadzoru nad lokalami publicznemi oraz ustalanie godziny policyjnej;

2) sprawy z zakresu policji politycznej, sprawy stowarzyszeń, zgromadzeń i widowiskowe, sprawy cenzury teatralnej i kinematograficznej, sprawy kwest publicznych oraz sprawy broni;

3) wszelkie sprawy, dotyczące cudzoziemców, o ile nie zostały wyraźnie przez obowiązujące przepisy przekazane gminom;

4) sprawy policji kryminalnej:

5) sprawy policji obyczajowej;

6) sprawy policji ogniowej, sprawy materjałów wybuchowych i łatwopalnych;

Do § 1.

p. Państwowy Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w Gdyni (pierwotna nazwa „Urząd Policyjny w Gdyni") został utworzony na podstawie § 2 ustawy o zarządzie Policji z 1850 r. postanowieniem M. S. Wewn. z 9.6 1926 r (Monitor Polski Nr. 134, poz. 387) t. j. wówczas jeszcze kiedy gmina Gdynia wchodziła w skład powiatu wejherowskiego. Po utworzeniu w Gdyni osobnego powiatu dla celów administracji państwowej (patrz dział IX) i zamianowaniu tam starosty grodzkiego, temu staroście przekazano funkcje Urzędu Bezpieczeństwa.

7) sprawy policji pożarowej;

8) sprawy policji budowlanej;

9) uprawnienia miejscowej władzy policyjnej, wynikające z ustawy przeciwko szpeceniu miejscowości i okolic, wyróżniających się pod względem krajobrazu, z 15 lipca 1907 r. (Zb. u. pr. str. 260);

10) atrybucje lokalno-policyjne, wynikające z niemieckiej państwowej ordynacji przemysłowej, a nieobjęte rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468);

11) sprawy zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych;

12) sprawy policji zdrowia.

§ 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia porucza się wojewodzie pomorskiemu.

§ 4.

Postanowienie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą postanowienia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 czerwca 1926 r. w sprawie utworzenia urzędu policyjnego w Gdyni (M. P. Nr. 132, poz. 387), z dnia 30 maja 1928 r. w sprawie zmiany postanowienia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 czerwca 1926 r. w sprawie utworzenia urzędu policyjnego w Gdyni (M. P. Nr. 132, poz. 224) oraz z dnia 31 października 1928 r. w sprawie nazwy państwowego urzędu policyjnego w Gdyni (M. P. Nr. 255, poz. 605).

DZIAŁ XI.

USTAWA
o ogólnej administracji kraju z dnia 30 lipca 1883 r.[1]
(Zb. u. pr. str. 195).

TYTUŁ PIERWSZY.
PODSTAWY ORGANIZACJI.

§ 1. Podział administracyjny terytorjum Państwa na prowincje, obwody regencyjne i powiaty utrzymuje się nadal [2]) . . . . [3]).

§ 2. . . . . [3])

§ 3. Sprawy ogólnej administracji kraju, o ile ich nie przekazano innym władzom, prowadzą — pod naczelnem kierownictwem ministrów — w prowincjach naczelni prezesowie, w obwodach regencyjnych prezesowie regencji i regencje, w powiatach starostowie.[4])

Naczelni prezesowie, prezesowie regencji i starostowie działają w swym zakresie czynności samodzielnie pod pełną osobistą odpowiedzialnością z zastrzeżeniem kolegjalnego załatwiania wskazanych przez ustawy spraw.

§ 4. Dla współdziałania w sprawach ogólnej administracji kraju stosownie do szczegółowych przepisów ustawowych istnieją dla prowincji w siedzibie urzędowej naczelnego prezesa — rada prowincjonalna, dla obwodu regencyjnego w siedzibie urzędowej prezesa regencji — wydział obwodowy, dla powiatu w siedzibie urzędowej starosty — wydział powiatowy [2]).

W przypadkach, przewidzianych przez ustawy, wstępuje w powiatach miejskich, w których nie istnieje wydział powiatowy, w miejsce tegoż — wydział miejski, w miastach zaś, należących do powiatu wiejskiego a liczących ponad 10.000 mieszkańców magistrat (kolegialna zwierzchność gminna).

---

[1]) Ustawę tę z biegiem czasu pruskie ustawodawstwo uzupełniło i częściowo zmieniło. Najważniejsze odnośne przepisy są następujące:

a) ustawa z 27.4.1885 o uzupełnieniu § 7 ustawy o ogólnej administracji kraju z d. 30.7.1883 (Zb. u. pr. str. 127),

b) ustawa z 19.5.1889 o ogólnej administracji kraju i o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych w prowincji poznańskiej (Zb. u. pr. str. 108),

c) ustawa wojenna z 13 maja 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53);

odnośne zmiany względnie uzupełnienia jako też zmiany wprowadzone przez polskie przepisy ukazane są bądź w tekście bądź w uwagach.

[2]) Ustawa z 1.8.1919 o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej (Dz. Pr. Nr. 64, poz. 385) stanowi w art. 9: „Zostają utworzone dwa województwa: jedno Poznańskie dla obszaru W. Ks. Poznańskiego i części powiatów Namysłowskiego i Sycowskiego, przyznanych Polsce, — drugie Pomorskie dla pozostałych części b. dzielnicy pruskiej, obecnie już do Państwa Polskiego przyłączonych"; ustawa konstytucyjna z 15.7.1920, zawierająca statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) stanowi w art. 1: „Województwo Śląskie będzie obejmowało wszystkie ziemie śląskie przyznane Polsce czy to ze Śląska Cieszyńskiego, czy też na mocy art. 88 Traktatu Wersalskiego z Niemcami z 28 czerwca 1919 (Dz. U R. P. z 26.4. 1920 Nr. 35, poz. 200)".

W. Ks. Poznańskie jako prowincja dzieliło się na dwa obwody regencyjne: poznański i bydgoski, dalsza zaś prowincja zachodnio-pruska (województwo pomorskie) dzieliła się na obwody regencyjne: gdański i kwidzyński.

[3]) Przepisy względnie części przepisów opuszczone (. . . .) nie dotyczą ziem, które weszły w skład Rzeczypospolitej, albo też są bezprzedmiotowe.

[4]) Art. 8 ustawy z 1.8 1919 (Dz. Pr. Nr. 64, poz. 385) stanowi: „Znosi się stanowisko naczelnego prezesa prowincji oraz regencji obwodowej. W to miejsce tworzy się urzędy wojewódzkie z wojewodami na czele. — Wojewodom służą atrybucje naczelnych prezesów i prezesów regencji a urzędom wojewódzkim atrybucje regencji obwodowej".

Art. 26 ustawy konstytucyjnej z 15.7 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) stanowi: „O ile ustawy państwowe lub śląskie stosownie do swych kompetencji nic innego nie przepiszą, łączy wojewoda w sobie zakres praw naczelnego prezesa regencji a względnie prezydenta kraju".

W gminach miejskich, w których burmistrz stanowi sam zwierzchność gminną, wstępuje w przypadkach, oznaczonych w ustępie drugim, w miejsce magistratu burmistrz i ławnicy jako kolegjum. [5]).

§ 5. . . . . (3)

§ 6. Co do stanowiska urzędowego, upoważnień, właściwości i postępowania władz administracyjnych pozostają w mocy istniejące przepisy, o ile ich nie zmienia niniejsza ustawa.

§ 7. [6]) Sądownictwo administracyjne (rozstrzyganie w administracyjnem postępowaniu spornem) sprawują wydziały powiatowe) (miejskie) i wydziały obwodowe jako sądy administracyjne oraz . . . . Najwyższy Sąd Administracyjny. [7]). Rozstrzygnięcia zapadają bez uszczerbku dla wszelkich prywatno-prawnych stosunków.

Przedmiotową właściwość tych władz do rozstrzygania w pierwszej instancji regulują osobne postanowienia ustawowe.

Wydziały obwodowe wstępują wszędzie w miejsce deputacyj dla spraw swojszczyzny.

Gdzie poszczególne ustawy mówią o sądzie administracyjnym, należy w razie wątpliwości rozumieć przezeń wydział obwodowy.

---

[5]) Na obszarze b. dzielnicy pruskiej utworzono rozporządzeniem Ministra b. dz. pr. z 21.II 1920 (Dz. Urz. Nr. 10, poz. 81) w miejsce rad prowincjonalnych Wojewódzkie Rady Administracyjne a w miejsce wydziałów obwodowych Wojewódzkie Sądy Administracyjne, które objęły wszystkie właściwości tychże zniesionych ciał; na podstawie art 97 rozp. Prez. R. P. z 19.I 1928 (Dz. U R P. Nr. 11, poz. 86) kompetencje Wojewódzkich Rad Administracyjnych przeszły na wydziały wojewódzkie. (Co do województw poznańskiego i pomorskiego p. art. 92, 93, 96, 97, 98 rozp. Prez. R.P. z 19.I 1928 r. Dz. U. R.P. Nr. 11, poz. 86). Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego, w którem według art. 24 ustawy z 15 VII 1920 „Naczelnemi organami administracji Województwa Śląskiego są: Wojewoda i Rada Wojewódzka,“ — Rada Wojewódzka korzysta „z praw, nadanych ustawami pruskiemi Radzie prowincjonalnej“ (art. 27 t. u.); ustawą zaś śląską z 9.V 1923 (Dz. U. Śl. Nr. 20, poz. 129), zatwierdzającą rozporządzenie wojewody śląskiego z 1.VIII 1922 (Dz. U. Śl. Nr. 12, poz. 42), utworzono w miejsce wydziału obwodowego Wojewódzki Sąd Administracyjny.

[6]) Przepisy te uzupełniła ustawa z 27.IV 1885 (Zb. u. pr. str. 127) w tym kierunku że: Dla sporów, które według przepisu ustawowego Rzeszy należy rozstrzygnąć w administracyjnem postępowaniu spornem, może rozporządzenie królewskie określić tok instancyj i właściwość władz, oznaczonych według § 7 w związku z § 4 ustęp 2 i 3 ustawy o ogólnej administracji kraju z 30.VII 1883, o ile ona nie jest ustawowo inaczej uregulowaną.

[7]) Kompetencje Senatu Administracyjnego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, który na podstawie rozporządzenia Ministra b. dz. pr. z 6 IV 1920 (Dz. Urz. Nr. 18, poz. 174) pełnił funkcje Najwyższego Sądu Administracyjnego pruskiego,—przeszły stosownie do art. 35 ustawy z 3.VIII 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 600) na Najwyższy Trybunał Administracyjny. Ustawą z 28 V 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 505) rozciągnięto moc obowiązującą ustaw o Najwyższym Trybunale Administracyjnym na obszar Województwa Śląskiego).

(Por. art. 6 i 94 rozp. Prez. R. P. z 19.I 1928, Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

TYTUŁ DRUGI.

WŁADZE ADMINISTRACYJNE.

Rozdział I.

Władze prowincjonalne.

1. Naczelny prezes.

§ 8. [8]) Na czele administracji prowincji stoi naczelny prezes (2).

§ 9. . . . . (3).

2. *Rada prowincjonalna. (2), (3), (5), 9).*

§ 10. . . . . (3)
§ 11. . . . . (3)
§ 12. . . . . (3)
§ 13. . . . . (3)

§ 14. Członków wybranych i zastępców członków rady prowincjonalnej zaprzysięga i wprowadza w urzędowanie naczelny prezes [9]).

Można ich złożyć z urzędu w drodze postępowania dyscyplinarnego z powodów, uzasadniających usunięcie urzędnika z urzędu (§ 2 ustawy z 21 lipca 1852 r. o przestępstwach służbowych urzędników niesędziowskich, zb. u. pr. str. 465). [10]).

Co do postępowania dyscyplinarnego obowiązują przepisy wspomnianej ustawy z następującemi zmianami:

Minister Spraw Wewnętrznych wdraża postępowanie jako też mianuje komisarza śledczego i zastępcę prokuratury Państwa.

Sądem dyscyplinarnym jest plenum Najwyższego Sądu Administracyjnego. [11]).

§ 15. . . . . (3)

---

[8]) W organizacji prowincjonalnych władz administracyjnych: na obszarze b. dz. pr. wprowadziło zmiany rozporządzenie Ministra b. dz. pr. z 10.II 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 188), — na obszarze zaś województwa śląskiego rozporządzenie wojewody śląskiego z 17.VI 1922 r. w przedmiocie ustroju władz administracyjnych i samorządowych (Dz. U. Śl. Nr. 1, poz. 2).

(Por. art. 91 i 102 rozp. Prez. R. P. z 19.I 1928, Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

[9]) Skład Wojewódzkiej Rady Administracyjnej (w b. dz. pr.) określał art. 1 rozp. z 21.2 1920 (Dz. Urz. M. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81), obecnie patrz art. 98 rozp. Prez. R. P. z 19.1 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), oraz art. 91 i 63 tegoż rozporządzenia; skład Śląskiej Rady Wojewódzkiej ustalił art. 25 ustawy konstytucyjnej z 15.7 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497).

[10]) Obecnie na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego obowiązują przepisy rozporządzenia Prezydenta R. P. z 24 lutego 1928 r. o odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonarjuszów publicznych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego, niepodlegających przepisom dyscyplinarnym wydanym dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 206).

[11]) Stosownie do ustawy z 8.5 1889 o postępowaniu dyscyplinarnem przed Najwyższym Sądem Administracyjnym (Zb. u. str. 107) w brzmieniu art. 8 ustawy wojennej z 13.5 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53) jeden z Senatów Najwyższego Sądu Administracyjnego.

3. Komisje generalne[12]).

§ 16. . . . . (3)

Rozdział II.

Władze obwodowe.

1. Prezes regencji i regencja obwodowa (8), (2).

§ 17. Prezes regencji stoi na czele regencji obwodowej . . . . (3)

§ 18. . . . . (3)

§ 19. . . . . (3)

§ 20. . . . . (3)

§ 21. . . . . (3)

§ 22. . . . . (3)

§ 23. . . . . (3)

§ 24. . . . . (3)

§ 25. . . . . (3)

§ 26. . . . . (3)

§ 27. . . . . (3)

2. Wydział obwodowy (5), (2), 13), 14).

§ 28. . . . . (3)

Dwu z tych członków, z których jeden musi posiadać kwalifikacje na urząd sędziowski a drugi na wyższy urząd administracyjny, mianuje (król) dożywotnio . . . . (3) dla zastępowania każdego z obu członków mianowanych dożywotnio (król) mianuje również zastępcę z pośród urzędników, piastujących w siedzibie wydziału obwodowego urząd sędziowski lub wyższy urząd administracyjny. Zastępców mianuje się na czas ich urzędowania w siedzibie wydziału obwodowego.

Wydział prowincjonalny wybiera pozostałych (czterech) członków wydziału obwodowego z pośród mieszkańców jego okręgu. W ten sam sposób wybiera on (czterech) zastępców, o których powołaniu stanowi regulamin czynności.

Wybieralną jest z wyjątkiem naczelnego prezesa, prezesa regencji, naczelników (królewskich) władz policyjnych, starostów i urzędników związku prowincjonalnego, każda osoba przynależna do Państwa . . . . (3), a wybieralna do sejmiku prowincjonalnego. Członkowie rady prowincjonalnej nie mogą być członkami wydziału obwodowego.

Pozatem do wyborów względnie do wybranych członków stosuje się odpowiednio postanowienia §§ 11, 12 i 13.[13]).

§ 29. Tam, gdzie rozmiar czynności tego wymaga, można w drodze rozporządzenia (królewskiego) utworzyć izby wydziału obwodowego dla części obwodu regencyjnego. W tych przypadkach wchodzą do wszystkich izb przewodniczący oraz mianowani członkowie, o ile dla poszczególnych izb nie dokona się osobnych nominacyj. Wybranych członków i ich zastępców należy ustanowić dla każdej izby z osobna. Pozatem dla każdej izby obowiązują odpowiednio postanowienia wydane dla wydziału obwodowego.

§ 30. W razie przeszkód przechodzi przewodnictwo w wydziale obwodowym . . . (3) na zastępcę dyrektora sądu administracyjnego . . . . (3).

---

[12]) Rozporządzeniem Rady Ministrów z 20.12 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 27 z 1921 r.) a następnie przepisem art. 34 ust. z 11.8 1923 o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisyj ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706) przekazano czynności b. pruskich Komisyj generalnych właściwym Okręgowym Urzędom Ziemskim i urzędującym przy nich Okręgowym Komisjom Ziemskim.

[13]) Ustawa o ogólnej administracji kraju i o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych w prowincji poznańskiej — z 19.5 1889 (Zb. u. pr. str. 108) zawiera następujące postanowienia co do wydziału obwodowego oraz wybieralności jego członków:

Art. II: — „Wybieralną na członka . . . . . (3) wydziału obwodowego jest każda osoba samodzielna przynależna do Rzeszy niemieckiej, która ukończyła trzydziesty rok życia, posiada obywatelskie prawa honorowe i conajmniej od roku przynależy do prowincji na podstawie posiadania własności gruntowej lub miejsca zamieszkania.

Za samodzielną uchodzi każda osoba, której zarządzeniem sądowem nie odebrano prawa rozporządzania i administrowania swym majątkiem."

Art. III: — „Wymaga się zatwierdzenia wybranych członków . . . . (3) wydziału obwodowego. Zatwierdzenia dokonywa . (3) naczelny prezes, o ile chodzi o wybranych członków wydziału obwodowego i ich zastępców.

Jeżeli zatwierdzenia odmówiono, przystępuje się do nowego wyboru. Jeżeli i tego wyboru się nie zatwierdza, władza powołana do zatwierdzenia zamianuje członka względnie jego zastępcę.

To samo dzieje się, jeżeliby się wzbraniano dokonać wyboru,

Mianowani w ten sposób członkowie i zastępcy muszą odpowiadać wymogom przepisanym ustawowo dla wybieralności".

[14]) W przepisach, dotyczących organizacji wydziałów obwodowych Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, wprowadziły zmiany: na obszarze b. dz. pr. rozporządzenia Ministra b. dz. pr. z 21.2 1920 (Dz. Urz. M. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81), na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego — rozporządzenia wojewody śląskiego z 1.8 1922 (Dz. U. Śl. Nr. 12, poz. 42), z 6.9 1922 (Dz. U. Śl. Nr. 21, poz. 69) i ustawa śląska z 9.5 1923 (Dz. U. Śl. Nr. 20, poz. 129).

W szczególności rozporządzenie Ministra b. dz pr. z 21.2 1920 (Dz. Urz. M. b. dz. pr. nr. 10, poz. 81) zawiera następujące postanowienia:

„Art. 2. W miejsce Wydziałów Obwodowych (Bezirks-Ausschüsse) przy urzędach regencyjnych tworzy się Wojewódzkie Sądy Administracyjne, które obejmują wszystkie właściwości Wydziałów Obwodowych. Wojewódzki Sąd Administracyjny składa się:

a) z przewodniczącego,
b) z zastępcy przewodniczącego,
c) z sędziów zawodowych,
d) z sędziów niezawodowych.

Przewodniczący, zastępca przewodniczącego i sędziowie zawodowi muszą posiadać kwalifikacje na urząd sędziowski lub na wyższy urząd administracyjny. Przewodniczącego z tytułem prezydenta sądu administracyjnego i zastępcę przewodniczącego mianuje dożywotnio Naczelnik Państwa na wniosek Ministra b. dzielnicy pruskiej. Sędziów zawodowych mianuje dożywotnio Minister b. dzielnicy pruskiej. W kolegjalnych posiedzeniach Sądu Administracyjnego biorą udział:

a) przewodniczący lub jego zastępca,

§ 31. Nie wolno członkom mianowanym zlecać zastępstwa prezesa regencji lub pociągać ich do pomocy w sprawach, przekazanych mu osobiście [15]). . . . . (3). Pozatem wolno im sprawować inny urząd tylko wtedy, jeżeli jest to urząd sędziowski lub sprawowany bezpłatnie.

§ 32. Członków wybranych i zastępców zaprzysięga przewodniczący. Wszyscy członkowie i zastępcy członków podlegają w tym ich charakterze postanowieniom ustawy o występkach służbowych sędziów i t. d. z 7 maja 1851 r. (Zb. u. pr. str. 218) względnie ustawy z 26 marca 1856 r. (Zb. u pr. str. 201).

Sądem dyscyplinarnym jest plenum [11]) Najwyższego Sądu Administracyjnego; zastępcę prokuratury Państwa mianuje Prezes Najwyższego Sądu Administracyjnego.

§ 33. Wydział obwodowy jest zdolny do powzięcia uchwał w obecności pięciu członków, w sprawach spornych między związkami ubogich w obecności trzech członków, między którymi musi się we wszystkich przypadkach znajdować wraz z przewodniczącym conajmniej dwu członków mianowanych, a pośród nich jeden o kwalifikacjach na urząd sędziowski [16]) i jeden członek wybrany.

Uchwały zapadają większością głosów. W razie równości głosów, jeżeli oprócz przewodniczącego są obecni dwaj mianowani członkowie, ustępuje członek mianowany, najmłodszy w starszeństwie, jeżeli zaś prócz przewodniczącego jest obecny tylko jeden członek mianowany, wówczas ustępuje najmłodszy wiekiem wybrany członek — z tem, że prawo głosu przysługuje w pierwszej linji:

1) z pośród członków mianowanych — członkowi, posiadającemu kwalifikacje na urząd sędziowski, o ile jego obecności potrzeba do powzięcia uchwały;
2) pozatem sprawozdawcy.

§ 34. Wybrani członkowie i ich zastępcy otrzymują djety i koszty podróży według przepisów ustawowych, istniejących dla urzędników państwowych czwartej klasy rangi [17]).

Wszystkie przychody wydziału obwodowego wpływają do kasy państwowej, ona też ponosi wszystkie wydatki.

§ 35. . . . . (3).

Rozdział III.

Władze powiatowe.

§ 36. Na czele administracji powiatu stoi starosta. Przewodniczy on wydziałowi powiatowemu. Pozatem skład wydziału powiatowego regulują ordynacje powiatowe [18]).

§ 37. Wydział miejski składa się z burmistrza względnie jego ustawowego zastępcy, jako przewodniczącego, i czterech członków, wybranych przez magistrat (kolegjalną zwierzchność gminną) z jego grona na czas ich urzędowania.

Na wypadek przeszkody po stronie zarówno burmistrza, jak i jego ustawowego zastępcy, wybiera wydział miejski przewodniczącego ze swego grona. Wymagane jest zatwierdzenie go przez prezesa regencji, ... (3)

Przewodniczący lub jeden z członków wydziału miejskiego musi mieć kwalifikacje na urząd sędziowski lub wyższy urząd administracyjny.

§ 38. W powiatach miejskich, w których burmistrz sam stanowi zwierzchność gminną, reprezentacja gminna wybiera z pośród obywateli gminy członków, których poza przewodniczącym należy ustanowić.

Wyboru dokonywa się na lat sześć.

Co trzy lata ustępuje połowa wybranych członków; uzupełnia się ją w drodze nowych wyborów. Ustępujący urzędują jednak w każdym razie aż do czasu wprowadzenia nowo wybranych w urzędowanie.

Członków, którzy mają ustąpić po raz pierwszy, wyznacza się w drodze losowania. Członkowie ustępujący mogą być ponownie wybrani.

---

b) jeden sędzia zawodowy,
c) trzech sędziów niezawodowych.

W sprawach spornych pomiędzy związkami dla spraw ubogich wystarczy obecność przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego i dwóch sędziów niezawodowych.

Sędziów niezawodowych w liczbie 6-ciu, oraz ich zastępców wybiera Wydział Krajowy (dawniej „Provinzial-Ausschus") z pośród mieszkańców województwa podług istniejących przepisów. Minister b. dzielnicy pruskiej może podzielić Wojewódzki Sąd Administracyjny na dwie lub więcej izb.

Podział pracy i miejsce odbywania posiedzeń poszczególnych izb oznaczy osobne rozporządzenie.

Art. 3. Wojewoda może z powodów publicznego interesu zaczepić uchwały i wyroki Sądu Administracyjnego temi samemi środkami prawnymi, co strony same. Wojewoda ma prawo na każde posiedzenie Sądu Administracyjnego wydelegować swego zastępcę, którego sąd ze swojem zdaniem winien wysłuchać. Oprócz tego zatrzymuje Wojewoda prawo, przysługujące według ustawodawstwa pruskiego naczelnemu prezesowi i prezesowi regencji.

Art. 4. Uchyla się sprzeczne z powyższem rozporządzeniem przepisy ustaw pruskich".

Analogiczne postanowienia zawiera wymienione wyżej rozporządzenie Wojewody Śląskiego z 1 sierpnia 1922 r. w przedmiocie utworzenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (Dz. U. Śl. Nr. 12, poz. 42).

[15]) Zdanie pierwsze tego paragrafu uchylił artykuł 1 punkt 1 ustawy wojennej z 13.V 1918 r. o uproszczeniu administracji (Zb u. pr. str. 53).

[16]) Słowa „a pośród nich jeden o kwalifikacjach na urząd sędziowski" uchylił artykuł 1 punkt 2 ustawy wojennej z 13.V 1918 r. o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

[17]) Obecnie według VI stopnia służbowego.

[18]) Co do składu wydziału powiatowego por. § 15 rozp. Ministra b. dz. pr. z 12 sierpnia 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 492).

Dla zastąpienia członków, ustępujących w czasie okresu wyborczego, należy dokonać wyborów uzupełniających. Zastępcy ci czynni są tylko do końca czasokresu, na który wybrano członków, którzy ustąpili.

Pozatem co do wybieralności, wyboru, wprowadzenia w urzędowanie i zaprzysiężenia członków, jako też utraty ich stanowisk przy zastosowaniu tymczasowego usunięcia ich z nich, obowiązują przepisy ustawowe, dotyczące niepłatnych członków magistratu.

§ 39. Wybranych członków wydziału powiatowego (miejskiego) można w drodze postępowania dyscyplinarnego usunąć z ich stanowiska z przyczyn, uzasadniających wydalenie urzędnika z urzędu (§ 2 ustawy z 21 lipca 1852 r. o przestępstwach służbowych urzędników niesędziowskich). (10).

Co do postępowania dyscyplinarnego obowiązują przepisy wymienionej ustawy z następującemi zmianami:

Prezes regencji wdraża postępowanie jako też mianuje komisarza śledczego.

Władzą rozstrzygającą pierwszej instancji jest wydział obwodowy, władzą zaś rozstrzygającą drugiej instancji plenum (11) Najwyższego Sądu Administracyjnego.

Zastępcę prokuratury Państwa mianuje dla pierwszej instancji prezes regencji, dla drugiej instancji Minister Spraw Wewnętrznych.

§ 40. Wydział powiatowy (miejski) jest zdolny do powzięcia uchwał, jeżeli wraz z przewodniczącym obecni są trzej członkowie. Uchwały zapadają większością głosów. W razie obecności parzystej liczby członków nie bierze udziału w głosowaniu najmłodszy wiekiem członek z wyboru. Sprawozdawcy przysługuje jednak w każdym razie prawo głosu.

Rozdział IV.

Władze powiatu miejskiego Berlina.

(§§ 41—47) . . . . . (3).

Rozdział V.

Stanowisko władz.

§ 48. Nadzór służbowy nad prowadzeniem czynności w wydziale powiatowym (miejskim) należy do prezesa regencji, . . . (3); nadzór zaś nad prowadzeniem czynności w radzie prowincjonalnej — do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Przedstawienia z powodu służbowych zarządzeń nadzorczych prezesa regencji . . . . . (3) naczelnego prezesa — rozstrzyga ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych.

Władze nadzorcze są upoważnione do przedsiębrania ogólnych rewizyj czynności.

§ 49. Władze, oznaczone w § 48, winny sobie wzajemnie użyczać pomocy prawnej; winny też czynić zadość służbowym poleceniom i wskazówkom ich przełożonych w drodze instancyj władz.

TYTUŁ TRZECI.

POSTĘPOWANIE.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§ 50. Ustawa stanowi, w jaki sposób mogą być zaskarżone zarządzenia (rezolucje, uchwały) w sprawach administracyjnych. Jako pierwszy środek zaskarżenia służą z reguły zażalenie lub skarga w administracyjnem postępowaniu spornem.

O ile dopuszczone jest administracyjne postępowanie sporne, natenczas z zastrzeżeniem odmiennych specjalnych postanowień ustawy, wykluczone jest zażalenie.

Nie narusza się w żadnym wypadku upoważnienia państwowych władz nadzorczych do uchylania w zakresie ich ustawowej właściwości zarządzeń i postanowień władz podległych lub do udzielania tym władzom wskazówek.

§ 51. Tam, gdzie dla wniesienia zażalenia przeciw uchwałom wydziału powiatowego (miejskiego), wydziału obwodowego lub rady prowincjonalnej, albo dla wniesienia skargi względnie wniosku o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem, — ustawy przepisują czasokres inny aniżeli dwutygodniowy, czasokres ten wynosi odtąd dwa tygodnie. To samo obowiązuje co do czasokresów, przepisanych § 11 ustawy z 14 sierpnia 1876 r. o administracji lasów, należących do gmin i zakładów publicznych w prowincjach Prus, Brandenburgji, Pomorza, Poznańskiego, Śląska i Saksonji (Zb. u. pr. str. 373) i w § 91 ustawy z 1 kwietnia 1879 r. o tworzeniu spółek wodnych (Zb. u. pr. str. 297).[19])

§ 52. Czasokresy dla wniesienia zażalenia i skargi względnie wniosku o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem oraz wszystkie czasokresy w temże postępowaniu są czasokresami prekluzyjnemi i rozpoczynają się, o ile ustawy inaczej nie stanowią, z chwilą doręczenia. Dla obliczania czasokresów miarodajne są przepisy cywilnych ustaw procesowych.

O ile chodzi o zażalenie, może władza, do której się zwrócono, w przypadkach niezawinionego zaniedbania terminu, zezwolić na przywrócenie do stanu pierwotnego.

---

[19]) Ustawę z 14.8.1876 (Zb. u. pr. str. 373) uchyliło na obszarze województwa poznańskiego i pomorskiego rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.6 1927 r. o zagospodarowaniu lasów, niestanowiących własności Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504); ustawę z 1.4 1879 (Zb. u. pr. str. 373) uchyliła pruska ustawa wodna z 7.4 1913 (Zb. u. pr. str. 53).

Co do zezwolenia na przywrócenie do stanu pierwotnego w administracyjnem postępowaniu spornem miarodajne są jedynie przepisy, wydane specjalnie dla administracyjnego postępowania spornego (§ 112).

§ 53. Wniesienie zażalenia jako też skargi względnie wniosku o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem ma moc wstrzymującą, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Z zachowaniem postanowienia § 133 ustęp 3 niniejszej ustawy — mogą jednak zarządzenia, rezolucje i uchwały być wykonane, nawet jeżeli je zaskarżono zażaleniem lub skargą względnie wnioskiem o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem, o ile ich wykonanie według uznania władzy nie może być odroczone bez szkody dla ogółu.

§ 54.[20]) Postępowanie przed wydziałem powiatowym (miejskim) i wydziałem obwodowym w sprawach ogólnej administracji kraju jest albo administracyjnem postępowaniem spornem albo postępowaniem uchwałowem.

Administracyjne postępowanie sporne zachodzi we wszystkich sprawach, w których ustawy mówią o rozstrzygnięciu w spornych sprawach administracyjnych albo o załatwieniu sprawy w postępowaniu spornem lub przez wyrok końcowy albo też o skardze do wydziału powiatowego, do wydziału obwodowego lub do sądu administracyjnego oraz tam, gdzie to postępowanie jest ustawowo przepisane.

We wszystkich innych sprawach postępowanie wydziału powiatowego (miejskiego) i wydziału obwodowego jest postępowaniem uchwałowem.

Najwyższy Sąd Administracyjny działa tylko w administracyjnem postępowaniu spornem, rada prowincjonalna zaś tylko w postępowaniu uchwałowem.

§ 55. Przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego), wydziału obwodowego i rady prowincjonalnej zwołuje kolegjum, kieruje tokiem czynności, sprawuje nad nim nadzór oraz troszczy się o szybkie załatwienie sprawy; przygotowuje uchwały władzy i stara się o ich wykonanie; zastępuje władzę nazewnątrz, rozprawia w jej imieniu z innemi władzami i osobami prywatnemi, prowadzi korespondencję i podpisuje wszystkie pisma w imieniu władzy.

§ 56. O ile toku czynności i postępowania wydziału powiatowego (miejskiego), wydziału obwodowego i rady prowincjonalnej nie regulują dalsze postanowienia niniejszej ustawy lub osobne ustawowe postanowienia, natenczas unormują je regulaminy, które wyda Minister Spraw Wewnętrznych.[21])

§ 57. Miejscową właściwość w administracyjnem postępowaniu spornem i postępowaniu uchwałowem oznacza się, jak następuje:

właściwą w pierwszej instancji jest:

1) w sprawach, odnoszących się do gruntów, władza, w której okręgu grunt jest położony,

2) we wszystkich innych przypadkach władza tego okręgu (powiatu, obwodu regencyjnego, prowincji), w którym mieszka osoba lub ma swą siedzibę korporacja względnie władza publiczna, względem której wystąpiono z roszczeniem w drodze administracyjnego postępowania spornego, albo też której sprawa ma być przedmiotem uchwały. Jeżeli korporacja lub władza publiczna ma siedzibę poza swym okręgiem, natenczas właściwą jest ta władza, do której ten okręg należy.

. . . . (3)

§ 58. Jeżeli grunty leżą w kilku okręgach albo jest rzeczą wątpliwą, do którego okręgu należą, wówczas właściwą władzę wyznacza ostatecznie:

1) dla administracyjnego postępowania spornego wydział obwodowy, a jeżeli grunty leżą w różnych obwodach regencyjnych—Najwyższy Sąd Administracyjny,

2) dla postępowania uchwałowego prezes regencji, naczelny prezes lub Minister Spraw Wewnętrznych — zależnie od tego, czy odnośne okręgi należą do tego samego obwodu regencyjnego, tej samej prowincji a różnych obwodów regencyjnych, czy też do różnych prowincyj. (4)

To samo odnosi się do osób lub korporacyj, których sprawa jest przedmiotem rozstrzygniecia lub uchwały, jeżeli mieszkają one lub mają swą siedzibę w kilku okręgach.

§ 59. Jeżeli w sprawie, należącej do właściwości wydziału powiatowego (miejskiego), zainteresowana jest odnośna korporacja powiato-

[20]) W kompetencjach Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i Rady Wojewódzkiej w województwie śląskiem wprowadziła zmiany ustawa (śląska) z 9 maja 1923 r. w przedmiocie zatwierdzenia rozporządzeń Wojewody z dnia 1 sierpnia 1922 r. i 19 września 1922 r., odnoszących się do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (Dz. U. Śl. Nr. 20, poz. 129), a mianowicie zawiera ona w tym względzie następujące postanowienia:

„Sprawy, dla których przepisy prawne części górnośląskiej województwa nie przewidują wogóle postępowania sporno-administracyjnego, lecz jedynie postępowanie uchwałowe, wyłącza się z właściwości Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. W sprawach tych rozstrzyga odtąd Rada Wojewódzka w postępowaniu uchwałowem.

O ile Rada Wojewódzka jest powołaną na mocy art. 27 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) do rozpatrywania danej sprawy także w instancji wyższej, uchyla się tenże środek prawny.

Sprawy, rozstrzygane przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w postępowaniu uchwałowem, a następnie na wniosek stron w postępowaniu sporno-administracyjnem, będą należały do kompetencji Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego aż do chwili uregulowania nowego toku instancyj w odnośnych ustawach." (art. 1).

Co do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w województwie poznańskiem i pomorskiem por. art. 95, 96 i 99 rozporządzenia Prez. R. P. z 19.1.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

[21]) Regulaminy z 28.2 1884 r. o toku czynności i postępowaniu rad prowincjonalnych (Dz. Min. str. 35), wydziałów obwodowych (Dz. Min. str. 37), wydziałów powiatowych i władz, wstępujących w ich miejsce (wydziałów miejskich, magistratów)—(Dz. Min. str. 41).—W odniesieniu do wojewódzkich sądów administracyjnych w Poznaniu i Toruniu obowiązuje regulamin, wydany w drodze rozporzadzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 17 lipca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 465), patrz dział XII.

wa (gmina miejska) jako taka, wówczas wydanie rozstrzygnięcia lub uchwały zlecają innemu wydziałowi powiatowemu lub miejskiemu:

1) wydział obwodowy, o ile chodzi o administracyjne postępowanie sporne, a Najwyższy Sąd Administracyjny, jeśli w sprawie zainteresowany jest powiat miejski, (7)

2) prezes regencji, o ile chodzi o postępowanie uchwałowe,

. . . . (3)

§ 60. [22]) Egzekucja w administracyjnem postępowaniu spornem i w postępowaniu uchwałowem odbywa się w drodze administracyjnego postępowania przymusowego. Egzekucję zarządza w imieniu władzy, która wydała rozstrzygnięcie względnie powzięła uchwałę w pierwszej instancji, jej przewodniczący; zażalenia przeciw zarządzeniom przewodniczącego rozstrzyga odnośna władza. Przeciw rozstrzygnięciu władzy przysługuje w ciągu dwu tygodni zażalenie do bezpośrednio wyższej w toku instancyj władzy.

Rozstrzygnięcie tej władzy jest ostateczne.

Rozdział II.

Administracyjne postępowanie sporne. [23])

1. Wyłączenie i nieprzyjęcie członków sądu.

§ 61. Postanowienia cywilnych ustaw procesowych o wyłączeniu i nieprzyjęciu członków sądu mają odpowiednie zastosowanie w administracyjnem postępowaniu spornem.

Działalność urzędowa starosty . . . (3), rozwijana w zakresie ich właściwości, nie może stanowić przyczyny nieprzyjęcia go z obawy uprzedzenia.

§ 62. Co do podania o nieprzyjęciu podejmuje uchwałę ten sąd, do którego nieprzyjęty należy, a bezpośrednio wyższy sąd, jeżeli ma być nieprzyjęty przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego) lub wydziału obwodowego.

Uchwała, uznająca podanie za uzasadnione, jest ostateczna. W razie uznania podania za nieuzasadnione przysługuje stronie, której podanie oddalono, w ciągu dwu tygodni zażalenie do bezpośrednio wyższego w toku instancyj sądu. Sąd ten rozstrzyga ostatecznie. Rozprawa co do nieprzyjęcia odbywa się na posiedzeniu niejawnem.

Bezpośrednio w toku instancyj przełożony sąd rozstrzyga również ostatecznie i wyznacza sąd właściwy, jeżeli sąd, do którego należy wyłączony lub nieprzyjęty członek, z powodu jego ustąpienia stanie się niezdolny do powzięcia uchwały.

2. Postępowanie w pierwszej instancji.

§ 63. Skargę do właściwego sądu należy podać na piśmie. Skargę do wydziału powiatowego można zeznać do protokółu. W skardze należy postawić określony wniosek i dokładnie oznaczyć osobę pozwanego, przedmiot roszczenia oraz fakty, uzasadniające wniosek.

§ 64. Jeżeli podniesione roszczenie okazuje się odrazu prawnie niedopuszczalne lub nieuzasadnione, wówczas można skargę bez dalszych kroków odrzucić za pomocą umotywowanej rezolucji.

Jeżeli natomiast podniesione roszczenie wydaje się prawnie uzasadnione, wówczas bez dalszych kroków można za pomocą umotywowanej rezolucji nałożyć na pozwanego obowiązek zaspokojenia powoda.

Prawo wydania takiej rezolucji w imieniu wydziału powiatowego i w imieniu wydziału obwodowego przysługuje także przewodniczącemu [24]).

W rezolucji należy stronom oznajmić, że są uprawnione w ciągu dwu tygodni, licząc od dnia doręczenia, do podania wniosku o wyznaczenie ustnej rozprawy lub do wniesienia tego środka prawnego, któryby był dopuszczalny, gdyby rezolucja była wydana jako rozstrzygnięcie kolegjum.

Jeżeli podano wniosek o ustną rozprawę, ma się ona odbyć w najkrótszym czasie.

Jeżeli jeden z zainteresowanych podał wniosek o ustną rozprawę, drugi zaś wniósł środek prawny, wówczas uwzględnia się tylko wniosek o ustną rozprawę.

Jeżeli nie podano wniosku o ustną rozprawę, ani nie wniesiono środka prawnego, wówczas rezolucja ma znaczenie ostatecznego wyroku.

§ 65. Jeżeli przewidzianej w § 64 rezolucji nie wydano, wówczas należy pozwanemu doręczyć skargę z wezwaniem, ażeby swą odpowiedź na skargę przedłożył na piśmie w ciągu czasokresu, wyznaczonego w granicach od jednego do czterech tygodni. Jeżeli postępowanie zawisło w wydziale powiatowym, wówczas można odpowiedź na skargę zeznać także do protokółu.

W sprawach niepilnych nie można z reguły przedłużać czasokresu ponad dwa tygodnie. Odpowiedź pozwanego na skargę doręcza się powodowi.

§ 66. Do wszystkich pism należy dołączyć w oryginale lub odpisie dokumenty, na które się powołano. Należy też wnieść duplikaty wszystkich pism i ich załączników.

---

[22]) Sprawy egzekucji normuje rozporządzenie Prez. R. P. z 22.3 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342), nieobowiązujące jednak w województwie śląskiem.

[23]) Przepisy rozporządzenia Prez. R. P. z 22.3 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) nie mają zastosowania do postępowania w sprawach sporno-administracyjnych (art. 113 wym. rozp.).

[24]) Ustęp ten podano w brzmieniu, nadanem mu ustawą wojenną z 13.5 1918 r. o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

Sąd może w odpowiednim przypadku zezwolić — zamiast wniesienia duplikatów — na publiczne wyłożenie załączników w jego lokalu służbowym do wglądu zainteresowanych.

§ 67. Jeżeli oświadczenia stron dostatecznie wyjaśniają stan faktyczny i prawny sprawy, wówczas na podstawie tych oświadczeń może sąd lub w jego imieniu przewodniczący, także bez ustnej rozprawy, rozstrzygnąć w formie umotywowanej rezolucji. W przypadku tym stosuje się postanowienia § 64. [25]).

§ 68. Jeżeli natomiast chociażby jedna tylko strona zażądała wyznaczenia ustnej rozprawy albo sąd uważa wyznaczenie jej za potrzebne, natenczas wzywa się strony do ustnej rozprawy z ostrzeżeniem, że w razie niestawienia się sąd rozstrzygnie na podstawie stanu, przedstawionego na rozprawie.

Sąd może dla wyjaśnienia stanu faktycznego zarządzić osobiste jawienie się strony.

Stronom wolno ich oświadczenia także bez osobnego wezwania w tym względzie podawać przed terminem na piśmie i uzupełniać. Duplikat takich oświadczeń należy doręczyć stronie przeciwnej. Jeżeli to nie może już nastąpić przed terminem ustnej rozprawy, wówczas należy istotną treść oświadczeń podać do wiadomości na tejże rozprawie.

§ 69. Tam, gdzie ustawy dopuszczają dla wdrożenia administracyjnego postępowania spornego zamiast skargi wniosek o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem, następuje na skutek tego wniosku bez dalszych kroków—wezwanie stron na ustną rozprawę.

O ile to nie wynika z poprzednich przed władzą uskutecznionych wstępnych czynności, winien wniosek zawierać wszystko, czego się w myśl § 63 wymaga od skargi.

§ 70. Sąd może na wniosek lub z urzędu zarządzić wezwanie osób trzecich, których interesów dotyczy mające się wydać rozstrzygnięcie. Rozstrzygnięcie jest w tym wypadku ważne także wobec przyzwanych osób trzecich.

§ 71. Na ustnej rozprawie należy wysłuchać stron lub ich upełnomocnionych zastępców.

Osoby te mogą uzupełnić lub sprostować swe faktyczne lub prawne wywody oraz zmienić skargę, o ile zmiana według uznania sądu nie uszczupli prawa obrony strony przeciwnej lub nie spowoduje znacznej zwłoki w postępowaniu; mają one podać wszystkie środki dowodowe i, o ile się to już nie stało, przedłożyć pisemne dowody, któremi rozporządzają; mogą także przyprowadzić świadków celem przesłuchania.

Przewodniczący sądu ma działać w tym kierunku, by stan faktyczny został w zupełności wyjaśniony a strony stawiały rzeczowe wnioski.

Może on zezwalać członkowi sądu na korzystanie z prawa stawiania pytań.

Pytanie należy stawiać, jeżeli sąd uważa to za wskazane.

§ 72. Ustna rozprawa odbywa się na jawnem posiedzeniu sądu.

Jeżeli sąd uważa to za wskazane ze względu na dobro publiczne lub obyczajność, może jawność wykluczyć uchwałą, którą należy publicznie ogłosić.

Przewodniczący może zarządzić wydalenie z jawnego posiedzenia każdego słuchacza, który ujawnia zadowolenie lub niezadowolenie lub też powoduje jakiegokolwiekbądź rodzaju zakłócenie porządku.

Strony, świadkowie, rzeczoznawcy, którzy nie są posłuszni rozkazom przewodniczącego, wydawanym dla utrzymania porządku, mogą być na zasadzie uchwały sądu, usunięci z sali posiedzeń. W stosunku do osób zainteresowanych w rozprawie postępowanie odbywa się następnie w taki sam sposób, jak gdyby się dobrowolnie wydaliły.

§ 73. Strony nie są ograniczone w wyborze swych pełnomocników.

Sąd może oddalić zastępców, którzy nie będąc adwokatami, uprawiają zawodowo zastępstwo przed sądem. Zarządzenia tego nie można zaskarżyć.

Od przełożonych gmin, którzy się jako tacy legitymują, nie wymaga się osobnego pełnomocnictwa do zastępowania swych gmin.

§ 74. Jeżeli na władzy publicznej, jako stronie, ciąży obowiązek obrony interesu publicznego, wówczas na jej wniosek może prezes regencji dla ustnej rozprawy przed wydziałem obwodowym, a właściwy minister dla ustnej rozprawy przed Najwyższym Sądem Administracyjnym ustanowić komisarza do zastępowania tejże władzy.

Prezes regencji względnie właściwy minister może w odpowiednich przypadkach także bez wniosku strony ustanowić dla ustnej rozprawy osobnego komisarza dla strzeżenia interesu publicznego. Wywodów i wniosków komisarza należy wysłuchać przed wydaniem wyroku końcowego; nie jest on jednakże uprawniony do wnoszenia środków prawnych.

Przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego) względnie wydziału obwodowego i właściwy minister mają w razie potrzeby ustanowić komisarza dla strzeżenia interesu publicznego, jeżeli ustawa nie wskazuje władzy publicznej, która ma spełniać rolę powoda lub pozwanego. [26])

§ 75. Z ustnej rozprawy spisuje protokół zaprzysiężony protokólant albo jeden z członków

---

[25]) § 67 podano w brzmieniu, nadanem mu ustawą wojenną z 13.5 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

[26]) Co do uprawnień wojewodów w stosunku do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych zobacz art. 3 rozporządzenia Ministra b. dz. pr. z 21.2.1920 r. (Dz. U. M. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81), podany pod uwagą 14; nadto por. art. 106 rozp. Prez. R. P. z 19.1.1928 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

sądu. Protokół winien zawierać istotne szczegóły przebiegu rozprawy. Podpisuje go przewodniczący i protokólant [27]).

§ 76. Sąd lub w jego imieniu przewodniczący jest uprawniony — w odpowiednim przypadku już przed wyznaczeniem ustnej rozprawy—do zarządzenia dochodzeń na miejscu, do zawezwania i przesłuchania pod przysięgą świadków i rzeczoznawców i wogóle do sprawdzenia w całej pełni dowodu, przedstawionego lub uznanego przez sąd za potrzebny. [28])

§ 77. Sąd może przeprowadzić sprawdzenie dowodu przez jednego z jego członków lub w razie potrzeby przez inną władzę, którą w tym celu uprosi; może też zarządzić, że sprawdzenie dowodu ma się odbyć na ustnej rozprawie.

Z postępowania dowodowego należy spisać protokół przy współudziale zaprzysiężonego lub przez odnośną władzę przez podanie ręki zobowiązanego protokólanta; strony należy przyzwać do tego postępowania.

§ 78. Co do obowiązku poddania się przesłuchaniu jako świadek lub rzeczoznawca jako też co do kar, jakie się ma nałożyć w razie nieposłuszeństwa, mają zastosowanie postanowienia cywilnych ustaw procesowych z tą zmianą, że grzywna, jaka ma być orzeczona w razie nieposłuszeństwa, — nie może przekraczać kwoty stu pięćdziesięciu marek [29]).

Od rozstrzygnięcia, orzekającego karę lub brak obowiązku do stawienia się jako świadek lub rzeczoznawca, przysługuje interesowanym w ciągu dwu tygodni zażalenie do bezpośrednio przełożonego w toku instancyj sądu, od wydanego zaś w drugiej instancji rozstrzygnięcia wydziału obwodowego dalsze zażalenie do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

§ 79. Sąd rozstrzyga według swego swobodnego przekonania, wytworzonego na podstawie całokształtu rozpraw i dowodów. W razie niejawienia się odnośnej strony lub braku jej oświadczenia można fakty, przedstawione przez stronę przeciwną, uważać za przyznane. Rozstrzygnięcia mogą dotyczyć tylko stron, wezwanych do postępowania spornego, oraz roszczeń w niem podniesionych.

§ 80. Rozstrzygnięcie może być wydane także bez poprzedniego wyznaczenia ustnej rozprawy, jeżeli strony zrzekły się jej wyraźnie.

§ 81. Ogłoszenie rozstrzygnięcia odbywa się z reguły na jawnem posiedzeniu sądu. Wypis umotywowanego rozstrzygnięcia należy doręczyć stronom, a także równocześnie komisarzowi dla strzeżenia interesu publicznego (§ 76 ustęp 2), o ile go osobno ustanowiono. Jeżeli ogłoszenie nie nastąpiło na jawnem posiedzeniu, wystarcza doręczenie.

3. *Postępowanie w dalszych instancjach i wznowienie postępowania.*

§ 82. Od wydanych w administracyjnych spornych sprawach wyroków końcowych wydziału powiatowego i od rezolucyj, wydanych w przypadkach, przewidzianych w §§ 64 i 67, służy stronom a ze względu na interes publiczny też przewodniczącemu wydziału powiatowego — odwołanie do wydziału obwodowego, o ile stosownie do specjalnego przepisu ustawowego wyroki te nie są ostateczne lub środki prawne od nich nie są w odmienny sposób uregulowane.

Jeżeli przewodniczący wydziału powiatowego zamierza od jego rozstrzygnięcia wnieść odwołanie, winien to oświadczyć odrazu. W tym przypadku wstrzymuje się ogłoszenie rozstrzygnięcia tymczasowo, jednakże nie dłużej jak trzy dni. Ogłoszenia dokonywa się z oznajmieniem, że wniesiono odwołanie ze względu na interes publiczny. Jeżeli ogłoszenie nastąpiło bez tego oznajmienia, natenczas nie można już wnieść odwołania ze względu na interes publiczny. Powody odwołania należy podać stronom do wiadomości celem złożenia pisemnego oświadczenia w ciągu czasokresu, określonego w § 86. Po upływie tego czasokresu należy akta sprawy przedłożyć wydziałowi obwodowemu i zawiadomić o tem strony.

§ 83. Od wyroków końcowych, wydanych w spornych sprawach administracyjnych przez wydziały obwodowe w pierwszej instancji i od rezolucyj, wydanych w przypadkach, przewidzianych w §§ 64 i 67, służy stronom a ze względu na interes publiczny też przewodniczącemu wydziału obwodowego — odwołanie do Najwyższego Sądu Administracyjnego (7), o ile stosownie do specjalnego przepisu ustawowego wyroki te nie są ostateczne lub środki prawne od nich nie są w odmienny sposób uregulowane.

Przewodniczący korzysta z prawa odwołania w sposób, przepisany w ustępie 2 § 82.

§ 84. Dla popierania odwołania, wniesionego ze względu na interes publiczny przez przewodniczącego wydziału powiatowego lub wydziału obwodowego, ustanawia komisarza prezes regencji, o ile chodzi o wydział obwodowy, a właściwy minister, o ile chodzi o Najwyższy Sąd Administracyjny.

§ 85. Z zastrzeżeniem mocy postanowień §§ 82 ustęp 2, 83 ustęp 2 i 157 niniejszej ustawy — wynosi czasokres do wniesienia odwołania — dwa tygodnie.

[27]) § 75 podano w brzmieniu, nadanem mu ustawą wojenną z 13.5 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

[28]) § 76 podano w brzmieniu, nadanem mu ustawą wojenną z 13.5 1918 o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

[29]) Według przepisu § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 89) kwoty marek niemieckich odpowiadają takiej samej ilości złotych.

§ 86. W przeciągu czasokresu, wskazanego w § 85, należy — pod zagrożeniem utraty środka prawnego — zgłosić pisemnie i uzasadnić odwołanie w tym sądzie, przeciw którego rozstrzygnięciu jest ono skierowane.

Sąd bada, czy ogłoszenie nastąpiło w terminie; jeżeli tak jest, wówczas doręcza się pismo odwoławcze wraz z załącznikami stronie przeciwnej celem złożenia pisemnej odpowiedzi w przeciągu czasokresu, wyznaczonego w granicach od jednego do czterech tygodni.

Dla uzasadnienia odwołania jako też dla odpowiedzi można w sprawach niepilnych przyznać odpowiedni czasokres dodatkowy, nieprzekraczający z reguły dwu tygodni.

W razie zaniedbania czasokresu należy odwołanie — bez dalszych kroków — odrzucić za pomocą umotywowanej rezolucji; wydanie takiej rezolucji przysługuje w imieniu wydziału powiatowego także jego przewodniczącemu, — przewodniczącemu zaś wydziału obwodowego — w porozumieniu z mianowanymi jego członkami. W rezolucji należy odwołującemu się powodowi oznajmić, że przysługuje mu w przeciągu dwu tygodni od dnia doręczenia — zażalenie do sądu odwoławczego, w przeciwnym bowiem razie rezolucja uzyska moc prawną.

§ 87. Przeciwnik odwołującego się może się przyłączyć do odwołania nawet po upływie czasokresu odwoławczego.

§ 88. Po upływie czasokresu należy akta sprawy przedłożyć sądowi odwoławczemu. Strony należy o tem zawiadomić, udzielając im w odpisie nadesłane odpowiedzi.

§ 89. Do odwołania, wniesionego przez jedną ze stron, stosuje się w sądzie odwoławczym odpowiednio postanowienie § 67 z tem, że przeciw rezolucji jest dozwolony jedynie wniosek o ustną rozprawę.

Zmiana rozstrzygnięcia, zaskarżonego w drodze odwołania, może nastąpić tylko po poprzedniej ustnej rozprawie.

§ 90. Wezwanie stron do ustnej rozprawy uskutecznia się z ostrzeżeniem, że w razie niejawienia się rozstrzygnięcie zapadnie według stanu, przedstawionego na rozprawie. W ten sam sposób wzywa się — w przypadkach odwołania ze względu na interes publiczny — ustanowionego z tego względu komisarza.

Sąd może dla wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy zarządzić osobiste jawienie się strony.

§ 91. Jeżeli odwołanie wniósł przewodniczący wydziału powiatowego lub wydziału obwodowego ze względu na interes publiczny, wówczas sąd odwoławczy rozstrzyga przedewszystkiem pytanie wstępne, czy należy uznać, że interes publiczny wchodzi w grę. W razie zaprzeczenia pytania wstępnego sąd odwoławczy odrzuca odwołanie, jako niedopuszczalne, nie wdając się pozatem w samą sprawę.

§ 92. Przepisy §§ 66, 70, 71 z wyjątkiem postanowień o zmianie skargi, §§ 72 do 81 są także miarodajne dla postępowania w instancji odwoławczej.

Doręczenie rozstrzygnięcia następuje za pośrednictwem tego sądu, przeciw którego rozstrzygnięciu wniesiono odwołanie.

§ 93. Od wyroków końcowych, wydanych w drugiej instancji przez wydziały obwodowe, służy stronom środek prawny rewizji do Najwyższego Sądu Administracyjnego, o ile po myśli specjalnego przepisu ustawowego wyroki te nie są ostateczne lub środki prawne przeciw nim nie są w sposób odmienny uregulowane.

W sporach o świadczenia pieniężne, których się żąda dla celów gmin i innych prawnopublicznych korporacyj lub związków czy to w formie dodatków do państwowych lub przez państwo wymierzanych podatków, czy też na podstawie osobnych ordynacyj podatkowych, taryf opłat, taks należytościowych, statutów i innych ustaw, zwyczajów lub uchwał, upoważniających ogólnie do żądania tych świadczeń, jest dopuszczalność rewizji zależną od tego, czy przedmiot skarg przenosi wartość 100 marek. [30]), [31]).

Ograniczenie, przewidziane w ustępie 2, nie odnosi się do rewizji, wnoszonej przez przewodniczącego. [30])

O ile środek prawny rewizji jest wogóle dopuszczony, przysługuje on ze względu na interes publiczny także przewodniczącemu wydziału obwodowego.

§ 94. Rewizję można tylko na tem oprzeć, że:

1) w zaskarżonem rozstrzygnięciu nie zastosowano lub mylnie zastosowano obowiązujące prawo, w szczególnoćci też rozporządzenia, wydane przez władze w zakresie ich właściwości;

2) w postępowaniu zachodzą istotne wadliwości.

§ 95. Postanowienia §§ 66, 71 z wyjątkiem postanowień o zmianie skargi, — oraz §§ 72 do 75, 80 i 81, 82, ustęp 2, 84 do 90 są miarodajne także, o ile chodzi o czasokres do wniesienia i uzasadnienia rewizji jako też o postępowanie w instancji rewizyjnej.

Zgłoszenie i uzasadnienie rewizji winno nastąpić w tym sądzie, który wydal rozstrzygnięcie w pierwszej instancji.

§ 96. W piśmie rewizyjnem należy podać, w czem dopatrzono się — niezastosowania lub niewłaściwego zastosowania obowiązującego prawa albo wadliwości postępowania, będących podstawą zaskarżenia.

§ 97. Najwyższy Sąd Administracyjny nie jest przy wydaniu rozstrzygnięcia związany temi powodami, które przytoczono dla uzasadnienia postawionych wniosków.

---

[30]) ustęp drugi i trzeci dodała ustawa wojenna z 13.5 1918 r. o uproszczeniu administracji (Zb. u pr. str. 53).

§ 98. Jeżeli Najwyższy Sąd Administracyjny uważa rewizję za uzasadnioną, natenczas uchyla zaczepione rozstrzygnięcie i rozstrzyga w samej sprawie, o ile jest ona dojrzała do rozpoznania. Doręczenie rozstrzygnięcia następuje za pośrednictwem tego sądu, który wydał rozstrzygnięcie w pierwszej instancji.

§ 99. Jeżeli sprawa nie jest dojrzała do jej rozpoznania, wówczas Najwyższy Sąd Administracyjny zwraca ją celem powzięcia innego rozstrzygnięcia instancji, właściwej do tego według stanu sprawy, i zarządza ponowne postępowanie lub jego uzupełnienie, o ile według jego uznania zachodzi w niem wadliwość istotna.

§ 100. Od wydanych w administracyjnem postępowaniu spornem prawomocnych wyroków końcowych służy skarga o wznowienie postępowania pod temi samemi warunkami, w tym samym zakresie i w ciągu tych samych czasokresów, w jakich według cywilnych ustaw procesowych dopuszczalna jest skarga nieważności lub skarga restytucyjna. Właściwym jest wyłącznie Najwyższy Sąd Administracyjny. Jeżeli Najwyższy Sąd Administracyjny uważa skargę za uzasadnioną, natenczas uchyla zaczepione rozstrzygnięcie, zwraca sprawę do ponownego rozstrzygnięcia instancji, właściwej do tego według stanu sprawy, i zarządza ponowne przeprowadzenie lub uzupełnienie postępowania, jeżeli ono dało przyczynę do zaskarżenia.

§ 101. W dalszem postępowaniu i przy powzięciu ponownego rozstrzygnięcia winien sąd, któremu przekazano sprawę w przypadkach, przewidzianych w §§ 99 i 100, przyjąć za miarodajne — zasady, wyrażone w uchwale uchylającej Najwyższego Sądu Administracyjnego, jako też — w przypadkach, przewidzianych w § 100, — faktyczne ustalenia, będące podstawą uchylającej uchwały.

4. *Koszty administracyjnego postępowania spornego.*

§ 102. Administracyjne postępowanie sporne jest wolne od opłat stemplowych.

§ 103. Na stronę przegrywającą należy nałożyć wynikłe w postępowaniu koszty i wydatki gotówkowe jako też konieczne wydatki gotówkowe strony wygrywającej. Należytości adwokata strony wygrywającej winna strona przegrywająca zwrócić tylko o tyle, o ile należy je zapłacić za wzięcie udziału w ustnej rozprawie przed wydziałem obwodowym lub Najwyższym Sądem Administracyjnym. Z tytułu wydatków gotówkowych za osobiste wzięcie udziału w ustnej rozprawie przed wydziałem obwodowym lub Najwyższym Sądem Administracyjnym strona wygrywająca nie może żądać więcej, aniżeliby wyniosły należytości ustawowe zastępującego ją adwokata, chyba że sąd zarządził osobiste jej stawiennictwo.

W wyroku końcowym należy ustalić wartość przedmiotu sporu.

Należytości adwokatów oznacza się według przepisów, obowiązujących w tym względzie w zwykłych sądach.

§ 104. Strona wygrywająca ponosi koszta i wydatki gotówkowe, o ile powstały one z jej własnej winy.

§ 105. Rozstrzygnięcie co do kosztów (§§ 103 i 104) może być zaskarżone — tylko równocześnie z rozstrzygnięciem w sprawie głównej — za pomocą odwołania lub rewizji.

§ 106. Tytułem kosztów pobiera się opłatę ryczałtową, która nie może przewyższać w wydziale powiatowym i w wydziale obwodowym kwoty sześćdziesięciu marek, a w Najwyższym Sądzie Administracyjnym kwoty stu pięćdziesięciu marek. Do należytości świadków i rzeczoznawców stosuje się przepisy, stosowane w procesach cywilnych; celem obliczania opłaty ryczałtowej mogą Ministrowie: Skarbu i Spraw Wewnętrznych ustanowić taryfę.[31])

§ 107. Opłaty ryczałtowej nie pobiera się:

1) jeżeli stroną przegrywającą jest władza publiczna, o ile zaskarżone jej zarządzenie lub rozstrzygnięcie nie miało za przedmiot jedynie ochrony interesów finansowych zastępowanego przez władzę związku komunalnego; wydatki postępowania gotówkowe i wydatki gotówkowe strony wygrywającej ponosi ten, kto stosownie do przepisu ustawowego ponosić ma wydatki urzędowe władzy;

2) jeżeli rozstrzygnięcie wydano bez uprzedniego przeprowadzenia rozprawy ustnej;

3) w wydziale powiatowym w przypadkach, przewidzianych w §§ 60 do 62 ustawy z 8 marca 1871 r. o wykonaniu ustawy związkowej o siedzibie wsparcia (Zb. u. pr. str. 130)[32]);

4) w wydziale obwodowym i w Najwyższym Sądzie Administracyjnym, o ile odwołanie lub rewizję wniósł przewodniczący wydziału powiatowego względnie wydziału obwodowego;

5) od tych osób, — z wyjątkiem jednak gmin w sprawach, dotyczących administracji opieki nad ubogimi, — którym stosownie do ustaw . . . . (3) przysługuje zwolnienie od opłat w cywilnych sporach prawnych.

---

[31]) Sprawę opłat ryczałtowych normują: rozporządzenie pruskich Ministrów: Spraw Wewnętrznych i Skarbu z 27.2 1884 r. (Dz. Min. str. 30) oraz rozporządzenie Ministra Skarbu i Spraw Wewnętrznych z 28.3 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 314); na obszarze województwa śląskiego obowiązuje rozporządzenie Rady Wojewódzkiej z 27.5 1924 r. (Dz. U. śl. Nr. 14, poz. 58), które wysokość ryczałtu w postępowaniu spornem przed wydziałem powiatowym i Wojewódzkim Sądem Administracyjnym ustaliło według norm, zawartych w wyżej wymienionem rozporządzeniu z 28.3 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 314). Por. § 10 rozp. Prez. R. P. z 14.4 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 351) o zastąpieniu franka złotego— złotym. Zatem ad § 93 — 100 mk. = 125 zł., ad § 106 — 60 mk. = 73,80 zł., — 150 mk. = 185 zł.

[32]) Obecnie bezprzedmiotowy (§ 43 ustawy kompetencyjnej z 1.VIII 1883 r., Zb. u. pr. str. 237).

§ 108. Wynikłe w postępowaniu koszty i wydatki gotówkowe ustala dla każdej instancji przewodniczący sądu, w którym sama sprawa zawisła.

Koszty, policzone przez stronę wygrywającą stronie przegrywającej celem ich uiszczenia, ustala dla wszystkich instancyj przewodniczący tego sądu, w którym sprawa była zawisłą w pierwszej instancji.

Od uchwały ustalającej przewodniczącego wydziału powiatowego służy w przeciągu dwu tygodni zażalenie do wydziału obwodowego, od wydanej w pierwszej instancji uchwały ustalającej przewodniczącego wydziału obwodowego w przeciągu tego samego czasokresu zażalenie do Najwyższego Sądu Administracyjnego[33]).

§ 109. W razie poświadczenia niezamożności stosownie do postanowień § 30 ustawy wykonawczej do ustawy Rzeszy o kosztach sądowych z 10 marca 1879 r. (Zb. u. pr. str. 145)[34]) albo jeżeli zresztą jest specjalny powód do tego, można stronę przegrywającą zwolnić całkowicie lub częściowo od kosztów względnie zezwolić jej na zwłokę. Od uchwały wydziału powiatowego, odrzucającej prośbę, służy w przeciągu dwu tygodni zażalenie do wydziału obwodowego, przeciw zaś wydanej w pierwszej instancji uchwale odmownej wydziału obwodowego w przeciągu dwu tygodni zażalenie do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

5. *Postanowienia końcowe o administracyjnem postępowaniu spornem.*

§ 110. Zażalenia, dotyczące kierowania postępowaniem w wydziałach powiatowych i w wydziałach obwodowych, rozstrzyga ostatecznie sąd bezpośrednio wyższy w toku instancyj.

§ 111. Wszystkie zażalenia należy wnosić w przeciągu przepisanego dla nich czasokresu do tego sądu, przeciw którego uchwale są skierowane.

W razie zaniedbania przepisanego czasokresu sąd postępuje stosownie do postanowienia końcowego zdania § 86.

Sąd, do którego się odwołano, stosuje przepisy § 64; w miejsce wniosku o wyznaczenie ustnej rozprawy względnie w miejsce środka prawnego wstępuje wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd.

Jeżeli wbrew przepisowi ustępu pierwszego wniesiono zażalenie w przeciągu ustawowego czasokresu do sądu, który jest właściwy do jego rozstrzygnięcia, czasokres uważa się za dotrzymany. Sąd, do którego się odwołano, przekaże w takim przypadku zażalenie do dalszego urzędowania temu sądowi, przeciw którego uchwale jest skierowane.

112. O przywrócenie do pierwotnego stanu może wnosić ten, kto wskutek wydarzeń żywiołowych lub innych nieuchronnych wypadków doznał przeszkody w dotrzymaniu czasokresów, przepisanych niniejszą ustawą lub innemi ustawami dla wniesienia skargi względnie wniosku o ustną rozprawę w administracyjem postępowaniu spornem. Za wypadek nieuchronny należy uważać, gdy wnioskodawca bez swej winy nie otrzymał wiadomości o doręczeniu. Wniosek rozstrzyga sąd, któremu przysługuje rozstrzygnięcie w sprawie czynności spornej, której zaniedbano. Zaniedbanej czynności spornej należy dokonać w przeciągu dwu tygodni, podając fakty, uzasadniające wniosek o przywrócenie do stanu pierwotnego, jako też środki dowodowe; bieg tego czasokresu rozpoczyna się z upływem dnia, w którym przeszkoda ustała. Po upływie roku, licząc od końca zaniedbanego czasokresu, nie można już więcej dokonać zaniedbanej czynności spornej — względnie postawić wniosku o przywrócenie do stanu pierwotnego. Wydatki gotówkowe, związane z rozpoznawaniem wniosku o przywrócenie do stanu pierwotnego, ponosi we wszystkich przypadkach wnioskodawca.

§ 113. Centralne i prowincjonalne władze administracyjne są upoważnione do wytoczenia sporu o właściwość także w sprawach, rozpatrywanych w administracyjnem postępowaniu spornem.

Sporu o właściwość nie można wytaczać na zasadzie twierdzenia, że w sprawie, zawisłej w administracyjnem postępowaniu spornem, właściwą jest inna władza administracyjna.

Władze, powołane do rozstrzygania w administracyjnem postępowaniu spornem, przestrzegają z urzędu swej właściwości.

Jeżeli strona podniesie w pierwszej instancji zarzut niewłaściwości, natenczas można przedewszystkiem ten zarzut rozstrzygnąć.

Jeżeli w tej samej sprawie uznały się za właściwe władza, powołana do rozstrzygania w administracyjnem postępowaniu spornem, i inna władza administracyjna, — rozstrzyga Najwyższy Sąd Administracyjny na podstawie pisemnych oświadczeń władz, spierających się o właściwość, i po wysłuchaniu stron na ustnej rozprawie. To samo stosuje się w przypadku, gdy obie strony uznały się za niewłaściwe w sprawie. W obu przypadkach nie pobiera się ani ryczałtu ani wydatków gotówkowych; również nie zwraca się stronom powstałych kosztów.

§ 114. . . . . (3)

Rozdział III.

POSTĘPOWANIE UCHWAŁOWE.[35])

§ 115. Jeżeli przedmiot rozprawy dotyczy pojedyńczych członków władzy lub ich krewnych i powinowatych w linji wstępnej i zstępnej lub

---

[33]) § 108 w brzmieniu, nadanem mu ustawą wojenną z 13.5. 1918 r. o uproszczeniu administracji (Zb. u. pr. str. 53).

[34]) § 18 ustawy z 25 lipca 1910 r. (Zb. u. pr. str. 137 i 184).

[35]) Przepisy rozporządzenia Prez. R. P. z 22.3.1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) nie odnoszą się do postępowania uchwałowego (art. 114 wym. rozp.).

do trzeciego stopnia linji bocznej, nie mogą oni brać udziału w naradzie i głosowaniu. Również nie wolno członkowi władzy współdziałać w naradzie i powzięciu uchwały w odniesieniu do takich spraw, w których wydał opinję w innym aniżeli publicznym charakterze albo też był czynny jako sprawujący interesy, mający zlecenie lub na mocy innego aniżeli publicznego stanowiska.

§ 116. Jeżeli stosownie do przepisu § 115 wskutek równoczesnego ustąpienia większej liczby członków władza stanie się niezdolną do powzięcia uchwał, a także nie można jej przywrócić zdolności do powzięcia uchwał w drodze powołania niezainteresowanych zastępców, natenczas prezes regencji względnie naczelny prezes lub Minister Spraw Wewnętrznych — zależnie od tego, czy chodzi o wydział powiatowy (miejski), wydział obwodowy lub radę prowincjonalną, zleci powzięcie uchwały innemu wydziałowi powiatowemu lub miejskiemu, wydziałowi obwodowemu lub innej radzie prowincjonalnej.
. . . . (3)

§ 117. Przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego) jest upoważniony do wydawania w imieniu władzy zarządzeń i rezolucyj w przypadkach, niedopuszczających zwłoki, albo w których stan faktyczny i prawny jest jasny a ustawa nie wymaga wyraźnie zgody kolegjum.

To samo upoważnienie przysługuje przewodniczącemu wydziału obwodowego i rady prowincjonalnej z tem, że zmiana zaskarżonych w drodze zażalenia uchwał wydziału powiatowego (miejskiego) względnie wydziału obwodowego może nastąpić tylko po przybraniu kolegjum.

W zarządzeniach i rezolucjach, wydanych na zasadzie powyższych postanowień, należy zainteresowanym, o ile się ich wniosków nie uwzględnia, oznajmić, że są upoważnieni do postawienia w ciągu dwu tygodni wniosku o powzięcie uchwały przez kolegjum lub do wniesienia tego środka prawnego, któryby był dopuszczalny, gdyby zarządzenie względnie rezolucja nastąpiły na zasadzie uchwały kolegjum.

Jeżeli postawiono wniosek o powzięcie uchwały, natenczas przedewszystkiem ma ona być powzięta. Jeżeli jeden z zainteresowanych postawił wniosek o powzięcie uchwały, drugi zaś wniósł środek prawny, wówczas uwzględnia się tylko wniosek o powzięcie uchwały. Jeżeli nie postawiono wniosku o powzięcie uchwały ani nie wniesiono środka prawnego, wówczas uważa się zarządzenie względnie rezolucję za uchwałę ostateczną. Do wniosku o powzięcie uchwały przez kolegjum stosuje się postanowienia, odnoszące się według §§ 52 i 53 do zażalenia.

Przewodniczący winien dodatkowo zawiadomić kolegjum o wszystkich w jego imieniu wydanych zarządzeniach i rezolucjach.

§ 118. W rozprawach władzy mogą za zgodą kolegjum brać udział z głosem doradczym techniczni urzędnicy państwowi lub komunalni.

§ 119. Władze podejmują uchwały na podstawie akt o ile ustawa nie przepisuje wyraźnie ustnej rozprawy.

Władze są upoważnione także w innych sprawach poza temi, które ustawa wyraźnie oznacza, do wezwania zainteresowanych względnie ich upełnomocnionych zastępców na ustną rozprawę celem wyjaśnienia stanu rzeczy.

Do ustnej rozprawy stosuje się zresztą odpowiednio przepisy §§ 68, 71, 72, 73 i 75.

§ 120. O ile chodzi o zbadanie i o ocenę dowodu, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 76 do 79 z tą zmianą, że od uchwały wydziału powiatowego (miejskiego), orzekającej karę lub brak obowiązku po stronie świadka lub rzeczoznawcy, przysługuje zainteresowanym zażalenie do wydziału obwodowego, od uchwały zaś wydziału obwodowego lub rady prowincjonalnej, wydanej w pierwszej lub drugiej instancji, w ciągu tego samego czasokresu zażalenie do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

§ 121. Od uchwał wydziału powiatowego (miejskiego) przysługuje w ciągu dwu tygodni zażalenie do wydziału obwodowego, od uchwał zaś wydziału obwodowego, zapadłych w pierwszej instancji, w ciągu tego samego czasokresu zażalenie do rady prowincjonalnej, o ile po myśli wyraźnego przepisu ustawy:

1) nie są one uchwałami ostatecznemi, lub
2) powzięcie uchwały co do zażalenia nie jest przekazane innym władzom.

Powzięte na skutek zażalenia uchwały wydziału obwodowego i uchwały rady prowincjonalnej są ostateczne, o ile ustawa w poszczególnych przypadkach inaczej nie stanowi.

Powyższe postanowienia stosuje się odpowiednio do uchwał, powziętych po myśli ustaw przez starostę — za zgodą wydziału powiatowego, przez prezesa regencji — za zgodą wydziału obwodowngo i przez naczelnego prezesa — za zgodą rady prowincjonalnej [36]).

§ 122. W przypadkach, przewidzianych w § 121, należy zażalenie wnieść do tej władzy, przeciw uchwale której jest skierowane. Przewodniczący bada, czy środek prawny wniesiono na czas.

W razie uchybienia czasokresu przewodniczący — bez dalszych kroków — odrzuca środek prawny za pomocą umotywowanej rezolucji. W rezolucji tej należy żalącemu się oznajmić, że służy mu w ciągu dwu twgodni zażalenie do tej władzy, która jest powołaną do powzięcia uchwały w sprawie, w przeciwnym bowiem razie rezolucja pozostaje w mocy.

---

[36]) Sprawy, załatwiane w postępowaniu uchwałowem, objęte art. 35 ustęp 2 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym z 3.8 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 600) podlegają skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. (Uchwała Kompletu Wzmocnionego N. Tr. Adm. z 13.12.1922 r.).—Porównaj art. 100 rozp. Prez. R. P. z19.1.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, póz. 86).

Jeżeli czasokresu dotrzymano, a istnieje strona przeciwna, wówczas przedewszystkiem doręcza się jej zażalenie wraz z załącznikami celem złożenia pisemnej odpowiedzi w przeciągu dwu tygodni. Strona przeciwna może się do środka prawnego przyłączyć—nawet po upływie czasokresu.

Żalący się otrzymuje odpis złożonej odpowiedzi. Dla bliższego uzasadnienia zażalenia oraz dla złożenia odpowiedzi można w niepilnych sprawach udzielić odpowiedniego, z reguły jednak dwu tygodni nieprzekraczającego czasokresu dodatkowego. Następnie przedkłada się akta sprawy wraz ze sprawozdaniem tej władzy, do której należy powzięcie uchwały w sprawie zażalenia.

Jeżeli — wbrew przepisowi ustępu pierwszego — wniesiono zażalenie w ustawowym czasokresie do tej władzy, która jest właściwa do powzięcia uchwały co do niego, wówczas uważa się czasokres za dotrzymany. W takich przypadkach władza, do której się odwołano, odstąpi zażalenie do dalszego urzędowania tej władzy, przeciw uchwale której jest skierowane.

§ 123. W przypadkach, przewidzianych w § 121, zażalenie przysługuje także przewodniczącym władzy ze względu na interes publiczny.

Jeżeli przewodniczący chce z tego upoważnienia skorzystać, winien o tem natychmiast zawiadomić kolegjum.

W tym przypadku wstrzymuje się doręczenie uchwały tymczasowo—nie dłużej jednak jak trzy dni; doręczenia dokonywa się z oznajmieniem, że ze względu na interes publiczny zostało wniesione zażalenie. Jeżeli doręczenie nastąpiło bez tego oznajmienia, zażalenie uważa się za cofnięte.

Powody zażalenia należy zainteresowanym podać do wiadomości celem złożenia pisemnego oświadczenia w ciągu dwu tygodni.

Po upływie tego czasokresu należy akta sprawy przedłożyć tej władzy, do której należy powzięcie uchwały w sprawie zażalenia.

W tych przypadkach tymczasowa egzekucja uchwały (§ 53), zaskarżonej w drodze zażalenia, jest wykluczona.

§ 124. W postępowaniu uchwałowem nie pobiera się ryczałtu kosztów; również nie mają strony prawa do żądania zwrotu ich wydatków gotówkowych.

Jednakże należytości świadków i rzeczoznawców, powstałe na skutek wniosków i nieuzasadnionych zarzutów, można nałożyć na tego, kto stawiał wniosek względnie podniósł zarzut.

Inne koszty i wydatki postępowania w gotowiźnie ponosi ten, kto stosownie do przepisu ustawowego ponosić ma wydatki urzędowe władzy.

Przepisy ordynacji przemysłowej utrzymuje się w mocy.

§ 125. Co do zażaleń, dotyczących kierowania postępowaniem i kosztów, podejmuje uchwałę ostateczną bezpośrednio wyższa w sprawie samej instancja.

§ 126. Naczelny prezes może ostateczne uchwały rady prowincjonalnej, prezes regencji— ostateczne uchwały wydziału obwodowego, a starosta względnie przewodniczący wydziału powiatowego (miejskiego) — ostateczne uchwały tejże władzy — zaskarżyć ze skutkiem zawieszającym, jeżeli uchwały te przekraczają upoważnienia tychże władz lub naruszają obowiązujące prawo a w szczególności także rozporządzenia, wydane przez władze w zakresie ich kompetencji; uskuteczniają to w drodze skargi do Najwyższego Sądu Administacyjnego.

Władza, której uchwałę zaskarżono, jest upoważniona do wybrania osobnego zastępcy dla czuwania nad jej prawami w postępowaniu przed Najwyższym Sądem Administacyjnym.

TYTUŁ CZWARTY.

Środki prawne przeciw zarządzeniom policyjnym.

§ 127. Przeciw policyjnym zarządzeniom miejscowych i powiatowych władz policyjnych przysługuje, o ile ustawa wyraźnie nie stanowi inaczej, zażalenie a mianowicie:

a) przeciw zarządzeniom miejscowych władz policyjnych na wsi lub w mieście, należącem do powiatu wiejskiego a liczącem do 10 000 mieszkańców — do starosty a od jego rezolucji do prezesa regencji; [37])

b) przeciw zarządzeniom miejscowych władz policyjnych w powiecie miejskim, ... (3) w mieście, należącem do powiatu wiejskiego a liczącem ponad 10.000 mieszkańców, albo przeciw zarządzeniom starosty — do prezesa regencji a od jego rezolucji do naczelnego prezesa; [37])

c) . . . . (3)

Od wydanej w ostatniej instancji rezolucji prezesa regencji względnie naczelnego prezesa przysługuje skarga do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

Skargę można oprzeć tylko na tem, że:

1) zaskarżona rezolucja wskutek niezastosowania lub mylnego zastosowania obowiązującego prawa a w szczególności także rozporządzeń wydanych przez władze w zakresie ich właściwości narusza prawa powoda;

2) nie zachodzą faktyczne warunki, któreby uprawniały władzę policyjną do wydania zarządzenia.

Badanie legalności zaskarżonego zarządzenia policyjnego rozciąga się także na te wypadki, w których była dotychczas po myśli § 2 ustawy z 11 maja 1842 r. (Zb. u. pr. str. 192) dopuszczalną zwykła droga prawa.

---

[37]) por. art. 82 rozp. Prez. R. P. z 22.3 1928 o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

Rozstrzygnięcie jest ostateczne, bez ujmy jednak dla wszelkich prywatno-prawnych stosunków.

§ 128. [38]) Zamiast zażalenia przysługuje we wszystkich przypadkach, przewidzianych w § 127, skarga a mianowicie:

a) przeciw zarządzeniom miejscowych władz policyjnych na wsi lub w mieście, należącem do powiatu wiejskiego a liczącem do 10.000 mieszkańców,—do wydziału powiatowego;

b) przeciw zarządzeniom starosty lub miejscowych władz policyjnych w powiecie miejskim lub w mieście, należącem do powiatu wiejskiego a liczącem ponad 10 000 mieszkańców,—do wydziału obwodowego.

Skargę można oprzeć tylko na tych samych twierdzeniach, jak skargę do Najwyższego Sądu Administracyjnego (§ 127 ustępy 3 i 4).

§ 129. Zażalenie w przypadku, przewidzianym w § 127 ustęp 1, a skargę w przypadku, przewidzianym w § 128, należy wnieść do tej władzy, przeciw której zarządzenia są skierowane.

Władza, do której wniesiono zażalenie lub skargę, winna je przekazać władzy, powołanej w tym względzie do powzięcia uchwały lub rozstrzygnięcia. Należy o tem zawiadomić żalącego się względnie powoda.

Czasokres do wniesienia zażalenia lub skargi przeciw zarządzeniu policyjnemu, jako też przeciw rezolucji, wydanej na skutek zażalenia, wynosi dwa tygodnie.

Wniesienie jednego środka prawnego wyklucza drugi środek. Jeżeli pisma, za pomocą którego wniesiono środek prawny, nie oznaczono jako skargę lub, jeżeli nie zawiera ono wyraźnie wniosku o rozstrzygnięcie w administracyjnem postępowaniu spornem, natenczas uważa się je za zażalenie. W razie równoczesnego wniesienia obu środków prawnych należy dalszy bieg nadać tylko zażaleniu. Pozatem środek prawny, wniesiony w sposób niedopuszczalny, należy odrzucić w drodze zarządzenia władzy, oznaczonej w ustępie 1. Przeciw zarządzeniu odrzucającemu przysługuje w ciągu dwu tygodni zażalenie do władzy, powołanej do rozstrzygnięcia skargi.

Jeżeli — wbrew przepisowi ustępu pierwszego — wniesiono zażalenie lub skargę w ciągu czasokresu ustawowego do tej władzy, która jest właściwą do powzięcia co do nich uchwały lub do rozstrzygnięcia, czasokres uważa się za dotrzymany. W tych przypadkach władza, do której się odwołano, przekaże zażalenie lub skargę do dalszego urzędowania tej władzy, przeciw której uchwale je skierowano.

§ 130. Przeciw zarządzeniom policyjnym prezesa regencji przysługuje w ciągu dwu tygodni zażalenie do naczelnego prezesa.([37])

[38]) Porównaj art. 191 rozporządzenia Prez. R. P. z 19.I 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

przeciw zaś rezolucji, wydanej na skutek zażalenia przez naczelnego prezesa — w ciągu tego samego czasokresu po myśli postanowień § 127, ustęp 3 i 4 — skarga do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

. . . . (3)

§ 131. Przepis § 6 ustawy z 11 maja 1842 r. (Zb. u. pr. str. 192) ma także zastosowanie, jeżeli policyjne zarządzenie zniesiono w administracyjnem postępowaniu spornem prawomocnym wyrokiem końcowym.

TYTUŁ PIĄTY.

Uprawnienia przymusowe. [39])

§ 132. Prezes regencji, starosta, miejscowa władza policyjna i naczelnik gminy (przełożony obszaru dworskiego) są uprawnieni do przeprowadzenia zarządzeń, wydanych przez nich w wykonywaniu władzy zwierzchniczej a uzasadnionych ich ustawowemi upoważnieniami, za pomocą następujących środków przymusowych:

1. O ile to jest możliwe, winna władza polecić wykonanie czynności, którą należy wymusić, osobie trzeciej, kwotę zaś kosztów tymczasowo ustaloną ściągnąć od obowiązanego w drodze przymusowej.

2. Jeżeli osoba trzecia nie może wykonać czynności, która ma być wymuszoną, albo jest rzeczą pewną, że obowiązany nie jest w stanie ponieść kosztów, połączonych z wykonaniem przez osobę trzecią, — albo też, jeżeli ma być wymuszone zaniechanie, wówczas władze są uprawnione do zagrożenia karami pieniężnemi i ich nałożenia a mianowicie:

a) naczelnicy gminy (przełożeni obszaru dworskiego) do wysokości pięciu marek,

b) miejscowe władze policyjne i naczelnicy (zwierzchności) gmin miejskich w powiecie wiejskim do wysokości sześćdziesięciu marek,

c) starostowie jako też władze policyjne i naczelnicy (zwierzchności) gmin w powiecie miejskim do wysokości stu pięćdziesięciu marek,

d) prezes regencji — do wysokości trzystu marek. ([29])

Równocześnie należy według przepisów §§ 28 i 29 ustawy karnej Rzeszy niemieckiej oznaczyć czas trwania aresztu, który na wypadek niezamożności ma zastąpić karę pieniężną.

Najwyższy wymiar tego aresztu wynosi:
w przypadkach, wymienionych pod a) jeden dzień,
w przypadkach, wymienionych pod b) jeden tydzień,
w przypadkach, wymienionych pod c) dwa tygodnie,
w przypadkach, wymienionych pod d) cztery tygodnie.

[39]) Przepisy §§ 132 i 133 obowiązują nadal na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego (art. 61 rozp. Prez. R. P. z 22.3 1928 o postępowaniu przymusowem w administracji, Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

Wykonanie przez osobę trzecią (pkt. 1), jako też nałożenie kary (pkt. 2) musi być zawsze poprzedzone pisemnem zagrożeniem; w zagrożeniu tem, o ile ma być wymuszone działanie, należy oznaczyć czasokres, w ciągu którego żąda się wykonania.

3. Przymus bezpośredni można zastosować tylko w przypadkach, gdy zarządzenie jest bez niego niewykonalne.

§ 133. Przeciw zagrożeniu środkiem przymusowym służą te same środki prawne, jak przeciw zarządzeniom, o których przeprowadzenie chodzi. Środki prawne odnoszą się zarazem do tych zarządzeń, o ile one nie stały się już przedmiotem osobnego postępowania zażaleniowego lub administracyjnego postępowania spornego.

Przeciw nałożeniu i wykonaniu środka przymusowego przysługuje we wszystkich przypadkach w przeciągu dwu tygodni tylko zażalenie w drodze nadzoru.

Kar aresztu, nałożonych stosownie do przepisu § 132 pkt. 2, zamiast kary pieniężnej, nie wolno wykonać przed wydaniem ostatecznej uchwały lub przed prawomocnem rozstrzygnięciem, wydanem na skutek wniesionego środka prawnego—względnie przed upływem czasokresu, do jego wniesienia.

§ 134. . . . . (3)

§ 135. . . . . (3)

TYTUŁ SZÓSTY.

Prawo wydawania rozporządzeń policyjnych.

§ 136. O ile ustawy wyraźnie dopuszczają wydawanie osobnych przepisów policyjnych (rozporządzeń, zarządzeń, regulaminów i t. d.) przez władze centralne, natenczas ministrowie są uprawnieni do wydawania w zakresie ich resortu tego rodzaju przepisów dla całego obszaru Państwa lub dla poszczególnych jego części oraz zagrażania na wypadek nieprzestrzegania tych przepisów karami pieniężnemi do wysokości stu marek. ([29])

Takie samo uprawnienie przysługuje:

1) Ministrowi Robót Publicznych w odniesieniu do wykroczeń przeciw przepisom kolejowych regulaminów policyjnych,

2) Ministrowi Handlu i Przemysłu w odniesieniu do przepisów, wydawanych celem regulowania policji rzecznej, żeglugowej i portowej, o ile mają one obejmować obszar więcej niż jednej prowincji.

Do wydawania rozporządzeń, przewidzianych w § 367 pkt. 5 ustawy karnej Rzeszy niemieckiej, są uprawnieni także właściwi ministrowie.

§ 137. [40]) Stosownie do przepisów §§ 6 12 i 15 ustawy o administracji policji z 11 marca 1850 r. (Zb. u. pr. str. 265) . . . . . (3) uprawniony jest naczelny prezes do wydawania przepisów policyjnych z ważnością na obszarze kilku powiatów, o ile należą one do różnych obwodów regencyjnych, na obszarze więcej niż jednego obwodu regencyjnego lub na obszarze całej prowincji,—oraz do zagrażania za ich nieprzestrzeganie karami pieniężnemi do wysokości sześćdziesięciu marek. ([29])

Takie samo uprawnienie przysługuje prezesowi regencji, o ile chodzi o kilka powiatów lub o obszar całego obwodu regencyjnego.

Uprawnienie regencji do wydawania przepisów policyjnych znosi się.

§ 138. Uprawnienie do wydawania przepisów policyjnych w sprawach policji rzecznej, żeglugowej i portowej przysługuje, — z zastrzeżeniem postanowień § 136 ustęp 2 pkt. 2, — wyłącznie prezesowi regencji — a, o ile przepisy mają się rozciągać na więcej niż jeden obwód regencyjny lub na całą prowincję,—naczelnemu prezesowi; o ile jednak administrację tych dziedzin policji zlecono osobnym, bezpośrednio od Ministra Handlu i Przemysłu zależnym władzom, — wówczas uprawnienie to przysługuje tym ostatnio wymienionym władzom [41]). Uprawnienie prezesa regencji obejmuje także wydawanie takich przepisów policyjnych dla poszczególnych powiatów lub ich części.

Za przekroczenia tych rozporządzeń można zagrażać karami pieniężnemi do wysokości sześćdziesięciu marek. ([29]), [41]).

Przepisy ustawy z 9 maja 1853 r. o ułatwieniach w przymusie pilotowym w portach i na wodach śródlądowych w prowincjach Prus i Pomorza (Zb. u. pr. str. 216) pozostają nadal w mocy z tą zmianą, że w miejsce regencji obwodowej wstępuje prezes regencji.

§ 139. Do wydania przepisów policyjnych, przewidzianych w §§ 137 i 138, potrzebuje naczelny prezes zgody rady prowincjonalnej, — prezes regencji zaś — zgody wydziału obwodowego [42]). W przypadkach, niedopuszczających zwłoki, naczelny prezes jako też prezes regencji uprawnieni są do wydania przepisu policyjnego przed uzyskaniem zgody rady prowincjonalnej względnie wydziału obwodowego. Jeżeli tej zgody nie wyrażono w przeciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia przepisu policyjnego, wi.

---

[40]) Porównaj art. 113 ust. 2 rozp. Prez. R. P. z 19.I.1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 11, poz. 86) w brzmieniu, sprostowanem obwieszczeniem z 30.4.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 512).

[41]) rozp. Prez. R. P. z 22.3 1928 o organizacji i zakresie działania władz marynarki handlowej (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 366) przekazało w art. 6 wydawanie rozporządzeń porządkowych w zakresie policji portowej i żeglugowej Dyrektorowi Urzędu Morskiego w Gdyni; przekroczenia tych rozporządzeń karane są grzywną do 200 zł. lub aresztem do dni 7.

nien naczelny prezes względnie prezes regencji przepis ten uchylić. [42])

§ 140. Przepisy policyjne, oznaczone w §§ 136, 137 i 138, należy — pod nazwą „rozporządzenie policyjne" i z powołaniem się na postanowienia § 136 względnie §§ 137 lub 138, a w przypadkach, przewidzianych w § 137, z powołaniem się też na przytoczone w nim postanowienia ustawowe, — ogłosić w dziennikach urzędowych tych okręgów, w których przepisy te mają uzyskać moc obowiązującą. [42])

§ 141. Jeżeli w rozporządzeniu policyjnem, ogłoszonem po myśli § 140, oznaczono chwilę, z którą ono wchodzi w życie, wówczas należy początek jego mocy obowiązującej oceniać według tego postanowienia; jeżeli jednak ogłoszone rozporządzenie policyjne nie zawiera takiego oznaczenia terminu, wówczas jego moc obowiązująca rozpoczyna się z ósmym dniem po upływie tego dnia, w którym wydany został odnośny numer dziennika urzędowego, ogłaszający rozporządzenie policyjne. [42])

§ 142. Stosownie do przepisów ustawy o administracji policji z 11 marca 1850 r. . . (3) uprawniony jest starosta do wydawania za zgodą wydziału powiatowego przepisów policyjnych z ważnością na obszarze kilku miejscowych okręgów policyjnych lub na całym obszarze powiatu,—oraz do zagrażania za ich nieprzestrzeganie karami pieniężnemi do wysokości trzydziestu marek. ([29]), [42]).

§ 143. Do wydania miejscowych przepisów policyjnych (§ 5 i n. ustawy z 11 marca 1850 r. . . . . (3)), o ile nie należą one do dziedziny policji bezpieczeństwa, potrzeba w miastach zgody zarządu gminy. Jeżeli zarząd gminy odmawia zgody, można ją na wniosek władzy zastąpić uchwałą wydziału obwodowego.

W przypadkach, niedopuszczających zwłoki, miejscowa władza policyjna jest uprawniona do wydania przepisu policyjnego przed uzyskaniem zgody zarządu gminy. Jeżeli zgody tej nie wyrażono w przeciągu czterech tygodni od dnia ogłoszenia przepisu policyjnego, winna władza przepis ten uchylić.

§ 144. Miejscowa władza policyjna w powiatach miejskich jest uprawniona do zagrażania za nieprzestrzeganie wydanych przez nią przepisów policyjnych karami pieniężnemi do wysokości trzydziestu marek ([29]). Zresztą—stosownie do przepisu § 5 ustaw, przytoczonych w § 137, — udzielenie zezwolenia na wydanie miejscowych przepisów policyjnych, zagrażających karą do wysokości trzydziestu marek, należy do prezesa regencji.

Również oznaczy prezes regencji sposób ogłaszania miejscowych i powiatowych przepisów policyjnych, oraz formę, od której zachowania zależy ich ważność.

§ 145. Prezesowi regencji przysługuje uprawnienie do uchylania miejscowych i powiatowych przepisów policyjnych; z wyjątkiem przypadków, niedopuszczających zwłoki, wolno z upoważnienia tego korzystać tylko za zgodą wydziału obwodowego.

Uprawnienie Ministra Spraw Wewnętrznych do uchylenia (§ 16 ustawy z 11 marca 1850 r. (3)) każdego (miejscowego, powiatowego, obwodowego lub prowincjonalnego) przepisu policyjnego, o ile ustawy nie stoją temu na przeszkodzie, utrzymuje się nadal w mocy z tą zmianą, że uprawnienie to w odniesieniu do przepisów o policji rzecznej, żeglugowej i portowej (§ 138) przechodzi na Ministra Handlu i Przemysłu.

TYTUŁ SIÓDMY.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§§ 146—152. . . . . (3)

§ 153. Znosi się rady obwodowe i obwodowe sądy administracyjne; w ich miejsce wstępują wydziały obwodowe.

§ 154. Z zastrzeżeniem postanowień § 155 wchodzi niniejsza ustawa w życie z dniem 1 kwietnia 1884 r., jednakże tylko równocześnie z ustawą o właściwości władz administracyjnych i władz administracyjno-sądowych.

Równocześnie tracą moc: ustawa o organizacji ogólnej administracji kraju z 26 lipca 1880 r. (Zb. u. pr. str. 291) oraz przepisy §§ 1 do 16a, 31 do 87a i 89 ustawy o ustroju sądów administracyjnych i o administracyjnem postępowaniu spornem z 3 lipca 1875 r. (2 sierpnia 1880 r. Zb. u. pr. z 1880 r. str. 328).

Do spraw, zawisłych już przed wejściem w życie niniejszej ustawy, stosuje się pod względem właściwości władz, postępowania i dopuszczalności środków prawnych, postanowienia ustaw dawniejszych z tą zmianą, że w miejsce rady obwodowej i obwodowego sądu administracyjnego wstępuje wydział obwodowy.

§ 155. W prowincjach: poznańskiej[43]) . (3), ustawa niniejsza wejdzie w życie dopiero w miarę, jak dla nich wydane zostaną na podstawie specjalnych ustaw nowe ordynacje powiatowe i prowincjonalne. Odnośny termin dla każdej prowincji poda do wiadomości rozporządzenie (królewskie).

Nie narusza to jednak mocy obowiązującej postanowień § 16 i § 23 ustęp 1.

. . . . (3)

§ 156. . . . . (3)

---

[42]) Na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego—wobec art. 113 ust. 2 rozp. Prez. R. P. z 19.1 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) w brzmieniu, sprostowanem obwieszczeniem z 30.4 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 512), art. 109 ust. 2 i 98 tegoż rozp. — potrzeba zgody izby wydziału wojewódzkiego; — por. pozatem art. 109, 110, 111 i 113 ust. 1 wym. wyż. rozp.

[43]) W prowincji poznańskiej weszła niniejsza ustawa w życie z dniem 1 kwietnia 1890 r. (art. I i VI ustawy z 19.5 1889, Zb. u. pr. str. 108).

§ 157. Ustawa niniejsza nie narusza:

1) postanowień §§ 20 i 21 ordynacji przemysłowej z dn. 21 czerwca 1869 r. (Dz. U. Zw. str. 245);

2) postanowień ustawy z 21 lipca 1852 r. o przestępstwach służbowych urzędników niesędziowskich (Zb. u. pr. str. 465); postanowienia te stosuje się jednak w administracyjnem postępowaniu spornem z następującemi zmianami: rozstrzygnięcie zapada na podstawie ustnej rozprawy; nie potrzeba zasięgać opinji sądu dyscyplinarnego; postępowanie dyscyplinarne można ze względu na wynik śledztwa wstępnego zastanowić w drodze uchwały władzy właściwej w pierwszej instancji; nie pobiera się ryczałtu kosztów; ([10])

3) postanowień ustawy Rzeszy o siedzibie wsparcia z dn. 6 czerwca 1870 r. (Dz. U. Zw. str. 360).

§ 158. Znosi się:

1) przepisy §§ 40 do 48, 50 do 56 ustawy z 8 marca 1871 r. w sprawie wykonania ustawy związkowej o siedzibie wsparcia (Zb. u. pr. str. 130);

2) przepisy §§ 141 do 163, 165 ordynacji powiatowej z 13 grudnia 1872 r. (Zb. u. pr. str. 661), o ile mają one za przedmiot postępowanie w spornych sprawach administracyjnych, oraz §§ 187 do 198 tejże ordynacji powiatowej;

3) przepisy piątego rozdziału tytułu drugiego oraz §§ 2 ustęp 2 i 126 ordynacji prowincjonalnej z 29 czerwca 1875 r. (Zb. u. pr. str. 335) i tytuły I do IV oraz §§ 168, 169, 170 Nr. 2, 4 i 5 i § 174 ustawy z 26 lipca 1876 r. o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych i t. d. (Zb. u. pr. str. 297).

§ 159. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc wszystkie sprzeczne z nią postanowienia.

DZIAŁ XII.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 17 lipca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 465 z dn. 6.VIII. 1930 r.)

w sprawie regulaminu Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Poznaniu i Toruniu.

Na podstawie § 56 ustawy z dnia 30 lipca 1883 r. o ogólnej administracji kraju (Zb. u. pr. str. 195) w łączności z art. 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 21 lutego 1920 r., dotyczącego utworzenia wojewódzkich rad administracyjnych i wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz. Urz. M. b. dz. pr. Nr. 10, poz. 81), oraz art. 126 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządzam co następuje:

§ 1. Tok czynności i postępowania przed Wojewódzkiemi Sądami Administracyjnemi w Poznaniu i Toruniu oraz stosunek ich do wojewódzkich władz administracji ogólnej ustala załączony regulamin.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc obowiązującą regulamin toku czynności i postępowania przed wydziałami obwodowemi z 28 lutego 1884 r. (Dz. Min. str. 37).

Załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 17 lipca 1930 r. (poz. 465).

REGULAMIN

WOJEWÓDZKICH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH W POZNANIU I TORUNIU.

I. Postanowienia ogólne.

§ 1.

Językiem urzędowym Wojewódzkich Sądów Administracyjnych jest język polski (rozp. Min. b. dz pr. z 10 marca 1920 r. o języku urzędowym władz administracyjnych — Dz Urz. Nr. 18, poz. 171)

§ 2.

1) Nadzór nad tokiem urzędowania Wojewódzkich Sądów Administracyjnych — z wyłączeniem czynności orzeczniczych — sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych.

2) Wojewódzkie Sądy Administracyjne prowadzą korespondencję z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i z innemi władzami bezpośrednio.

§ 3.

Sprawy budżetowo-gospodarcze Wojewódzkich Sądów Administracyjnych załatwia ogólny oddział rachunkowy właściwego urzędu woje-

---

do § 2 Regulaminu
p. dział I art. 6 i 106.

wódzkiego, który to oddział otrzymuje w tym względzie zlecenia od Prezesa Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

§ 4.

1) Etat stanowisk (sędziowskich i funkcjonarjuszów państwowej służby cywilnej) w Wojewódzkich Sądach Administracyjnych ustala Minister Spraw Wewnętrznych.

2) Sprawy osobowe personelu sędziowskiego prowadzi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Sędziowie wnoszą podania, prośby, zażalenia i t. p. w sprawach osobistych w drodze służbowej przez Prezesa Sądu, który wraz ze swą opinją przedkłada je bezpośrednio Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

§ 5.

Prezesom Wojewódzkich Sądów Administracyjnych przysługują w stosunku do personelu, podlegającego ustawie o państwowej służbie cywilnej a zatrudnionego w tychże Sądach,— uprawnienia kierowników władz bezpośrednio podlegających władzy naczelnej.

§ 6.

Na podstawie porozumienia z Prezesami Wojewódzkich Sądów Administracyjnych mogą być przydzielani do tychże sądów praktykanci I kategorji, posiadający pełne wykształcenie prawnicze.

§ 7.

Właściwym wojewodom przysługują w stosunku do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych uprawnienia, zastrzeżone w art. 106 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 19 stycznia 1928 r., jako też proceduralne uprawnienia przewidziane w §§ 74, 92 i 113 ustawy z 30 lipca 1883 r. i w art. 3 rozporządzenia Ministra b. dz. pr. z 21 lutego 1920 r.

II. Posiedzenia, powoływanie zastępców, urlopy i ferje.

§ 8.

1) Wojewódzki Sąd Administracyjny zbiera się na posiedzenia w składzie sędziów oraz w dniach, wyznaczonych przez Prezesa Sądu, który ustala porządek dzienny posiedzenia.

2) O terminie oraz porządku dziennym wszystkich posiedzeń Sądu zawiadamia Prezes Sądu w drodze pisemnej najpóźniej na trzy dni przed terminem posiedzenia wojewodę, celem umożliwienia mu wysłania na posiedzenie swego delegata.

3) Z posiedzeń spisuje się protokół, w którym należy wymienić obecnych, określić przedmiot obrad i przedstawić krótko ich przebieg. Spisywanie protokółów z rozpraw ustnych reguluje § 20 niniejszego regulaminu.

4) Obecny na posiedzeniu delegat wojewody po wypowiedzeniu swego zdania opuszcza posiedzenie przed rozpoczęciem głosowania.

§ 9.

1) Sędzia zarówno zawodowy jako też niezawodowy, który z powodu choroby lub z powodu innych przeszkód niedających się usunąć, nie może wziąć udziału w posiedzeniu albo wykonać innych ciążących na nim obowiązków, winien o tem natychmiast donieść Prezesowi Sądu. W przypadku takim Prezes powołuje innego sędziego zawodowego lub niezawodowego.

2) Wyznaczeni zastępczo sędziowie względnie ich zastępcy nie mogą uchylać się od powierzonej im funkcji zastępczej.

§ 10.

1) Do urlopów sędziów zawodowych stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

2) Prezesowi udziela urlopu Minister Spraw Wewnętrznych; Prezes może z ważnych powodów korzystać z urlopu do dni trzech jedynie za doniesieniem o tem Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Sędziom zawodowym udziela urlopu Prezes Sądu w takich rozmiarach, w jakich to przysługuje wojewodzie w stosunku do podwładnych mu urzędników tych samych stopni służbowych, — pozatem zaś Minister Spraw Wewnętrznych.

3) Urlopy wypoczynkowe sędziów zawodowych uzgadnia Prezes Sądu w ten sposób, aby tok urzędowania na tem nie cierpiał.

4) Sędziowie niezawodowi i ich zastępcy są obowiązani w razie zamierzonego dłuższego wyjazdu z miejsca stałego zamieszkania zawiadomić o tem natychmiast Prezesa Sądu celem umożliwienia mu powołania zastępcy.

§ 11.

1) Ferje Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego trwają od 21 lipca do 1 września. Ferje ogłasza Prezes Sądu na dwa tygodnie przed ich rozpoczęciem we właściwym Dzienniku Wojewódzkim.

2) W czasie feryj sądowych odbywa się ustne rozprawy tylko w sprawach pilnych.

3) Ferje nie mają wpływu na bieg ustawowych terminów.

III. Uprawnienia Prezesa Sądu.

§ 12.

Prezes Sądu kieruje tokiem czynności Sądu i wykonywa nad nim nadzór oraz czuwa nad szybkiem załatwianiem spraw. W szczególności Prezes Sądu obowiązany jest dbać, aby praca w Sądzie odbywała się sprawnie i zgodnie z ustanowionym podziałem czynności i aby nie

była zaniedbywaną, aby czynności sądowe odbywały się z należytą powagą i starannością i aby zachowanie się sędziów i przydzielonych do Sądu urzędników w stosunkach służbowych i poza służbą stało na odpowiednim poziomie i nie dawało powodu do uzasadnionych zarzutów.

§ 13.

1) Prezes otwiera nadchodzącą pocztę i zaznacza na poszczególnych aktach datę ich nadejścia. Z upoważnienia Prezesa może otwierać pocztę i zaznaczać dzień nadejścia wiceprezes, jeden z sędziów lub też zaprzysiężony urzędnik Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

2) Jeżeli strona wbrew przepisom § 66 ustawy z 30 lipca 1883 r. zaniedbała dołączyć duplikatów pism, Prezes może zarządzić ich sporządzenie na koszt strony.

§ 14.

Prezez ustala podział czynności i rozdziela sprawy między członków Sądu. W sprawach podlegających kolegjalnemu rozstrzyganiu wyznacza Prezes z pośród sędziów zawodowych lub niezawodowych, referenta, a w razie potrzeby też korreferenta sprawy; referentem sprawy może być też wyznaczony urzędnik niesędziowski, przydzielony do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, jeżeli posiada pełne wykształcenie prawnicze (zakończone przepisanemi egzaminami). Prezes może ten wyznaczyć siebie jako referenta lub korreferenta sprawy.

§ 15.

Prezes aprobuje projekty wszystkich załatwień, może też zlecić aprobatę Wiceprezesowi lub jednemu z sędziów zawodowych.

§ 16.

Poza przypadkami, w których ustawa z 30 lipca 1883 r. (§§ 60, 64 w brzmieniu ustawy wojennnej o uproszczeniu administracji (86, 95 i 111) upoważnia Prezesa albo zleca mu wydanie imieniem Sądu zarządzeń lub rezolucyj, jest Prezes Sądu uprawniony do wydawania, bez przedkładania kolegjum, wszelkich zarządzeń dotyczących przygotowania sprawy względnie prowadzenia postępowania, o ile zarządzenia te nie przesądzają merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Prezes Sądu może powierzyć sędziom zawodowym wydawanie takich zarządzeń za jego uprzednią aprobatą, a w sprawach mniejszej wagi—także bez aprobaty. We wszystkich atoli przypadkach Prezes Sądu może spowodować wniesienie sprawy na kolegjum.

§ 17.

1) Prezes względnie Wiceprezes kieruje naradami na posiedzeniach Sądu; przy głosowaniu stawia pytania i zbiera głosy; o ileby powstała różnica zdań co do stawiania pytań lub wyniku głosowania, rozstrzyga kolegjum. Przy głosowaniu pierwszy oddaje głos referent sprawy, o ile posiada prawo głosu.

2) Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Sędziowie przegłosowani w pewnym punkcie obowiązani są mimo to do udziału w naradzie i głosowania nad dalszemi punktami, podporządkowując się zapadłym już uchwałom.

IV. Ustna rozprawa.

§ 18.

1) Strojem urzędowym prezesów i sędziów Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na rozprawach jest toga i biret.

2) Forma togi jest następująca: długa suknia fałdzista z lekkiej czarnej materji wełnianej zapinana zprzodu na guziczki kryte, z szerokiemi rękawami fałdzistemi; na ramiona spada pelerynka aksamitna koloru wiśniowego, sięgająca do wszycia rękawów, zapięta pod szyją stojącym kołnierzykiem z tegoż materjału z małą wypustką białą.

3) Biret ma główkę w formie rogatywki, z brzegiem sztywnym, szerokim na 8 cm rozciętym na lewym boku i ściągniętym na dwie pętelki, zapięte na guziczki; wzdłuż brzegu biegnie wypustka. Pętelki, guziczki i wypustka wzdłuż brzegu winny być koloru wiśniowego.

4) Forma togi i biretu Prezesa jest ta sama co i sędziów z tą różnicą, że pelerynka dłuższa jest o 10 cm.

5) Biret nakłada się na głowę przy wejściu na salę rozpraw, przy opuszczaniu sali rozpraw oraz przy ogłaszaniu wyroków.

§ 19.

1) Rozprawy ustne odbywa się z reguły w kolejności wyznaczonej przez Prezesa a ogłoszonej przez wywieszenie na tablicy przed salą rozpraw. W wezwaniu do ustnej rozprawy należy podać godzinę, na którą rozprawę wyznaczono. Rozprawę ustną rozpoczyna się od przedstawienia stanu sprawy przez referenta.

2) Jeżeli w rozprawie bierze udział komisarz dla obrony interesu publicznego, ustanowiony przez wojewodę po myśli § 74 ust. 2 ustawy z 30 lipca 1883 r., albo też delegat wojewody, wyznaczony na mocy art. 3 rozporządzenia Ministra b. dz. pr. z 21 lutego 1920 r., natenczas Sąd winien po przemówieniach stron a przed wydaniem orzeczenia wysłuchać wywodów i wniosków komisarza względnie delegata.

3) Przewodniczący stara się o zupełne wyświetlenie stanu sprawy i czuwa nad tem, aby uczestnicy stawiali odpowiednie i celowe wnioski.

4) Skoro sprawa jest dostatecznie wyjaśniona przewodniczący zamyka rozprawę, poczem Sąd przystępuje do narady (§ 17). Jeżeli w toku narady okaże się potrzeba ustalenia

okoliczności faktycznych, nieujawnionych przy rozprawie, należy rozprawę otworzyć na nowo i ustalenia te przeprowadzić.

§ 20.

1) Przez wciągnięcie do protokółu z ustnej rozprawy należy ustalić:

a) nowe rzeczowe oświadczenia i nowe wnioski uczestników albo fakt, że wywody uczestników takich oświadczeń i wniosków nie zawierają;

b) uznania, zrzeczenia się i ugody, któremi podniesione roszczenia załatwia się w całości lub częściowo;

c) zeznania świadków i biegłych, których na ustnej rozprawie przesłuchano;

d) fakt przedłożenia aktów lub odczytania pism, dokonanego w celu wyjaśnienia stanu sprawy lub przeprowadzenia formalnego dowodu;

e) wynik przedsięwziętej w swoim czasie naoczni.

2) Protokół należy, o ile dotyczy spraw, wyliczonych pod a) do e), odczytać uczestnikom lub przedłożyć do wglądu. W protokóle należy zaznaczyć, że to uczyniono i że protokół przyjęto lub, że zarzuty podniesiono.

3) Uczestnikom należy na żądanie udzielić odpisów protokółu spisanego z ustnej rozprawy.

§ 21.

1) Przewodniczący czuwa nad porządkiem na ustnej rozprawie stosownie do przepisu § 72 ustawy z 30 lipca 1883 r. i w razie potrzeby powoduje uchwałę kolegjum o wykluczeniu jawności.

2) Wszyscy obecni na sali rozpraw, nie wyłączając protokółującego, powstają z miejsc w czasie wejścia sędziego lub kolegjum sądzącego na salę, w czasie przysięgi i w czasie ogłaszania wyroku (sentencji). Sędziowie również powstają z miejsc, gdy odbywa się składanie przysięgi oraz w czasie ogłaszania wyroku (sentencji).

3) Na rozprawie wszystkie osoby powstają z miejsc, gdy sąd się do nich zwraca, lub gdy przemawiają do sądu.

§ 22.

1) Przewodniczący ogłasza zapadłe decyzje.

2) Jeżeli Sąd uzna ogłoszenie uzasadnienia za wskazane, należy je odczytać albo też istotną jego treść ogłosić ustnie.

3) Jeżeli ogłoszenie decyzji nie może nastąpić natychmiast, natenczas nie potrzeba w tym celu wyznaczać osobnego posiedzenia, — wystarcza doręczenie uczestnikom orzeczenia wraz z uzasadnieniem. O ile jednak orzeczenie ma zapaść dopiero na osobnem posiedzeniu, natenczas może się to stać tylko przy współudziale tych samych członków Sądu, którzy brali udział w rozprawie na poprzedniem posiedzeniu, — w przeciwnym razie należy przeprowadzić ponownie rozprawę ustną.

4) W tych tylko sprawach, do których ma zastosowanie § 21 ordynacji przemysłowej z 21 czerwca 1869 r., należy ogłoszenia orzeczenia dokonywać zawsze na jawnem posiedzeniu. Jeżeli w tego rodzaju sprawach okaże się konieczne odroczenie rozstrzygnięcia, ogłoszenie jego następuje na późniejszem posiedzeniu, które należy natychmiast wyznaczyć i podać do wiadomości stron.

V. Pierwopisy i wypisy.

§ 23.

1) Wszystkie decyzje, wydawane przez kolegjum, należy zaopatrywać formułą:

„Wojewódzki Sąd Administracyjny w . . . .“ i własnoręcznym podpisem przewodniczącego.

2) W decyzjach, które wydaje Prezes lub Wiceprezes i przeciw którym ustawa wyraźnie dopuszcza wniosek o ustną rozprawę (§ 60, 64 ust. 3, i 111 ust. 3 ustawy z 30 lipca 1883 r.) używać należy formuły:

„W imieniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego“
„Prezes lub Wiceprezes“.

3) Pierwopisy decyzyj, wydawanych przez Prezesa (Wiceprezesa) w porozumieniu z sędziami zawodowymi, podpisuje Prezes (Wiceprezes). Pierwopisy decyzyj, wydanych przez kolegjum, podpisuje przewodniczący i co najmniej jeden sędzia zawodowy i jeden niezawodowy, którzy brali udział w rozprawie. W sprawach, w których orzekające kolegjum składa się tylko z przewodniczącego i dwóch sędziów niezawodowych, pierwopisy podpisuje całe kolegjum. Wskazane podpisy przewodniczącego i sędziów (zawodowego i niezawodowego) są bezwzględnie konieczne w przypadku, gdy wyroku nie ogłoszono ustnie, a doręcza się jego wypis. Podpis musi zawierać całe nazwisko.

4) Wypisy wyroków zaopatruje się w nagłówek:

„W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej“

oraz w pieczęć Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, umieszczaną przy podpisie.

5) W wypisach należy na wstępie podawać dzień rozprawy, na której zapadło rozstrzygnięcie i członków Sądu, którzy brali udział w głosowaniu.

§ 24.

Pouczenie o środku prawnym, udzielone w myśl §§ 64 ust. 4, 67, 86 ust. 4, 89, 95 i 111 ust. 2 i 3 ustawy z 30 lipca 1883 r., należy umieszczać stale na końcu odnośnych decyzyj, a jeżeli w nich istota decyzji jest oddzieloną od uzasadnienia, po uzasadnieniu w formie łatwo dostrzegalnej.

VI. Doręczenia.

§ 25.

1) Wszystkie doręczenia w imieniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego uskutecznia się w trybie, przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341). Pozatem do tych doręczeń odnoszą się przepisy § 39 regulaminu Najwyższego Trybunału Administracyjnego (załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 maja 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 537).

2) Doręczenia wyroków, zapadłych w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym jako instancji odwoławczej, dokonywa się stosownie do § 92 ust. 2 ustawy z 30 lipca 1883 r. za pośrednictwem pierwszej instancji.

VII. Zwrot aktów do pierwszej instancji.

§ 26.

1) Zwracając akta S. instancji pierwszej, należy materjał aktowy, powstały w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym jako drugiej instancji, włączać do aktów instancji pierwszej; nie dotyczy to pierwopisów decyzyj Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, z których tylko uwierzytelnione odpisy należy dołączać do akt instancji pierwszej.

2) Jeśli Wojewódzki Sąd Administracyjny wydał w drugiej instancji decyzję wedle przepisów §§ 89, 111 ustawy z 30 lipca 1883 r., natenczas należy wstrzymać zwrot aktów i wpierw odczekać, czy nie zostanie postawiony wniosek o ustną rozprawę.

VIII. Przedkładanie aktów Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu.

§ 27.

Przy przedkładaniu Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu aktów Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, należy baczyć, by przedkładany materjał był kompletny, a pozatem przestrzegać następujących reguł:

1) Akta należy ułożyć kolejno, ponumerować stronice wzgl. karty, zaopatrzyć w zupełny spis i przedłożyć przy sprawozdaniu, w którem należy wskazać stronice decyzyj, oświadczeń i pełnomocnictw i t. d.

2) W sprawozdaniu należy krótko wskazać:

a) oznaczenie środka prawnego (odwołanie, rewizja, zażalenie);

b) imię i nazwisko, miejsce zamieszkania uczestników jako też osób, które wniosły środek prawny;

c) przedmiot postępowania;

d) wartość przedmiotu sporu.

IX. Koszty postępowania i wydatki gotówkowe.

§ 28.

1) Ściąganie kosztów i wydatków w gotówce postępowania w myśl § 108 ustawy z 30 lipca 1883 r. i § 22 ordynacji przemysłowej Rzeszy odbywa się według postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342).

2) Ustalenie wydatków gotówkowych, podlegających zwrotowi wedle § 108 ustawy z 30 lipca 1883 r. następuje na wniosek strony po wysłuchaniu — w razie potrzeby — strony przeciwnej.

X. Diety i koszty podróży sędziów niezawodowych.

§ 29.

Sędziom niezawodowym Wojewódzkich Sądów Administracyjnych powoływanym na posiedzenia sądu, czy też do innych czynności poza ich stałem miejscem zamieszkania, należą się diety i koszty podróży wedle zasad obowiązujących dla funkcjonarjuszów państwowych VI stopnia służbowego.

XI. Kontrola czynności i sprawozdania roczne.

§ 30.

Wprowadzanie i ustalanie ksiąg kontrolnych należy do Prezesa Sądu.

§ 31.

1) Rokiem sprawozdawczym Wojewódzkich Sądów Administracyjnych jest rok kalendarzowy.

2) W ciągu miesiąca lutego każdego roku winien prezes sądu przedłożyć Ministrowi Spraw Wewnętrznych sprawozdanie z czynności sądu za rok ubiegły.

3) W sprawozdaniu należy podać:
1. ilość posiedzeń w ciągu roku;
2. ilość spraw załatwionych i niezałatwionych, z podziałem według materyj, rodzaju postępowania oraz ustawodawstwa (polskiego, niemieckiego);
3. ilość odbytych rozpraw ustnych;
4. ilość spraw referowanych przez każdego sędziego;
5. ilość spraw, w których przewodniczył Prezes i ilość spraw, w których przewodniczył Wiceprezes;
6. wysokość nałożonych i ściągniętych kosztów sądowych.

4) W sprawozdaniu należy podać uwagi i spostrzeżenia, poczynione przy wykonywaniu materjalnych i formalnych przepisów prawnych i niniejszego regulaminu.

5) Odpis sprawozdania rocznego przedkłada się Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu.

DZIAŁ XIII.

ORDYNACJA POWIATOWA

dla prowincyj Prus (Wschodnich i) Zachodnich, (Brandenburgji, Pomorza), Śląska (i Saksonji) z 13 grudnia 1872 r. (Zb. u. pr. str. 661). [1]).

TYTUŁ DRUGI.

SKŁAD I URZĘDY POWIATU.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Skład powiatu.

§ 21. Powiaty z wyjątkiem powiatów miejskich (§§ 4 i 169) rozpadają się na okręgi wójtowskie względnie na okręgi miejskie i wójtowskie.

Okręgi wójtowskie składają się z jednej lub kilku gmin wiejskich albo z jednego lub kilku obszarów dworskich, względnie z gmin wiejskich i obszarów dworskich.

Na czele administracji powiatu stoi starosta, na czele administracji okręgu wójtowskiego — wójt, na czele administracji gminy — sołtys. W obrębie samoistnego obszaru dworskiego sprawuje przełożony obszaru dworskiego administrację, ciążącą na sołtysie.

§§ 22—45. . . . . [2])

Rozdział IV.

Okręgi wójtowskie i urząd wójta. Zniesienie (dworskiej) administracji policji, (sprawowanej przez przełożonych obszaru dworskiego).

§ 46. Policję sprawuje się w imieniu *króla*.

Znosi się dworską administrację policji, (sprawowaną przez przełożonych obszaru dworskiego).

Okręgi wójtowskie.

§ 47. Dla celów administracji policji i zawiadywania innemi sprawami publicznemi dzieli się każdy powiat z wyłączeniem miast na okręgi wójtowskie.

Tworzenie okręgów wójtowskich.

§ 48. W sprawie tworzenia okręgów wójtowskich obowiązują następujące zasady:

1. Każdy okręg wójtowski winien w miarę możności obejmować okręg terytorjalnie zwartej i zaokrąglonej powierzchni, którego wielkość i liczbę mieszkańców należy w ten sposób oznaczyć, by z jednej strony zapewnić wypełnienie ustawą nałożonych zadań administracji wójtowskiej, z drugiej zaś by nie utrudnić bezpośredniego i honorowego sprawowania miejscowej administracji.

2) Na wniosek gmin, które są w stanie własnemi siłami urządzić administrację wójtowską, odpowiadającą postanowieniom ustawy, należy je uznać za okręg wójtowski, skoro stosunki miejscowe nie czynią koniecznem przydzielenia do nich innych obszarów gminnych lub dworskich.

3. Na wniosek odosobnionych obszarów dworskich, które bez istotnych przerw obejmują terytorjalnie zwarty obszar o znacznej powierzchni, można je uznać za okręgi wójtowskie bez względu na ilość mieszkańców przy zachowaniu zresztą warunków, wskazanych pod l. 1 i 2.

4. Wszystkie inne gminy i obszary dworskie należy włączyć w okręgi wójtowskie. W szczególności winny należeć do jednego i tego samego okręgu wójtowskiego gminy i obszary dworskie o terytorjalnie zwartem położeniu.

Przy rozgraniczaniu złożonych okręgów wójtowskich należy w miarę możności baczyć na to, by nie rozdzielać istniejących w obrębie powiatów związków (parafjalnych, szkolnych, obwodów budowy dróg i t. d.).

§ 49. Minister Spraw Wewnętrznych dokonywa utworzenia okręgów wójtowskich jako też ewentualnie potrzebnej ich zmiany po wysłuchaniu zainteresowanych na wniosek sejmiku powiatowego, wybranego stosownie do postanowień niniejszej ustawy.

Rewizji i ostatecznego ustalenia jako też każdej późniejszej zmiany okręgów wójtowskich dokonywa Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z wydziałem obwodowym [3]) po uprzedniem wysłuchaniu zainteresowanych i sejmiku powiatowego. [4])

Ostateczne ustalenie okręgów wójtowskich może nastąpić dopiero po upływie odpowiedniego czasokresu, który należy podać do publicznej wiadomości.

Zmiany granic takich obszarów gminnych i dworskich, które stanowią zarazem granice okręgu wójtowskiego, pociągają za sobą bez dalszych kroków zmianę granic okręgu wójtowskiego.

§ 49a. [4]) Ministrowi Spraw Wewnętrznych przysługuje uprawnienie do przeprowadzenia —

---

[1]) W brzmieniu ustalonem ustawą z 19 marca 1881 (Zb. u. pr. str. 155) — (obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 19 marca 1881, Zb. u. pr str. 179).

[2]) §§ 22—45 uchylono § 146 ordynacji wiejskiej dla siedmiu wschodnich prowincyj monarchji z 3 lipca 1891 (Zb. u. pr. str. 233).

[3]) Patrz uwagę 5 do ustawy o ogólnej administracji kraju z 30 VII 1883.

[4]) W brzmieniu ustalonem § 6 ustawy o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych z 1 sierpnia 1883 (Zb. u. pr. str. 237).

w porozumieniu z wydziałem obwodowym a po wysłuchaniu zainteresowanych i sejmiku powiatowego — o ile to w interesie publicznym jest konieczne,—połączenia w zakresie administracji policji z okręgiem miejskim wiejskich gmin i obszarów dworskich, które leżą w obrębie pól miasta, przynależnego do powiatu wiejskiego, lub graniczą z niemi bezpośrednio.

W razie braku zgody między zainteresowanymi—ustali wydział obwodowy kwotę, którą odnośna gmina wiejska względnie odnośny obszar dworski ma przyczyniać się do pokrycia kosztów miejskiej administracji policji.

W przypadkach, przewidzianych w ustępie pierwszym, może Minister Spraw Wewnętrzych w porozumieniu z wydziałem obwodowym orzec równocześnie wydzielenie odnośnych gmin wiejskich i obszarów dworskich z okręgu wójtowskiego, do którego dotychczas należały. Wydział powiatowy poweźmie uchwałę co do koniecznego z tego powodu rozliczenia między zainteresowanymi. Od uchwały przysługuje w przeciągu dwu tygodni wniosek o ustną rozprawę w administracyjnem postępowaniu spornem.

Organa administracji wójtowskiej.

§ 50. Organami administracji wójtowskiej są w okręgach wójtowskich—stosownie do bliższego postanowienia niniejszej ustawy — wójt i wydział wójtowski.

Wydział wójtowski.

§ 51. W sprawie utworzenia wydziału wójtowskiego obowiązują. . . . .[5]) następujące postanowienia:

1. W złożonych okręgach wójtowskich składa się wydział wójtowski z przedstawicieli wszystkich gmin i samoistnych obszarów dworskich, przynależnych do okręgu wójtowskiego. Każda gmina i każdy obszar dworski winny być zastąpione przez jednego conajmniej delegata.

Zastępstwo gmin sprawują w pierwszej linji sołtys, następnie ławnicy a, gdy ich liczba także nie wystarcza, inni wybrani członkowie gminy.

Liczbę zastępców, wysyłanych przez każdą gminę, jako też ilość głosów, które ma się zapewnić każdemu obszarowi dworskiemu, unormuje z uwzględnieniem świadczeń podatkowych i liczby mieszkańców statut, który wyda sejmik powiatowy na wniosek wydziału powiatowego po wysłuchaniu zainteresowanych. Zażalenia w sprawie tego statutu podlegają rozpatrzeniu wydziału obwodowego, który wydaje co do nich ostateczne uchwały.

Zastępcami gminy lub obszaru dworskiego w wydziale wójtowskim mogą być tylko osoby, posiadające warunki, oznaczone w § 96 pod a) i b).

2. W tych okręgach wójtowskich, które składają się tylko z jednej gminy, sprawuje czynności wydziału wójtowskiego zebranie gminne względnie rada gminna.

3. W okręgach wójtowskich, składających się tylko z obszaru dworskiego, odpada wydział wójtowski.

§ 51a. Przeciwko postępowaniu wyborczemu, odbytemu celem wyboru delegata do wydziału wójtowskiego (§ 51 l. 1), może każdy członek zgromadzenia wyborczego wnieść w przeciągu dwu tygodni sprzeciw do przewodniczącego komisji wyborczej. Powzięcie uchwały co do sprzeciwu, przyczem należy uprzednio wysłuchać zainteresowanych, przysługuje wydziałowi wójtowskiemu.

Pozatem wydział wójtowski bada z urzędu legitymacje swych członków i wydaje co do tego uchwałę.

Każdy wybór traci stale lub przejściowo swą skuteczność, skoro się okaże, że nie było warunków, przepisanych dla wybieralności, albo gdy warunki te w zupełności lub czasowo odpadły. To samo odnosi się do przysługującego bezpośrednio z mocy ustawy członkowstwa wydziału wójtowskiego. Wydział wójtowski poweźmie uchwałę co do tego, czy zaszedł jeden z wymienionych przypadków.

Przeciw uchwałom wydziału wójtowskiego, wydanym stosownie do powyższych postanowień, przysługuje w przeciągu dwu tygodni skarga do wydziału powiatowego; przysługuje ona też wójtowi. Skarga nie ma mocy zawieszającej, jednakże wyborów uzupełniających nie można przedsięwziąć przed wydaniem prawomocnego rozstrzygnięcia.

Wydział wójtowski może ustanowić osobnego zastępcę dla postępowania spornego.

§ 52. Do uprawnień wydziału wójtowskiego należy:

1. kontrola wszystkich wydatków oraz zezwalanie na te wydatki administracji wójtowskiej, które ponosi okręg wójtowski (§§ 69 i 70 ustęp 4);

2. powzięcie uchwał w sprawie rozporządzeń policyjnych, do których wydawania przy współudziale wydziału wójtowskiego upoważniony jest wójt (§ 62);

3. składanie oświadczeń co do zmiany okręgu wójtowskiego (§ 49);

4. ustanawianie jako też wybór osobnych komisyj lub komisarzy do przygotowania i wykonania uchwał wydziału wójtowskiego;

5. podejmowanie uchwał w innych sprawach, które wójt ze swego zakresu upoważnień urzędowych przedłoży w tym celu wydziałowi wójtowskiemu.

§ 53. . . . . (2)

§ 54 Wójt zwołuje wydział wójtowski i przewodniczy mu z pełnem prawem głosu. Posiedzenia wydziału wójtowskiego są jawne. Ze względu na pojedyńcze sprawy można wykluczyć jawność w drodze uchwały, którą powziąć należy na posiedzeniu niejawnem.

[5]) Przepisy względnie części przepisów opuszczone (. . .) nie dotyczą ziem, które weszły w skład Rzeczypospolitej, albo też są bezprzedmiotowe.

Wydział wójtowski może powziąć uchwały tylko w obecności więcej, niż połowy jego członków. Wyjątek od tego zachodzi wtedy, gdy członkowie zebrali się na rozprawę nad tą samą sprawą po raz drugi w liczbie niewystarczającej do powzięcia uchwał. Przy powtórnych naradach należy zwrócić uwagę na powyższe postanowienie.

Uchwały wydziału wójtowskiego zapadają większością głosów. W razie równości głosów wniosek upada.

§ 54a. Uchwały wydziału wójtowskiego, które przekraczają jego uprawnienia lub naruszają ustawy, może wójt — w danym razie na zlecenie władzy nadzorczej — podając powody zakwestjonować ze skutkiem zawieszającym.

Przeciwko zarządzeniu wójta przysługuje wydziałowi wójtowskiemu w przeciągu dwu tygodni skarga do wydziału powiatowego. Wydział wójtowski może wybrać osobnego zastępcę do obrony swych praw w administracyjnem postępowaniu spornem.

§ 55. Ze względu na sprawy wspólne gminom i obszarom dworskim — stosownie do bliższego przepisu niniejszej ustawy — przysługują związkowi wójtowskiemu prawa korporacji. Wójt zastępuje korporację nazewnątrz.

Dokumenty, które mają zobowiązać związek wójtowski, winien z powołaniem się na odnośną uchwałę wydziału wójtowskiego podpisać wójt i conajmniej jeden z członków wydziału wójtowskiego.

§ 55a. Dla uchwał związków wójtowskich, które dotyczą pozbycia gruntów lub praw na nieruchomościach albo zaciągnięcia pożyczek, które obciążają związek wójtowski długami lub istniejący już stan długów powiększają, — wymaga się zezwolenia ze strony wydziału powiatowego. Wymienione czynności prawne, dokonane bez takiego zezwolenia są nieważne.
. . . . (6)
Do zaciągania pożyczek przez wydział wójtowski konieczna jest zgoda wszystkich gmin i obszarów dworskich, przynależnych do okręgu wójtowskiego.

§ 55b. Do wydziału powiatowego należy— zamiast władzy nadzorczej — powzięcie uchwał:

1. w sprawie sposobu przeprowadzania egzekucji sądowej przeciw związkom wójtowskim z powodu należytości pieniężnych (§ 15 l. 4 ustawy wprowadczej do niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnem z 30 stycznia 1877, Dz. U. Rz. str. 244);
2. w sprawie ustalenia i zwrotu niedoborów, zachodzących w kasach i innych działach administracji związków wójtowskich, — stosownie do rozporządzenia z 24 stycznia 1844 (Zb. u. pr. str. 52);
3. w razie odmowy przyjęcia rachunków lub udzielenia absolutorjum urzędnikom rachunkowym.

Uchwała, powzięta w przypadkach oznaczonych pod l. 2 i 3, jest ostateczna, jednakże z zastrzeżeniem zwyczajnej drogi prawa.

§ 55 c. Nadzór państwowy nad administracją związków wójtowskich wykonywa — bez uszczerbku dla poprzednich postanowień — w pierwszej instancji starosta, jako przewodniczący wydziału powiatowego, w instancji zaś wyższej i ostatniej prezes regencji. [6]) [7]).

Zażalenia do władz nadzorczych w sprawach związków wójtowskich należy wnosić we wszystkich instancjach w przeciągu dwu tygodni.

Wójt.

a) Mianowanie wójta.

§ 56. Naczelny prezes mianuje wójta. [7])

Mianowania dokonywa się na podstawie wniosków sejmiku powiatowego, w których należy zamieścić te osoby z pośród przynależnych do okręgu wójtowskiego, które są uzdatnione do pełnienia czynności wójta.

Jeżeli sejmik powiatowy odmówił wezwaniu naczelnego prezesa do uzupełnienia tych wniosków, natenczas rada prowincjonalna [3]), winna na wniosek naczelnego prezesa powziąć uchwałę co do tego, czy i które osoby należy dodatkowo zamieścić na liście kandydatów.

Mianowania dokonywa się na sześć lat. Starosta zaprzysięga wójta.

W tych okręgach wójtowskich, które składają się tylko z jednej gminy lub jednego samoistnego obszaru dworskiego, sołtys względnie przełożony obszaru dworskiego jest zarazem wójtem.

b) Zastępstwo wójta.

§ 57. Dla każdego okręgu wójtowskiego mianuje się zastępcę wójta, stosując przepisy, obowiązujące w sprawie mianowania wójta (§ 56).

Jeżeli zachodzą przeszkody w sprawowaniu przez wójta czynności urzędowych, natenczas winien je objąć zastępca; jeżeli przeszkody trwają dłużej, niż trzy dni, należy o tem zawiadomić starostę.

W razie opróżnienia urzędu wójta wstępuje w jego miejsce zastępca na czas aż do chwili mianowania następcy.

Jeżeli w okręgu wójtowskim niema osoby, nadającej się do zamianowania jej zastępcą wójta, natenczas wydział powiatowy winien zastępstwo przekazać tymczasowo jednemu z sąsiednich wójtów albo burmistrzowi jednego z sąsiednich miast po uprzedniem porozumieniu się z radą miejską. Takie samo zarządzenie wydaje się w przypadku równoczesnego odejścia wójta i jego zastępcy albo równoczesnego zajścia przeszkód po ich stronie.

Jeżeli wójt jest osobiście zainteresowany w załatwieniu sprawy urzędowej, natenczas wy-

---

[6]) W brzmieniu ustalonem § 5 ustawy o właściwości władz administracyjnych i administracyjno-sądowych z 1 sierpnia 1883 r. (Zb. u. pr. str. 237).

[7]) Patrz uwagę 4 do ustawy o ogólnej administracji kraju z 30.7.1883 r.

dział powiatowy winien jej załatwienie powierzyć zastępcy lub jednemu z sąsiednich wójtów.

W gminach, które stanowią własny okręg wójtowski, zastępuje sołtysa w jego charakterze wójta jeden z ławników stosownie do postanowienia wydziału powiatowego.

Uchwała wydziału powiatowego, powzięta w przypadkach, przewidzianych w ustępie 5 i 6, jest ostateczna.

Ustanowienie wójta komisarycznego.

§ 58. Jeżeli według oświadczenia sejmiku powiatowego nie można wynaleźć osoby odpowiedniej na wójta, ani też powierzyć tymczasowego sprawowania administracji wójtowskiej przełożonemu sąsiedniego okręgu wójtowskiego albo burmistrzowi sąsiedniego miasta, natenczas naczelny prezes na wniosek wydziału powiatowego ustanawia komisarycznego wójta.

Do objęcia administracji sąsiedniego okręgu wójtowskiego przez burmistrza konieczna jest zgoda rady miejskiej.

O ile stosunki pozwalają na to, można komisarycznemu wójtowi poruczyć sprawowanie administracji dwu lub więcej okręgów wójtowskich równocześnie.

Obowiązki wójta.

§ 59. Wójt sprawuje administrację:

1. policji, w szczególności policji bezpieczeństwa, porządku, obyczajowej, sanitarnej, dotyczącej spraw czeladzi, spraw ubogich, drogowej, wodnej, polnej, leśnej, rybackiej, przemysłowej, budowlanej, ogniowej i t. d., o ile specjalne ustawy nie przekazały jej starości lub innym urzędnikom;
2. innych spraw publicznych wójtostwa stosownie do bliższego przepisu niniejszej ustawy.

Policja wodna, przekazana wójtowi pod l. 1, nie obejmuje policji rzecznej, żeglugowej i portowej.

§ 60. Wójt ma prawo i obowiązek — tam, gdzie utrzymanie porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego wymaga jego wkroczenia, — wydać potrzebne zarządzenia i przeprowadzić ich wykonanie.

§ 61. Jeżeli zainteresowani należą do różnych okręgów wójtowskich względnie wójtowskich i miejskich, natenczas wydział powiatowy wyznacza ostatecznie tego wójta względnie burmistrza, który w odniesieniu do dróg publicznych winien wydać konieczne zarządzenia.

Powyższe postanowienie stosuje się również do zarządzeń, wydawanych w sprawach odpływu wód i w innych sprawach policyjnych.

§ 62. Prawo do wydawania policyjnych rozporządzeń karnych z ważnością na obszarze gminy, udzielone miejscowej władzy policyjnej przepisami §§ 5 i n. ustawy z 11 marca 1850 (Zb u. pr str. 265), przenosi się na wójta z tą zmianą, że jest on uprawniony do wydawania za zgodą wydziału wójtowskiego tego rodzaju rozporządzeń z ważnością nie tylko na obszarze pojedyńczej gminy lub pojedyńczego obszaru dworskiego, ale też na obszarze kilku gmin lub obszarów dworskich jako też na obszarze całego okręgu wójtowskiego także i w przypadku, przewidzianym w § 7 wymienionej ustawy.

Jeżeli wydział wójtowski odmawia zgody, natenczas można ją zastąpić uchwałą wydziału powiatowego, powziętą na wniosek wójta Uchwała ta jest ostateczna.

§ 63. W sprawach, należących do zakresu jego administracji, ma wójt prawo tymczasowego wymierzania kar stosownie do przepisów ustawy z 23 kwietnia 1883 (Zb. u. pr. str. 65) ([8]).

§ 64. . . . . ([5])

Stanowisko służbowe zwierzchności gmin i obszarów dworskich jako też żandarmów—w stosunku do wójta.

§ 65. Sołtysowie i przełożeni obszarów dworskich są obowiązani stosować się do instrukcyj i poleceń wójta, które on stosownie do swych ustawowych uprawnień wydaje im w sprawach służbowych; może on przynaglać ich do tego za pomocą środków przymusowych, z wyjątkiem kary aresztu, przysługujących miejscowym władzom policyjnym według postanowień § 132 ustawy o ogólnej administracji kraju z 30 lipca 1883 (Zb. u. pr. str. 195) [9]). Wójtowi nie przysługuje względem sołtysów i przełożonych obszarów dworskich prawo wymierzania kar porządkowych.

Żandarmi winni są czynić zadość wezwaniom (rekwizycjom) wójta w sprawach policyjnych. Nie podlegają oni nadzorowi służbowemu wójta.

Stanowisko służbowe wójta w stosunku do starosty i wydziału powiatowego.

§ 66. Starosta i wydział powiatowy są uprawnieni do korzystania z pośredniczącej i opinjodawczej działalności wójta w sprawach ogólnej administracji kraju i komunalnej administracji powiatowej jako też przy wykonywaniu nadzoru nad sprawami komunalnemi gmin i obszarów dworskich, przynależnych do okręgu wójtowskiego.

§ 67. Wydział powiatowy podejmuje uchwały w sprawie zażaleń na zarządzenia wójta w sprawach, nie dotyczących policji.

---

[8]) Uprawnienie to, ograniczone art. 61 ust. 2 i 3 rozp. Prez. R. P. z 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnem (Dz. U R. P. Nr. 38, poz. 365), utrzymane zostało nadal art. 2 ustawy z 19 lutego 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 135).

[9]) Patrz uwagę 39 do ustawy o ogólnej administracji kraju z 30.VII 1883.

Nadzór nad urzędowaniem wójta sprawuje starosta jako przewodniczący wydziału powiatowego.

Przestępstwa służbowe wójta.

§ 68. [10]) Odnośnie do wykroczeń służbowych wójtów stosuje się postanowienia ustawy z 21 lipca 1852 r. o przestępstwach służbowych urzędników niesędziowskich (Zb. u. pr. str. 465) z następującemi zmianami:

1. O nakładaniu na wójtów kar porządkowych stanowi wydział powiatowy w granicach przyznanego władzom prowincjonalnym prawa nakładania kar porządkowych a prezes regencji w granicach prawa nakładania kar porządkowych, przyznanego Ministrowi. Staroście nie przysługuje prawo nakładania na wójtów kar porządkowych.

   Przeciw uchwale wydziału powiatowego przysługuje w przeciągu dwu tygodni zażalenie do wydziału obwodowego, przeciw zaś zarządzeniu karnemu prezesa regencji w tymże czasokresie zażalenie do naczelnego prezesa.

   Przeciw uchwale, wydanej na skutek zażalenia przez wydział obwodowy względnie naczelnego prezesa, przysługuje w przeciągu dwu tygodni skarga do Najwyższego Sądu Administracyjnego.

2. Jeżeli chodzi o postępowanie, dotyczące usunięcia z urzędu, natenczas starosta albo prezes regencji zarządza wdrożenie postępowania dyscyplinarnego i mianuje komisarza śledczego jako też zastępcę prokuratury państwowej dla pierwszej instancji.

   Rozstrzygającą władzą pierwszej instancji jest wydział powiatowy, rozstrzygającą zaś władzą drugiej instancji—Najwyższy Sąd Administracyjny. Minister Spraw Wewnętrznych mianuje zastępcę prokuratury państwowej przed Najwyższym Sądem Administracyjnym.

Koszty administracji wójtostwa.

§ 69. Wójt jest uprawniony do żądania zwrotu wydatków urzędowania; ustala je jako ryczałt wydział powiatowy po wysłuchaniu zainteresowanych.

W ten sam sposób ustala się remunerację, którą należy zapewnić komisarycznemu wójtowi.

§ 70. Jako dotację na koszty administracji wójtowskiej przekazuje Państwo powiatom te sumy, które—skutkiem zniesienia na podstawie niniejszej ustawy królewskich zarządów policji oraz skutkiem odpadnięcia remuneracji sołtysów i innych kosztów administracji policji, — Państwo zaoszczędzi w przyszłości na wydatkach, preliminowanych na wyżej wskazane cele w budżecie na rok 1873.

Rozdziału kwoty, którą należy ustalić dla każdej prowincji, dokonywa na rzecz poszczególnych powiatów stosownie do potrzeby reprezentacja prowincjonalna względnie wybrana przez nią komisja.

Pozatem przekaże Państwo specjalne fundusze na pokrycie wydatków, wynikających dla powiatów względnie okręgów wójtowskich skutkiem sprawowania czynności administracji państwowej. Ustawa, którą ma się w tej sprawie wydać, obejmie bliższe postanowienia co do sumy i rozdziału tych funduszów. [11])

Koszty administracji wójtowskiej, których nie pokryją kwoty, przekazane przez Państwo, ponosi wójtostwo.

W razie braku porozumienia między zainteresowanymi co do pokrycia kosztów administracyjnych w złożonych okręgach wójtowskich obowiązuje skala, ustanowiona w powiecie dla podatków powiatowych stosownie do postanowień niniejszej ustawy.

§ 70a. W złożonych okręgach wójtowskich podejmuje wydział wójtowski uchwały co do zażaleń i sprzeciwów, dotyczących:

1) prawa współużywania publicznych urządzeń i zakładów okręgu wójtowskiego,
2) pociągnięcia do ponoszenia kosztów administracji wójtowskiej lub innych danin na rzecz wójtostwa, albo też ich rozdziału.

Zażalenia i sprzeciwy, przewidziane pod 2) należy wnosić do wójta w przeciągu dwu miesięcy po ogłoszeniu listy składek. Niedopuszczalne są sprzeciwy przeciwko wysokości dodatków — na rzecz wójtostwa — do państwowych podatków bezpośrednich, skierowane przeciw tychże zasadniczej stawce.

Przeciw uchwale wydziału wójtowskiego przysługuje w przeciągu dwu tygodni skarga do wydziału powiatowego. Stosuje się wtedy przepisy zdania 2 ust. 3 § 19.

Zażalenia i sprzeciwy jako też skarga nie mają mocy wstrzymującej.

§ 71. W tych gminach i obszarach dworskich, które stanowią dla siebie okręg wójtowski, pokrywa się koszty administracji wójtostwa taksamo jak inne potrzeby komunalne. Takie okręgi wójtowskie nie mają prawa do korzystania z funduszów, zapewnianych przez Państwo.

§ 72. Jeżeli związek wójtowski zaniedba lub wzbrania się wstawic do budżetu lub w drodze nadzwyczajnej zezwolić na świadczenia, ciążące na nim ustawowo a ustalone przez

---

[10]) Odpowiedzialność dyscyplinarną wójtów normuje rozp. Prez. R. P. z 24 lutego 1928 r. o. odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonarjuszów publicznych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego (D. U. R. P. Nr. 24, poz. 206); por. art. 56 tegoż rozp.

[11]) Uskuteczniła to ustawa dotacyjna z 30 kwietnia 1873 i z 8 lipca 1875 (Zb. u. pr. str. 187 i 497).

władzę w granicach jej właściwości, natenczas starosta, motywując to, zarządzi wstawienie do budżetu względnie ustanowienie nadzwyczajnego wydatku.

Przeciw zarządzeniu starosty przysługuje związkowi wójtowskiemu w przeciągu dwu tygodni skarga do wydziału obwodowego. Dla obrony praw związku wójtowskiego może wydział wójtowski ustanowić osobnego zastępcę.

Wpływy z kar pieniężnych i konfiskat.

§ 73. O ile odnośnie do pewnych wykroczeń nie oznaczono specjalnie, dokąd winny wpływać wymierzone przez wójtów grzywny i konfiskaty, natenczas ostatecznie wymierzone przez nich—stosownie do ustawy z 23 kwietnia 1883 (Zb. u. pr str 65—grzywny i konfiskaty, jako też nałożone przez nich egzekucyjne kary pieniężne wpływają do kasy wójtostwa względnie do kas gmin i obszarów dworskich, stanowiących własny okręg wójtowski; zużytkowuje się je na pokrycie kosztów administracji wójtostwa ([8]) [12]).

[12]) Według art. 4 ustawy z 19 lutego 1929 (Dz. U, R. P. Nr. 16, poz. 135) odnośne kwoty przypadają na rzecz tego, kto ponosi rzeczowe koszty miejscowego zarządu policyjnego.

DZIAŁ XIV.

USTAWA
o administracji policji
z dnia 11 marca 1850 r. (Zb. u. pr. str. 265).

§ 1. Miejscową administrację policji sprawują — z wyjątkiem, przewidzianym w § 2 niniejszej ustawy, ... [1]) urzędnicy, przeznaczeni do tego według przepisów ordynacji gminnej (burmistrzowie, . . . [1])—[2]).

Urzędnicy policji miejscowej obowiązani są do wykonywania zleceń, udzielonych im w sprawach policyjnych przez przełożoną władzę państwową.

Każdy, kto zatrzymuje się w ich okręgu administracyjnym lub tamże jest osiedlony, winien stosować się do ich policyjnych zarządzeń.

§ 2. W gminach, w których znajduje się urząd regencyjny, sąd . . . . [1]), jako też w twierdzach oraz w gminach, liczących ponad 10 000 mieszkańców, może Minister Spraw Wewnętrznych w drodze postanowienia powierzyć sprawowanie administracji miejscowej policji osobnym urzędnikom państwowym. Również i w innych gminach można z ważnych powodów zaprowadzić czasowo takie samo urządzenie. [3]).

§ 3. Koszty administracji miejscowej policji — z wyjątkiem uposażeń osobnych urzędników, ustanowionych przez władzę państwową w wypadku zastosowania przepisu § 2, — ponoszą gminy.

§ 4. W sprawie urządzeń, których wymaga miejscowa administracja policji, może prezes regencji wydawać osobne przepisy . . . [1]). Również komisarzy obwodowych utrzymuje się tymczasowo nadal w prowincji poznańskiej. [4])

Do mianowania wszystkich urzędników policyjnych, których ustanawianie należy do władz gminnych, potrzeba zatwierdzenia władzy państwowej.

§ 5. Władze, którym powierzono sprawowanie miejscowej administracji policji, są uprawnione po zasięgnięciu zdania zarządu gminy do wydawania z ważnością na obszar gminy miejscowych przepisów policyjnych oraz do zagrażania niestosowania się do nich grzywnami do wysokości (3 tal.) 9 mk. [5])

Jeżeli prezes regencji udzieli na to swego zezwolenia, może zagrożenie grzywną dochodzić do wysokości (10 tal.) 30 mk. [5]), [6]).

Prezesi regencji wydają potrzebne postanowienia co do sposobu ogłaszania miejscowych przepisów policyjnych, jako też co do form, od których zachowania zależy ich ważność.

§ 6. Do spraw, regulowanych miejscowemi przepisami policyjnemi, należą:

a) ochrona osób i własności;
b) porządek, bezpieczeństwo i łatwość ruchu na publicznych ulicach, drogach i placach, mostach, brzegach i wodach;

[1]) Przepisy względnie części przepisów opuszczone (. . .) nie dotyczą ziem, które weszły w skład Rzeczypospolitej, albo też są bezprzedmiotowe.

[2]) Przepisy ordynacji powiatowej i ordynacji miejskiej wskazują, kto sprawuje funkcje miejscowej władzy policyjnej; w szczególności według ordynacji powiatowej z dn. 13.12.1872 r./19.3.1881 r. (Zb. u. pr. str. 661/179) administrację policji sprawuje wójt; według zaś § 62 ordynacji miejskiej z dn. 30.5.1853 r. (Zb. u. pr. str. 261) do burmistrza sprawowanie policji miejscowej, jeśli jej administracji nie przekazano władzom państwowym.

[3]) Na tej podstawie przekazał Minister Spraw Wewnętrznych postanowieniami z dn. 11 czerwca 1929 r. (M. P. Nr. 138, poz. 356) oraz z dn. 31 stycznia 1930 r. (M. P. Nr. 33, poz. 58) niektóre czynności miejscowej władzy policyjnej starostom grodzkim w Gdyni oraz w Bydgoszczy, Gnieźnie, Grudziądzu, Inowrocławiu i Toruniu. Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego istnieją w Katowicach i Królewskiej Hucie dyrekcje policji ustanowione rozporządzeniem wojewody śląskiego z 17 czerwca 1922 r. (Dz. U. Śl. Nr. 1, poz. 6), sprawujące administrację policji miejscowej na obszarze wymienionych miast.

[4]) Artykułem 105 rozporządzenia Prez. R. P. z 19.1. 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) rozciągnięto na obszar województwa poznańskiego organizację wójtostw (§§ 46—73 ordynacji powiatowej z 19.3.1881 r. Zb. u. pr. str. 179), uchylając równocześnie przepisy, dotyczące ustanowienia komisarzy obwodowych.

[5]) Według przepisu § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 89) kwoty marek niemieckich odpowiadają takiej samej ilości złotych.

[6]) Por. §§ 143 i 144 ustawy o ogólnej administracji kraju z 30.7 1883 r. oraz § 62 ordynacji powiatowej z 13.12 1872 r. jako też art. 113 rozporządzenia Prez. R. P. z 19.1.1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86).

c) ruch targowy i publiczne wystawianie na sprzedaż środków żywności;
d) porządek i legalność publicznych zebrań większej liczby osób;
e) sprawy interesu publicznego w zakresie, dotyczącym przyjmowania i pomieszczania w gospodach osób obcych; sprawy winiarń, piwiarń i kawiarń oraz innych lokali do podawania potraw i napojów;
f) piecza nad życiem i zdrowiem;
g) zapobieganie niebezpieczeństwu ognia przy budowlach, jako też szkodliwym i niebezpiecznym dla ogółu działaniom, przedsięwzięciom i wydarzeniom wogóle;
h) ochrona pól, łąk, pastwisk, lasów, plantacyj drzewnych, winnic i t. d.;
i) wszystkie inne sprawy, co do których winny być wydane zarządzenia policyjne w szczególnym interesie gmin i przynależnych do nich osób.

§ 7. Dla wydania rozporządzeń w sprawach policji rolnej potrzebną jest zgoda rady gminnej. Narada odbywa się pod przewodnictwem urzędnika, któremu powierzono miejscową administrację policji. [6])

§ 8. Odpis każdego miejscowego rozporządzenia policyjnego należy natychmiast przedłożyć najbliższej przełożonej władzy państwowej.

§ 9. . . . . [7])

§ 10. . . . . [7])

§ 11. Regencje obwodowe są uprawnione[8]) do wydawania przepisów policyjnych z ważnością na obszarze kilku gmin ich okręgu administracyjnego lub też na całym jego obszarze oraz do zagrażania niestosowania się do nich grzywnami do wysokości (10 tal.) trzydziestu mk.([5])

Minister Spraw Wewnętrznych wydaje postanowienia potrzebne w sprawie sposobu ogłaszania takich przepisów jako też co do form, od których zachowania zależy ich ważność.

§ 12. Przepisy regencyj obwodowych (§ 11) mogą się odnosić tak do wymienionych w § 6 niniejszej ustawy jak i do wszystkich innych spraw, których policyjnego uregulowania wymagają stosunki gmin lub obwodu. [9])

§ 13. . . . . (1)

§ 14. . . . . (1)

§ 15. W przepisach policyjnych (§§ 5 i 11) nie mogą być zamieszczane postanowienia, które stoją w sprzeczności z ustawami lub rozporządzeniami władzy wyższej instancji.

§ 16. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony, o ile ustawy nie stanowią inaczej, do uchylenia formalną decyzją każdego przepisu policyjnego. [10])

Zezwolenia króla potrzeba, jeżeli przepis policyjny wydany został przez króla lub za jego zezwoleniem. [11])

§ 17. . . . . (1)

§ 18. . . . . (1)

§ 19. Wydane dotychczas przepisy policyjne utrzymuje się w mocy tak długo, dopóki — w miarę przepisów niniejszej ustawy — nie zostaną zniesione.

§ 20. . . . . (1)

§ 21. . . . . (1)

---

[7]) Bezprzedmiotowe wobec przepisów §§ 145 i 153 ustawy o ogólnej administracji kraju.

[8]) Uprawnienie regencji obwodowej do wydawania przepisów policyjnych uchylono przepisem § 137 ustęp 3 ustawy o ogólnej administracji kraju.

[9]) W miejsce regencji obwodowej wszedł według § 137 ustawy o ogólnej administracji kraju naczelny prezes i prezes regencji.

[10]) Por. § 145 ustawy o ogólnej administracji kraju.

[11]) Por. art. 14 ustawy z 23.6 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 511).

SPIS SKRÓTÓW:

adm., administr. — administracja
art. — artykuł
bezp., bezpiecz. — bezpieczeństwo
cyt. — cytowany
cz. — część
dn. — dnia
dot. — dotyczący
Dyr. Rob. Pub. — Dyrekcja Robót Publicznych
Dz. Min. — Dziennik Ministerjalny (Ministerialblatt)
Dz. pr. austrj. — Dziennik praw austrjackich
Dz. Pr. — Dziennik Praw
Dz. Urz. Min. b. dz. pr. — Dziennik Urzędowy Ministerstwa byłej dzielnicy pruskiej
Dz. Urz. M. S. Wew. — Dziennik Urzędowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Dz. U. R. P. — Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
Dz. U. Śl. — Dziennik Ustaw Śląskich
Dz. Wojew. — Dziennik Wojewódzki
Gaz. Admin. i PP. — Gazeta Administracji i Policji Państwowej
i n. — i następny
kompet. — kompetencja
lit. — litera
L. O. P. P. — Liga Obrony Powietrznej Państwa
M. P. — Monitor Polski
M. P. i O. S. — Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej
M. P. i H. — Ministerstwo Przemysłu i Handlu
N. Tr. Adm. — Najwyższy Trybunał Administracyjny
nin. rozp. — niniejsze rozporządzenie
obow. — obowiązujący
obw. — obwieszczenie
oddz. — oddział
ogł. — ogłoszenie
ok. M. S. Wew. — okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
ost., ostat. — ostatni
p. — patrz
pkt. — punkt
poczt. — pocztowy
por. — porównaj
postanow. — postanowienie
poz. — pozycja
P. U. P. P. — Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy
r. — rok
rozp. — rozporządzenie
rozp. Prez. R. P. — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
rozp. Rady Min. — rozporządzenie Rady Ministrów
spr. — sprawa
str. — strona
t. u. — tejże ustawy
ust. — ustęp
uwzgl. — uwzględnienie
wprow. — wprowadzony
w spr. — w sprawie (w sprawach)
wym. rozp. — wymienione rozporządzenie
załatw. — załatwienie
zb. u. — zbiór ustaw
zb. u. p. — zbiór ustaw pruskich
zb. u. pr. — zbiór ustaw pruskich
Zb. Zarz. (M. S. Wew.) — Zbiór Zarządzeń (Ministerstwa Spraw Wewnętrznych)

Drukarnia Policyjna, Warszawa, Długa 38.